

139

NIEUWSBRIEF

MAANDBLAD VOOR COMPUTERGEBRUIKERS

f 4,95

WordPerfect < > MS Word

Pascal cursus

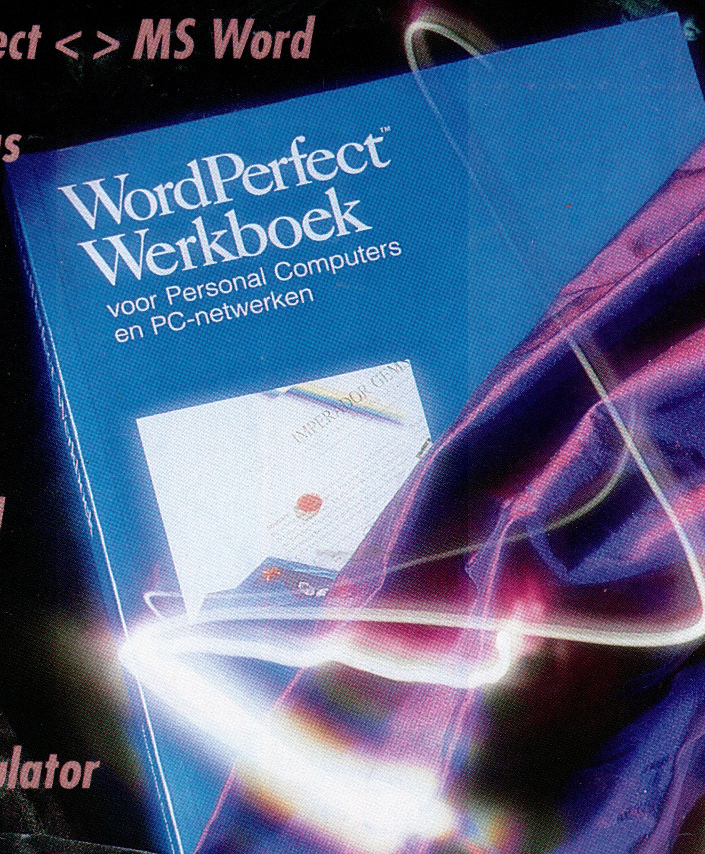
Le Chef

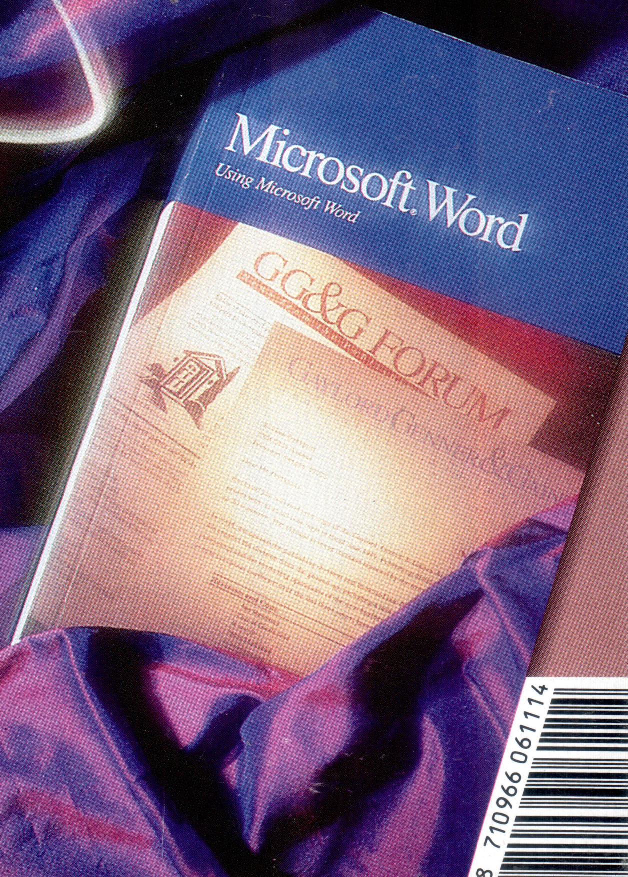
Micro 2000

Spraaksturing op de PC

Atari: MS-DOS emulator

Meer kleur en toch maar *f* 4,95!

APRIL 1991 - 14e JAARGANG NR. 4

DATA BECKER NEDERLANDS:
DE TRENDSETTER IN COMPUTERBOEKEN

DE BIJBEL VOOR dBASE-GEBRUIKERS

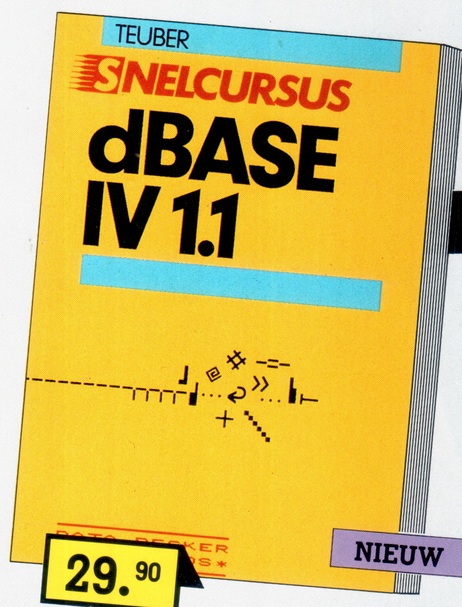
Het grote dBase IV 1.1-boek

Of u nu een doorgewinterde dBase-programmeur bent of een beginner in het database-gebeuren; om deze 'bijbel' vol dBase IV 1.1 know-how kunt u niet heen. Dit boek behandelt elk aspect van dBase IV 1.1 op een verhelderende en toegankelijke manier. De installatie van dit pakket, de betekenis van de verschillende menu's en opties van het regiecentrum, de bevelen van de krachtige programmeertaal van dBase, er blijft geen vraag onbeantwoord! Op de apart te bestellen diskette vindt u niet alleen alle besproken voorbeeldprogramma's, maar ook voorbeelden van hoe u dBase-bevelen optimaal kunt gebruiken in uw eigen programma's.

Uit de inhoud:
- omgang met het regiecentrum
- ontwerpen van een database-structuur en het verwerken van database-gegevens
- invoermasker bouwen en vormgeven
- uitvoer vormgeven
- seriebrieven als onderdeel van de Report-functie en nog veel meer!

Het grote dBase IV 1.1-boek: een compleet naslagwerk voor een ieder die hoe dan ook met dBase te maken heeft. Een antwoord op elke vraag.

DE SNELSTE TOEGANG TOT dBASE IV

Snelcursus dBase IV 1.1

De *Snelcursus dBase IV 1.1* biedt u de kans het database-programma dBase IV 1.1 snel, professioneel en produktief voor uw eigen toepassingen in te zetten. Deze cursus behandelt de dagelijkse werkzaamheden zoals adressenbeheer en het genereren van standaardbrieven, facturen en aanmaningen, en laat zien hoe deze taken met behulp van de uitgebreide en vaak complexe mogelijkheden van dBase kunnen worden uitgevoerd. Geen wijdlopige theoretische verhalen dus, maar veel praktische informatie: met deze snelcursus haalt u alles uit dBase IV 1.1 wat erin zit!

DATA BECKER NEDERLANDS

VERKRIJGBAAR IN ELKE BOEKHANDEL EN COMPUTERSHOP

A.W. Bruna Uitgevers B.V.

Voor meer informatie over de Data Becker-produkten kunt u contact opnemen met de afdeling Support van Data Becker Nederlands, Postbus 8411, 3503 RK Utrecht, 030 - 450410.

COLOFON

Uitgever
HCC Nieuwsbrief B.V.
Postbus 249, 3990 GA Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)
Fido: 03403-78220
Telefax: 03403-78930

Hoofdredacteur
Lucie Blom-Calis

Eindredacteur
Berend Harmens

Bureauredacteur
Edwin Ammerlaan

Redactie
Ed Baars,
Wim Bolkesteyn,
Quintus Bosman,
Peter Buysman
Cees de Jonge,
Frans Kors,
Jan Leijeweerd,
Marc van Munnen,
Ad den Ouden,
Robert Schouten,
Harm-Jan Wieringa

Medewerkers aan dit nummer:
A. van Brussel,
Rob Drop,
Toon Hoendervangers,
Paul Kolenbrander,
Arno Koolen,
Henk Lurvink,
Jaap Schermerhorn,
Peter van Tilburg,
Ben Welman,
Floris Wouterlood.

Fotografie omslag
Cees de Jonge

Redactiesecretariaat en micromarkt
Monique Koot

Deadlines verenigingsnieuws
HCC Nieuwsbrief 140: 24 maart
HCC Nieuwsbrief 141: 21 april

HCC Nieuwsbrief BBS
1200, 2400, 9600 bps
8,1,N: 02159-17024.

HCC Kantoor
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)

Vormgeving en lay out
Cox Design, Nieuwegein
Charles Cox (art direction),
Han van Eijk, Nashima Gokani

Lithografie en druk
Brouwer Offset, Utrecht/Delft

Distributie losse verkoop
Betapress BV

Commerciële advertenties
Arnoud Hijmans
ADVERTENTIE EXPLOITATIE BV
Postbus 64850
2506 CG 's-Gravenhage
Tel.efoon 070-3253830
telefax 070-3237891

VAN DE REDACTIE

Afscheid nemen doet pijn. Afscheid nemen van een redacteur doen we dan ook altijd met gepaste treurnis: een cadeautje namens allen en een kusje van de hoofdredacteur. Dat laatste sloop er de afgelopen jaren vanzelf in. De één na laatste afscheidnemer was Peter van Tilburg, die beide gebaren nog te goed heeft. Peter heeft jarenlang het 'Probleem van de maand' verzorgd. Een rubriek waar veel zorg aan besteed moest worden. Bovendien heb je als probleemmedewerker een grote brievenbus nodig.

Peter heeft het te druk gekregen in zijn werkkring. Hoewel hij al eerder afscheid nam als redacteur bleef hij toch als medewerker voor zijn eigen rubriek. Hij neemt dan ook met spijt afscheid. Ooit schreef ik : 'Peter is een redacteur die inzenders hartelijk dankt voor hun probleem'! Op mijn beurt dank ik Peter voor zijn inzet al die jaren. We hopen overigens spoedig een nieuwe medewerker voor die rubriek te vinden, zodat het 'Probleem van de maand' kan worden voortgezet.

Interieur en vormgeving

De eerstvolgende redacteur die afscheid moet nemen is Charles Cox. Ofschoon de hoofdredacteur zich nog beraadt over de vorm waarin zij dat afscheid gaat gieten. Immers: Charles neemt dan weliswaar afscheid als redacteur, maar komt via een andere deur weer snel naar binnen. En dat is de deur van het professionele deel. Met een onderbreking van drie jaar gaat hij met ingang van dit nummer opnieuw de vormgeving van de HCC Nieuwsbrief verzorgen. Het resultaat daarvan ligt nu voor u en ik hoop dat u er net zo tevreden over bent als wij.

WordPerfect Microsoft Word

Een jaar geleden ontstond het plan om de twee grote tekstverwerkers eens naast elkaar te laten optreden. Wij nodigden de vertegenwoordigers van beide firma's uit voor een vergelijkend onderzoek. Het werd een genoeglijk samenzijn op een maandagmiddag in het HCC kantoor. Een tiental kritische toeschouwers, een flink aantal opdrachten en af en toe een licht gefrustreerde uitvoerder: het hoorde er allemaal bij. De stemming na afloop was in ieder geval uitstekend. Een uitgebreid verslag vindt u in deze Nieuwsbrief.

NOT

Op de tweejaarlijkse Nationale Onderwijs Tentoonstelling waren weer meer computertoepassingen aanwezig dan twee jaar geleden. Een begrijpelijke zaak, want in twee jaar gebeurt er veel. Vooral in het basisonderwijs, waar de Comenius computer zijn intrede doet. Op een onlangs gehouden persconferentie hoorde ik echter tot mijn stomme verbazing de directeur van het bedrijf X zeggen dat "Op dit moment alle basisschoolleerlingen leren werken met Coral Draw". Ziet u het voor zich? Een kleuter van vier jaar? En ALLE basisschoolleerlingen? Is dat nu echt onwetendheid of verkoop-enthousiasme? Helaas was er geen mogelijkheid om vragen te stellen, dus ik durf daar geen uitspraak over te doen.

Nieuw

Na de beginnerscursussen Forth en Assembler starten we deze maand met de cursus Pascal. Ongetwijfeld voor velen een welkome serie. Een andere nieuwe serie wordt Do_Clipper van de auteur van dB_Babbel: Rob Drop. Nog niet in dit nummer, maar wel zeer spoedig, een speciale rubriek voor WordPerfect-gebruikers, onder redactie van Ernst Raedecker.
Geen serie, maar een nostalgische soldeerklus met een modern resultaat werd voor u bedacht en uitgewerkt door Wim Bolkensteyn. Genoeg om de paasdagen door te komen.

Pasen

Weet u waarom Pasen steeds op een andere datum valt, maar wel altijd op zondag?
Een computerprogramma is er niet voor nodig.
De regel luidt eenvoudig:
Pasen valt op de eerste zondag na de eerste volle maan na het begin van de lente.
Uw paaskaarten zien wij met belangstelling tegemoet!

Lucie Blom

I N H O U D

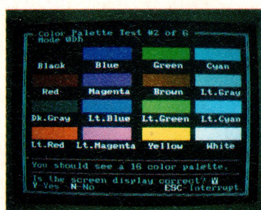

B E G I N N E R S

H C C T E S T E N

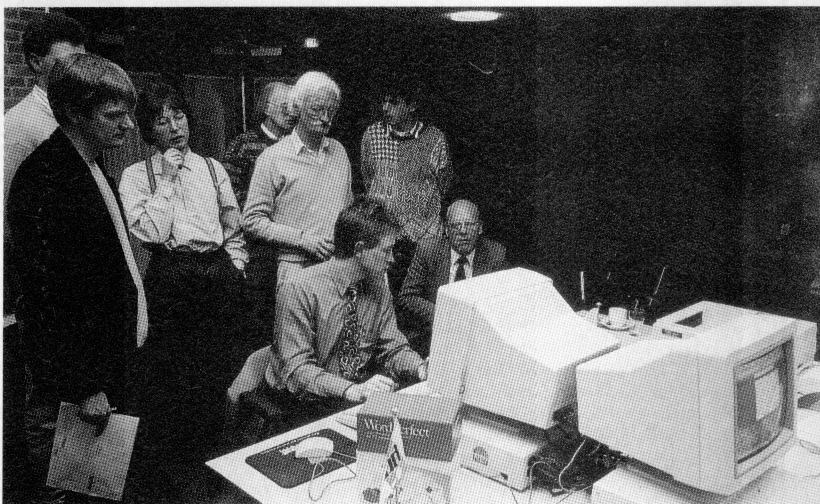

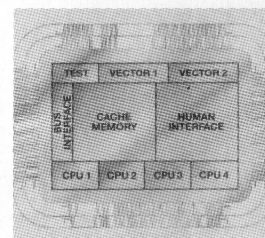

I N ' T K O R T

De HCC Nieuwsbrief is een uitgave van de HCC Nieuwsbrief BV. Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis naar de leden van de Hobby Computer Club gezonden. In een groot aantal tijdschriftenwinkels en computershops zijn losse nummers verkrijgbaar. Naast de agenda en het verenigingsnieuws van de Hobby Computer Club publiceert de HCC NIeuwsbrief artikelen van deskundige leden. Uw bijdrage is dan ook welkom en bij eventuele plaatsing krijgt u een vergoeding.

Inzenden kopij
De redactie stelt het op prijs als u uw kopij aanbied op Fido Redactie, telefoon 03403 - 78220. Vanuit het Maingebied kiest u F(iles) en u komt in File-gebied 1. Na het 'uploaden' kunt u een korte toelichting intoetsen. Vanuit het File-gebied kunt u via het M(ain-gebied naar M(essage-gebied 1 en daar een bericht achterlaten voor de redactie. Na enige tijd krijgt u een schriftelijke bevestiging van ontvangst van uw kopij. Kopij kan ook op diskette worden aangeboden. Zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes kunnen worden verwerkt. Voor Fido-kopij en kopij op diskette geldt dat de tekst als 'schone' ASCII-file wordt verstuurd, met alleen return/linefeed aan het einde van elke alinea.
Gewone kopij kan in drievoud worden verstuurd. Gebruik bij het printen van computerlistings een goede kwaliteit inktlint. Listings heeft de redactie het liefst op Fido of diskette, zodat het bestand direct in de pagina-opmaak verwerkt kan worden. Stuur vooral illustratiemateriaal mee, tekeningen zowel als foto's. Ook kunnen kleurendia's worden verwerkt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij niet of in gewijzigde vorm te plaatsen.

Aansprakelijkheid
De redactie gaat er van uit dat de ingezonden kopij afkomstig is van de inzender, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld. Het is ondoenlijk voor elke inzending na te gaan of het onderwerp uit een andere publicatie afkomstig is. De aansprakelijkheid voor het auteursrecht ligt dus bij de inzender.

HCC Micromarkt
HCC-leden die iets te koop aanbieden of vragen kunnen gratis adverteren in de HCC Nieuwsbrief. Onder bepaalde voorwaarden kunnen in deze rubriek ook betaalde advertenties worden opgenomen. Zie voor de wijze van opgave en de voorwaarden elders in dit blad. Telefonische opgave en het verstrekken van telefonische informatie is niet mogelijk.

Contributie
De contributie voor 1991 is ƒ 60,-. In de loop van het jaar geldt een aflopende regeling. Bij aanmelding wordt eenmalig een inschrijfgeld van ƒ 10,- in rekening gebracht. Opgave als lid is ook telefonisch mogelijk.
HCC kantoor: 03403 - 78788.
Adres kantoor: Postbus 149,
3990 DC Houten.

Nieuwe start voor HCC Nieuwsbrief

De ondertekening van de contracten. Links worden de contracten getekend met Brouwer Offset, rechts met Cox Design.

De HCC Nieuwsbrief is op woensdag 13 maart aan een nieuw hoofdstuk begonnen. Op die dag werden de contracten ondertekend voor de vormgeving, de produktie en het drukken van het blad in een wat andere opzet. Het belangrijkste gevolg voor de lezers: een andere vormgeving en - zeker na enige tijd - aanzienlijk meer 'kleur' in de HCC Nieuwsbrief.

De vormgeving van de HCC Nieuwsbrief zal de komende drie jaar worden verzorgd door *Charles Cox*. Die naam zullen velen kennen, al was het maar omdat hij al langere tijd deel uitmaakt van de redactie. Velen zullen zich zijn voortreffelijke serie over MS-DOS herinneren. Het is de tweede keer dat Charles Cox wordt ingeschakeld om de vormgeving en de technische produktie van de Nieuwsbrief te verzorgen. Het heeft wel tot gevolg dat hij afscheid moet nemen als redactielid, omdat een combinatie van beide functies niet mogelijk is.

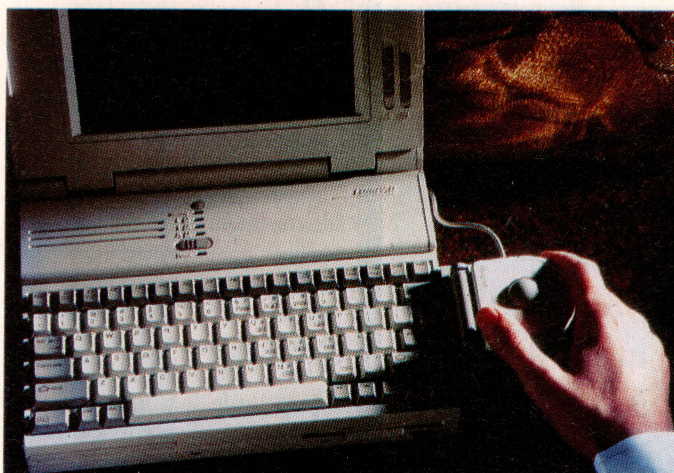
De HCC Nieuwsbrief zal de komende drie jaar worden gedrukt door *Brouwer Offset*. Ook dat is niet echt nieuw, want de afgelopen drie jaar was dat ook al het geval. De HCC Nieuwsbrief bevindt zich daarmee in goed gezelschap, want hier worden onder meer ook Time en Vrij Nederland gedrukt.

Wat zal er de komende tijd anders zijn aan de HCC Nieuwsbrief? Allereerst dat het blad nu volledig elektronisch wordt opgemaakt, met gebruik van een desktop publishing pakket. Voor de geïnteresseerden: nu gebeurt dat nog met Ventura Publisher, maar binnenkort zal dat op een Apple Macintosh gebeuren. In de praktijk betekent het dat de Nieuwsbrief een veel aantrekkelijkere vormgeving zal krijgen, waarvan u in dit nummer al een eerste indruk krijgt. De redactie is vooral ingenomen met het feit dat aanzienlijk meer pagina's voortaan in kleur kunnen worden gedrukt.
Aan leden van de HCC, die de komende tijd artikelen insturen, wordt dan ook gevraagd zoveel mogelijk rekening te houden met de mogelijkheid van kleurenillustraties. Kleurendia's en foto's zijn dan ook welkom!

Twee leden van het dagelijks bestuur, *Bob Gonsalves* en *Marcus Ellerbroek*, waren op 13 maart aanwezig bij Brouwer Offset in Utrecht om de beide contracten te ondertekenen. Daar waren verder ook hoofdredacteur *Lucie Blom*, tijdelijk bureaumanager *Margriet Bordes* en vanzelfsprekend *Charles Cox* aanwezig.
Mensen die enigszins weten hoe het toegaat op drukkerijen kunnen zich waarschijnlijk wel iets voorstellen bij zo'n overgang van het produktieproces. Dat gaat onvermijdelijk gepaard met wat aanloopproblemen, maar we zijn er van overtuigd die snel overwonnen zullen zijn. Dan kan alle aandacht worden besteed aan een verdere verbetering van de HCC Nieuwsbrief.

Nu ook BallPoint mouse

Microsoft heeft op 11 maart een nieuw produkt geïntroduceerd, dat het midden houdt tussen een muis en een trackball: de BallPoint Mouse. Het apparaat is speciaal bedoeld voor het snel groeiende aantal gebruikers van notebook- en schootcomputers. De eersten die er mee kennismaken zullen vooral de kopers van Compaq LTE- of SLT-computers zijn, want die krijgen de BallPoint mouse gratis er bij.
Aan de presentatie van de combi-muis is drie jaar van research en ontwikkeling voorafgegaan. De aanleiding was het sterk groeien van de grafische gebruiksmogelijkheden van computers. De muis is instelbaar voor links- en rechtshandig gebruik, mensen die blind typen kunnen hem ook onder de spatiebalk bevestigen. Samen met de nieuwe muis presenteert Microsoft de versie 8.0 van de Microsoft mouse driver. Deze herkent welk type muis wordt aangesloten en laadt de bijbehorende functies.
Bij gebruik van Windows verschijnt de juiste icoon op het beeldscherm. Andere functies van de nieuwe driver zijn: de mogelijkheid om de driver in het hoge of expanded geheugen te laden, een verbeterde setup, een on-line helpfunctie en MenuMaker-functies.

onder redactie van Berend Harmens

Geld en milieu

Het herinkten van inktlinten neemt steeds meer toe. Terecht, het spaart geld en hergebruik van materialen belast het milieu minder. Ook voor het snel groeiende aantal bezitters van de HP Deskjet zijn er mogelijkheden. Vervanging van de piepkleine cartridge kost zo'n vijftig gulden, dat alleen al is een goede reden om te zoeken naar een alternatief. PC Recycling in Diemen biedt nu twee diensten aan. De eerste mogelijkheid is om lege cartridges op te sturen, die worden dan schoongemaakt en bijgevuld en nog op de dag van ontvangst weer teruggestuurd. Een voorwaarde is wel dat de gaatjes aan de onderkant direct worden afgeplakt, anders heeft hervullen geen zin. Voor de doe het zelvers zijn er injectiespuiten en flacons, waarmee bijvullen mogelijk is. Per milliliter kost dat tussen de tachtig cent en ƒ 1,36. Er is inmiddels al bijna een jaar ervaring opgedaan met dit hergebruik.

Meer informatie: PC Recycling, 020-957002.

Het gaat goed met Apple

Aan het succes van Apple lijkt geen einde te komen. Integendeel zelfs, omzet en winst blijven stijgen. Het succes van de nieuwe Macintosh Classic, het goedkopere model, is overweldigend. Waarschijnlijk wordt dit de beste verkochte Mac uit de geschiedenis. De aandeelhouders zullen niet ontevreden zijn, want wereldwijd maakte Apple in drie maanden tijd een netto winst van meer dan 150 miljoen dollar.

Herenleed

De gouden tijden in de automatisering zijn voorbij. Tot voor kort reed het kader in een BMW van de zaak. Wel wat protserig, dus werd het een Audi 80. Inmiddels is het tijd voor drastische maatregelen, getuige deze briljante foto. L + T Hardware BV uit Veldhoven en Toshiba hebben besloten tot samenwerking en willen dat weten ook. Toen de fotograaf arriveerde om het historische moment vast te leggen was net de laatste Opel Kadett terug gegaan naar het leasebedrijf (het gaat nu heel snel). Directeur J. C. Vinke van L + T (voorop) kon weinig anders doen dan de bedrijfstandem, waarop hij dagelijks door het land toert, uit het fietsenhok te halen. Achterop zit H. J. Bosman van Toshiba, ook al getroffen door bezuiniging, omdat hij tegelijkertijd wat pakjes moest afleveren bij L + T. Waarom hij die pakbon zo trots vasthoudt is ons onbekend. Mooie eigentijdse foto, trouwens!

Meer winst voor Amstrad

Amstrad deelt trots mee 'in tegenstelling tot de trend in de computerindustrie' meer winst te hebben gemaakt in 1990. Omdat Amstrad zelf het verband legt tussen winst en computers is een kritische kanttekening op z'n plaats. In het persbericht wordt gerept over het succes van de 'dubbeldekker-videorecorder' en de stijgende belangstelling voor de produkten voor satellietontvangst (de Amstradschotel zie je inderdaad overal), maar verder geen woord over de Amstrad computers. Waarschijnlijk voelt ook Amstrad 'de trend' wel degelijk.

De winst was 30% meer, volgens Amstrad werd de daling in omzet onder meer veroorzaakt door 'versneld afschrijven van voorraden'. Hopelijk begrijpen economen dit wél.

Bunschoten aan de Mac

De gemeente Bunschoten/Spakenburg gaat automatiseren met behulp van de Apple Macintosh. De gemeente zal één van de eersten zijn die op grote schaal gaat werken met de in oktober geïntroduceerde Macintosh LC, het goedkopere kleurensysteem. Wat bij deze keus vooral een rol heeft gespeeld zijn het 'leergemak' en de gebruikersvriendelijkheid van de Mac.

Atari's spelen de hoofdrol

In april start de TROS met een 26-delige komedie 'Vrienden voor het leven'. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor Atari Mega STe en ST computers, die zullen bij voortduring in beeld worden gebracht. Om deze 'reclame op de achtergrond' mogelijk te maken heeft de schrijver één van de spelers een baan op een softwarebedrijf gegeven, waar Atari's dè computer zijn.De Lynx, spelcomputer van Atari, zal vanaf 6 april in het populaire kinderprogramma 'Telekids' worden gebruikt voor het spel 'Klax'.

Commodore aandelen goed genoteerd

Commodore Nederland verwacht een forse omzetstijging, zo is bekendgemaakt tijdens een persconferentie. In het afgelopen jaar lag de omzet op129 miljoen gulden, er wordt een groei tot 175 miljoen gulden verwacht.

Tot welke netto winst dat leidt wil Commodore niet prijsgeven, alleen de internationale winstcijfers worden aan de pers getoond. General Manager Bernard van Tienen wilde wel kwijt dat de Europese vestigingen de winst voor het gehele concern realiseren. Opvallend is dat de 'good old' Commodore-64 nog steeds verantwoordelijk is voor tien procent van de omzet van Commodore Nederland. 58 procent van de verkopen komt op naam van de PC's en het aandeel van de Amiga's is 32 procent. Vooral de Amiga's springen in een nieuwe markt, zowel voor de hobbyist als professional, en zorgen voor een flinke omzetstijging.

De Amiga 1000: de start van de Amiga-lijn.

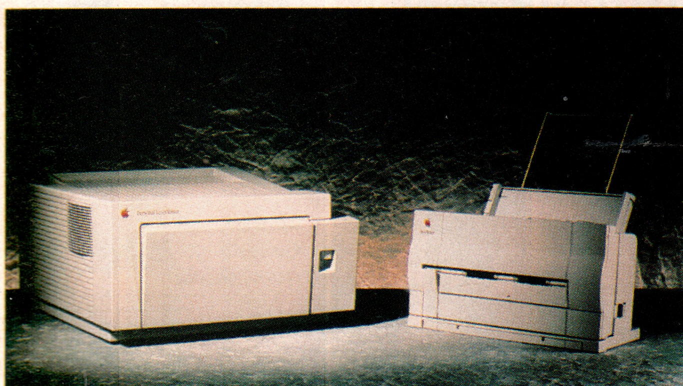
Dit jaar zal het aantal verkochte Amiga computers de drie miljoen overschrijden. Naast de in februari getoonde nieuwe PC's (286-486) en de Amiga 3000 Unix versie staan er nog wat interessante dingen te gebeuren, vooral wat de Amiga's betreft. Commodore verwacht door te stoten in de multimedia markt, onder andere door bredere ondersteuning van de dealers. In april brengt Commodore de CDTV uit. Geïntegreerd in bestaande audio- en tv-apparatuur wordt met gebruik van een CD muziek afgespeeld, al dan niet met beeld. Door toepassing van een kleine afstandsbediening is het mogelijk spelletjes te spelen of een enorm grote encyclopedie te raadplegen. Ook het volgen van interactieve cursussen is met dit systeem mogelijk. De spil waar alles bij dit apparaat om draait is de CD-ROM, die een gigantische gegevensopslag mogelijk maakt. In het systeem is veel hardware van de Amiga verwerkt. De CDTV gaat ƒ 1995,- inclusief BTW kosten. We hopen binnenkort dit apparaat uitgebreid te kunnen testen.

De computer als voorlichter

De computer neemt steeds meer de plaats van voorlichters, als het gaat om het geven van regelmatig terugkerende informatie. De nieuwste uitvinding is de Gemeentefoon, in feite een gemeentelijke databank die de gebruikers de mogelijkheid bidt telefonisch informatie te vragen. Het gaat in dit geval om een 'sprekende computer' - voice processing system, in goed Nederlands - die via een simpel vraag- en antwoordsysteem informatie kan geven die op de harde schijf is opgeslagen. Er zijn nog geen gemeenten bekend die de Gemeentefoon al in gebruik hebben genomen.
Meer informatie: System Plus, 010-462 59 99.
Nieuw is ook de Oog & Oor Subsidiewijzer, die op diskette uitgebreid informatie geeft over landelijke particuliere subsidies en financiële regelingen. Dat kan variëren van huursubsidie tot kwijtschelding belastingen, renovatiesubsidies en de studiefinanciering. De Subsidiezoeker is er in een standaard- en een professionele uitvoering.
Meer informatie: Oog & Oor, telefoon 053-836599.

Twee nieuwe Apple printers

In de lijn van laaggeprijsde produkten, die op 15 oktober begon met de Classic, volgen nu twee nieuwe printers.
Allereerst de **Apple StyleWriter.** Een bubble-jet printer, die een zusje is van de Canon Bubble-jet. De vormgeving is wat anders, maar de overige specificaties zijn praktisch hetzelfde. Met een resolutie van 360 dpi worden prachtige afdrukken gemaakt. De gemiddelde snelheid is een halve pagina per minuut. De printer wordt geleverd inclusief een papierinvoermechanisme, waarmee 50 vellen papier automatisch worden ingevoerd. Invoer met de hand van losse vellen, enveloppen, etiketten en transparanten is uiteraard ook mogelijk. De grootste verrassing is de prijs: ƒ 960,—, inclusief invoermechanisme, exclusief BTW.
De tweede nieuwe printer is de **Personal LaserWriter LS**. Een volwaardige laserprinter met een resolutie van 300 dpi. Het lasermechanisme is van Canon (LBP-LX). De printer kan maximaal 4 pagina's per minuut printen. Met de mneegeleverde papierlade kunnen verschillende papierformaten, enveloppen en etiketten worden ingevoerd. Compatibel met alle Macintosh computers. De verwachte levensduur is 150.000 pagina's. Ook deze printer heeft een aantrekkelijke prijs: ƒ 2625,— exclusief BTW.
Beide printers worden geleverd met **TrueType**, een onderdeel van het System 7.0 besturingssysteem. Het wordt nu geleverd voor System 6.0.7 en hoger. TrueType maakt het mogelijk om met vrijwel elke lettergrootte en in een groot aantal stijlen af te drukken. Op dit moment zijn er vier lettertypes klaar: Times, Helvetia, Courier en Symbol. Overigens kan iedere Postscriptprinter TrueType fonts verwerken.
Informatie: Apple Computers Zeist
Telefoon: 03404-86922

Documentatie-service per telefoon

Microsoft is gestart met een gratis telefoonservice voor mensen die geïnformeerd willen worden over produkten van dit bedrijf. Het nummer: 06-0330. Voor antwoorden op technische vragen blijft het nummer: 02503-32060.

PC'S & PRINTERS & FAX & PARTS & PIECES

COMPUTERS

Atlas (eigen merk)
inkl. monitor op draaivoet

PC 640 Kb 20 Mb	1595
PC 640 Kb 30 Mb	1650
PC 640 Kb 40 Mb	1725
AT 1 Mb 20 Mb	1995
AT 1 Mb 40 Mb	2195
AT 1 Mb 80 Mb	2650
AT 1 Mb 100 Mb	2895
AT 1 Mb 200 Mb	3650
386SX 1 Mb 20 Mb	2450
386SX 1 Mb 40 Mb	2650
386SX 1 Mb 80 Mb	3100
386SX 1 Mb 100 Mb	3350
386SX 1 Mb 200 Mb	4100
386 2 Mb 40 Mb	3595
386 2 Mb 80 Mb	4050
386 2 Mb 100 Mb	4295
386 2 Mb 200 Mb	5050
Meerprijs 386 33 MHz	450

Atlas Laptops

286 Plasma 40 Mb	3650
286 VGA LCD 40 Mb	3995
386SX Plasma 40 Mb	4375

Atlas Portables
met VGA Plasma scherm

286 40 Mb	3995
386SX 40 Mb	4375
386 40 Mb	5145

Compaq

386/20e 40 Mb	8250
386/33 84 Mb	17950

Amstrad

PPC-640 2 drives	1495

Gebruikte computers

PC 640Kb 1dr kb	660
AT Board-kast-voeding	295
IBM PS/2	bel

PRINTERS

Star Printers

LC-20	bel
LC-20 Sheetfeeder	210
LC-200 Colour	540
LC-15 (132 kol)	750
LC-10 Sheetfeeder	190
LC-10/20 Lint (min.10 st)	9
LC-10 Colour Lint	28
NX-1000 Sheetfeeder	190
NX-1000 Lint (min.10 st)	9
NL-10 Interface	175
NL-10 Sheetfeeder	210
NL-10 Lint (min.10 st)	9
FR-10 (300 cps)	875
FR-15 (132 kol)	1050
LC-24/10 (24 naalds)	565
LC-24/10 Sheetfeeder	210
LC-24/200	690
LC-24/200 Colour	785
LC-24/15 (132 kol)	975
LC-24 Lint (min.10 st)	15
XB-24/10 (24 naalds)	1050
XB-24/15 (132 kol)	1395
FR/XB Colour Kit	75
RS232 Interface XB/FR	230

Epson Printers

LX-400 (9 naalds)	395
LX-400 Sheetfeeder	245
FX-850	1185
LQ-400 (24 naalds)	645
LQ-400 Sheetfeeder	245
LQ-550	895
LQ-550 Sheetfeeder	295
LQ-850+	1565
LQ-1050+ (132 kolom)	1875
LQ-1050+ Sheetfeeder	565
LQ-500 Sheetfeeder	245
LX-800 Sheetfeeder	245
Lint 80 kol(min.10st)	9
Lint 132 kol(min.10st)	13

NEC Printers

P20 (nieuw)	699
P30 (132 kolom)	955
P60	1185
P70 (132 kolom)	1495
P60/70 Lint (min.10 st)	12
P60/70 Colourkit	235
P7 Plus	1245
P60/P6+ Sheetfeeder	395
P70/P7+ Sheetfeeder	595
P6/7 Plus Lint (min.10 st)	12
P6/7 Plus Colour Kit	360
P6/7 Plus Colour Lint	48
P6/7 Plus RS-232 intfce	350
P2 Plus Sheetfeeder	245
P2 Plus Lint (min.10 st)	15
P-2200 Sheetfeeder	245
P-2200 Lint (min.10 st)	15
P6 Uni Tractorfeed	95
P6 BiDi Tractorfeed	195
P6 Printerlint (min.10 st)	12
P7 Printerlint (min.10 st)	15
S60 Laserprinter	2975
S60-PS Laserprinter	4395

Hewlett Packard

Deskjet 500	bel
Deskjet Letterfonts	bel
Deskjet inktcartridge	39
Deskjet Refillcartr	bel
128Kb RAM Deskjet	199
256Kb RAM Deskjet+	349
HP Paintjet	2385
HP Laserjet II P	1985
HP Laserjet III	3325
HP Laserjet IIID	5325
Toner Laserjet IIP	149
Toner Laserjet III	159
1 Mb kit IIP/III	375
2 Mb kit IIP/III	535
4 Mb kit IIP/III	855
PostScript cartridge	945
25 Fonts-In-One	785

Laserprinter EP1000

Toner Extra Print 1000	99
EP1000 Developer	225
EP1000 Papertray	85
Toner Sharp JX-9300	99

Overige merken

Citizen Swift 24	795
Swift Lint (min.10 st)	9
Panasonic KXP-1124	795
Roland DXY-1100	2350

HARD DISKS

20 Mb Seagate set	449
30 Mb Seagate set	499
40 Mb Seagate set	575
20 Mb Seagate ST-124	375
20 Mb Seagate ST-125	485
40 Mb Seagate ST-151	735
40 Mb Seagate 157A	595
80 Mb ST-1096N SCSI	895
80 Mb ST-1102A IDE	795
120 Mb ST-1144A IDE	995
80 Mb Maxtor IDE	965
200 Mb Maxtor IDE	1945
40 Mb Conner IDE	650
100 Mb Conner IDE	1185
200 Mb Conner IDE	1965
21 Mb Kalok Card	495
40 Mb Kalok IDE	495
Hard disk controller XT	125
AT HD/FD controller	195
AT controller 1:1	225
IDE FD/HD controller	125
AT IDE multicontroller	195
SCSI controller	85
Tandon 40Mb Pack	1160

DISK DRIVES

Chinon 360 Kb 5,25"	170
Chinon 1,2 Mb 5,25"	245
Chinon 720 Kb 3,5"	225
Chinon 1.44 Mb 3,5"	295
Ye-Data 360 Kb 5,25	145
Ye-Data 1.2 Mb 5,25	185
Ye-Data 720 Kb 3,5	165
Ye-Data 1.44 Mb 3,5	195
360 Kb externe kast	295
720 Kb externe kast	295
1.44 Mb externe kast	345

MOTHERBOARDS

XT 12 MHz 0 Kb	149
AT 12 MHz 0 Kb	275
AT 16 MHz 0 Kb	325
386SX 16 MHz 0 Kb	845
386SX 20 MHz 0 Kb	965
386 25 MHz 0 Kb	1245
386 25 MHz + cache	1495
386 33 MHz + cache	1695
486 25 MHz + cache	4295

MUIZEN

Genius GM-6000	74
Genius GM-F302	89
Genius GM-F303	109
LogiTech Mouseman	175
LogiTech „ PS/2	175
LogiTech „ bus	175
LogiTech „ Cordless	295
LogiTech Trackman	239
Microsoft Mouse	299
Genius 1212 Tablet	595
Genius Tekenpen	85

SCANNERS

Genius 4500 scanner	269
Genius ColourScan	965
OCR software GS-4000	45
LogiTech Scanman	325
Chinon A4 DS-3000	895

CHIPS

8087-2 (8 MHz)	285
8087-1 (10 MHz)	365
80287XL (10-12 MHz)	445
80387SX (16 MHz)	595
80387 (20 MHz)	735
80387 (25 MHz)	885
80387 (33 MHz	1095
IIT 3C87SX-16 MHz	549
IIT 3C87-25 MHz	785
IIT 3C87-33 MHz	965
V20 processor	45
V30 processor	49
Set chips 2e RS232 prt	40
256 Kb RAM uitbreid.	bel
256Kb SIPP module	55
256Kb SIM module	55
1 Mb SIPP RAMmodule	165
1 Mb SIM RAMmodule	165
4 Mb SIM RAMmodule	745
464 RAM chip p.st.	12
4256 RAM chip p.st.	19
1 Mb RAM chip p.st.	19

VIDEO KAARTEN

VGA kaart 8-bits 256K	225
VGA kaart 16-bits 256K	245
VGA kaart 16-bits 512K	295
VGA kaart 16-bits 1Mb	349
Tsjeng Labs VGA 512K	349
Tsjeng Labs VGA 1Mb	425
Qtec VGA-1024 1 Mb	499
ATI VGA Wonder 512K	599
EGA kaart	195
Mono Graphics kaart	65
Hercules/CGA kaart	95

MS-DOS KAARTEN

XT Multi I/O + FDC	119
XT 1.44Mb controller	90
Game kaart 2 poort	85
RS-232/Parallel/Game	85
Clock kaart	49
RS-232 kaart	49
RS-232 kaart 2 poort	75
Parallel kaart	39
XT RAMkaart >640 Kb	199
Everex RAMkrt 6Mb	298
Everex RAMkrt 10Mb	395
BocaRAMkrt max8Mb	395
Copy II Option Brd	365
Music MIDI Interface	295
Soundblaster Board	385
Soundblaster Startkit	479
Soundbl MIDIbox	125
AdLib Music System	285

NETWERKKAARTEN

EthernetCard 8-bits	295
EthernetCard 16-bits	359
BootROM	80
Novell ELS2	2750
Novell Adv.Netware	4750

PC/AT ADD-ON

Keyboard 101 keys	129
Tracking Keyboard	225
Voeding 150 Watt	150
Voeding 200 Watt	195
Voeding 230 Watt	225
Joystick QuickShot	45
Jumbo 40Mb tapedr.	765
3M DC-2000 cartridge	49
3M DC-600 cartridge	59
Chinon CDROMdrive	945
UPS PowerCard	725
AT Kast + voeding	295
Baby Tower + voeding	345
Large Tower + voed.	520
PC verlengkabelset	56

MONITOREN

NEC Multisync 2A	889
NEC Multisync 3D	1185
NEC Multisync 4D	2485
NEC Multisync 5D	4085
Hyundai VGA monitor	690
TRL 14" dual freq.	275
TRL VGA PaperWhite	295
CTX VGA 1024	895
CTX Multisync	999
Puretek A4 VGA P/W	1195
12" mono amber	199
Monitor zwenkstandrd	165

DISKETTES

(Bij afname 100 stuks)

3M 5,25" 360 Kb p.st.	1,17
3M 5,25" 1.2 Mb p.st.	1,99
3M 3,5" 720 Kb p.st.	1,69
3M 3,5" 1.44 Mb p.st.	3,39
3M Preformatted disks	bel
Nashua 360 Kb p.st.	0,97
Nashua 1.2 Mb p.st.	1,62
Nashua 720 Kb p.st.	1,59
Nashua 1.44 Mb p.st.	2,99
Wit 5,25" 360 Kb p.st.	0,65
Wit 5,25" 1.2 Mb p.st.	1,09
Wit 3,5" 720 Kb p.st.	1,05
Wit 3,5" 1.44 Mb p.st.	1,99

PRINTER ADD-ON

Printerkabel IBM 3 mtr	45
Printerkabel IBM 5 mtr	60
Printerkabel IBM 10 mtr	85
RS-232 Printerkabel	45
Kabel 2 x Centronics	45
Converter Par-Serieel	175
RS232 Breakout Box	125
Standaard + schuiflade	49

SWITCHBOX

Printerswitch 2 printers	75
Printerswitch X-cross	110
Printerswitch 4 printers	110
Autoswitch 4 > 1 pr.	295
„ met 256K buffer	635
Switchboxkabel 1.8 mtr	38
Switchboxkabel 3 mtr	48
Switchboxkabel 5 mtr	59
Switchboxkabel 7 mtr	69
Switchboxkabel 10 mtr	89

SOFTWARE

WordPerfect 5.1NL	bel
dBase IV NL	1595
Lotus 123 3.1 NL	1285
PC Tools de Luxe 6	169
Norton Util Adv 5.0	265
PC Link Filetransfer	295
Procomm Plus	160
Microsoft Quick C	169
Microsoft Quick Basic	169
Microsoft Windows3.0	229
QEMM 386 + Manifest	159
Queen Boekhoud	450
DOS Power Tools+disk	95

TELEFAX

Altech AF-2500 Fax	999
Fax/Phone Switch	275
Fax kaart + modem	565
SendFax/Modemkrt	3475
Faxpapier 30m(min.6st)	12

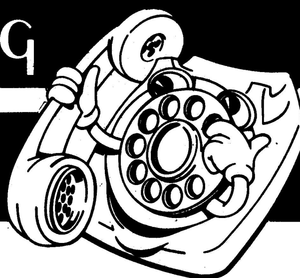
MODEM

Hyundai 2400 bd int.	189
Hyundai 2400 bd ext.	295
Tornado 2400 bd int.	299

Prijzen zijn exclusief 18,5% BTW. Wij verzenden door het hele land. Openingstijden: Werkdagen van 9 tot 17.30 uur. Zaterdag 10 tot 16 uur.

XT | AUTOMATISERING

EMMAWEG 2 (HOEK KERKWEG)
3603 AM MAARSSEN (BIJ UTRECHT)

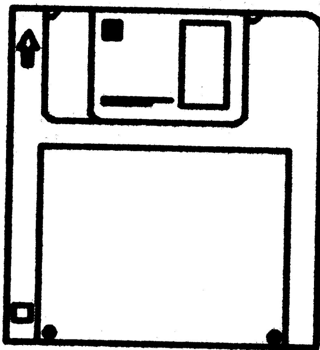

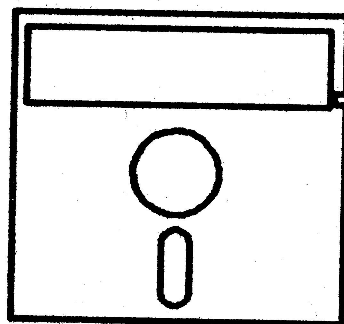
PC PRIVE PROJEKTEN EN DEALERS OPGELET!
VRAAG NAAR PRIJZEN GROOTVERBRUIK

03465 - 69043

onder redactie van
Robert Schouten

Slimme diskdrive

In elk blad staat dat wanneer een XT is uitgerust met een 3,5 inch diskdrive dit altijd een 720 Kb station zal zijn. Fout! Ik ben namelijk de gelukkige bezitter van een Headstart II. Daarin zit een 8088 CPU, wat van mijn machine dus een XT maakt. Laat dat XT-tje van mij nou zijn geleverd met een high density 3,5 inch diskdrive. Een XT met een HD diskdrive bestaat dus wel degelijk.
En dat is niet alles. Mijn HD station formatteert ook DD diskettes op HD formaat; ik kan zo DD 1,44 Mb op een floppy kwijt en dat voor het geld van een DD diskette. Prachtig toch?
Je zou kunnen zeggen dat je dan niet meer compatibel bent met andere computers (die geen DD disk HD kunnen formatteren, lezen en schrijven). Maar als iemand anders een kopietje maakt, dan doet hij dat maar naar een 5,25 inch flop. Ik heb mijn software voor mijzelf en niet voor iemand die het zou willen kopiëren.

Bas Scheffers
Blaricum

GeeWee Wat???

In de bijlage van HCC Nieuwsbrief 134 stond een aardig artikel van Lucie Blom (overigens altijd aardige stukjes) met de titel 'GeeWee Wat????' Hierin werd verwezen naar het HCC Nieuwsbrief BBS, want daar konden MSX-bezitters de besproken listing 'downloaden'. Het leek mij wel een aardig programma voor het leren van een vreemde taal. Maar wat was BBS? Ik ontdekte dat het iets met Fido te maken had en probeerde het via mijn modem te bereiken. Altijd in gesprek. Op de HCC Dagen was een vriendelijke jongeman uit Bussum bereid het voor mij te proberen en de listing meteen op een schijfje te zetten. Helaas, het lukte hem ook niet. Dan via Fido HCC Eindhoven geprobeerd. Alle letters door elkaar, de sysop brak af. Gelukkig, want zelf kon ik er niet meer uitkomen. Bij PTC haalde ik het programma Xmodem binnen. Nu ging het beter en had ik 80 kolommen ter beschikking. Bij de tweede keer proberen gebeurde het weer. Ik wilde de sysop bedanken voor zijn geduld voor deze nieuwkomer. Dat mislukte en ik kon er wéér niet uitkomen. Toen heb ik maar gewacht tot mijn tijd om was en het afsluiten vanzelf ging. Ik besloot om het één en ander te lezen (in 'Praten met Fido') en zo heb ik wat bijgeleerd. Toen opnieuw het BBS geprobeerd, maar het bleek dat je er alleen wat *in* kon stoppen.
Uiteindelijk heb ik de moed maar opgegeven en geen Fido meer gebeld voor het downloaden van een programma. Een beetje frustrerend was het wel. Later meende ik dat diegenen die hier verantwoordelijk voor zijn het moeten weten ook. Natuurlijk ben ik eveneens verantwoordelijk, maar ik blijf een teleurgestelde Fido-beginner.

Martien Haffmans
Geldrop

Lucie Blom reageerde met:

Het spijt mij bijzonder dat het u tot nu toe niet is gelukt om in te loggen bij een BBS en er iets te downloaden. Hopelijk blijft u het toch proberen. Het HCCN BBS is uiterst vriendelijk en leidt u stap voor stap door BBS-land. Ik heb u niet kunnen ontdekken in de gebruikerslijst. Daarom nogmaals het telefoonnummer: 02159-17024.
Uw modeminstelling op 8 data, 1 stopbit en no parity. Downloaden met Xmodem is prima.
Het BBS is vaak in gesprek. Het rustigst is het vaak in de ochtenduren.
Succes en tot ziens op het BBS.

Lucie Blom

Digitale sigarebandjes

Hierbij zou ik een oproep willen plaatsen voor het volgende database-probleem. Wij willen namelijk een digitale database ontwikkelen en opzetten voor sigarebandjes.
Gedacht wordt aan:
– Catalogus
– Mancolijsten
– Zoeken op onderwerp
– Etcetera
Waarin bouwen we de catalogus?
– dBase IV (MS-DOS)
– Superbase Professional (Commodore Amiga)
– Een eigen programma
Stuur uw reactie aan:

Bart van Cleef
Ginkelstraat 26
5911 ES Venlo

Service?

Sommige bedrijven zijn er goed in, andere bedrijven doen het een stuk minder op dit gebied. De heer Berghs heeft een bedrijf ontdekt dat er nog nooit van gehoord heeft: service.

In augustus '90 besloot ik een AMBI-cursus bij de LOI te gaan volgen, met gebruik van Digimail. Dit is een mogelijkheid om huiswerk via de telefoonlijn te versturen, uiteraard met behulp van een modem.
Daarom besloot ik naar aanleiding van een advertentie een modem te bestellen bij XT Automatisering uit Maarssen. Het onder rembours ontvangen kaartmodem van Hyundai was eenvoudig geplaatst, maar toen kwamen de problemen.
Telefonische raad van XT Automatisering ging niet verder dan: 'Kijkt u maar in de handleiding'.
Die kende ik inmiddels echter van buiten. Het vreemde was dat het modem het in bepaalde standen soms wel en dan weer niet deed. Ook het ingegeven van Hayes-commando's gaf problemen. Niemand kon mij helpen, de HCC niet, Tulip niet, XT Automatisering wel: 'Kijkt u maar in de handleiding.'
Eindeloze sessies met een open computerkast volgden. Muis er uit, jumpers verzet, COM-poorten veranderd, alle softwarematige standjes met het modem geprobeerd, niets werkte. Uiteindelijk kwam ik tot de conclusie dat het modem haperde (iets wat iedereen in mijn omgeving beaamde, behalve... XT Automatisering). Bij wijze van gunst mocht ik het modem opsturen. Als het stuk was zou ik een nieuwe krijgen, dat zou echter wel even duren.
In verband met de LOI-studie kon ik daar absoluut niet op wachten. Omdat mijn vertrouwen in Hyundai en XT Automatisering een flinke deuk had opgelopen wilde ik mijn geld terug. Dat kon, echter met aftrek van *f* 40,- administratiekosten. Beleefd protest mijnerzijds leverde niets op.
Of toch wél. Als ik namelijk niet akkoord ging kreeg ik niets terug en 'ik moest niet zeuren, want tijd is geld,' zo sprak de bedrijfsleider die ik inmiddels op de hoogte gebracht van het feit dat de perikelen mij twee dagen en drie nachten hadden gekost. Ik wilde zo snel mogelijk aan de slag, dus kocht ik een ander modem. Het werd de iets duurdere MT-2400. Dit modem werkte meteen goed.
Om nog iets van mijn geld terug te zien ben ik onder protest akkoord gegaan met de *f* 40,- administratiekosten. Samen met de berekende rembourskosten en de porto van het retourzenden leverde dit grapje mij een verlies van *f* 55,- op.
XT Automatisering uit Maarssen is voor mij een bedrijf dat snel levert en snel geld beurt. Maar service verlenen, vergeet het maar. Tja, zo stond het nu eenmaal in de leveringsvoorwaarden. Stond het ook maar zo in de handleiding.

P. Berghs
Herten

Het bedrijf uit Maarssen reageerde:

Wij zijn van mening correct gehandeld te hebben ten opzichte van de heer Berghs. Door ons geleverde apparatuur wordt con-

form de garantievoorwaarden gerepareerd ofwel vervangen. De heer Berghs heeft ons voor de hand liggend voorstel tot vervanging niet geaccepteerd. Als een gebruiker problemen ondervindt bij het installeren van een produkt is het mogelijk de installatie tegen tijdsvergoeding bij ons bedrijf te laten verzorgen.

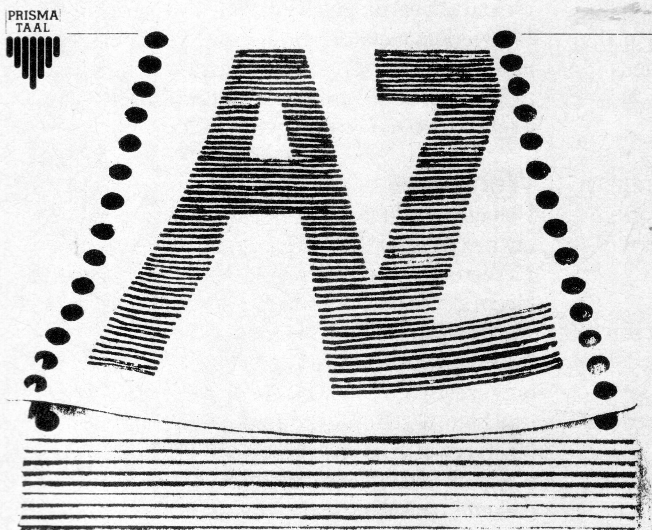
XT Automatisering
Afd. Voorlichting

Huh?

Soms lijkt het wel een soort geheimtaal, die computeruitdrukkingen. Wat dacht u bijvoorbeeld van: 'Ik heb die gezipte file laatst gedownload bij dat BBS, maar de sysop had te weinig RAM, dus moest hij swappen naar harddisk?' De heer Burnaby Lautier snapt er al een tijdje niets van, getuige zijn beklag.

Hoewel ik niet echt een beginner ben kan ik een computertijdschrift niet lezen. Ik loop voortdurend vast in overvloedig gebruik van jargon en afkortingen. Er is volgens mij geen enkele andere branche waarin men zich zo aan jargon te buiten gaat als de computerbranche. Zelfs advertenties zijn soms geheel in code, terwijl je zou denken dat het voor de aanbieder toch van het grootste belang is dat zijn boodschap wordt begrepen.
Een tijdje geleden ben ik lid geworden van de HCC. En hoewel ik kan merken dat de HCC Nieuwsbrief met een zeker oogmerk van klantvriendelijkheid is opgesteld heb ik ook daarmee moeite.
Er komen gewoon legio woorden in voor waarvan ik de betekenis niet ken. Vaak zullen het eenvoudige dingen zijn als: Fido, sysop, Fido-net, BBS, ARC-file, CEPT, PCNL, 1802 gg, P2000 gg, CED, Viditel, Videotex, Teletex, ZOZtel, Prestel, MNP modem, etcetera.
Het probleem zit in het feit dat de ingewijde er geen idee van heeft dat de gemiddelde niet-freak die woorden niet kent. Iemand die niet van computers houdt, maar ze zoals ik toch nodig heeft, wordt van acute walging vervuld bij het proberen te lezen van die ontoegankelijke tijdschriften en veel te dikke gebruiksaanwijzingen. Bestaat er niet ergens een verklarende woordenlijst voor computerjargon en -afkortingen?

Ir. E. Burnaby Lautier
Er bestaan inderdaad boeken die het computerjargon (op soms ludieke wijze) verklaren zoals: Het geïllustreerde computerwoordenboek, Prisma pocket 2393, ISBN 90.274.1536.6. Heeft u problemen met een bepaald programma, probeer dan een eenvoudig beginnersboekje. Voorbeelden hiervan zijn: de Leidraad serie van Wilson of de Werken met... serie van Kangoeroe.

Astrototaal

De heer De Beer las in HCC Nieuwsbrief 137 een recensie van het astrologieprogramma Astrototaal. Zijn reactie:

Uit de recensie die de heer T. Hoendervangers geeft van het programma Astrototaal van De heer Th. Dams, blijkt diens grote onkunde op het gebied van de computerastrologie.
De heer Dams heeft een astrologisch rekenprogramma geschreven, waarbij hij gebruik maakte van de berekeningsmethode van Micheal Erlewine. Deze Amerikaan heeft zijn methode ongeveer elf jaar geleden op de markt gebracht, in een tijd dat de computerastrologie nog in de kinderschoenen stond.
Vergeleken met programma's die heden ten dage op de markt gebracht worden is dit programma zeer onnauwkeurig. Zo kan onder andere in bepaalde jaren bij de planeten Uranus, Neptunus en Pluto een afwijking van meer dan twee graden worden geconstateerd. Een tiental jaar geleden vond men afwijkingen van bijvoorbeeld één graad helemaal niet erg, maar thans mag de afwijking niet meer dan één minuut bedragen, wat met de moderne methodes geen probleem mag zijn.
Maar daarvoor is niet alleen een gedegen kennis van de sferische trigonometrie, de boldriehoeksmeting, maar ook van de astronomie vereist. Deze kennis ontbreekt kennelijk bij de heer Dams en diens recensent Hoendervangers.
In de computerwereld wordt regelmatig het illegaal kopiëren van software aan de kaak gesteld. Wat de heer Dams doet is precies hetzelfde. Hij schendt hier openlijk het auteursrecht. Michael Erlewine schrijft in zijn boek: 'The planetary routines and Neely values are for personel use only. They are not to be sold or marketed.'
In Engeland heeft Erlewine met succes een proces aangespannen tegen een uitgever die het astrologieprogramma met behulp van zijn formules had uitgebracht. De boete en de schadevergoeding waren niet mis. Als Erlewine lucht van dit programma krijgt, dan staat De heer Dams nog het één en ander te wachten.
Overigens begrijp ik niet dat de redactie van de HCC Nieuwsbrief dit artikel klakkeloos heeft opgenomen, terwijl de HCC toch een eigen Astrologie gebruikersgroep heeft. Daarin zitten talrijke deskundigen die de redactie wel gewaarschuwd zouden hebben dat hier sprake is van strafbare feiten.

L. J. M. de Beer
Dalen

Recensent Hoendervangers reageerde aldus:

Met alle respect voor de kundigheid op astronomisch gebied van de heer De Beer wil ik ten eerste mijn verwondering uitspreken over het feit dat hij de HCC Nieuwsbrief-redactie blameert door het 'klakkeloos opnemen' van mijn recensie. Dit, terwijl na een persoonlijk onderhoud van de auteur met de heer De Beer blijkt dat hij (De Beer) het programma Astrototaalniet heeft gezien, laat staan getest. Zijn reactie kwam uitsluitend tot stand na het lezen van de door mij geschreven recensie.
Ook de 'grote onkunde' en de 'zeer grote onnauwkeurigheid' waar de heer de Beer het over heeft baseert de heer De Beer op de recensie en niet op het programma.
Daarna vergelijkt hij het gebruiken van een formule van iemand anders met het kopiëren van software. Over het laatste valt wat te zeggen. Ik heb inderdaad de fout gemaakt door te schrijven dat de berekening van een horoscoop volgens de berekening van Erlewine zijn, terwijl de berekeningen zijn gebaseerd op de methoden van Erlewine. Dat wil op zich niet zeggen dat dezelfde methoden zijn gebruikt als elf jaar geleden, waar de heer de Beer zonder meer vanuit gaat.
Ik praktiseer astrologie en houd me niet bezig met de vraag hoe een berekeningsformule in een programma eruit ziet, maar richt me op het feit of de berekeningsformule klopt, nauwkeurig is en of het programma vergelijkbaar is met andere programmatuur op dit gebied. De conclusie daaromtrent is heel sterk overtuigend. Er is tot op dit moment geen enkel programma dat beter of nauwkeuriger is. En dan spreek niet eens over de enorme mogelijkheden die na het berekenen nog mogelijk zijn.
De 'eigen' Astrologie gebruikersgroep van de HCC is de grootste groep afnemers van Astrototaal. Dus de dreiging vanuit de Astrologie gebruikersgroep, waar de heer De Beer het over heeft, zal waarschijnlijk op een foutieve berekening zijn gebaseerd.

Toon Hoendervangers

De wereld van Turbo Pascal (1)

Onder deze titel ga ik een serie artikelen produceren die u vertrouwd zullen maken met de taal Turbo Pascal. Wanneer u nog nooit eerder hebt geprogrammeerd is dit een ideale gelegenheid om daar eens mee te beginnen, omdat Pascal juist ontworpen is om mensen te léren programmeren.

Ben Welman

Net als in de serie 'De wereld van assembler en debug' zal ook hier niet gekozen worden voor een gedegen systematische behandeling van de taal Pascal. Het accent ligt veel meer op zelfwerkzaamheid. Via kleine oefeningen en voorbeeldprogramma's zult u een indruk krijgen van de taal en zijn mogelijkheden. Wilt u zich verder verdiepen dan zal het niet moeilijk zijn om een boek te vinden, want de keus is erg groot.

Een programmeertaal

Een computerprogramma is bedoeld om een probleem op te lossen. Zo'n programma bestaat uit een serie opdrachten die precies aangeven wat de computer moet doen. Als we een computer een opdracht geven dan doen we dat in een computertaal. Computers verstaan alleen maar een taal die voor een bepaald type computer ontwikkeld is, de zogenaamde machinetaal. Omdat een machinetaal meer op de machine dan op de mens is afgestemd is het niet zo eenvoudig om hierin een computerprogramma te schrijven. In 'De wereld van assembler en debug' hebt u dat kunnen ervaren. Vandaar dat er al snel talen zijn ontwikkeld die dichter bij de mens staan, de zogenaamde hogere orde talen. Pascal is er één van.
In de zeventiger jaren is Pascal ontworpen door de Zwitserse professor N. Wirth, om studenten te leren programmeren. Sinds die tijd is het gebruik fors gegroeid. U treft de taal dan ook buiten de onderwijsinstituten aan. Allerlei applicaties worden tegenwoordig in Pascal geschreven.
Maar er is geen computer te vinden die direct een in Pascal geschreven programma kan uitvoeren. Het moet eerst worden vertaald in machinetaal. Dat gebeurt door een vertaalprogramma, ook wel vertaler of compiler geheten.

Pascal compiler

Om de programma's die in deze serie worden besproken uit te kunnen voeren zult u moeten beschikken over een Pascal compiler. Helaas is er niet één Pascal. In de loop der tijden zijn een aantal varianten ontstaan. Zowel de International Standards Organisation (ISO) als de American National Standards Institute (ANSI) hebben een standaard ontwikkeld, maar niet iedereen houdt zich daaraan. Elke fabrikant doet zijn best om aan zijn implementatie iets extra's mee te geven. Vooral nadat Borland een voor iedereen betaalbare en snelle compiler, Turbo Pascal (TP), op de markt bracht is het gebruik van Pascal enorm toegenomen.
Mijn eerste kennismaking was de televisiecursus 'Programmeren in Pascal' van Teleac. Het was liefde op het eerste gezicht. Het werken er mee bleek reuze mee te vallen, waarbij ik wel moet aantekenen dat ik al een behoorlijke ervaring met de taal ALGOL (ALGOrithmic Language) had. En laat Pascal nou uit Algol zijn voortgekomen. Met versie 3.0 van TP kon ik in mijn pré-DOS periode (lees CP/M) al aan de slag. Ook nadat er een DOS-machine was gekomen heb ik nog hele tijd met deze versie gewerkt. Inmiddels is versie 6.0 van TP al uit. In vergelijking met 3.0 zijn veel extra mogelijkheden toegevoegd. Zaken als Object Oriented Programming (OOP) en een ingebouwde assembler blijken ineens mogelijk. Ik heb er nog geen tijd voor gevonden, maar lang zal het niet meer duren.

Turbo Pascal

Versie 3.0 van TP heeft alle mogelijkheden van de taal in zich om de beginselen te leren. En meer dan dat. Reden genoeg om deze implementatie als basis voor deze cursus te nemen. Dat houdt niet in dat u de rest wel kunt overslaan wanneer u over een nieuwere versie van TP beschikt of zelfs een compleet andere compiler hebt. Waar mogelijk zal ik proberen om zoveel mogelijk bij de standaard te blijven. Het werken met de compiler zelf, de installatie ervan en het gebruik van de ingebouwde editor zult u niet in deze serie aantreffen. Het handboek biedt daarvoor voldoende mogelijkheden.

Werkwijze

Wat moet er allemaal in welke volgorde gebeuren om een werkend Pascal programma te krijgen?
1. Allereerst moet er een oploswegvoor het probleem gevonden worden. Dit doe je meestal in eigen woorden op een stuk papier.
2. Vervolgens moet de gevonden oplosweg worden omgezet in een aantal elkaar opvolgende Pascal opdrachten. Met de ingebouwde editor (of een externe tekstverwerker) typ je deze opdrachten in en bewaart dit alles als een stuk tekst (ASCII file) op een diskette, onder een bepaalde naam. De meeste compilers eisen dat de extensie van de filenaam .PAS is. Dat is verder ook handig, omdat je dan gelijk kunt zien dat je met een Pascal tekst te maken hebt.
3. Daarna geef je deze tekst, dus het eigenlijke Pascal programma, aan de compiler om het te laten vertalen naar een machinetaalprogramma.

Heel vaak ontdekt het vertaalprogramma dat er fouten in de tekst staan. Dan begint alles weer opnieuw. Met de editor breng je de wijzigingen aan en de ver-

Pascal gg

De HCC heeft een bloeiende Pascal gebruikersgroep. Leden kunnen daar terecht met hun vragen. Niet alleen over TP, maar ook over andere compilers. En als u het nog niet weet: voor maar ƒ 5,- meer kunt u zich als HCC-lid ook bij deze gebruikersgroep aansluiten. De Pascal gg houdt bijeenkomsten en geeft het blad Blaise (kosten: ƒ 20,- extra) uit, waarin u artikelen van laag tot hoog niveau aan kunt treffen. Modembezitters kunnen verder nog allerlei wetenswaardigheden en kant en klare functies en procedures in de Pascal echo aantreffen. Er is zelfs een internationale Pascal echo, zodat u met Pascal programmeurs over de gehele wereld kunt communiceren.

anderde tekst wordt weer naar de compiler gestuurd. Zo ontstaat uiteindelijk een programma waarin geen taalfouten meer zitten. De compiler zorgt er dan voor dat een uitvoerbaar machinetaalprogramma ontstaat.
Natuurlijk kunnen er dan nog andere fouten in zitten. Geen taalfouten, maar fouten in de bedachte oplosmethode. Die worden niet door de compiler ontdekt. Je ziet ze pas later, wanneer je het programma door de computer uit laat voeren. Vandaar dat dit ook wel run-time fouten worden genoemd. Een deling door nul is zo'n run-time fout. Ook dan moet er weer van voor af aan worden begonnen. Belangrijke programma's worden dan ook altijd zeer uitvoerig getest, voordat ze in het echt gebruikt gaan worden.
De nieuwere versies van TP kennen uitgebreide mogelijkheden om run-time fouten op te sporen. Zo wordt u ook bij het debuggen de helpende hand toegestoken. Belangrijk is echter allereerst dat er goed over het probleem en de oplossing ervan wordt nagedacht. De kans op run-time fouten is dan kleiner. Juist omdat Pascal een zeer strenge taal is word je meer dan bij de meeste andere programmeertalen tot een zorgvuldige werkwijze gedwongen. Dit maakt Pascal dan ook zo geschikt voor het onderwijs in het programmeren.

Pascal programma

Zoals eerder vermeld bestaat een programma uit een reeks opdrachten. In Pascal moeten alle opdrachten eindigen met een puntkomma (;), behalve de allerlaatste opdracht. Dit is altijd het woord END. Omdat dit de laatste is moet deze eindigen op een punt (.).
Er zijn een paar vaste structuurkenmerken. De meeste daarvan komen vanzelf in deze serie aan bod. Het meest korte Pascal programma heeft de volgende vorm:

```
PROGRAM IkDoeNiets;
BEGIN
END.
```

Een toelichting.

- Pascal kent een aantal zogenaamde gereserveerde woorden, die nergens anders voor gebruikt mogen worden dan waarvoor ze bedoeld zijn. In de ISO standaard zijn deze vastgelegd. TP kent nog een aantal extra gereserveerde woorden. In figuur 1 ziet u een overzicht hiervan. Om deze woorden duidelijk in de tekst uit te laten komen worden ze vaak met hoofdletters aangegeven. Ook dat is niet verplicht, niet iedereen doet het. Ik zal me hier in deze serie wèl aan houden.
- Namen die voor programma's, functies, procedures en variabelen worden gebruikt moeten met een letter beginnen. Daarna mogen eventueel ook cijfers komen. Spaties mogen nooit in een naam voorkomen. Deze namen worden ook wel 'identifiers' genoemd en mogen in TP zelfs 127 karakters lang zijn. Voor de duidelijkheid laten we onze zelf bedachte namen met een hoofdletter beginnen.
- Verder kent elke Pascal compiler een aantal identifiers, die al van de compilerbouwer een definitie hebben gekregen. De 'writeln' opdracht verderop is zo'n voorgedefinieerde identifier. Deze definitie mag eventueel gewijzigd worden, wat meestal niet aan te raden is. Een groot aantal van de al gedefinieerde identifiers komt u vanzelf in deze serie tegen.
- Elk Pascal programma moet altijd beginnen met het woord PROGRAM, gevolgd door de naam van het programma. Die naam mag vrij gekozen worden en hoeft ook niet hetzelfde te zijn als waaronder het programma op schijf bewaard gaat worden.
- Alle opdrachten die door de computer uitgevoerd moeten worden moeten tussen een BEGIN en een END staan. Het voorbeeldprogramma doet helemaal niets, omdat er tussen BEGIN en END geen opdrachten staan. Ook wanneer opdrachten herhaald uitgevoerd moeten worden zullen we de BEGIN en END opdrachten tegenkomen. Steeds wanneer meer dan één Pascal opdracht herhaald wordt uitgevoerd moeten deze opdrachten tussen een BEGIN en een END staan.

Schrijfopdracht

Met de opdrachten Write en Writeln kunt u getallen en tekst naar het beeldscherm sturen. Het verschil tussen beide opdrachten is dat met Writeln de cursor na uitvoering van de opdracht naar een nieuwe regel gaat, terwijl met Write de cursor achter het laatst afgedrukte karakter blijft staan. Ook rekenkundige uitdrukkingen mogen in een write opdracht voorkomen. Af te drukken tekst moet tussen enkele quotes staan. Een komma moet worden gebruikt om meerdere af te drukken zaken in één write opdracht van elkaar te scheiden. In het voorbeeldprogramma Hallo zijn een paar mogelijkheden van het gebruik van write en writeln neergezet.

ABSOLUTE (*)	NIL
AND	NOT
ARRAY	OVERLAY (*)
BEGIN	OF
CASE	OR
CONST	PACKED
DIV	PROCEDURE
DO	PROGRAM
DOWNTO	RECORD
ELSE	REPEAT
END	SET
EXTERNAL (*)	SHL (*)
FILE	SHR (*)
FORWARD	STRING (*)
FOR	THEN
FUNCTION	TYPE
GOTO	TO
INLINE (*)	UNTIL
IF	VAR
IN	WHILE
LABEL	WITH
MOD	XOR (*)

*De met een * gemerkte woorden zijn niet in ISO Pascal gedefinieerd.*

Figuur 1
gereserveerde woorden in Turbo Pascal 3.0

```
PROGRAM Hallo;
BEGIN
  writeln ('Hallo');
  write ('Als eerste kennismaking ');
  write ('volgen een ','paar sommetjes:');
  writeln;
  writeln;
  writeln (3,' en ',4,' is ',3+4);
  writeln ('9 x 8 = ',9*8);
  writeln (12-10,' is het verschil van 12 en 10')
END.
```

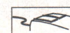
De uitvoer van dit programma ziet er als volgt uit:

```
Hallo
```

Als eerste kennismaking volgen een paar sommetjes:

```
3 en 4 is 7
9 x 8 = 72
2 is het verschil van 12 en 10
```

Bestudeer deze uitvoer en probeer het te begrijpen. Experimenteert u er maar op los. Merk op dat een enkele writeln opdracht voor een lege regel zorgt en dat na de voorlaatste opdracht geen puntkomma staat. Dat mag in dat geval, maar het hoeft weer niet. Daarnaast is het een goede gewoonte om de opdrachten die tussen een BEGIN en een END staan te laten inspringen (twee spaties).

Vragen

Modembezitters kunnen vragen en suggesties kwijt in area 4 van HCC node 118 (telefoon 053-337444). Ook netmail aan mijn pointadres (2:500/118.1537) is mogelijk. Anderen kunnen hun correspondentie richten aan:
Ben Welman
Koningsbult 2
7152 GP Eibergen

Matglas

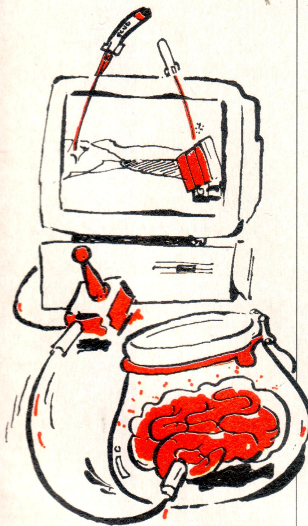
Een ziel in een computer programmeren is, zo schreef ik vorige maand, nèt zo'n tijdverspilling als het ding leren zijn 220 Volt met mes en vork te verorberen. Dat er desondanks veel geleerde, maar verder redelijk normaal functionerende mensen deze hersenschim najagen, komt denk ik omdat het andersòm een fluitje van een cent is: mensen programmeren.

En dan denk ik niet aan de ZOMBIE (iemand die door een hersenoperatie is beroofd van zijn persoonlijkheid en daardoor gemakkelijk tot rare streken te brengen is) of aan de CYBORG (een mens --of alleen zijn ingeblikte hersenen-- die via een zendertje of een plugje met de computer kan worden verbonden en die daardoor ineens een wandelende zakjapanner wordt, maar wiens ongehoorzame gedachten met náre stroomstootjes kunnen worden afgestraft).

Gewone mensen dus. Kun je die laten functioneren als een computer? Kun je ze 'programmeren' om dingen te doen die ingaan tegen het gezond verstand? Moeiteloos! Als je maar vroeg genoeg begint is het ingeslepen basisprogramma er alleen met een héél sterk virus weer uit te branden.

Toen ik nog een kneedbaar jochie was, speelde ik vaak 'op stand' bij een vriendje wiens ouders iets op te houden hadden. Ik noemde dat 'kouwe kak', destijds. Maar een mens léért, gaandeweg.

Samen met de buurtkinderen deden wij auto's. Vriendje vroemde de Kaiser Fraser van zijn vader en ik stepte de Fraser Nash die míjn vader niet betalen kon. Zijn buren hadden een Studebaker Champion en een dochter die gemakshalve absolute gehoorzaamheid als hoogste goed kreeg ingeslepen. Je kon dat zien aan de spelletjes die ze met ons speelde. Terwijl wij vrijelijk de Zandvoortse Tarzanbocht rondden, tekende zíj haar makke van gehoorzaamheid op het plaveisel: tramrails. Als ze klaar was bond ze onze bolides aan elkaar en waren we ineens tram veertien. En altijd was er dan wel een ommetje rond een lantarenpaal in het tracé opgenomen, een gril die we achteloos trotseerden. Maar bij de volgende doorkomst stond ze dan dreigend bij het gewraakte circuitje en stampvoette ze van woede als de tram tegen zijn eigen koppeling aanreed. Het is nooit overgegaan, want nu ze minister is wil ze nog altijd méér rails en méér geld voor het tramkaartje. En omdat we tòch lekker autootje vroemen, trekt ze wéér strepen op straat. Om Tol te eisen. Bij kinderen noemen we zoiets 'Magisch Denken'. Bij volwassenen heet dat 'Program-economie'.

Hoe vroeger je dus iets inprogrammeert, hoe groter de kans dat dat 'iets' tot de gevoelsmatigheden gaat behoren, waardoor een later toegevoegde subroutine als 'logisch denken' op het tweede plan komt. Logisch gezien ligt het snaaien en nassen van een Mars voordat de supermarkt-kassa is bereikt voor de hand als je wèl honger, maar géén geld hebt. Of kun je, als je wat gehaast bent, rustig met een forse vrachtwagen door een rood stoplicht scheuren. Want niemand wil graag een deuk of dood. Ze remmen tòch wel.

Een béétje geprogrammeerd mens moet voor zoiets door een onzichtbare, maar duidelijk voelbare muur heen. Een muur uit een vergeten verleden. Je voelt je een mug die tegen glas aanvliegt en die barrière niet duiden kan. Dus je gedráágt je.

In de VS, de bakermat van de gehoorzaamheid, deed Stanley Milgram, een aan de Yale universiteit verbonden psycholoog, een onder zijn vakbroeders overbekend experiment. Hij bood volwassenen uit de stad New Haven een bedrag van 4 dollar per uur (het was 1974), om deel te nemen aan een experiment op het gebied van geheugentraining. De proefpersoon werd neergezet achter een keyboard, waarvan de toetsen geen letters maar voltages aangaven: 15, 30, 45 en zo verder tot 450 volt. Erboven zat een glazen ruit waarachter de 'leerling' zat vastgebonden in een elektrische stoel. De proefpersoon werd verteld dat de geketende voor diezelfde vier dollar vrijwillig meedeed en het was de bedoeling dat de man achter de knoppen het machteloze slachtoffer zou 'overhoren' op het gebied van woordcombinaties. Bij ieder volgend fout antwoord moest een sterkere schok worden toegediend. Gelukkig waren die stakkers acteurs die zeer goed waren in het geven van de verkeerde antwoorden en het in toenemende mate trekken van pijn-grimassen en het slaken van vreselijke kreten. 90% van de proefpersonen was bereid om tot de volle 450 Volt te gaan, ondanks het feit dat onder die laatste knoppen ernstige waarschuwingen stonden over het gevaar van de bijbehorende schokken. Zo er enige aarzeling was, werd die door de leiding overwonnen met een simpel 'doorgaan, ze worden ervoor betaald'(!).

Die mensen moeten gek zijn geweest. Wie leent zich nu voor zoiets? U niet, ik niet, niemand niet. 500.000 door Allah misleide Irakezen niet en idem zoveel door God geblessde Amerikanen ook niet. Zèlfs niet als Leiderspoppetjes rhetoriek, demagogie em bombast samenvoegen tot de Moeder van alle Virae, tot een Roes van Waarheid, een Law and Order, een Nieuwe Wereld-Orde Musz Sein.

Zoiets doen we natuurlijk alleen als het een ***spelletje*** *is. Geen echie, maar voor het onnetje. Met een PC als scheiding tussen oorzaak en gevolg. Een ontmenselijkt stuk matglas tussen een gierende Larry aan de joystick en een loopjongen die zijn broek volpist van gierende doodsangst.*

Als u dit leest zijn ze er: de Desert Storm spelletjes. En als we nu allemaal goed oefenen, doen we het de volgende keer niet in honderd, maar in één uur. Als een cyborg aan z'n plugje. Met prikjes van 450 Volt voor de twijfelende zombie.

Want in òns programma staat dat het màg van de Leider, voltjes schieten voor de goede zaak. En nèt als wapens, mag je ook CNN-programma's digitaliseren voor een spelletje. Want je moet toch brood op de plank? En beleg? En een PC met je tijd méé aftrekken? Je kunt maar nooit van niks weten! En anders doet een ànder het toch..?

Join the Professionals!

Voor de professionals, zoals de universiteiten, multinationals, rijks-, gemeente- en provinciale instellingen, scholen, het groot- en kleinbedrijf en de gevorderde computergebruiker, die ons reeds in groten getale hun vertrouwen schonken, brengen wij nog meer programma's in de originele, meest recente versie.

Ieder programma kan geleverd worden! Updates van bij ons gekochte programma's worden door ons verzorgd. Vrijwel alle pakketten zijn uit voorraad leverbaar. Prijzen exclusief 18,5 % BTW en verzendkosten en onder voorbehoud.

Ja, zend mij een prijslijst

Bedrijf:..

Naam:..

Adres:..

Postcode:..

Plaats:..

Telefoon:..

Stuur deze coupon op naar:
Nr.1, Philipsons Products, Postbus 795, 1180 AT Amstelveen, tel. 020 - 6475134, fax: 020 - 6454651

HCC-139

DE SOFTWARE SPECIALIST

1ASHTON TATE
- Applause II NL/UK 837.00
- dBase IV NL/UK 1.1.......1546.90
- Framework III NL/UK.......988.90
- Rapidfile 1.2 NL.......589.00

BORLAND
- Paradox 3.5.......1118.70
- Quattro Professional.......759.00
- Reflex 2.0.......363.00
- Turbo C 2.0.......165.00
- Turbo C ++.......280.50
- Turbo C ++ Professional.......415.50
- Turbo Pascal 6.0.......221.10
- Turbo Pascal 6.0 Professional....379.50

FOX SOFTWARE
- Foxbase Plus 2.10 US.......489.00
- Foxpro 1.02 US.......1050.00
- Foxpro Lan 1.02 US.......1450.00

LOTUS
- 1-2-3 2.2 US.......850.00
- 1-2-3 3.1 US.......999.00
- 1-2-3 2.2 NL.......1069.50
- 1-2-3 3.1 NL.......1276.50
- Symphony NL.......1414.50
- Symphony US.......1175.00

MICROSOFT
- Basic Prof. Dev.Syst. 7.1.......793.60
- C.Prof.Dev.Syst. 6.0.......793.60
- Excel voor Windows 2.1 NL.....1029.20
- Excel for Windows 3.0 UK.......793.60
- Flight Simulator 4.0.......99.20
- Macro Assembler 5.1.......241.80
- Powerpoint voor Windows NL...1029.20
- Quick Basic 4.5.......161.20
- Quick C 2.5.......161.20
- Windows 3.0 UK.......241.80
- Windows 3.0 NL.......310.00
- Word 5.0 NL.......923.80
- Word voor Windows UK.......793.60
- Word voor Windows NL.......1029.20

WORDPERFECT
- Dataperfect 2.1 US.......650.00
- Drawperfect 1.1 UK.......802.90
- WordPerfect 5.1 US.......625.00
- WordPerfect 5.1 NL.......1050.00
- Executive 1.0 NL.......418.50
- Library 2.0 NL.......306.90
- Office 3.0 (Single User).......232.50
- Planperfect 5.1 UK.......802.90

DIVERSEN
- 386-to-the-Max 5.1.......199.00
- Above Disk 4.0.......135.00
- Ask Sam.......475.00
- Autocad 11.0 US.......7500.00
- Brooklyn Bridge.......199.00
- Brown Bag Tekstverwerker UK.....50.00
- Carbon Copy Plus 5.2.......244.00
- Check-It ! 3.0.......199.00
- Copy II PC.......59.00
- Copy II PC Option Board.......250.00
- Clipper 5.0 UK.......1199.00
- Desk Link 2.21.......225.00
- Desqview 2.3.......189.00
- Desqview 2.3 386.......299.00
- Easyflow 6.1.......285.00
- Fastback Plus.......269.00
- Gem/3 Draw Plus.......375.00
- Gem/3 Desktop.......69.00
- Gem/3 Presentation Team.......625.00
- Harvard Graphics 2.3 NL.......850.00
- Harvard Graphics 2.3 UK.......695.00
- Lap Link III.......189.00
- Mace Utilities 1990.......225.00
- Manifest.......85.00
- Norton Utilities 5.0.......229.00
- Norton Backup.......189.00
- Norton Commander 3.0.......189.00
- Norton Editor 2.0.......125.00
- PC Anywhere IV.......240.00
- PC Paintbrush IV.......150.00
- PC Tools de Luxe 6.0.......175.00
- Pizazz Plus.......150.00
- Print-Q 4.0.......199.00
- Procomm Plus UK.......150.00
- Procomm Plus NL.......199.00
- Qemm 50-60.......125.00
- Qemm 386 5.1.......135.00
- Qram.......109.00
- Slidewrite Plus 4.0.......850.00
- Spinrite II 1.1.......180.00
- Software Bridge.......199.00
- Software Carousel.......130.00

AANBIEDING VAN DE MAAND

WINDOWS 3.0 UK & COREL DRAW 2.0

samen voor
ƒ 995.00

Nr.1

Gevorderd programmeren (6)

Tekenen met de computer, uit de vrije hand of technisch, betekent grafisch programmeren. Wie wel eens een CAD- of tekenprogramma in actie heeft gezien weet dat daarmee gebogen lijnen vloeiend getrokken kunnen worden. Daarvoor bestaan verschillende methoden. Eén daarvan, de mal van Bézier, gaan we bekijken. Daarna wordt het Manusprogramma hervat.

Jaap Schermerhorn

Voor het trekken van gebogen lijnen in scheepsbouw en industrie worden van oudsher mallen gebruikt. Het Engelse woord is 'spline', wat lat betekent en doelt op de buigzame latten uit hout, metaal of rubber die langs de punten waar een kromme lijn door moet gaan worden gespannen. In de computerliteratuur wordt spline gebruikt voor een algoritme waarmee een kromme vloeiend door een aantal punten gelegd wordt. De computer wil rekenen maar - tenzij de verlangde kromme regelmatig is - tweede graads vergelijkingen (zoals cirkels, ellipsen, parabolen enzovoort) zijn niet voldoende. Een spline is daarom gewoonlijk een 'cubic spline', dat wil zeggen één of meer derde graads veeltermen of polynomen, die punten op de gezochte kromme verbinden en zo gekozen zijn dat de kromme vloeiend verloopt.

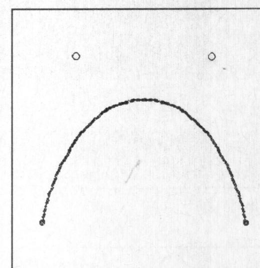
We bepalen ons tot tweedimensionale krommen als functies van de coördinaten x en y (voor ruimtekrommen, om gebogen vlakken te beschrijven, komt daar nog z als derde coördinaat bij). Er zijn verschillende manieren om krommen met derde machts mallen te definiëren, waarvan twee veel gebruikt worden: de 'B-spline' en de 'Bézier spline' of mal van Bézier.
Deze algoritmen vinden toepassing in twee grote gebieden waar met krommen wordt gewerkt: tekenen, bijvoorbeeld in CAD (met de computer ontwerpen) en schrift: het ontwerpen en reproduceren van schrifttypen. De omtrekken van schrifttekens bestaan uit rechte en gebogen lijnen, mallen zijn onder meer praktisch bij het veranderen van de schriftgrootte.

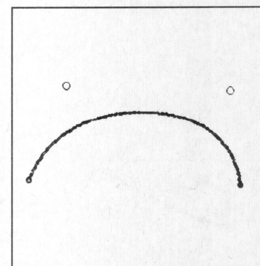
Bézier-krommen

Pierre Bézier ontwikkelde de naar hem genoemde mal voor de Renault autofabrieken als rekenmethode om met de computer de gebogen vlakken in de carrosserie te ontwerpen en te omschrijven. Een Bézier-kromme bestaat uit één of meer segmenten, elk vastgelegd door beginpunt, eindpunt en twee regelpunten die niet op de kromme hoeven te liggen en dat over het algemeen ook niet doen ('control points': 'control' betekent iets anders dan ons controle).
Met de plaats van de regelpunten worden kromming en vorm van de verbindingslijn tussen begin- en eindpunt bepaald. De kromme ligt binnen de vierhoek die door deze punten wordt beschreven wordt.
De afbeeldingen bij dit artikel tonen een aantal voorbeelden van Bézier-krommen, ontwikkeld met het programma dat de volgende keer wordt behandeld. De begin- en eindpunten van de krommen worden door stippen gemarkeerd en de regelpunten door kleine kringen. De afstand van de regelpunten onderling en tot begin- en eindpunt van de kromme beheerst de krommingsgraad, zoals de figuren 1 en 2 laten zien. De vorm van de kromme is afhankelijk van de positie van de regelpunten ten opzichte van begin- en eindpunt (vergelijk de figuren 3 en 4). De kromme wordt als het ware 'aangetrokken' door de regelpunten en de verbindingslijnen tussen beginpunt en eerste regelpunt, eindpunt en tweede regelpunt vormen respectievelijk de raaklijnen aan het begin en het einde van de kromme. De kromme begint zich in de richting van het eerste regelpunt te begeven, maar buigt dan telkens meer naar het tweede regelpunt af, om tenslotte naar het eindpunt te gaan. In de eerste vijf figuren staat het eerste regelpunt links en het tweede rechts. Wordt die volgorde omgekeerd dan ontstaan grilliger vormen. In figuur 6 hebben de regelpunten hun plaats verwisseld ten opzichte van figuur 5, bij overigens gelijke positie, zodat de figuur wordt omgekeerd. Ook kunnen er lussen worden getrokken (figuur 8).
Om de mal van Bézier te programmeren moeten de derde graads vergelijkingen in x en y, die de vorm van de kromme bepalen, in computercode worden omgezet en opgelost, zodanig dat de kromme op het beeldscherm als een baan van oplichtende pixels verschijnt. We bemoeien ons eerst met dat laatste.

Pixels

De beeldelementen of pixels (picture elements) zijn de kleinst zichtbare eenheden op het beeldscherm, te vergelijken met de rasterpunten van een cliché. Hun aantal bepaalt het oplossend vermogen, dat wil zegen de fijnheid van een scherm. Voor gelijke schermgrootte ziet een CGA-scherm met 320 x 200 pixels er grover uit dan een VGA-scherm met 640 x 480 pixels. In een kleurenmonitor bestaan de pixels elk uit enige trio's, die uit punten in de drie kleuren rood, blauw en groen zijn opgebouwd. De afstand tussen de middelpunten van de trio's bedraagt gewoonlijk rond de 0,3 mm of iets minder en deze afstand bepaalt de scherpte van het beeld.

Figuur 1

Figuur 2

```
DEFLNG I, N
n = 123456789: invers = 0
PRINT n; "omgekeerd is";
DO WHILE n  0
     invers = invers * 10 + n MOD 10
     n = n \ 10
LOOP
PRINT invers
```

```
DEFINT A-Z

SCREEN 12
CLS

FOR i = 0 TO 639
   x = i
   FOR j = 0 TO 479
      y = j
      PSET (x, y)
   NEXT j
NEXT i
```

Listing 1

```
DEFINT A-Z

SCREEN 12
CLS

DO
     x = INT(640 * RND)
     y = INT(480 * RND)
     PSET (x, y)
LOOP
```

Listing 2

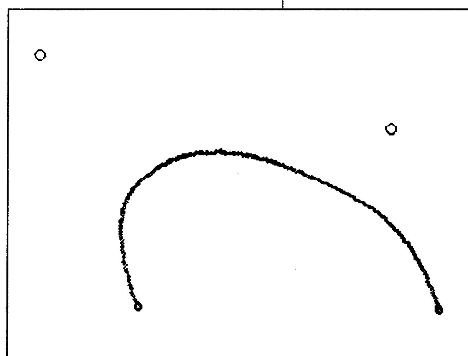
```
DEFINT A-Z

SCREEN 12
CLS

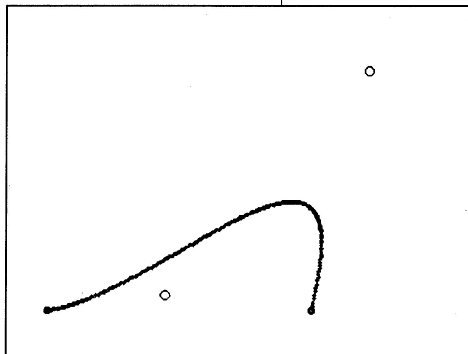
DO
   x = INT(640 * RND)
   y = INT(480 * RND)
   r = INT(50 * RND + 1)
   c = INT(14 * RND + 1)
   CIRCLE (x, y), r, c
   PAINT (x, y), c
   IF INKEY$  "" THEN END
LOOP
```

Listing 3

Vermenging van de drie primaire kleuren levert de overige kleuren, bijvoorbeeld bruin (rood + groen, lage intensiteit), geel (rood + groen, hoge intensiteit), turkoois (groen + blauw), lichtgrijs (rood + groen + blauw, lage intensiteit), wit (rood + groen + blauw, hoge intensiteit) enzovoort.
Grafisch programmeren is niets meer dan de juiste pixels op de juiste plaats in de juiste kleur te laten oplichten. Daarvoor heeft QuickBasic twee bevelen ter beschikking, PSET (pixel aan) en PRESET (pixel uit).
Met het programmaatje van listing 1 wordt het beeldscherm pixelgewijs met stippen gevuld. Een VGA-scherm (Screen 12, 16 kleuren, 640 x 480 pixels) wordt in dit en de andere programma's vooropgesteld, maar dat is naar believen te wijzigen. Het programma van listing 2 doet hetzelfde, maar nu worden de stippen op willekeurige plaatsen op het beeldscherm gezet tot het vol is. De willekeur wordt door de 'random generator' ingevoerd.
Door in de algoritmen PSET door PRESET te vervangen kunnen de stippen vervolgens weer worden uitgewist.
Met toevalsgetallen kunnen we nu een wat levendiger programma schrijven, dat het beeldscherm met veelkleurige bollen vult (listing 3). Hier is een regel ingebouwd om het programma ook na compileren door een willekeurige toetsdruk te kunnen beëindigen. Alle verdere grafische commando's zijn op PSET en PRESET gebaseerd, bijvoorbeeld LINE om een rechte lijn tussen twee punten te trekken of CIRCLE om cirkels of ellipsen te tekenen. Opdrachten als LINE of CIRCLE kunnen ook direct als functies van PSET worden geprogrammeerd, met de formules voor respectievelijk de rechte lijn en de cirkel, maar missen dan de ingebouwde optimalisering van deze bevelen.

Figuur 3

Figuur 4

Random generator

Wanneer men een reeks toevallige getallen nodig heeft, bijvoorbeeld om kansspelen te programmeren of testseries te ontwerpen, dan biedt de random generator uitkomst. Met het bevel RND wordt een algoritme in werking gezet, dat toevalsgetallen tussen 0 en 1 levert (dat zijn dus gebroken getallen, namelijk drijvende kommagetallen van enkele nauwkeurigheid. Hierin wijkt QuickBasic af van C, waarin de random generator gehele getallen van 0 tot 32.767 produceert. Dit algoritme gaat uit van een begingetal. Tenzij dit getal bij elke oproep van de RND functie wordt gewijzigd, met het bevel RANDOMIZE, wordt steeds weer dezelfde reeks toevalsgetallen geproduceerd. De getallen kunnen tussen minimum en maximum waarden worden gelegd met INT((maximum - minimum + 1) * RND + minimum).

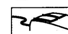
Hersenkweller

De vorige keer werd gevraagd hoe een getal met rekenkundige middelen achterstevoren weergegeven kan worden. Dit betekent dat de cijfers die het getal vormen één voor één gelicht worden en in de omge-

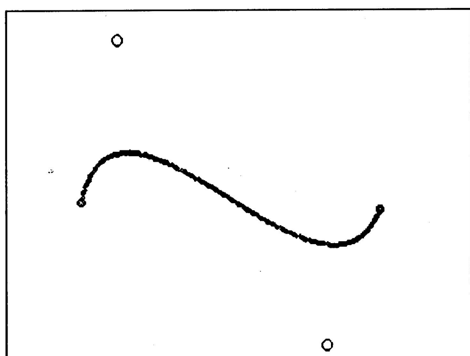
keerde volgorde weer achter elkaar worden gezet.
Nu kunnen de cijfers uit een getal vrij eenvoudig rekenkundig worden afgezonderd. Decimale getallen zijn sommen van machten van tien, dus modulo deling (dat is deling door middel van de operator MOD die het restgetal oplevert) door 10 levert de eindcijfers van het door herhaalde gehele getallen deling (operator \; met INT (.../...) door 10 gaat het ook) steeds kleiner wordende getal. Bijvoorbeeld zoals afgebeeld in het kader linksboven op de vorige pagina.
Omdat n en invers (dat is n in omgekeerde volgorde) negen cijfers lang zijn moeten ze als 'long integers' worden gedefinieerd. Dat zijn 32 bit binaire getallen die van -231 (2.147.483.648) tot +231 (2.147.483.647) gaan.
Waarom 31? Eén bit is nodig voor het teken. Waarom verschillende maxima? Negatieve getallen beginnen met -1, positieve met 0.
Tot deze grenzen kan men met gehele getallen rekenen, daarboven moet men zijn toevlucht nemen tot drijvende komma getallen met al hun bezwaren ofwel tot een omweg over tekenrijen. Het getal 123456789 laat zich met dit algoritme goed omkeren. Dat gaat helaas niet met 102030400 of 100000000, omdat QuickBasic weigert getallen met één of meer nullen te laten beginnen. Om dat te bewerkstelligen moet een truc te hulp worden geroepen. U vindt die hieronder. In plaats van 0 komt er nu 10 te staan aan het begin van het omgekeerde getal en die extra 1 wordt niet afgedrukt.

Rekensom

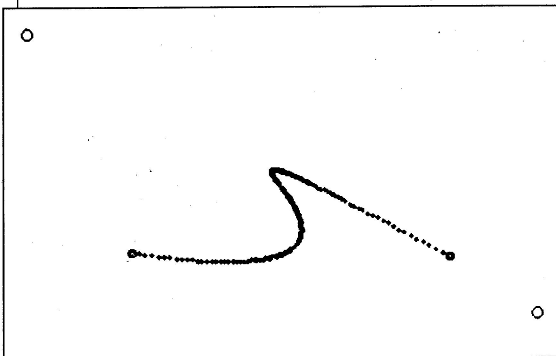
De volgende opgave is een eenvoudige rekensom waarbij faculteiten in het spel zijn. De faculteit van het getal n, geschreven n!, is het produkt van alle gehele getallen die tussen 0 en n + 1 liggen. 0! en 1! zijn beiden gelijk 1. Gevraagd wordt nu een routine te ontwerpen en te coderen waarmee alle getallen kleiner dan 50.000 gevonden worden, die gelijk zijn aan de som van de faculteiten van hun cijfers. Zo'n getal is bijvoorbeeld 145 = 1! + 4! + 5!

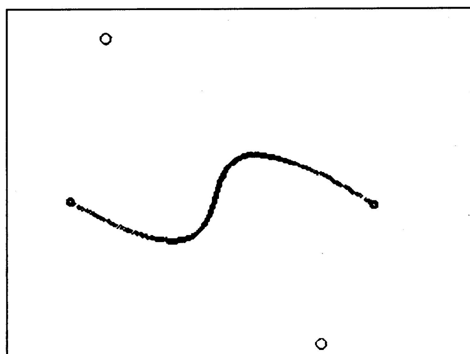
```
DEFLNG I, N
DEFINT L
n = 102030400: invers = 0
LeadingZeroFlag = 0
PRINT n; "omgekeerd is";
FOR i = 1 TO LEN(STR$(n))
     invers = invers * 10 + n MOD 10
     IF i = 1 AND invers = 0 THEN invers = 10: LeadingZeroFlag = 1
     n = n \ 10
NEXT i
IF LeadingZeroFlag = 1 THEN
     PRINT " "; RIGHT$(STR$(invers), LEN(STR$(invers)) - 2)
ELSE PRINT invers
END IF
```


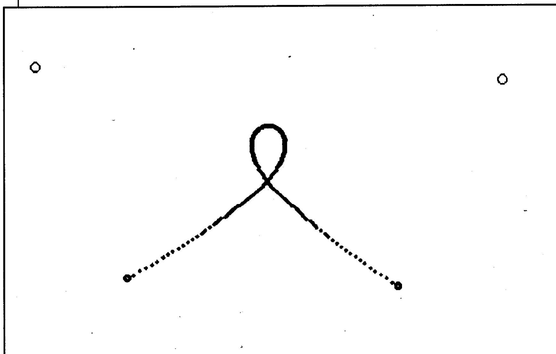
Figuur 5

Figuur 7

Figuur 6

Figuur 8

WordPerfect versus Microsoft Word

Wat is de beste tekstverwerker: WordPerfect of Microsoft Word? Wie het antwoord op die vraag wil hebben loopt de kans een heftige discussie los te maken, want beide giganten op tekstverwerkingsgebied kennen hun fervente aanhangers. Op maandag 18 februari stuurden WordPerfect en Microsoft op uitnodiging van de redactie hun topmensen naar het HCC kantoor om deel te nemen aan een wedstrijd, waarbij een aantal onbekende opdrachten op tekstverwerkingsgebied moest worden uitgevoerd. Geen bikkelharde competitie met het mes op tafel, we wilden het wel aardig houden. Maar gaandeweg liep de spanning flink op en werd het veel meer dan zo maar een wedstrijdje, soms zelfs met een vinnig kantje. Een echte winnaar kwam er niet uit, wél een conclusie: Microsoft Word en WordPerfect verschillen meer van elkaar dan wel eens wordt gedacht. Een wedstrijd in deze opzet is nieuw. Maar als het aan de redactie ligt zal het niet bij deze ene keer blijven. Het geeft in ieder geval een behoorlijk inzicht in de sterke en minder sterke onderdelen van produkten.

Berend Harmens

Beide deelnemers klaar voor het stratsein van Lucie Blom.

De hoofdrolspelers op deze middag waren natuurlijk de mensen die de opdrachten moesten uitvoeren. Van WordPerfect was dat *Guus Brugman*, algemeen erkend als een kei op dit gebied. De snelheid waarmee hij macro's in elkaar knutselt laat zich vergelijken met die van Lucky Luke uit het Wilde Westen, die zoals bekend sneller kon schieten dan zijn eigen schaduw. Namens Microsoft werden de opdrachten uitgevoerd door *Marcel Eisma*. Hij heeft zich in het verleden vooral bezig gehouden met het pakket Q&A en is nog betrekkelijk nieuw als het om tekstverwerkers gaat. Daar was op deze middag overigens volstrekt niets van te merken, hij werkte met Word alsof hij nooit anders had gedaan en dat dan ook nog met de nieuwste versie, die nog maar net uit is.

Geen wedstrijd zonder publiek. Dat bestond deze middag uit een deel van de redactie en uit enkele andere schrijvers, die het nodige van tekstverwerken weten. De stemming was vriendelijk, maar kritisch. Zo'n tekstverwerker kost een paar centen en daar mag je dan ook het nodige van verwachten.

Opzet

Vanzelfsprekend is er alles aan gedaan om de omstandigheden voor beide deelnemers exact gelijk te houden. In dat verband moet eerst en vooral IPC worden genoemd. Dit bedrijf stelde twee IPC Uno.Sys AT's beschikbaar, die niet alleen fraai ogen maar ook in andere opzichten uitstekend voldeden. De opdrachten die moesten worden uitgevoerd waren vooraf niet bekend. Je kunt misschien van mening verschillen over de vraag of dit de beste manier is om twee concurrerende produkten met elkaar te vergelijken. Zo had men bij WordPerfect liever wat meer voorbereiding gehad. Niet omdat WP bang was voor deze confrontatie, maar omdat dan gezorgd kon worden voor de best mogelijke uitvoering.

De redactie dacht en denkt daar wat anders over. Allereerst gaat de aardigheid er wat vanaf als alles al bekend is. Veel belangrijker: wat is de zin van zo'n testmiddag als bedrijven de kans hebben om allerlei superdeskundigen op te laten draven voor die ene geniale oplossing? De 'gemiddelde gebrui-

Guus Brugman, gespannen aan het werk.

ker' heeft die deskundigheid niet en zal toch een nuttig gebruik van z'n software willen maken.
We hielden daarom alles geheim en waren daar ook achteraf tevreden over.
Het is natuurlijk een koud kunstje om allerlei uitzonderlijke opdrachten te verzinnen die niet of nauwelijks zijn uit te voeren. Daar was in dit geval geen sprake van, het ging om heel normale zaken zoals controle van de spelling, een eenvoudige vormgeving, het tellen van woorden, een simpele tabel en wisselende gegevens in combinatie met een standaardtekst. Kortom: niets ongewoons.
Gebruik werd gemaakt van de versie 5.1 van WordPerfect en de (Engelstalige) versie 5.5 van Microsoft Word, voor deze gelegenheid aangevuld met de spellingscontrole van de toekomstige Nederlandstalige versie.

Installatie

De eerste opdracht was: installeer het pakket op de harde schijf. Over het algemeen is dat een eenmalig gebeuren, maar helemaal onbelangrijk is het ook weer niet. Als de aanwijzingen aan de gebruiker onduidelijk zijn, dan kan dat achteraf voor veel ongemak zorgen. De (aanstaande) kopers van Word en WordPerfect hoeven zich geen zorgen over de installatie te maken. Beide installatieprogramma's zijn voorbeeldig van opzet, alles verloopt menugestuurd, er wordt netjes om het juiste schijfje gevraagd en eigenlijk kan er niets mis gaan. De man of vrouw achter de computer moet natuurlijk wel een paar dingen weten, zoals het type beeldscherm en het soort printer.
Het zal niemand verbazen dat de installatie deze middag geen enkel probleem gaf. Ook de tijd die daarvoor nodig was is bevredigend: tussen de elf en twaalf minuten. Dat dit werkje bij het ene pakket 47 seconden langer duurt dan bij de ander is vanzelfsprekend van geen enkel belang.

Beide deelnemers vertelden iets over de filosofie achter hun tekstverwerkers.

Filosofie

Wie een tekstverwerker wil kopen loopt het risico al snel radeloos te worden. Goed bedoelde adviezen van kennissen met ervaring lossen in dat verband weinig op, want de één zweert bij Microsoft Word, terwijl de ander daar nauwelijks een goed woord voor over heeft en stellig beweert dat alleen WordPerfect voldoet. De keuze hoeft zich natuurlijk niet te beperken tot deze twee, maar de praktijk wijst uit dat het meestal toch zo gaat. Kom daar maar eens uit.
Vandaar dat we aan beide partijen vroegen: vertel kort wat de filosofie achter het produkt is. Anders gezegd: wat is het idee er achter en waar kunnen de gebruikers op terugvallen, als er een probleem ontstaat?
We vatten het kort samen.

Marcel Eisma van Microsoft benadrukte dat Word 5.5 in wezen onderdeel is van een familie. Of je nu onder MS-DOS werkt, OS/2 of op een Apple Macintosh, in alle gevallen kan gebruikt worden gemaakt van dezelfde tekstverwerker. Dat is iets minder simpel dan het in werkelijkheid lijkt, er zijn wel degelijk verschillen, maar daar merkt de gebruiker niets van. De familiegedachte gaat nog heel wat verder, want de nieuwe versie van 5.5 sluit nauw aan bij wat op dit moment het grote succesnummer van Microsoft is: Windows 3.0. Windows is een grafische interface, wat in de praktijk wil zeggen het gebruik erg simpel is. Alles verloopt via bepaalde menu's, die met gebruik van de muis zijn te bedienen. Veel mensen blijken het aantrekkelijk te vinden dat ze geen opdrachten hoeven in te tikken, maar simpel een 'klik' met de muis kunnen geven. Omdat de helft van alle in gebruik zijnde PC's niet geschikt is voor gebruik van Windows Microsoft Word 5.5 zo gemaakt dat het gebruik zoveel mogelijk lijkt op dat van Windows, zonder dat er een snelle en krachtige computer voor nodig is. Bijzonder veel aandacht is besteed aan het gebruiksgemak van deze tekstverwerker, waardoor er bijna gevoelsmatig mee kan worden gewerkt en direcdt op het scherm is te zien wat het resultaat is. Wie meer produkten van Microsoft gebruikt zal tot z'n genoegen merken dat de menu's in grote mate gelijk aan elkaar zijn.
Even iets over de marktposities. In Nederland is WordPerfect veruit het sterkst vertegenwoordigd. Volgens Marcel Eisma komt dat vooral door de uitstekende timing van WordPerfect: men heeft het juiste produkt op het juiste moment op de markt gebracht. Microsoft was daar wat minder handig in en kampt daardoor nu in Nederland met een achterstand, waarvan men natuurlijk hoopt dat die ingehaald zal worden. In Frankrijk en Duitsland daarentegen is Word heel groot. Volgens Microsoft liggen de verhoudingen tussen beide concurrenten Europees gezien ongeveer gelijk.

Guus Brugman corrigeerde de marktcijfers, die zijn collega eerder had gegeven. Volgens zijn gegevens heeft WordPerfect wereldwijd 65% van de markt in handen. Wie WordPerfect koopt krijgt volgens Brugman veel meer dan een produkt, maar kan blijvend rekenen op ondersteuning door een uitstekend opgezette organisatie. In de praktijk betekent dat veel meer dan het uitbrengen van nieuwe versies, waarin de wensen van de gebruikers zijn opgenomen. WordPerfect biedt hulp waar dat nodig is en dat betekent nogal wat: een-derde van het personeel houdt zich alléén bezig met ondersteuning. Soms is die hulp simpel, maar het kan ook gaan om gecompliceerde zaken, bijvoorbeeld de aansturing van een wat zeldzaam voorkomende printer. Weliswaar levert WP inmiddels zo'n zevenhonderd printerdrivers, maar ook de bezitters van printer 701 worden naar beste vermogen geholpen. Dat WordPerfect té veel mogelijkheden voor een tekstverwerker zou bieden, zoals nog wel eens wordt gehoord, is volgens Guus Brugman onjuist. 'Ieder gebruikt eigenlijk maar 10% van een tekstverwerker, maar dat is **zijn** 10%, het verschilt dus per gebruiker. Veel beter kun je zeggen: op ieder niveau kun je met WordPerfect werken.'

De kracht van het bedrijf ligt volgens Guus Brugman in het feit dat men alles zelf maakt en daardoor ook snel in staat is voor gewenste aanpassingen te zorgen. 'In wezen groeit ons pakket door de wensen van de gebruikers'. Natuurlijk wees de man van WordPerfect op de vele mogelijkheden door het gebruik van macro's (een aantal handelingen gebundeld in een bepaald commando), hij zorgde zelfs voor een nieuw werkwoord: geautomacrotiseerd. Een versie 5.2 valt dit jaar van WordPerfect niet te verwachten, wel een variant die sommigen opmerkelijk zullen vinden: WordPerfect voor Microsoft Windows.

'Vreemde' tekst

Na de inleidingen kon de eigenlijke vergelijkende test beginnen. Iedereen krijgt wel eens een bestand te verwerken dat op een andere tekstverwerker is gemaakt. Als zoiets is weggeschreven in 'schone ASCII', dus zonder allerlei codes voor opmaak en printen, is er niets aan de hand, anders kan het gigantische problemen veroorzaken.
Wij leverden een tekst die was gemaakt met Q&A. Het resultaat was nogal verrassend. Op het scherm van Word 5.5 verscheen een raar allegaartje van tekst en de meest bizarre tekens, waarvan met het bekende 'zoek en vervang' commando en de deletetoets iets fatsoenlijks kon worden gemaakt. Een monnikenwerkje, ondanks het gemak van een hulpschermpje met ASCII-codes, maar het ging.
Bij WordPerfect ging er helemaal niets. WP kent een conversieprogramma om 'vreemde' teksten geschikt te maken voor verwerking, maar die faalden om toerbeurt. Sterker nog: wat ook werd geprobeerd, er verscheen geen enkele vorm van tekst op het scherm. Resultaat dus nul komma nul.

Met de conclusie moeten we wat voorzichtig zijn. Deze ervaring bewijst natuurlijk niet meer dan dat originele Q&A-bestanden niet zijn te verwerken met WordPerfect. Voor gewoon gebruik zegt het weinig, want Q&A kan ook simpel ASCII-teksten maken en die zijn vanzelfsprekend wel uitwisselbaar met WordPerfect.
Niettemin: 1-0 voor Word.

Je ziet Marcel Eisma denken: hoe zal ik dit nu eens aanpakken?

Spelling

Vrijwel iedere computergebruiker laat wel eens een foutje zitten in een tekst, vooral als die wat langer is. Het is misschien gek, maar op papier schijn je nauwkeuriger na te kunnen lezen dan vanaf het scherm. Juist daarom kan de 'ingebouwde' spellingscontrole een groot gemak zijn.
Om tijd te sparen werd een bestandje van slechts tien zinnen gecontroleerd, met enkele addertjes onder het graf.

Er staad een paart op de gang

De conclusie: beide spellingscontroles zijn van behoorlijke kwaliteit, maar volmaakt zijn ze zeker niet. Het gebruik hiervan geeft ook om andere redenen zeker geen absolute garantie dat de tekst foutloos is. Een voorwaarde zou toch moeten zijn dat de voorkeurspelling wordt aangehouden en dat in ieder geval wordt voorkomen dat woorden in één tekst op verschillende wijze worden geschreven. Word trekt zich daar weinig van aan en accepteert zowel 'perfekt' als 'perfect', ook combinaties als 'educatie' en kommunikatie' zijn geen bezwaar.
Beide checkers laten woorden als j.l. en kg. staan, hoewel dat een verkeerde schrijfwijze is. Dat in een wat flauwe zin als 'Er staad een paart op de gang' paart ongecorrigeerd blijft is wel begrijpelijk, want dit is ook een werkwoordvorm.

De spellingscontrole van WordPerfect lijkt nogal wat sneller te zijn dan die van Word. Hoewel het gevaarlijk is op zo'n beperkt testje af te gaan bestaat het vermoeden dat WP ook iets consequenter in de controle is. Het heeft natuurlijk alles te maken met het 'woordenboek' waar de controleprogramma's mee werken.

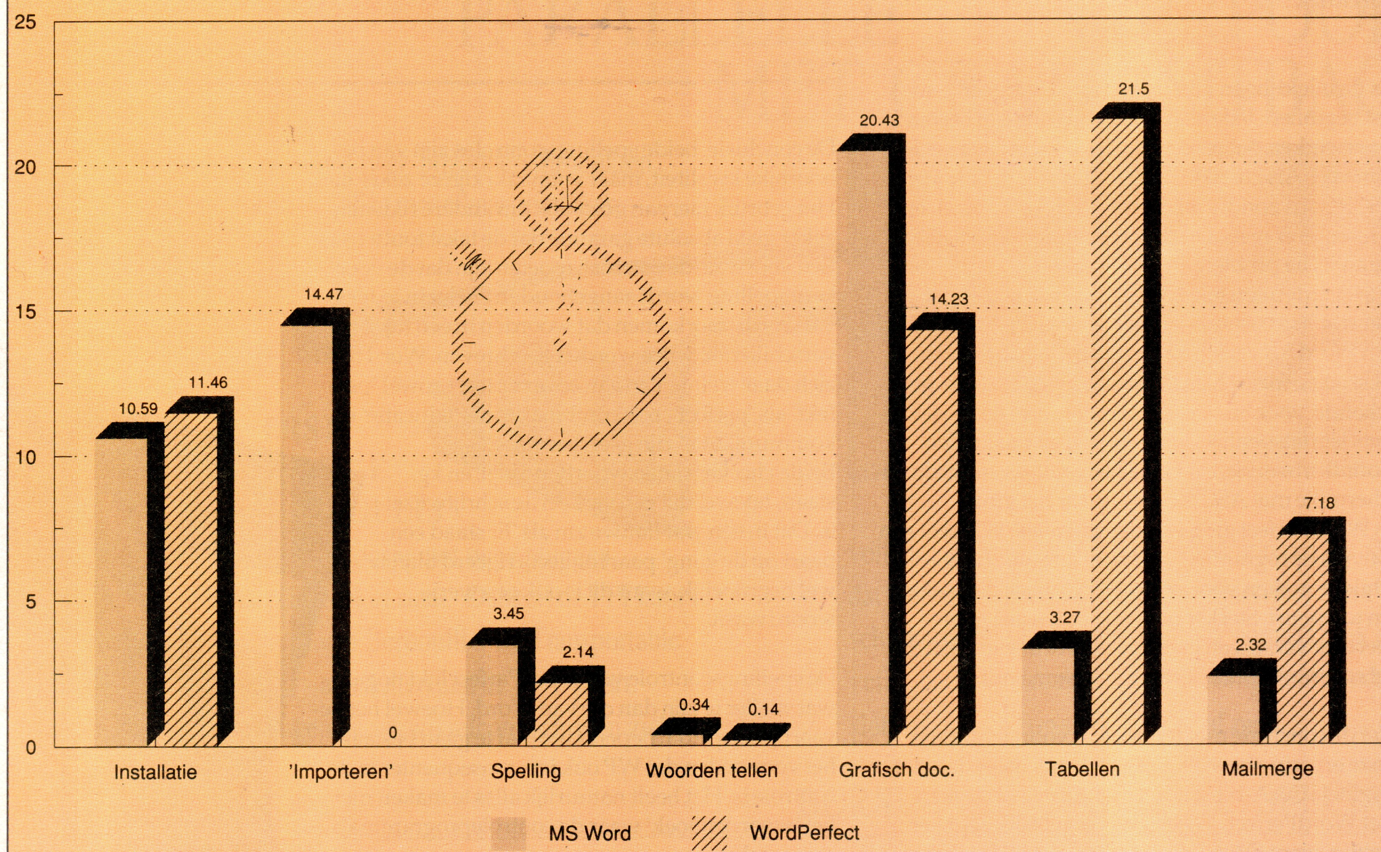

Tellen

Van een wat moeilijke zaak als de spellingscontrole over naar iets simpels: tellen. Is zo'n tekstverwerker in staat om de woorden van een tekst te tellen? Helemaal onzinnig is dat niet, want sommige 'broodschrijvers' - vooral in wetenschappelijke kringen - worden per woord betaald.
De tekst die voor dit tellen werd gebruikt was klein, nog geen duizend woorden, maar beide tekstverwerkers kregen het niet voor elkaar om een nauwkeurige berekening te maken. Bij Word scheelde het enkele woorden, bij WordPerfect was de afwijking aanzienlijk sterker, die marge is echt te groot.
In dit opzicht zouden de softwaremakers toch beter op hun tellen moeten passen, zou je zeggen.

Tabel

'Als ik ergens een hekel aan heb...' Als iemand zo begint, dan kan het nog wel eens over het maken van een tabel gaan. Een vervelend klusje, vooral als de tijd dringt. Maar het kan voorkomen, dus zat ook deze opdracht er in. We hielden het eenvoudig: een kleine tabel met drie kolommen, gescheiden door lijnen, met een kadertje rond het geheel.
Hier ontstond een dramatisch verschil in tijd tussen de beide deelnemers, dat zeker niet alles te maken heeft met de kwaliteit van het produkt. Er is namelijk altijd het risico dat de man of vrouw achter de computer de zaak wat verkeerd aanpakt en pas na enige tijd tot de ontdekking komt dat het heel wat gemakkelijker kan. Dat gold in dit geval voor WordPerfect, later zouden we iets dergelijks ook

nog eens bij Word zien. Dit verschijnsel is natuurlijk verder buiten beschouwing gelaten, fouten en foutjes maakt iedereen.
In ieder geval is de conclusie dat zo'n tabel met beide programma's netjes is te maken. Bij WordPerfect heb je de neiging wat meer met opdrachten te werken, al dan niet in combinatie met eerder gemaakte macro's, de Word-gebruiker zal doorgaans bij voorkeur zo'n tabel opmaken op het scherm en zo krijgen wat hij ziet. Andersom kan, maar deze verschillen in aanpak zitten toch wat opgesloten in de opzet van beide pakketten. Het is maar wat je gewend bent en waaraan je de voorkeur geeft.

Opmaken

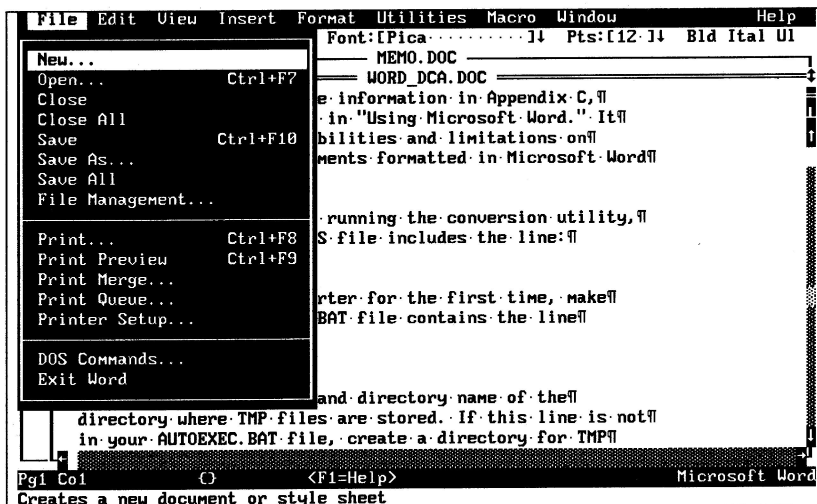
Zowel Microsoft als WordPerfect geven hoog op van de grafische kwaliteit van hun pakketten. Sommige gebruikers beweren zelfs dat er sprake is van desktop publishing, het volledig opmaken op beeldscherm. Wat bij deze opdracht moest worden gemaakt was een tekst, verdeeld in twee kolommen, met bovenin een plaatje in een bepaald grafisch bestand (PCX) en onderaan iedere pagina een paginacijfer.
Zeker geen abnormale opdracht. In dit geval ging de pechprijs naar de vertegenwoordiger van Microsoft Word, die aanvankelijk zwaar moest ploeteren om de juiste weg te vinden. Het resultaat was ook niet echt goed, zo waren de kolommen ongelijk van breedte en er ontbraken enkele paginacijfers.
Het eindprodukt van WordPerfect zag er wat verzorgder uit. Ook hier sprak de kennis en ervaring van de mensen achter de computer een belangrijke rol. Duidelijk is in ieder geval dat een document in een vrij eenvoudige, strakke opmaak goed is maken met beide tekstverwerkers. Wordt het wat ingewikkelder, dan kost dat flink wat tijd en is zo'n tekstverwerker waarschijnlijk ook niet het meest aangewezen middel.

Mailmerge

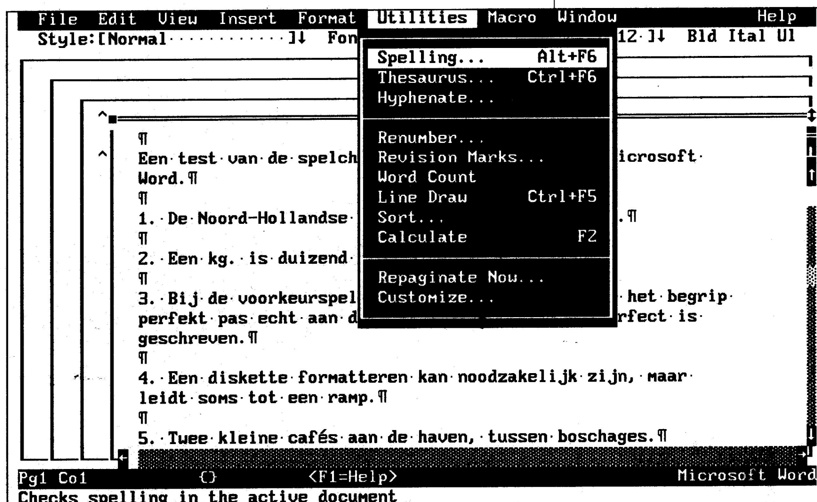
Het is eigenlijk een stokoud begrip, dat mailmerge. Al in vroege versies van tekstverwerkers als kon je standaarddocumenten (brieven) combineren met wisselende gegevens, zoals bijvoorbeeld namen en adressen.
Dat kan nog steeds, zo bleek, zowel in WordPerfect als bij Microsoft Word. Opzienbarend betere mogelijkheden dan hun voorgangers lijken de tekstverwerkers van nu in dit opzicht overigens niet te hebben.

Noodpakket

Ter afsluiting vroegen we aan de beide deelnemers van de wedstrijd om een 'noodpakket' samen te stellen. Het was de bedoeling om op één 720 Kb diskette een mini-tekstverwerker op te slaan, die in noodgevallen zou kunnen worden gebruikt. Minimum eis: het moest in ieder geval mogelijk zijn hiermee een tekst te maken en die op te slaan.
Bij WordPerfect blijkt dat niet te kunnen, zoals trouwens ook keurig op de verpakking is vermeld. Overigens biedt men bij WP wel een alternatief voor het 'kleinere gebruik' (LetterPerfect), maar dat moet dan apart worden gekocht. Ook bij Microsoft Word is zo'n 'noodpakket' eigenlijk nauwelijks te maken, maar op twee 720 Kb diskettes valt een mini-uitvoering te maken uit het oorspronkelijke pakket.

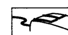

De beste tekstverwerker is die waaraan je gewend bent

De beeldschermen van MS Word (boven) en van WordPerfect.

Conclusie

Op basis van zo'n wedstrijd die enkele uren duurt valt geen echte winnaar aan te wijzen. Wel viel ons een verschil in aanpak op. Microsoft Word is in de nieuwste uitvoering sterk gebaseerd en het grote succesnummer Windows 3.0 en heeft als voornaamste kenmerk dat je krijgt wat je op het scherm ziet.
Er kan dus vaak 'gevoelsmatig' mee worden gewerkt. Bij WordPerfect wordt veel meer vanuit de commandostructuur gewerkt, al dan niet met gebruik van macro's. Sommigen zullen dat misschien wat moeilijker vinden, maar anderen stellen dit juist sterk op prijs. Zij willen een zo rustig mogelijk scherm. Duidelijk is in ieder geval dat beide tekstverwerkers hun kwaliteiten en ook hun eigen aanhangers hebben.
De beste tekstverwerker is ongetwijfeld die waaraan je gewend bent.

Micro 2000

Twee miljard instructies per seconde

Een miljard wordt geschreven als een 1 met negen nullen: 1.000.000.000. Duizend keer één miljoen. Voor het jaar 2000 voorspelt Intel een microprocessor die 2.000.000.000 instructies per seconde kan verwerken. Ter vergelijking: een 486 microprocessor verwerkt er 27.000.000 per seconde.

Lucie Blom

Het rekencentrum, de hersenen van een computer, wordt vertegenwoordigd door de microprocessor die in iedere computer aanwezig is. Die microprocessor bepaalt niet alleen de snelheid en de prestaties, maar ook welke software er op die bepaalde computer met die bepaalde microprocessor kan worden gebruikt. Zo'n microprocessor kan een Z80 zijn of een 6800(0), maar ook een Intel.

Intel

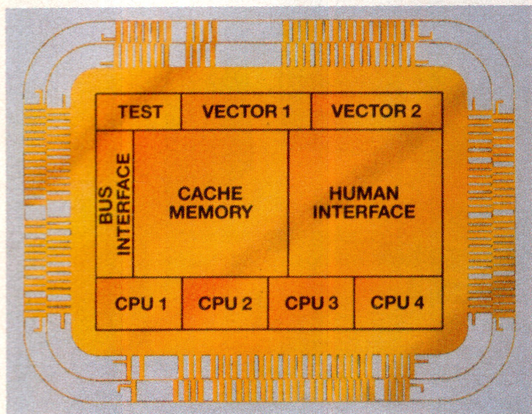
De allereerste microprocessor, de Intel 4004, werd in 1971 geïntroduceerd. Hij werd vooral gebruikt in zakrekenmachines. In de loop van de jaren tachtig ontwikkelde de chipsindustrie zich snel en in 1980 koos IBM de Intel 8088 voor haar eerste Personal Computer. Dat werd een mijlpaal in de geschiedenis van Intel. Het legde de basis voor nieuwe ontwikkelingen met daaraan gekoppeld een stevige marktpositie. Meer dan 80% van 's werelds desktop computers is voorzien van een Intel microprocessor.

De ontwikkelingen gingen razendsnel. Het aantal transistors per chip nam toe en de chips zelf werden steeds kleiner. Gordon Moore, één van de grondleggers het Intel imperium, stelde twintig jaar geleden dat het aantal transistors in een microprocessor iedere twee jaar verdubbelt. Daarmee introduceerde hij Moore's law. Voorlopig ziet het er naar uit dat hij in ieder geval tot het jaar 2000 gelijk zal krijgen.

Van 8086 tot 386 SL

De 8086 werd alom toegepast. Na IBM volgden de 'klonen' en enkele jaren later kwam de 80286, vaak

gezien als tussenoplossing, maar in ieder geval stukken sneller dan de 8086. Vervolgens de 386 SX met een 16 bits externe bus. Data komen weliswaar binnen op 16 bits, maar worden door de SX uitgevoerd als 32 bits. Het is een processor die redelijk goedkoop is en veel wordt toegepast in laptops. De snelheid ligt op 16 en 20 Mhz.
De 386 DX is het werkpaard van de 386 familie. Volledig 32 bits. Vooral geschikt voor toepassingen als grote databases en desktop Publishing op een snelheid van 16, 20, 25 en 33 Mhz.

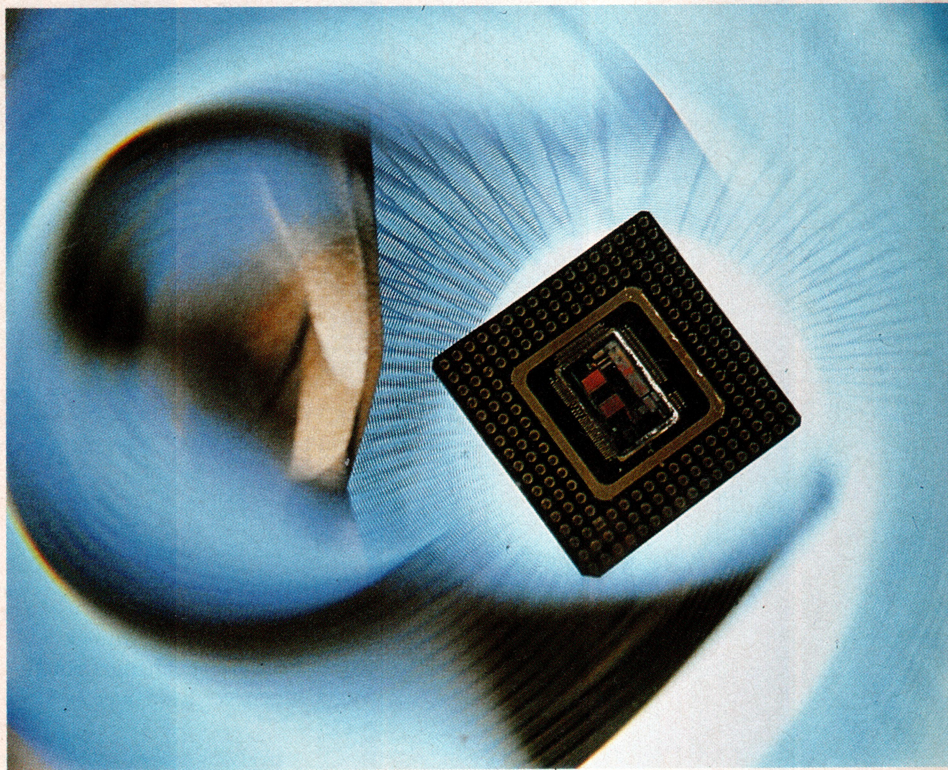

De micro 2000

Het krachtigste lid van de 386 familie is de i486. Volledig compatibel met de 386 SX en DX. De 486 heeft alles in één: een 386 CPU, een 387 math processor en een 385 cache controller. Bovendien 8 Kbyte SRAM cache.
De laatste aanwinst is de 386 SL, vooral ontworpen voor laptops met een snelheid tot 20 Mhz. Met een 386 SL in een laptop wordt de levensduur van de batterijen met 50% verbeterd.

Micro 2000

De chip van het jaar 2000 wordt heel toepasselijk 'micro 2000' genoemd. Een microprocessor die 100 miljoen transistors op een vierkante inch zal herbergen, op 250 Mhz zijn werk gaat doen en 2 miljard instructies per seconde kan verwerken. Bovendien zal deze absoluut compatibel zijn met de 386.

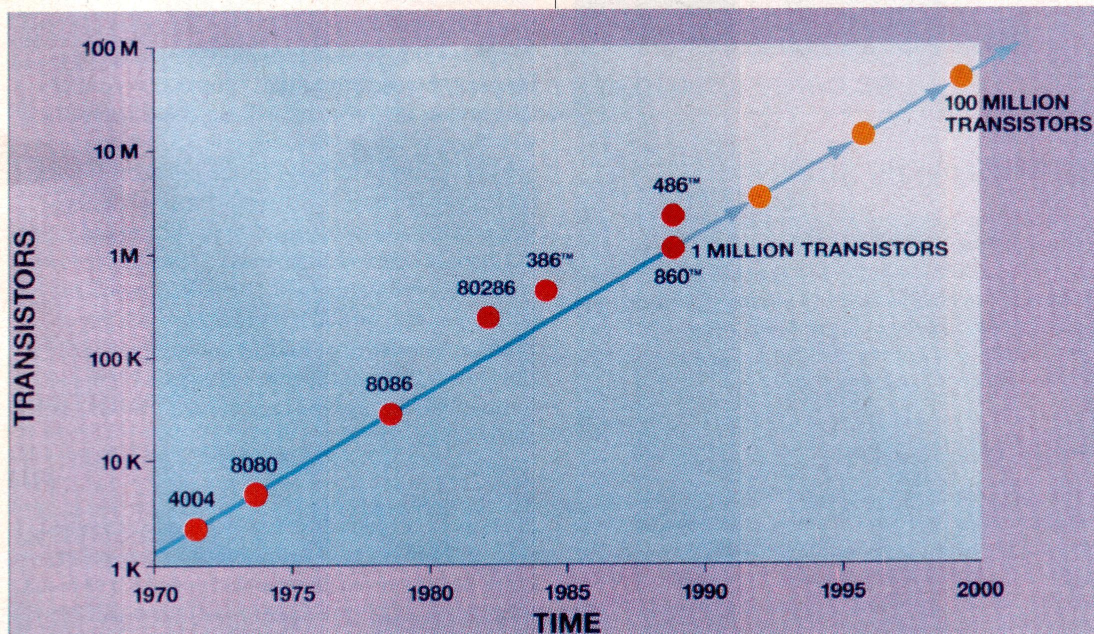

De i486
(opname: D. Sarrante)

Ter vergelijking: de huidige 486 heeft 1,2 miljoen transistors, werkt op 33 Mhz en kan 27 miljoen instructies per seconde aan.

Van mips naar bips

Het laatste Intel nieuws maakt melding van een 100 Mhz microprocessor, de 486TM prototype met 1.2 miljoen transistors. Het is niet de bedoeling dat dit type op de markt komt. Het is een ontwikkeling die wordt gezien als voorloper van de Micro 2000. De kans dat Moore's law inderdaad uit zal komen wordt met die ontwikkeling een stuk groter.

Moore's law

Billion en biljoen

De Amerikaanse term 'billion' betekent voor ons geen biljoen. Ons biljoen is namelijk een 1 met 12 nullen! Een Amerikaans billion is voor ons een miljard. Het geeft wat verwarring, zeker als het om geld zou gaan! Intel spreekt van '2 billion instructions per second' (BIPS) en wij spreken van '2 miljard instructies per seconde' (MIPS). Voor ons blijft Mips dus Mips.....

Morse Double Cache 25 386 system

Het merk Morse is betrekkelijk nieuw in Nederland. Deze computerprodukten worden gefabriceerd door de Taiwanese firma King Phoenix Co. De kleurenmonitor is van eigen makelij, maar verder valt er op de harddisk/floppydisk controller na weinig Morse in de computer te ontdekken.

Frans Kors

De computer is ondergebracht in een zogenaamde 'tower' behuizing. Het hart bestaat uit een Micronics moederbord. Het geheugen bevindt zich niet op het moederbord, maar op een aparte insteekkaart met een eigen connector. Het geheugenbord is voorzien van 2 Mb geheugen, verdeeld over 9 x 8 chips van 256 Kbits.

Cachegeheugen

De Morse computer ontleent zijn formidabele snelheid aan het 32 Kbyte cachegeheugen op het moederbord, dat uitbreidbaar is tot 64 Kb. In dit geheugen (toegangstijd slechts 32 nanoseconde) wordt een gedeelte van het programma opgeslagen, waardoor de instructies en data zeer snel door de 80386 kunnen worden opgehaald. Een gecompliceerde controller, de Intel 82385, zorgt er voor dat dit geheugen steeds gevuld is met de juiste instructies en data. Hierdoor is het niet nodig dat de 80386 zijn instructies en data haalt uit het veel tragere 2 Mb hoofdgeheugen.

Uitrusting

Het moederbord bezit vijf slots voor 16 bits uitbreidingskaarten en twee voor 8 bits kaarten. Eén 8 bits slot wordt bezet door een IO Plus kaart met een printerpoort, een gamepoort en twee seriële poorten. Zowel de printeruitgang als de seriële poorten kunnen op standaard i/o adressen worden gezet door middel van jumpers. Van de 16 bits slots wordt er één bezet door de gecombineerde harddisk/floppydiskcontroller en de andere door de 16 bits VEGA videokaart. Die videokaart met 512 Kb is zeer snel en gaat tot een maximale resolutie van 1024 x 768 pixels. De gecombineerde harddisk/floppydisk controllerkaart is geschikt voor MFM harde schijven en voor floppy diskdrives tot en met 3,5 inch, met een opslagcapaciteit van 1,44 Mb. Op het bedieningspaneel bovenaan de computer zijn de schakelaars te vinden voor aan en uit, reset en de turbostand. Verder is het paneel nog van een indicatie voorzien voor de processorsnelheid. Die indruk wordt tenminste gewekt. Bij nader onderzoek bleek de 25 Mhz indicator door middel van jumpers op 25 te zijn ingesteld, maar de turboschakelaar bleek niet compatibel met het moederbord te zijn en werkte dan ook niet.

Geheugen

Zoals vermeld bezit de computer een hoofdgeheugen van 2 Mbyte, te vinden op de speciale insteekkaart. Bij het starten bleek er slechts 640 Kb DOS- en 1024 Kb extended geheugen (boven de 1 Mb) te zijn.

Met behulp van de meegeleverde 'Expanded Memory Manager' van Micronics het mogelijk om de overgebleven 384 Kb te gebruiken, bijvoorbeeld voor het kopiëren van de BIOS in RAM of om er drivers en TSR's in te plaatsen. Deze Memory Manager kan toch wat minder geheugen naar voren halen dan de bekende QEMM-386.

Diskcontroller

De toegepaste diskcontroller is compatibel met de Western Digital WD 1006V-MM2, ondersteunt een interleave van 1:1 en heeft een datatransfersnelheid van 430 Kbyte per seconde. Voor een computer met een 386 - 25 Mhz processor en een cache is zo'n controller eigenlijk onvoldoende. Een veel hogere datatransfersnelheid, zoals van de IDE of SCSI interface, is meer op zijn plaats in zo'n snelle computer. De Morse computer heeft veel plaats voor randgeheugen: twee 3,5 inch en vier 5,25 inch drives met halve hoogte (4 cm), waarvan twee plaatsen zich in het inwendige van de computer bevinden en dus bestemd zijn voor harde schijven. De computer is voorzien van een 5,25 inch 1,2 Mb en een 3,5 inch 1,44 Mb floppy diskdrive. De 40 Mb harde schijf is een Seagate 251-1 drive met een toegangstijd van 28 msec.

De monitor van de geteste computer is een 14 inch Super VGA monitor van de Amerikaanse firma Morse Computer Peripherals, maar is gefabriceerd op Taiwan. De dotpitch is 0,28 mm en zorgt voor een scherp kleurenbeeld. De maximale resolutie is 1024 x 768 (interlaced). De monitor maakt een zeer goede en degelijke indruk en heeft een prima beeld. Het toetsenbord is van het 101 key-type van de Taiwanese fabrikant Chicony. Dit wordt door verschillende fabrikanten meegeleverd en is van redelijke kwaliteit.

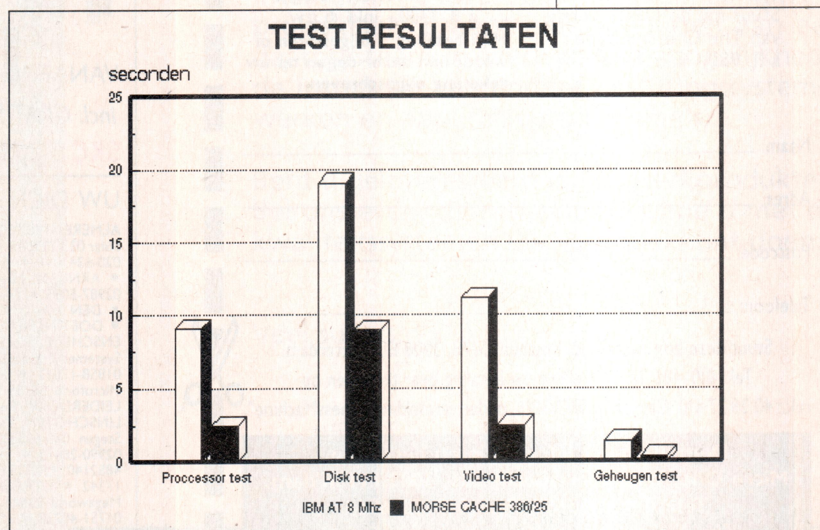
Conclusie

De Morse 386 Cache levert uitstekende resultaten in de processor-, video- en geheugentest. De computer is snel, maar duur. De prestaties van de disk zijn echter minder goed, wat te wijten is aan de toch wat achterhaalde MFM-Diskcontroller. Deze zou vervangen moeten worden door een snellere. Verder moet het bedieningspaneel beter worden afgestemd op het moederbord.

Produktinformatie:

Morse 386 Cache Personal System
Processor:
Intel 80386/25 Mhz
Intern geheugen:
2 Mbyte en 32 Kbyte cache
Extern geheugen:
5,25" 1,2 Mb en 3,5" 1,44 Mb floppy diskdrive,
40 Mb harde schijf, 28 msec
Videokaart: Super VGA, 512 Kb resolutie 1024 x 786 (interlaced)
Monitor: 14 inch Super VGA, maximale resolutie 1024 x 786 (interlaced)
Uitbreidingsslots: drie 16 bits en één 8 bits slot vrij
Interfaces: 1 printer, 2 serieel en 1 game
Toetsenbord: 101 toetsen
Software: MS-DOS 4.01, GWBASIC, Memory Manager en diverse drivers voor de videokaart
Behuizing: towermodel
Prijs: ƒ 8.441,91 inclusief BTW en monitor
Leverancier:
Morse BV
Luchthavenweg 47
5657 EA Eindhoven
Telefoon 040-510806

Diskcontroller doet afbreuk aan snelheid

ATonce, MS-DOS emulator voor Atari

Emulator betekent nabootser. De ATonce bootst dan ook MS-DOS na op een Atari. Het is de zoveelste emulator, maar deze keer gaat het om een nóg betere, die bovendien werkt met de snelheid van een AT MS-DOS computer.

A. B. van Brussel

Waar heeft een Atari gebruiker een MS-DOS emulator voor nodig? Het blijkt dat veel Atari bezitters dik tevreden zijn met hun computer. Maar omdat er op hun werk MS-DOS computers staan vinden zij het handig om die besturingstaal met de daarop draaiende programma's ook op hun Atari te kunnen gebruiken. Met de ATonce lukt dat uitstekend.

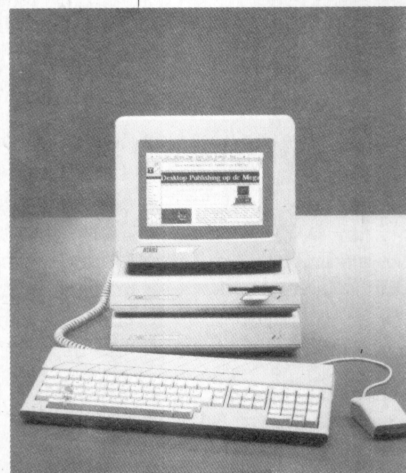
De ATonce is ontwikkeld door Reinhardt Michel, werkzaam bij het Duitse bedrijf Vortex. Michel heeft met de 80286-8 Mhz CPU, een hoog geïntegreerde CMOS Gate Array met een interrupt controller er op en nog wat kleine componenten in de SMT (Surface Mount Technology) techniek een compact printje samengesteld, dat tot zeer hoge prestaties in staat is. Het printje wordt direct op de 68000 gemonteerd.

De ATonce geeft 704 Kbyte vrij geheugen voor MS-DOS bij een 1 Mbyte ST. Al het overige kan gebruikt worden als expanded/extended memory. Dit betekent voor een Mega 4 meer dan 3 Mb bruikbaar geheugen. De ATonce kan werken met alle bekende harddisks van Atari, Vortex, HDplus, Vortex Datajet en zelfs de nieuwe verwisselbare Megafile 44 harddisk. Verder ondersteunt hij 24 GEM-DOS partities onder MS-DOS en kan van elke partitie worden opgestart. De video-emulatie is CGA 640 x 200 dubbel scan, Hercules 720 x 348, Toshiba T3100 640 x 400 en Olivetti-G0317 600 x 400. Bij Hercules kan het beeld door middel van de help- en undo-toets beeld naar links en rechts worden verschoven.
De emulator is zo gemaakt dat vanuit MS-DOS direct softwarematig kan worden omgeschakeld naar een andere resolutie.

De ATonce ondersteunt de Atari en de Microsoft muis plus de parallelle en de seriële poorten, het geluid, een (eventuele) hardwareclock en een high density diskdrive (1,44 Mb 3,5 inch). De emulator kan ook in de protected mode werken.
De prestatie, gemeten met Norton System Information, is 6,7. Daarmee is de ATonce voor zover mij bekend de snelste.
Starten is mogelijk vanuit een accessory. Desgewenst kunnen acht van deze processen worden ingesteld, waardoor men vanuit de desktop als accessory - genaamd Hyperswitch - tussen die acht processen kan schakelen.
Alle belangrijke grote MS-DOS programma's zijn door mij getest en werkten zonder problemen.
Ook spelletjes lopen goed. Als als u met een harddisk werkt: de ATonce ondersteunt ze allemaal.

Inbouw

In de kleine Duitstalige handleiding wordt verteld hoe u de emulator moet behandelen en inbouwen. Dankzij duidelijke tekeningen is vergissen uitgesloten. Door het voetje over de 68000 CPU (processor) te solderen is de inbouw een feit.
De Mega en de 1040 STE hebben een voordeel: als u er een speciale Mega speed adapter bij koopt dan kunt u deze direct, zonder solderen, in de Mega bus steken. Daar steekt u de ATonce weer in en klaar bent u.
Als alles voorspoedig is verlopen dan kunt u hierna de ATonce opstarten en testen. Werkt de emulator niet goed, dan is waarschijnlijk een soldering niet goed gedaan. De ATonce geeft dan een stackdump of komt helemaal niet op.
Helaas ontbreekt een duidelijke uitleg van de software-installatie. Maar met enig inzicht kunnen gevorderden uit de bijgeleverde READ.ME file voldoende informatie halen.

Conclusie

De pluspunten van de ATonce:
- hard- en software zijn van hoge kwaliteit;
- in de protected mode kan het gehele geheugen van de Atari worden bereikt;
- er kan vanuit de accesory worden gestart;
- de gebruiker kan zelfs acht onafhankelijke processen starten, ook in Atari mode en/of in combinatie met MS-DOS, zonder dat data verloren gaan;
- automatisch overschakelen, als Overscan is ingebouwd;
- ondersteuning HyperCache van proVME, kan softwarematig aan en uit worden gezet;
- gratis 1 jaar lang software updateservice, ik heb daar uitstekende ervaring mee.

Minpunten:
- de handleiding is Duitstalig en behandelt alleen het inbouwen;
- voor het installeren van software moet een READ. ME file worden geprint, gelukkig is deze er zowel in het Duits als in het Engels.

Produktinformatie:
ATonce
MS-DOS emulator voor de Atari
Prijs: ongeveer *f* 500,- inclusief BTW
Leverancier:
CCV, Katwijk en Purmerend
Tel. 01718-34591 en
029906-31188

Een uitgebreide handleiding voor het inbouwen en het installeren van de software kunt u van diverse Fido-nodes downloaden én van het HCC Nieuwsbrief BBS.

Desk-Link

Een goedkoop alternatief voor een netwerk

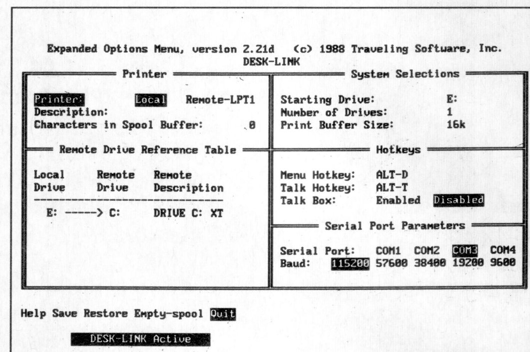
Bij gebruik van twee computers is het niet altijd nodig om een volwaardig netwerk, bijvoorbeeld Novell, aan te schaffen. In de meeste gevallen kan men ook uit de voeten met een zogenaamd zero-slotnetwerk. Desk-Link is zo'n netwerk, dat gebruik maakt van de seriële porrt.

FRans Kors

Bij een zero-slotnetwerk wordt niet gebruik gemaakt van een speciale netwerkkaart, maar van de seriële of printeruitgang. Wordt gebruik gemaakt van de printerpoort, dan kan de afstand tussen de twee computers niet meer zijn dan één tot twee meter. Moet een grotere afstand worden overbrugd, dan is de gebruiker aangewezen op de seriële poort, met als nadeel een minder hoge overdrachtsnelheid. Desk-Link maakt gebruik van de seriële uitgang. Het wordt compleet geleverd met zowel 9- als 25-polige connectors en met acht meter kabel.

Installatie

Desk-Link bestaat uit twee programma's: het eigenlijke netwerkprogramma DESK.EXE en de Disk Manager. Met behulp van DESK.EXE kan men op de ene computer programma's gebruiken van de andere computer, files kopiëren van de ene naar de andere machine, alle normale DOS-bewerkingen uitvoeren bij files van zowel de ene als de andere computer, de printer op de tweede computer gebruiken en via een 'window' boodschappen uitwisselen met de andere computer. Met behulp van de Disk Manager kunnen files worden verplaatst tussen verschillende directories op dezelfde schijf, maar ook tussen de twee computers. Ook directories, inclusief subdirectories, zijn te kopiëren van de ene naar de andere machine. Naast kopiëren en verplaatsen van files en directories kan men ze ook verwijderen of alleen maar bekijken.
DESK.EXE is een terminate and stay resident programma (TSR), wat wil zeggen dat het permanent in het geheugen blijft staan. Het neemt ongeveer 140 Kb aan geheugen in beslag. Maar op computers met EMS-geheugen wordt slechts 35 Kb van het DOS-geheugen gebruikt.
Allereerst wordt aangeven waar (local of remote) en met welke printerpoort de printer is verbonden. Om de floppy diskdrives en/of harde schijven op de andere (remote) computer te bekijken moeten deze drives nog een naam krijgen. Heeft men twee computers met ieder een harde schijf C, dan wordt de harde schijf op de andere computer D genoemd en bijvoorbeeld de floppydiskdrive E.
Ook de grootte van de printer-spoolerbuffer is in te stellen. De minimale waarde is 16 Kb, het maximum is 64 Kb. Zoals vermeld loopt de communicatie tussen beide computers via de seriële of COM-poort. In het optiemenu heeft men de keus uit vier COM-poorten en vijf baudrates. Tenslotte zijn de beide

hotkeys, voor het oproepen van het optiemenu en de Talkbox, ook nog in te stellen.

Gebruik

Zijn eenmaal de opties ingesteld en is DESK.EXE aan de AUTOEXEC.BAT toegevoegd dan valt er weinig meer te bedienen, behalve als men van de mogelijkheid gebruik wil maken om via de Talkbox boodschappen naar de andere computer te sturen. Alle bewerkingen zijn dus uit te voeren op de drives van de tweede computer, alsof die deel uitmaken van de eigen machine. Alleen aan de lagere snelheid is te merken dat op deze speciale manier wordt gewerkt. Het gebruik van filemanagers zoals bijvoorbeeld Norton Commander moet worden afgeraden, omdat dit leidt tot onacceptabel langzaam werken.
Het tweede programma, Disk Manager, is handig en eenvoudig te bedienen. Het is voornamelijk bedoeld als een filetransferprogramma, waarbij complete directories, inclusief subdirectories, gekopieerd kunnen worden, zowel op de ene computer als tussen de beide computers.

Prestaties

Desk-Link heeft een maximale overdrachtssnelheid van 115.000 bits per seconde. Dit is duidelijk een theoretische gegeven. Het getal geeft de maximale baudrate aan waarop de seriële interface wordt ingesteld. Het overzenden van een file van 800 Kb nam bij de test ongeveer 90 seconden in beslag, dat is dus minder snel dan de genoemde 115.000 bits per seconde. Voor een netwerk is dit niet bepaald een hoge snelheid, maar de prijs is er dan ook naar.

Conclusie

Desk-Link is een alternatief voor een netwerk, hoewel de kracht ligt op het terrein van de printersharing (twee computers op één printer) en het uitwisselen van bestanden tussen twee computers. Vooral voor dit laatste is Desk-Link onmisbaar. Het is als netwerk alleen goed te gebruiken op computers met EMS-geheugen, omdat anders teveel van het DOS- geheugen wordt gebruikt.

Produktinformatie

Desk-Link
Netwerk voor twee computers
Computer: IBM PC/XT/AT/PS2 of compatible
Prijs: *f* 462,15 inclusief BTW
everancier:
Kenfil.
Postbus 2185,
1180 ED Amstelveen
Telefoon 020 - 478575

Checkit

nieuwsgierig baasje

Robert Schouten

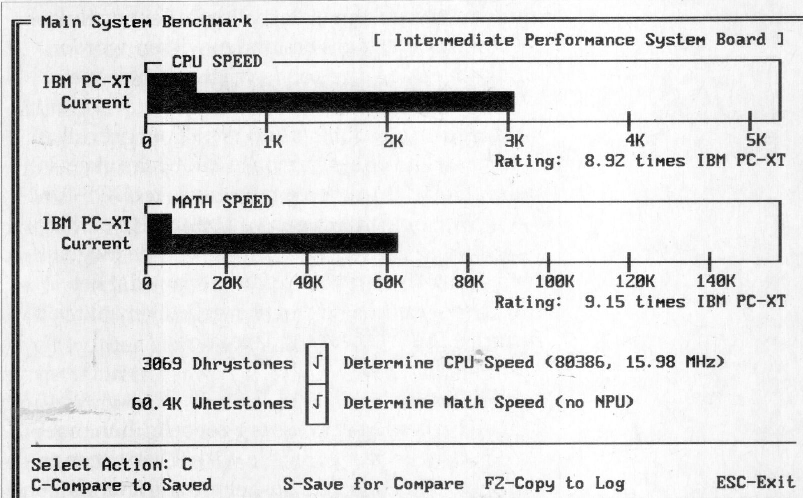
Elke computer geeft wel eens de geest. De vraag is: wanneer? Mocht uw computer het in de toekomst ook even voor gezien houden dan kunt u met Checkit ontdekken wat er precies aan de hand is. Checkit is een diagnostisch programma voor de IBM PC, XT en AT of compatibel. Het wordt geleverd in een keurige doos met een duidelijke Engelstalige handleiding. De software staat zowel op 5,25 als 3,5 inch floppen. Netjes! Het programma kan alle in de PC aanwezige componenten testen op hun werkzaamheid. Dat is handige informatie, want misschien kunt u de oorzaak van het falen van de computer zelf verhelpen door middel van een simpele (en goedkope) chipwisseling. Is de fout ernstiger dan moet de monteur er aan te pas komen.

Checkit voert een groot aantal tests uit om hardwareproblemen te kunnen ontdekken. Een overzicht van wat onder het spiedend oog van dit programma kan worden onderworpen.
Het *moederbord*, te weten de centrale verwerkings eenheid (CPU). Beschikt deze over een protected mode dan wordt die getest. De numerieke coprocessor, de interrupt en DMA controllers worden ook onderzocht.
Het *geheugen*, dit kan oplopen tot 16 Mb basis en extended geheugen. Er is in het programma een mogelijkheid om de volgorde van geheugenchips op het moederbord in te voeren. Mocht er een geheugenchip kapot zijn dan geeft Checkit aan welke vervangen moet worden.
De *harddisk(s)* en *floppydiskdrives*.
Het *videogedeelte* van de computer.
De *communicatiepoorten*, waarbij door middel van interne en externe loopbacktests het ingaande en uitgaande signaal van de poort wordt gecontroleerd.
Aangesloten *printers*, zoals alle IBM en Epson printers en compatibelen en de HP Laserprinter.
Invoerapparaten, zoals het toetsenbord, de muis en de speelknuppel.

Snelheid

Checkit beschikt over een onderdeel dat de snelheid van de computer, diskdrives en de schermweergave meet. Bijzonder is dat het programma de waarden onthoudt, waardoor die later te vergelijken zijn. Zo is ook te constateren hoe een computer presteert terwijl gebruik wordt gemaakt van een grafische 'schil' (GEM of Windows).

Ook gereedschap (tools) behoort tot het standaardpakket van Checkit. Zo kun je een harddisk formatteren of de CMOS datum/tijd setup veranderen, Checkit geeft hierbij trouwens het verschil tussen de real time en de DOS-time. Leuk om te zien hoeveel de computerklok achterloopt.

Virussen

Een ander onderdeel is de virusdetectie. Hiervoor wordt het bekende programma van McAfee gebruikt. Op zichzelf een prima programma, maar ik zie het nut niet zo. Er verschijnen steeds meer virussen. Bij aankoop van dit pakket is de detector dus al verouderd.
Checkit is een keurig verzorgd pakket, dat misschien zelfs geld kan opbrengen. De extra mogelijkheden als snelheidstesten en virusdetectie zijn grappig, maar niet echt nodig. Jammer dat de benodigde plug voor het uitvoeren van looptests van de communicatiepoorten niet is meegeleverd. Dat had best gemogen voor die prijs. Het blijft opmerkelijk dat de koper van dit pakket hoopt het nooit te hoeven gebruiken.

Produktinformatie:

Checkit 3.0
Prijs: *f* 426,60 inclusief BTW
Leverancier:
Kenfil Distribution
Postbus 2185
1180 ED Amstelveen
Telefoon 020-478575

CSelekt doet de PC op slot

Hoewel de PC is ontworpen als een 'persoonlijke' computer, komt het in veel organisaties voor dat PC's door meerdere mensen worden gedeeld. Hoe groter het aantal gebruikers, des te kwetsbaarder worden de aanwezige data. CSelekt beschermt die gevoelige gegevens tegen nieuwsgierige collega's, virussen, ongelukjes en zelfs tegen hackers. Maar dat heeft z'n prijs.

Harm-Jan Wieringa

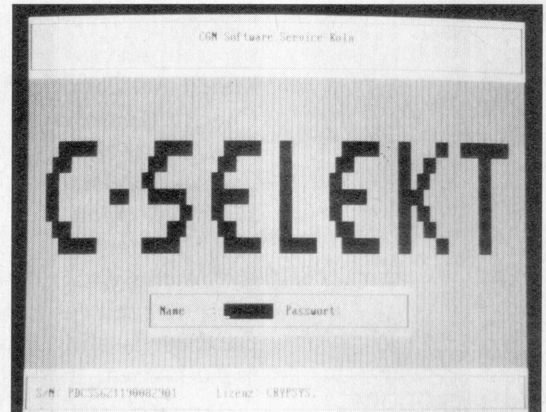
CSelekt is een data-beveiligingsprogramma in de breedste zin van het woord. Op de grote mainframe-computers is het normaal dat de gebruiker met een password op het systeem 'inlogt'. Daarom moeten alle gebruikers na de installatie van CSelekt ook eerst inloggen door hun naam en password in te typen. Het programma kan hier ontzettend streng in zijn. Om te voorkomen dat collega's per ongeluk of met opzet andermans bestanden wissen, worden slechts bepaalde directory's vrijgegeven voor een gebruiker. Programma's worden opgestart vanuit een menu en ook dat menu verschilt per gebruiker. Daarnaast kan de systeembeheerder gebruikers in meer of mindere mate toegang geven tot DOS-functies, zoals kopiëren, wissen van bestanden etcetera. Eén van de zaken die ik erg miste, was de mogelijkheid om een file te printen. Jammer ook dat het menu-programma niet meteen gebruik maakt van de muis. Duidelijk een gemiste kans.

Controleur

Liggen bepaalde gegevens erg gevoelig, dan moet de persoon die daar inzage in wil hebben er een andere gebruiker bijhalen, die het programma als 'controleur' herkent. Pas dan kan de applicatie worden gestart.
Alle bestanden kunnen worden gecodeerd en opgeslagen op harddisk en diskette. Dit bemoeilijkt het werkt van eventuele hackers.
Verder kunnen de bestanden nog beschermd worden tegen virussen. CSelekt bewaart namelijk een 'checksum' van het programma. Wordt dat programma gestart terwijl die checksum niet meer klopt, dan wordt dit geweigerd. Dit voorkomt verdere verspreiding van het virus. Overigens bestaan er al virussen die de checksum-controle kunnen misleiden. Bovendien helpt het niet tegen virussen die zich in de bootsector nestelen. Van een echte anti-virus beveiliging is met CSelekt dus geen sprake.

Discipline

Het hele beveiligingssysteem vergt nogal wat discipline van de gebruikers. Ik heb het een tijdje op mijn werk gebruikt. Dat gold ook voor mijn collega's, maar echt blij waren ze er niet mee. Vooral niet op de momenten dat zij aan de beurt waren voor de verplichte backup van de harddisk op flop. De computer gaat niet verder voordat zo'n backup op bepaalde tijden is gemaakt. Ik heb deze optie maar snel weer uitgezet.

Helaas kon ik vanuit het menu geen batch-files starten en ook de reisplanner wilde niet lopen. Hij kon namelijk z'n datafile niet meer vinden. Ondanks veelvuldig contact met de technische dienst van Crypsys, de leverancier van CSelekt, konden we de oorzaak van de problemen niet vinden. Dáár deed alles het wel goed! Ook de optie om naar een gebruikers-afhankelijke directory te gaan, wilde bij mij niet werken. Eén en ander is doorgespeeld aan de makers in Duitsland. Ernstig is het wel, want het opzetten van dit systeem op meerdere PC's is toch behoorlijk wat werk. Als het dan niet naar behoren werkt, zullen de gebruikers snel gaan mopperen.
De versie van CSelekt die ik heb getest, was nog geheel in het Duits. Op dit moment zou ook een Nederlandstalige en een Engelstalige versie leverbaar zijn. Een handleiding voor de *gebruikers* ontbreekt echter. Men gaat ervan uit dat het programma voor de gebruiker duidelijk genoeg is. In de praktijk is dit zeker niet altijd het geval. De handleiding voor de *systeembeheerder* is niet erg uitgebreid, maar volstaat wel. Deze kan in het Duits en Engels worden geleverd.

Conclusie

CSelekt is zeker een uitgebreid pakket met mogelijkheden voor firma's waar PC's gedeeld worden en data-beveiliging belangrijk is. Men mag echter nooit denken dat dit een eenvoudige zaak is. Dat geldt zowel voor het opzetten van de menu's en beveiligingen, als voor de discipline van de gebruikers.
Helaas werkt de huidige versie van CSelekt niet foutloos. Daarnaast storen enkele details in de afwerking van het pakket. Het produkt is daarom nog niet helemaal af.

Produktinformatie:

CSelekt, PC beveiligingspakket
Beveiligt data in de PC door middel van passwords, backups, checksum-controle, toegangs-controle door controleurs en codering van bestanden.
Standaardversie: *f* 365,-, inclusief BTW
Uitgebreide versie (o.a. inclusief gedwongen backup): *f* 602,-, inclusief BTW
Crypsys gegevensbeveiliging
Postbus 542
4200 AM Gorinchem
Telefoon: 01830-37444/37069

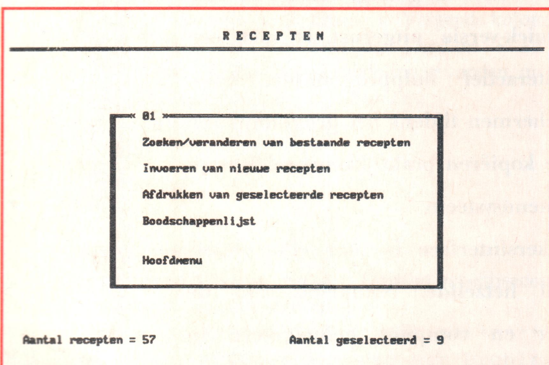
Le Chef, het computerkookboek

Lucie Blom

'Wat zullen we vanavond eten?' Deze verzuchting wordt hopelijk niet dagelijks uitgesproken, maar omdat we toch iedere dag iets willen eten kan het af en toe een probleem zijn. Soms biedt de slager of de groenteman de oplossing. 'En mevrouwtje, wat mag ik vandaag voor u betekenen?' 'Geen idee, slager. Weet u iets?' De slager noemt dan een tiental mogelijkheden op en we komen er wel uit. Heeft u overigens een slager ooit wel eens horen zeggen: 'En meneertje, wat mag ik voor u betekenen?'

Radio, krant, tijdschrift en televisie doen hun uiterste best om het ons op dit gebied gemakkelijker te maken. Maar in de praktijk kijk ik echt niet eerst in de krant om mijn diner van die dag samen te stellen. Vaker denk ik er enkele dagen eerder aan. In zo'n geval kan het programma 'Le Chef' een helpende hand bieden. Het is zelfs mogelijk om weken vooruit te plannen, inclusief de boodschappen! Het aangekochte programma is voorzien van 57 recepten waaronder ook voor-, bij- en nagerechten. U kunt een maandje vooruit. Daarna kunt u alles opnieuw uitproberen, maar het programma voorziet in de mogelijkheid om nieuwe recepten in te voeren. De slimste manier is om dat door uw huisgenoten te laten doen. Zien ze een lekker recept? Invoeren in het programma! En dat invoeren gaat snel als u met meer dan één vinger typt.

Hoofdmenu receptendeel

In het pakket zit zowel een 3,5 als een 5,25 flop. Daar voorzie ik geen problemen. Evenmin bij het installeren zelf. Het programma INSTALL.EXE doet dat op de drive die u ingeeft. U kunt zelfs werken met een PC met één diskdrive. Vervolgens start u het programma op en komt in het hoofdmenu. In dat hoofdmenu de optie 'aanpassingen', waarmee u de installatie vervolmaakt: drives, printer, kleur, bepaalde zoekgegevens en het wel of niet zien van de hulptekst. Overigens geeft F1 altijd hulp.

Wat eten we vandaag?

Het receptenmenu is de vermoedelijke reden van de aankoop en daarmee gaan we dan ook aan de slag.

```
Titel: Mosselen in Pernod-wijnsaus
Herkomst: ..........................
Aantal personen: ...................  2
Bereidingsduur: ....................  45
Zoutloos: ..........................  Nee
Soort gerecht: .....................  Hoofdgerecht
Kooktoestel: .......................  Kookplaat
Aantal calorieën: ..................  985
Verwijzing:

Opm.:
______________________________________________________________
Ingrediënten:
1 ui;                               1 e.l. citroensap;
1 winterwortel;                     1 laurierblaadje;
1 prei;                             1/8 l. slagroom;
1 bak mosselen à 2 kg.;             100 g. koude boter of margarine.
15 g. boter of margarine;
10 takjes peterselie;
10 takjes selderij;
4 dl. droge witte wijn;
1½ e.l. Pernod;
```

Gegevens Mosselen in Pernod-wijnsaus

In dit menu kunt u de recepten bekijken, zoeken op bepaalde gegevens, uitprinten van een bepaald recept en een boodschappenlijstje laten maken. Zoeken kan op zelf aangegeven criteria. Uiteraard zijn er al een aantal aangegeven zoals titel, hoeveel personen, de bereidingsduur en het aantal calorieën. Heeft u een zoutarm of cholesterol-arm dieet, dan kunt u dit kookboek daarvoor aanpassen.
Voor de test zocht ik een tweepersoons gerecht met knoflook. De eerste selectie gaf negen recepten voor twee personen. Daaruit koos ik de Griekse knoflookschotel, een smakelijk gerecht (als je van knoflook houdt!)

In de al ingevoerde recepten zijn nog niet overal calorieën ingevuld. Dat kan tot komische resultaten leiden als een aardappelsoufflé maar 0 calorieën schijnt te hebben. Daar ligt dan ook mijn enige kritiekpunt.

Conclusie

Het pakket zal in menig huisgezin het eetprobleem kúnnen verkleinen, als er regelmatig nieuwe recepten worden ingevoerd. Een discipline die vaak moeilijk is op te brengen. Een kookboek pak je sneller. De kracht ligt vooral in de zeer duidelijke handleiding en de gebruikersvriendelijke programmatuur. Het zal ongetwijfeld een uitkomst bieden voor ongeoefende kokers. Die kunnen eerst eens aan de gang met het originele pakket, kookervaring opdoen en vervolgens nieuwe recepten toevoegen.

Produktinformatie:

Le Chef, het computer kookboek
MS DOS vanaf 2.11, 3,5 en 5,25 inch diskettes
Geschikt voor één floppydrive
Prijs: ƒ 90,-
ISBN 90-72753-23-2

Bestellen:

door overmaking van ƒ 95,-- (inclusief verzendkosten) op girorekening 235103 (denk bij Girotel aan uw adres!), t.n.v.: Silverblue Software Lijnbaanstraat 14

S O

W A

Quarterback Tools 1.3

De Amiga Wegenwacht

Kermend draaide de diskdrive nog enkele malen rond. Een muisklik op 'retry' liet de schijf enkele malen piepen, maar er was geen ontkomen meer aan. '@#?%$!*@#*%$, een read/write error!!' liet de Amiga gebruiker zich ontvallen.

Martin Koel en
Cees de Jonge

Voor dit soort hartverscheurende momenten is Quarterback Tools gemaakt, een programma om onder andere data te redden van 'beschadigde' schijven. Maar Tools kan nog meer:

- informatie geven over inhoud en fragmentatie van een floppydrive of harddisk,- *correctie* van verminkte files, het 'undeleten' van bestanden en het markeren van onbruikbare blokken,
- *optimaliseren* van schijven door middel van het defragmenteren en herplaatsen van files,
- *formatteren* en *deformatteren* van schijven.

Start

Quarterback Tools heeft dezelfde simpele opzet als zijn broer Quarterback. Na het dubbel aanklikken van de icoon laat Tools je het volume kiezen dat je wilt bewerken. Vervolgens kom je in het hoofdmenu.

Volume reorganisatie

Na verloop van tijd wordt de harde schijf steeds trager of de laadtijd van een file op een floppydisk steeds langer. De reden daarvoor is de fragmentatie van files op de schijf. Amiga-Dos maakt namelijk efficiënt gebruik van je disk, door waar maar een blok vrij is data te schrijven. Verwijder je nu enkele files op je schijf, dan zal Amiga-Dos deze gaten later weer opvullen met nieuwe files. Het gevolg is wel dat de files gefragmenteerd op de disk komen te staan. Omdat de kop van de drive over de disk moet manoeuvreren om een gefragmenteerde file te lezen of te schrijven kost dat enorm veel tijd.

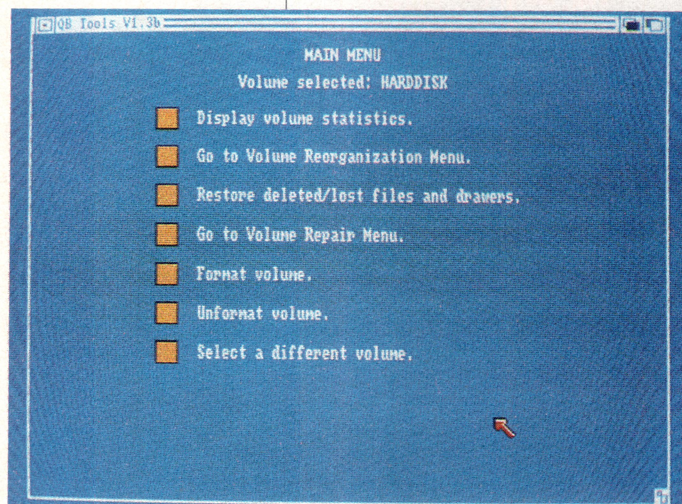
Eén van de belangrijkste mogelijkheden van Quarterback Tools is dan ook het reorganiseren van een floppydisk of harde schijf. Bij het daadwerkelijke reorganiseren wordt eerst de hele schijf onderzocht op fouten. Het zou immers rampzalig zijn als files worden verplaatst naar slechte blokken. Vervolgens worden alle bestanden op de schijf herplaatst, waardoor er geen gedefragmenteerde files meer zijn. De gebruiker heeft de mogelijkheid om te kiezen voor een CLI of een workbench reorganisatie. Bij de workbench instellingen worden alle .info files bij elkaar geplaatst, zodat een snelle grafische toegang tot een lade mogelijk wordt.

Het is absoluut aan te raden om eerst een backup te maken voordat je een reorganisatie van je harde schijf begint. Het kan bijvoorbeeld dat de herindeling volkomen mislukt door stroomuitval of verminkte files, waardoor een groot gedeelte van de schijf onbruikbaar is geworden.

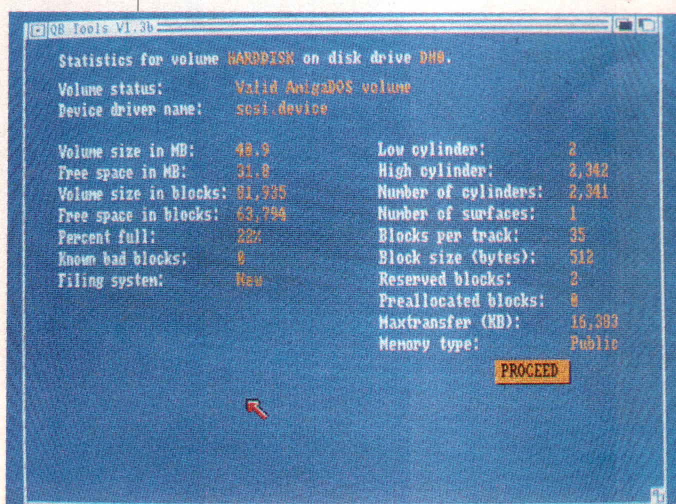
Restore

Het komt bij mij regelmatig voor, waarschijnlijk door een niet te stuiten opruimwoede, dat ik bestanden wis die na enige tijd toch nodig blijken te zijn. Tools heeft voor dit type mensen de mogelijkheid ingebouwd om gewiste bestanden weer te herstellen. Dit gaat echter alléén als er geen informatie over de gewiste blokken is heen geschreven. De kans is dus klein dat je na vier weken nog data van een file op de harde schijf kunt redden.

Overigens duurt het zoeken naar de gewiste file lang, Tools zoekt blok voor blok de schijf af. De reden hiervoor is het feit dat onder Workbench 2.0 de file headers overal op je schijf kunnen staan. Bij de oudere besturingssystemen stonden die allemaal rond het root-blok. Vooruitgang is niet altijd een verbetering....

1. Hoofdmenu

2. Info

Repair

Read-write errors, checksum errors, non-validated disks. Requesters met deze inhoud betekenen altijd ellende. Met Tools valt er echter nog heel wat van de schijf te redden. 'Heel wat' betekent niet alles, want een compleet datablok van een programma verliezen laat ook Tools deze file in zijn geheel wissen. Je kunt eventueel ook de file zoveel mogelijk naar een andere schijf laten schrijven (restore), zodat listings of andere ASCII-tekst met wat aanpassingen soms nog bruikbaar zijn. Andere fouten zoals bitmap of checksum errors zijn vaak te verhelpen.
In het repair menu is er een mogelijkheid voor het zoeken van foute blokken. Als er één wordt gevonden dan wordt hij als bezet aangemeld, zodat het besturingssysteem er geen data meer op kan schrijven.

Formatteren

Formatteren verwijdert met het initialize programma van de Workbench alle beschikbare data van een disk. Als je een disk wilt formatteren voert AmigaDos normaal gesproken daar track voor track een high level format uit. Het gevolg is dat alle data die op die schijf zou kunnen staan in de bekende bodemloze put verdwijnt. Quarterback Tools volgt een heel andere procedure. De root-blok - een lijst van beschikbare files - en de bitmap - een lijst van alle blokken met de vermelding of ze vrij dan wel bezet zijn - worden op een niet door AmigaDos gebruikte plaats op de schijf gekopieerd. Vervolgens worden de root-blok en de bitmap op de schijf als leeg herschreven, terwijl alle data gewoon nog op de schijf aanwezig zijn. De eventueel aanwezige lijst van niet bruikbare blokken wordt nu ook weer gebruikt, waardoor de gebruiker geen waardevolle data op een slecht blok kan schrijven. Is een floppydisk per ongeluk met Tools geformatteerd, dan is onmiddellijke en totale restauratie mogelijk. Zijn er al wat bestanden op geschreven, dan valt er in de praktijk toch nog een hoop te redden.

Systeemeisen

Quarterback Tools werkt met alle Amiga modellen, dus ook met het nieuwe Kickstart Workbench 2.0 besturingssysteem. Het vraagt om minimaal 512 Kb geheugen, maar bereikt een hogere snelheid als meer geheugen wordt gereserveerd. Tools ondersteunt floppydrives, high density floppydrives, harddisks en removable cartridge drives. Je kunt partities tot 1 Gigabyte bewerken.

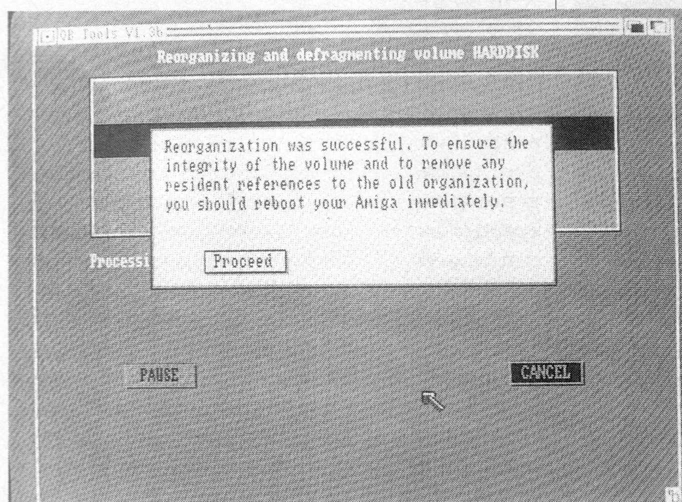

Conclusie

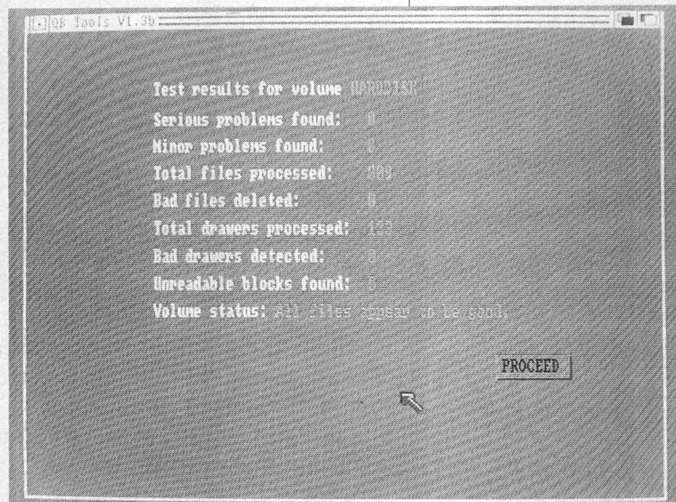
De Engelstalige handleiding van 54 pagina's verstrekt een goede basiskennis over problemen met schijven onder AmigaDos. Ook de onderdelen van Tools worden goed beschreven.
Wij hebben op een aantal schijven verschillende diverse fouten aangebracht, variërend van checksum errors in een file tot aan veranderingen in de hash chain. De resultaten waren verschillend. De ene keer was complete restauratie mogelijk, de andere keer was de enige oplossing het domweg verwijderen van de file. Het probleem is namelijk niet alleen welke fout er is opgetreden, maar ook wáár op de schijf.
De optimaliseer- en (de)formatteerfuncties maken van Tools een handige utility. Maak echter altijd regelmatig een back-up van belangrijke floppydisks of de harde schijf. Quarterback Tools is een betrouwbaar en waardevol hulpprogramma, dat onder andere in noodgevallen die files probeert te redden waar nu net geen back-up van is gemaakt. Maar alléén vertrouwen op Tools is hetzelfde als een abonnement nemen op de Wegenwacht om op de garagekosten te besparen.

Produktinformatie

Quarterback Tools werd beschikbaar gesteld door:
VCS
Postbus 21932
3001 AX Rotterdam
Telefoon 010-4511537
Fax 010-4511500
Prijs *f* 149,- inclusief BTW

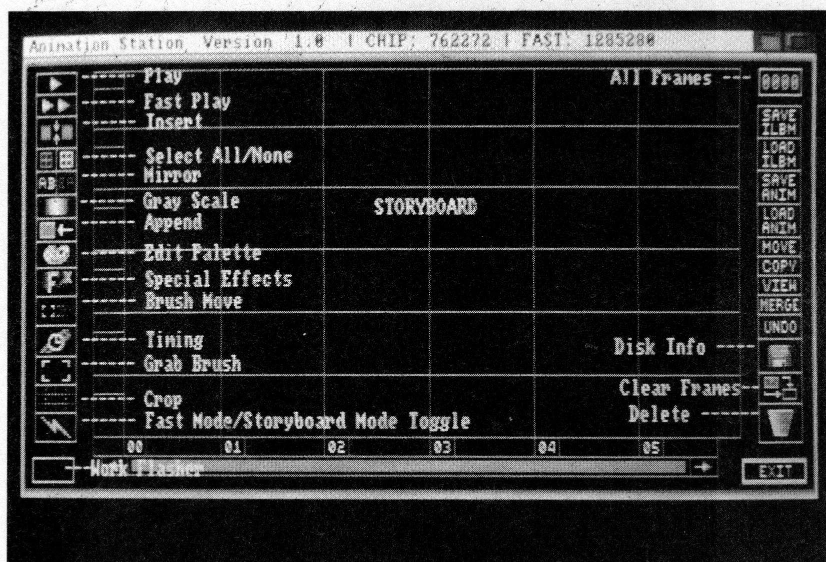

3. Reorganisatie

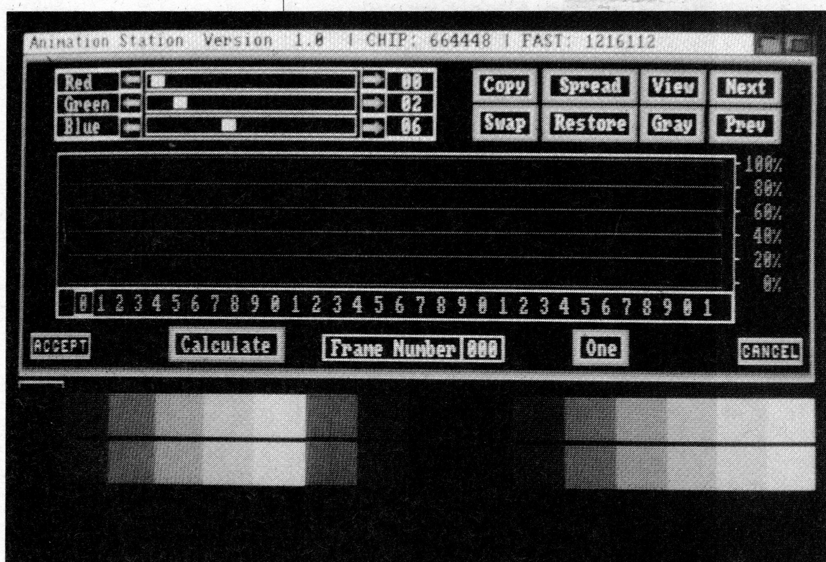

4. Repareren

Animation Station:
animatiebewerking met de Commodore Amiga

De Commodore Amiga wordt veelvuldig gebruikt voor het creëren van tekeningen en animaties. Video-software is dan ook ruim beschikbaar voor zowel de amateur als de videoprofessional. De firma Progressive Peripherals & Software voegt sinds kort aan dit arsenaal een krachtig werktuig toe, speciaal bedoeld voor het maken en bewerken van animaties.

Het storyboard

Palette tool

Paul Kolenbrander

Hoewel het programma lijkt op te starten in de NTSC modus is het geschikt voor zowel de Amerikaanse NTSC- als voor de Europese PAL-norm. Om het programma te kunnen gebruiken moet er de beschikking zijn over twee floppydrives of een harddisk en 1 Mb geheugen. Voor wat grotere animaties is 3 Mb geheugen toch wel het minste. Animation Station is geschikt voor gebruik met het nieuwe WorkBench 2.0 Operating System, bovendien ondersteunt het de 68020 en 68030 processoren.

Handleiding

De Engelstalige handleiding is overzichtelijk ingedeeld met een beschrijving van alle mogelijkheden en bewerkingen. In de tutorials wordt stap voor stap getoond hoe het programma werkt. Elke tutorial bestrijkt een ander gebied van Animation Station en gaat ook weer iets dieper in op de mogelijkheden van het programma.

Functie

Wat doet Animation Station eigenlijk? Niet het maken van de plaatjes die voor een animatie benodigd zijn. Daar zijn programma's als De Luxe Paint III, Photon Paint en Sculpt-4D voor. Animation Station maakt van de afzonderlijke, door die programma's gecreëerde plaatjes complete animaties. Het programma is muisgestuurd en werkt volgens het storyboard principe. Het scherm (storyboard) is ingedeeld in een aantal kleine vakjes. Elk vakje bevat een beeldje van de animatie en kan worden aangeklikt, zodat je het kunt bewerken. Door bepaalde functies aan te klikken, links en rechts van het storyboard, kun je bepaalde bewerkingen van de afzonderlijke plaatjes oproepen. Het is mogelijk om meerdere beeldjes aan te klikken, dan worden alleen de geselecteerde beeldjes bewerkt. Het gaat te ver om iedere bewerking uit te leggen, daarom ga ik slechts globaal in op de mogelijkheden van het programma.

Opties

Het programma beschikt over veel mogelijkheden om animaties te bewerken. Zo kan de tijdsduur van elk beeldje in een animatie worden ingesteld, kan een brush over een reeks van animatiebeeldjes worden bewogen en kan een animatie worden voorzien van een achtergrond. Beeldjes kunnen binnen de animatie worden verplaatst, gekopieerd en verwijderd. Ook kan een gedeelte van een beeldje worden gemaskeerd. Verder kunnen plaatjes worden toegevoegd en kan het palet (de gebruikte kleuren) worden aangepast. Ook is het mogelijk meerdere animaties samen te voegen.
Vervolgens kan worden aangegeven of de nieuwe animatie over de oude (Overlay) of er onder (Underlay) moet worden geladen. Hierbij is dan kleur 0 (de eerste kleur in het palet) transparant. Je kunt dit procédé het best vergelijken met het over elkaar heen bekijken van twee dia's. Hebben de samen te voegen animaties een verschillend palet, dan biedt het programma de mogelijkheid om deze samen te voe-

gen en het optimale palet te berekenen. Dit geeft meestal heel acceptabele resultaten. Ook kan men lege beeldjes aan de animatie toevoegen. Ook is het mogelijk om de animatie in de vorm van afzonderlijke plaatjes op schijf op te slaan. Zo kun je dus je favoriete beeldje uit een animatie halen.
Wat het geluid betreft biedt het programma de mogelijkheid om samples in het IFF-8SVX formaat af te spelen tijdens de animatie: dat kan met vier samples tegelijkertijd. Animation Station biedt de mogelijkheid om aan te geven dat met het afspelen van een sample moet worden begonnen wanneer een bepaald beeldje wordt getoond. Ook is het mogelijk om het kanaal (links of rechts) en het volume van de sample in te stellen. Er zijn twee afspeelmogelijkheden. Bij de optie 'Foreground' wordt een gedigitaliseerd geluid één keer gespeeld, bij 'Background' wordt een sample herhaald. Hoewel slechts vier samples tegelijkertijd kunnen worden afgespeeld is het natuurlijk mogelijk meer dan vier samples in een animatie te gebruiken.

Resoluties

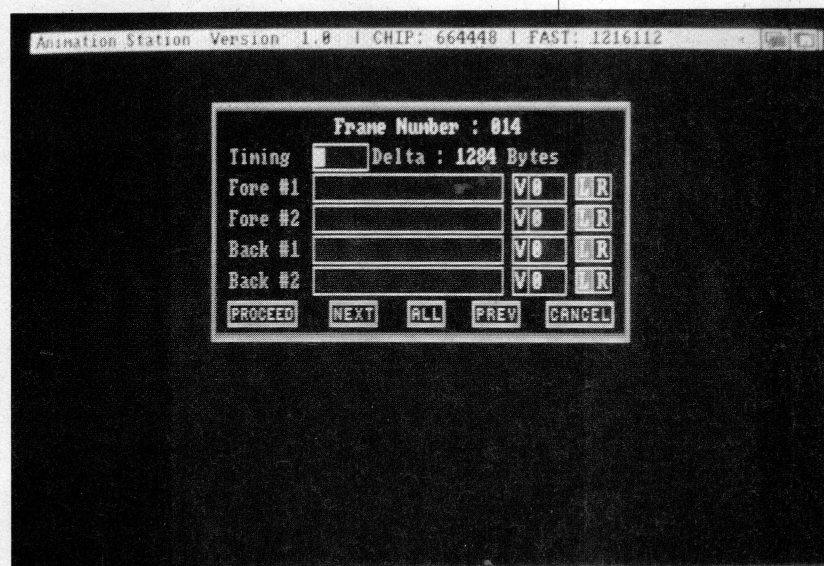
Het programma ondersteunt vrijwel alle Amiga plaatjes, inclusief HAM (de plaatjes van bijvoorbeeld Photon Paint, Digi-View en Digi-Paint) en Extra HalfBrite (de 64 kleuren modus die onder andere door De Luxe Paint III wordt ondersteund). Natuurlijk is ook het gebruik van de resoluties Lo-Res (320 x 256), Hi-Res (640 x 256), Interlace en Overscan mogelijk. Dynamic HAM en SuperHAM (speciale resoluties van onder andere Digi-View) worden helaas nog niet ondersteund.

Praktijk

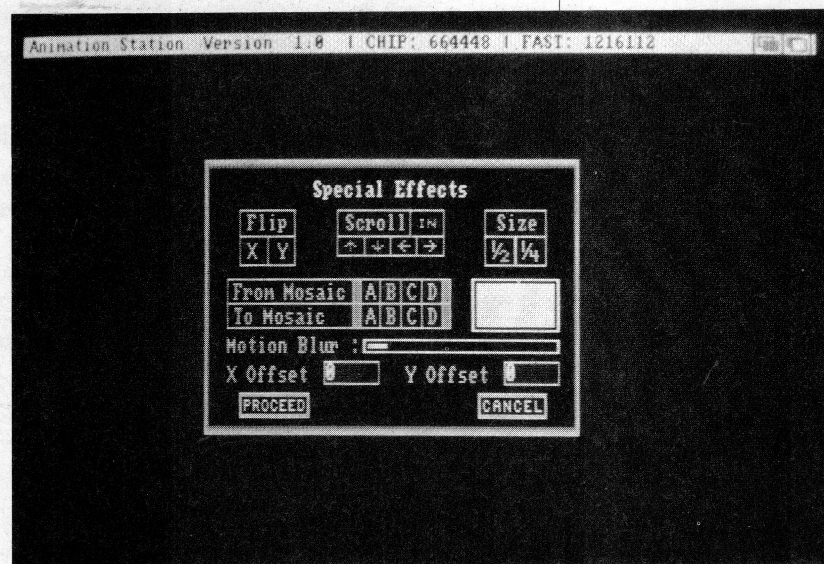
Met Animation Station was ik in staat om een vrij ingewikkelde animatie te creëren, bestaande uit vier verschillend bewegende objecten. Dit kwam tot stand door simpelweg vier afzonderlijke met DeLuxe Paint III gemaakte animaties met behulp van de overlay- en underlayfunctie samen te voegen. Het nam minder dan een half uur in beslag. Om hetzelfde alleen met De Luxe Paint III te doen had ik minstens enkele uren nodig gehad. Animation Station is één van de weinige programma's die het mogelijk maakt om HAM-resolutie animaties te maken en te bewerken. Een aantal met FrameGrabber (de real-time videodigitizer van dezelfde firma) gemaakte plaatjes in de HAM modus kon zonder problemen worden samengevoegd tot een soepel lopende animatie.
Het programma heeft nog enige kleine fouten. De meest lastige daarvan is het feit dat bij de maskeerfunctie het PAL-gedeelte van het scherm niet bereikbaar is. Wil je dit gedeelte van het beeldje maskeren, dan moet je naar enkele truc's grijpen. Het programma heeft soms ook problemen met plaatjes in de Lo-Res resolutie (320 x 256) in 16 grijstinten.

Hulpprogramma's

In de public domain sector heb ik het nuttige hulpprogramma ABridge gevonden. Dit maakt het mogelijk om animaties in de verschillende op de Amiga gangbare formaten om te zetten. Om een voorbeeld te noemen: het door Sculpt-4D gebruikte formaat is niet helemaal compatibel met het formaat van DPaint-III, The Director en Animation Station. Met behulp van ABridge kun je Sculpt-4D animaties omzetten naar het door Animation Station en de andere programma's gebruikte formaat. Het programma is te vinden op Fish Disk 359.
Bij Animation Station zelf worden nog een aantal nuttige tools geleverd om animaties te bewerken. Met SplitAnim kan een grotere animatie in meer handelbare kleinere animaties worden gesplitst. Met CombineAnim voeg je twee of meer animaties samen tot een grote. AnimInfo geeft gedetailleerde informatie over een animatiefile. BuildAnim is een basisversie van Animation Station, waarmee je snel een aantal plaatjes samenvoegt tot een animatie, echter zonder alle extra mogelijkheden van Animation Station. Tenslotte wordt er een animatie- en plaatjesviewer meegeleverd. Dit programma is public domain en mag dus met de gemaakte animaties worden meegeleverd.

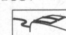

Timing tool

Special Effects tool

Conclusie

Hoewel het programma nog enige kleine foutjes heeft, hoofdzakelijk bij de ondersteuning van de PAL-norm, is het toch een aanrader voor iedereen die min of meer of serieus bezig is met animaties. De prijs-kwaliteitverhouding is goed.

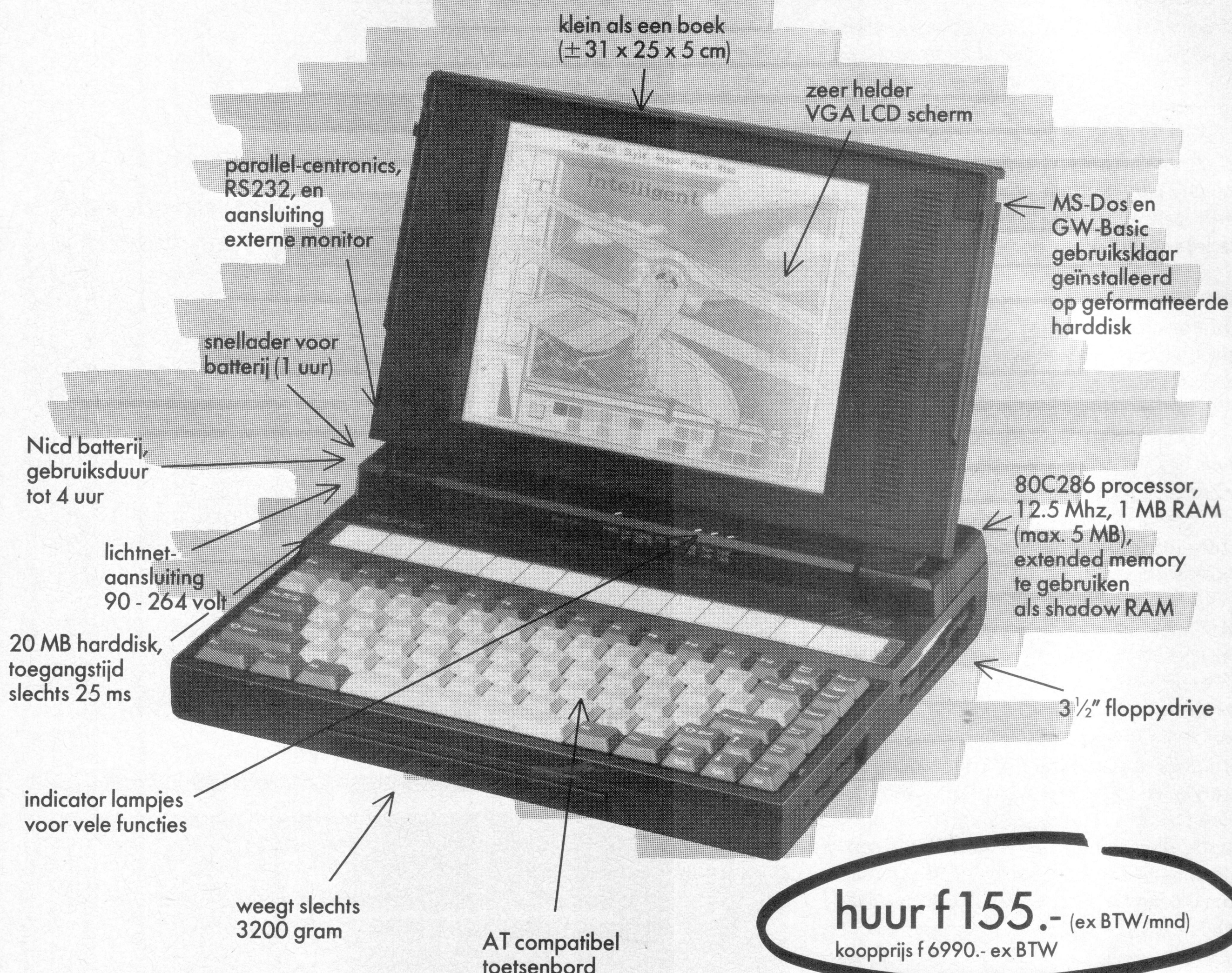
Produktinformatie:

Animation Station werd beschikbaar gesteld door:
JKS,
Postbus 5295,
5603 BD EINDHOVEN
Prijs: *f* 299, inclusief BTW

SANYO NOTEBOOK

(3200 gram)

Complete AT met 20 MB Harddisk en 3½" Floppydrive

huur f 155.- (ex BTW/mnd)
koopprijs f 6990.- ex BTW

Japans staaltje precisiewerk

Alle onderdelen zijn geheel op elkaar afgestemd voor intensief gebruik zonder concessies. Compleetheid en probleemloos aansluiten van randapparatuur waren uitgangspunten. De robuuste kast kan tegen een stootje. Holland Systema geeft dan ook 1 jaar volledige garantie.

Voor kantoor, thuis en onderweg

Altijd uw computer bij de hand. Met de programma's en bestanden die u gebruikt. Alle gegevens altijd beschikbaar waar u ook bent. Dit notebook past moeiteloos in uw aktentas.

Wie mobiel wil zijn vraagt nu meer informatie over het Sanyo Notebook.

Naam: ______________ tel: ______________

Bedrijf: ______________

Straat: ______________

Postcode: ______________ Plaats: ______________

Stuur naar de importeur voor Nederland: Holland Systema bv, postbus 178, 8200 AD Lelystad. **Of bel 03200-72200.**

Holland Systema

Dochteronderneming van Koninklijke Borsumij Wehry N.V.

HCC-mrt

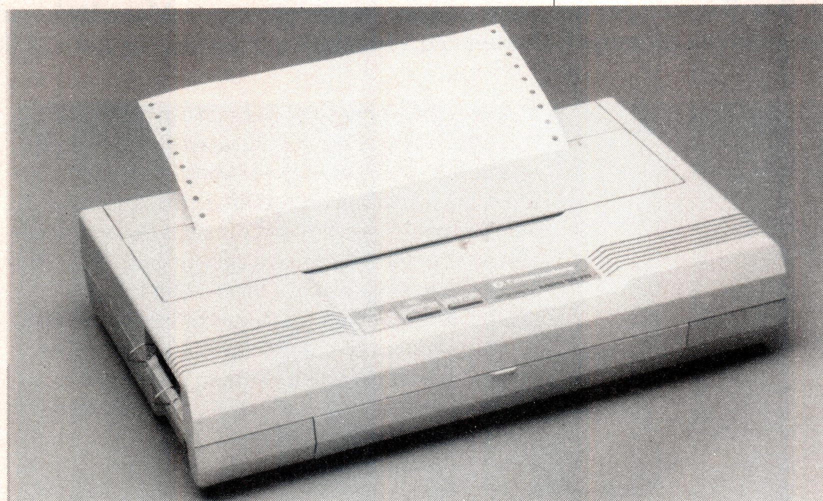
Commodore MPS 1270 inkjet printer

Fluisterstil en goed van kwaliteit

Ze zijn razend populair, de inkjet printers. Inplaats van het irritante gehamer van de matrixprinter op het papier spuiten zij fluisterstil hun karakters. Commodore springt in op de groeiende vraag door een goedkope inkjet printer op de markt te brengen: de MPS 1270.

Bij een PC privé-project, waar de Commodore gebruikersgroep en de afdeling Den Helder waren uitgenodigd, maakte ik kennis met de nieuwste telg van de Commodore printerfamilie. Omdat de MPS 1270 zeer compact is en stil haar werk doet kozen veel deelnemers van het project voor deze printer. De doorslaggevende motivatie was veelal dat het nu mogelijk was om de PC in de huiskamer te gebruiken, zonder de huisgenoten hinderlijk te storen.

De MPS 1270 ondersteunt de IBM Proprinter en de Epson emulatie, het omschakelen gaat door middel van een dipswitch. De snelheid van het afdrukken ligt volgens de fabrikant op 160 tekens per seconde in draft of 28 tekens per seconde in near letter quality. De bij de redactie gebruikte printer testfile van 10.000 tekens werd in draft in 100 seconden uitgeprint. De 'praktijk'-snelheid ligt dus op 100 tekens per seconde. De snelheid in de grafische stand varieerde bij mij, omdat ik Amiga programma's gebruik die vier of acht keer over een regel gaan.
De MPS 1270 is in staat om losse vellen en kettingpapier te verwerken. Bovendien kan zowel standaard, gecoat als transparant papier worden gebruikt. Als de vellen uit de printer komen moeten ze nog even blijven liggen, omdat de inkt moet drogen. De printcartridge gaat bij tekst tweehonderd pagina's lang mee. Herinkten is weliswaar mogelijk, maar wordt door de fabrikant ten zeerste afgeraden.

De MPS 1270

Conclusie

Met de MPS 1270 kan ik nu tijdens telefonische vragenuren van de gebruikersgroep rustig een uitdraai maken, zonder dat mijn vrouw of dochter met oordopjes in de televisie proberen te volgen. De prijsprestatieverhouding is voor mij opvallend goed. Voor ongeveer vijfhonderd gulden koop je een inkjet met een voor deze prijsklasse mooie printresultaten. Door de compacte bouw en stille werking is ze zowel voor gebruik in de huiskamer als voor 'onderweg'.

Henk Lurvink

Grafische uitdraai

Produktinformatie:

Commodore MPS 1270 inkjet printer
Prijs plm. ƒ 500,- inclusief BTW
IBM Proprinter en Epson FX emulatie
Losse 9 Volts voeding
Afmetingen: 360x230x76 mm (bxdxh)
10, 12 en 17 CPI
Friction feed (voorkant)
Tractor feed (achterzijde)

Online-II, eenvoudig Videotex

Videotex is een databankpresentatie en communicatie-protocol dat nogal eens wordt afgedaan als 'achterhaald', 'traag' en 'simplistisch'. Kenners weten dat deze bewering niet wordt ondersteund door enige vorm van kennis. Als trouw lezer en dus kenner, zult u geïnteresseerd zijn in communicatieprogramma's die Videotex ondersteunen. Online-II is zo'n pakket, eenvoudig en zonder poes- pas. Maar doet het recht aan de mogelijkheden van Videotex?

Quintus Bosman

Videotex presenteert gegevens uit een databank, waardoor het zeer eenvoudig is om door die gegevens te bladeren. Letterlijk *bladeren*, want een Videotex-databank is opgebouwd uit pagina's. Het zijn juist de opbouw en eenvoud die soms leiden tot kleinerende opmerkingen van computergebruikers die alles wantrouwen wat niet ingewikkeld is.
Dat Videotex eenvoudig is te gebruiken, betekent echter niet dat er geen ingewikkelde toepassingen voor ontwikkeld kunnen worden. Vrijwel alle programma's die men on-line met een computersysteem zou willen uitvoeren, zijn in een Videotex-omgeving mogelijk.

Online-II

Online-II bestaat in verschillende versies, waarvan de meest eenvoudige versie door ons is getest. Het programma wordt geleverd op een 3,5 inch of een 5,25 inch diskette, samen met eenvoudige maar duidelijke Nederlandstalige handleiding. Tevens wordt een strookje met de functietoets-aanduidingen meegeleverd, net als een aantal wrijfletters voor speciale toetsen. Het geheel ziet er goed verzorgd uit en de installatie is kinderlijk eenvoudig.
Het programma is in het bijzonder bedoeld voor Videotex-gebruikers, maar biedt ook de mogelijkheid om met andere databanken te communiceren. Deze databanken worden in de handleiding 'tekstdatabanken' genoemd; databanken die werken volgens het ASCII-protocol. In de praktijk betekent dit dat alle doorsnee bulletinboards hiermee bereikbaar zijn en dat ook communicatie via VT-100 goed zal gaan.

Functionaliteit

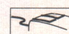
Het programma vereenvoudigt de inlogprocedure die u altijd moet doorlopen om een databank binnen te komen. De gegevens van twintig databanken (telefoonnummer, naam, inlogprocedure, codes), kunnen in het pakket worden opgeslagen, afgeschermd door een toegangscode.
De overige functies ondersteunen het werken met Videotex-databanken. Het is mogelijk regelmatig geraadpleegde pagina's snel te benaderen door het paginanummer in een menu te plaatsen. Pagina's worden opgeslagen in geheugens (maximaal dertig) of naar disk geschreven. Dit kan zowel in Videotex-formaat als in tekstformaat. De opgeslagen beelden kunnen later worden gebruikt in een demonstratie of ter bewerking in een tekstverwerker. Met het programma zijn tevens lokaal (zonder verbinding met een databank) beelden aan te maken, die dan als postbeeld on-line kunnen worden verzonden.
Een aardige extra faciliteit is een ingebouwde filemanager die een aantal DOS-functies bevat. De opgeslagen beelden worden hier (eventueel) mee beheerd.

Gebruik

Een programma dat zich richt op de gebruikers van Videotex-databanken zou gebruiksvriendelijkheid hoog in het vaandel geschreven moeten hebben. Die eenvoud in het gebruik mis ik echter. Zodra het programma is opgestart verschijnt een logo van de leverancier, zonder enige informatie over mogelijke keuzes.
Het menu met de ondersteunende functies is eenvoudig te vinden en vervolgens gaat alles prima. Het opbouwen van een verbinding vergt echter een nieuwe gang naar het handboek; om een ingeprogrammeerde databank te bereiken moet de onlogische toetsvolgorde F1-F2 worden ingetikt, zodat na enige seconden het overzicht van de te kiezen databanken verschijnt. Hierna gaat alles weer vanzelf.
Ook in de rest van het programma zijn vele onduidelijke en inconsequente commando's gebruikt. De commando's voor kleuren en grafische karakters zijn bijvoorbeeld niet te onthouden. Een schema is noodzakelijk. Het programma maakt de indruk niet specifiek voor de PC (met vele functietoets-mogelijkheden) te zijn gemaakt.
De communicatie met tekstdatabanken verloopt identiek. Het gebrek aan filetransfer is hier het grote gemis.

Conclusie

Online-II is een eenvoudig Videotex-programma dat in de geteste standaardversie te weinig functionaliteit biedt. Het doet geen recht aan de mogelijkheden van Videotex en de PC. Het programma werkt goed en de menu-gestuurde (ondersteunende) functies zijn prima uitgevoerd. De overige commando's missen echter logica.
Verder wordt er nauwelijks gebruik gemaakt van de mogelijkheden van een PC om (combinaties met) functietoetsen te gebruiken voor zaken als het aanmaken van beelden en het opbouwen van de verbinding. De communicatie met tekst-databanken mist de mogelijkheid van filetransfer. De andere versies van Online-II bieden meer functionaliteit, maar zijn niet door ons bekeken.

Produktinformatie

Online-II
Prijzen:
Standaard: ƒ 189,60, inclusief BTW
Pro: ƒ 308,10, inclusief BTW
Leverancier: Schoonderbeek Electronica Systemen B.V.
Marconistraat 32-34
2181 AK Hillegom
Telefoon: 02520-15566

Member ledenadministratie

versie 3.33

Lucie Blom

Een ledenadministratie die meer is dan een simpel softwareprogramma komen we niet vaak tegen. Enkele jaren geleden werd het programma Member uitgebracht. De software werd begeleid door een handboek waarin in een aantal hoofdstukken dieper wordt ingegaan op het besturen van een vereniging.

Member is speciaal ontworpen voor verenigingen. In het eerste hoofdstuk wordt dan ook uitvoerig ingegaan op de organisatiestructuur van een vereniging. Het onderscheid tussen een vereniging en een onderneming komt ter sprake evenals marketing en effectief vergaderen.
Tenslotte de mogelijkheden om een aantal zaken te automatiseren. Laat je dat doen of doe je het zelf. Heb je er voldoende mankracht en kennis voor of is het toch verstandiger de hele zaak uit te besteden? Besluit je tot het zelf doen dan is het tijd voor Member.

Installatie

Het programma kan aan alle wensen van de gebruiker worden aangepast. Bij de installatie wordt terecht opgemerkt: 'Bezint eer gij begint', want het gebruikersgemak staat of valt met die installatie. Wat wil je als vereniging wel of niet van je leden weten? Wat wil de voorzitter weten en wat de penningmeester? Wat is van belang en wat absoluut niet? Vooraf goed nadenken over die gegevens voorkomt later veel ergernis.
Etiketten uitdraaien en natuurlijk verschillende lijsten is allemaal mogelijk. Member geeft voorbeelden van een aantal verenigingen zoals een sport-, buurt-, wijk- of patiëntenvereniging, een stichting en een abonnementenadministratie. Uit die voorbeelden is al veel te leren. Het uitprinten van acceptgiro's en het doorkoppelen naar een grootboekadministratie zijn bijzonder handige opties.

Veranderingen

De nieuwste versie van Member heeft nogal wat veranderingen ondergaan. Zo is bijvoorbeeld de programmeertaal veranderd, de snelheid verhoogd, is er een mogelijkheid tot meerdere administraties gekomen en werd een printspooler aan Member gekoppeld. Door het gebruik van Foxbase als programmeertaal kunnen andere Foxbase programma's aan Member worden gekoppeld.
Een fraaie foutafhandeling zorgt er voor dat u niet na een verkeerde ingave op brute wijze naar DOS

```
HOOFDMENU  -  MEMBER 3.33  -  24-02-1991        Versie: GT-9030

De mogelijkheden zijn:

        0. Programma beëindigen

        1. Wijzigen / Raadplegen ledenbestand
        2. Ontvangsten boeken


        5. Afdrukken leden overzichten
        6. Afdrukken mutaties
        7. Afdrukken acceptgiro's
        8. Afdrukken etiketten/lidmaatschapskaarten

        9. Basisgegevens wijzigen


Welke optie kiest u.....: :

MEMBER Test-licentie 9101199 van HCC-Nieuwsbrief te Houten. ADMIN. 0
F2= Datum wijzigen,  F9= Menu systeembeheer,  F10= Andere administratie
```

```
[1.T] ************************** Toevoegen Lid ******************************

Regnr.        :      10:  Rekening naar  :     :         Status : :
Voorl.        :
Naam          :
T.a.v.        :
Adres         :                   :       Zoeknaam        :     :
Plaats        :   ::
Land          :                   :       Zwarte lijst    : :
Telefoon      :                           Mailen          : :
Man/Vrouw:M:                              Openstaand saldo :        0.00
Bank/giro:         :                      Ontvangsten 1990 :        0.00
Geboortedatum   : - - :                              1991 :        0.00
Ingangsdatum    :24-02-91:                           1992 :        0.00
Opzeggingsdatum : - - :                   Datum acceptgiro :  -  -
Abonnement J/N  :J: Aantal : :                 herinnering:  -  -
Code soort lid  :     :                        boeking    :  -  -
Code prijstabel :     :
Code rayon      :     :

Opmerking       :                                   :

MEMBER Test-licentie 9101199 van HCC-Nieuwsbrief te Houten. ADMIN. 0
```

terug wordt gestuurd. Member werkt de fout zelf af en u mag weer verder gaan. Bij het stoppen van het programma komt de vriendelijke mededeling dat u een Backup zou kunnen maken!

Conclusie

Member ziet er op het eerste gezicht goed uit. Of dat bij het doortesten ook zo zal blijven zullen we u nog laten weten.

Produktinformatie:

Member is een uitgave van GB Software, Huizen.

Informatie: 02152-53508
Prijs: ƒ 480,-
Verkrijgbaar in de boekhandel:
ISBN 9024009162
Het boek zonder software (ISBN 9024006562) kost ƒ 65,-, er is een demodiskette voor ƒ 25,-.
Alle prijzen inclusief BTW.

'Vertaal': toegankelijk Engels

In 1990 bracht uitgeverij Het Spectrum het door AND Software vervaardigde Elektronische Nederlandse Woordenboek op de markt. Dit bleek redelijk succesvol en smaakte naar meer. Om de markt, en natuurlijk de eigen portemonnee, beter te bedienen werd Maurice de Hond Consultancy ingeschakeld. Dit resulteerde in een samenwerkingsverband onder de naam Triangle Software Publishers BV. Het eerste gezamenlijke project is 'Vertaal'. Nu een korte inleiding, later een uitgebreide test.

Produktinformatie

Vertaal, Nederlands-Engels/Engels-Nederlands (andere talen in voorbereiding), voorlopig alleen geschikt voor WordPerfect.
Prijzen (inclusief BTW):
single user versie *f* 350,-
kleine netwerk versie *f* 1180,-
totale bedrijfslicentie: *f* 3550,-

Vertaal is een elektronisch woordenboek Nederlands-Engels/Engels-Nederlands, met in totaal tachtigduizend zoekwoorden. Het programma kan voorlopig alleen met de tekstverwerker WordPerfect overweg, maar de documentatie roept enthousiast dat aan samenwerking met andere tekstverwerkers nijver wordt gewerkt. Heel verstandig, want WordPerfect mag dan in Nederland wel het grootste aantal tikkers bedienen, andere tekstverslinders doen ook nog steeds mee.

```
Ned-engels:uitgebreid                               lijst
  vertaling    ║ extensive, comprehensive                 uitgebreid
  uitdrukking  ║ uitgebreid lager onderwijs               uitgebreidheid
             ≡ ║ advanced elementary education            uitgehongerd
                                                          uitgelaten
                                                          uitgelatenheid
                                                          uitgeleefd
                                                          uitgeleerd
                                                          uitgeleide
                                                          uitgelezen
                                                          uitgelezenheid
Triangle Software Publishers bv. Het eerste gezamenlijke project is
'Vertaal'. Nu een korte inleiding, later een uitgebreide test.


Alleen WP
Vertaal is een elektronisch woordenboek Nederlands-Engels / Engels-
Nederlands, met in totaal 80.000 zoekwoorden. Het programma kan voorlopig
alleen met de tekstverwerker WordPerfect overweg, maar de documentatie
roept enthousiast dat aan samenwerking met andere tekstverwerkers
nijver wordt gewerkt. Heel verstandig, want WordPerfect mag dan in
Nederland wel het grootste aantal tikkers bedienen, andere
tekstverslinders doen ook nog steeds mee.
C:\TEKST\WP42\DATA\HCCN\VERTKORT.139                 Dok 1  Pg 1  Rg 14    Pos 47
```

```
Engels-ned:advance                                  lijst
  vertaling    ║ vooruitbrengen                           advance
             ≡ ║ vervroegen                               advancement
             ≡ ║ voorschieten                             advantage
             ≡ ║ verhogen                                 advantageous
             ≡ ║ vorderen                                 advent
             ≡ ║ naderen                                  adventitious
             ≡ ║ opdrukken                                adventure
             ≡ ║ stijgen                                  adventurer
  grammatica   ║ ww                                       adventurous
  uitdrukking  ║ advanced student                         adverb
Triangle Software Publishers bv. Het eerste gezamenlijke project is
'Vertaal'. Nu een korte inleiding, later een uitgebreide test.


Alleen WP
Vertaal is een elektronisch woordenboek Nederlands-Engels / Engels-
Nederlands, met in totaal 80.000 zoekwoorden. Het programma kan voorlopig
alleen met de tekstverwerker WordPerfect overweg, maar de documentatie
roept enthousiast dat aan samenwerking met andere tekstverwerkers
nijver wordt gewerkt. Heel verstandig, want WordPerfect mag dan in
Nederland wel het grootste aantal tikkers bedienen, andere
tekstverslinders doen ook nog steeds mee.
C:\TEKST\WP42\DATA\HCCN\VERTKORT.139                 Dok 1  Pg 1  Rg 14    Pos 47
```

Hoe werkt 't?

Vertaal kan eenvoudig op de harde schijf worden geïnstalleerd, waar het ongeveer twee Megabyte in beslag neemt. Met een zelf aan te passen batchfile kan het programma samen met WordPerfect worden opgeroepen, waarbij het zich memory-resident in het geheugen nestelt. De programmeurs zijn zo aardig geweest een <mark> en <release> programmaatje mee te leveren. Op deze manier kan het eenvoudig uit het geheugen worden verwijderd, nadat men WP heeft verlaten.

Het gebruik is simpel. Als er tijdens het typen van een bepaald woord behoefte is aan een Engelse vertaling, dan plaatst men eenvoudigweg de cursor op of net voorbij dat woord. Vervolgens een druk op de ALT-toets, samen met de spatiebalk, en hoppa, een uit twee gedeelten bestaand menu verschijnt spontaan bovenin het beeld. De rechterkant bevat een lijst waarin het 'aangeboden' woord en de daarop gelijkende woorden staan.

Druk na keuze op <Enter> en links op het scherm wordt de vertaling gegeven. Nogmaals <Alt> en spatiebalk is voldoende om de gewenste vertaling in de tekst te laten zetten en Vertaal te verlaten. U zult begrijpen dat het de andere kant op net zo werkt.

Bediening

Behalve de ALT-spatiebalk combinatie kent Vertaal nog enkele andere bedieningstoetsen, die natuurlijk pas werken als het programma vanuit het geheugen is opgeroepen. F1 roept het menu op en F3 geeft hulp. F4 zet de blokfunctie aan/uit, niet in het WP-document zelf maar in de opsomming van vertalingen. Het hele blok kan vervolgens in het document worden geplaatst met ALT-spatiebalk.

F5 geeft de lijst met woordenboeken (er wordt gewerkt aan andere talen), met F6 kan er van woordenboek worden gewisseld, met F7 ga je uit Vertaal en met F8 haal je het programma uit het geheugen. Deze optie werkt overigens pas als je WordPerfect hebt verlaten. Naast al deze functietoetsen spelen ook <Enter> en <Esc> een belangrijke rol.

Conclusie

Het ziet er allemaal heel aardig uit. Op het eerste gezicht lijkt de bediening vrij vlot en de mogelijkheden voldoende. Hoe het programma op de markt wordt gebracht, met name het uiterlijk van het pakket, weet ik nog niet. De officiële introductie is begin maart, op het moment dat ik dit schrijf is het eind februari, met een strak gespannen deadline. Maar Prisma kennende zal dat wel in orde komen.

Peter Buysman

Geformatteerde diskettes

Bespaar uzelf tijd en geld met de geformatteerde diskettes van de IBM-PC gebruikersgroep. Deze diskettes komen rechtstreeks van de fabriek. Het formatteren doen we zelf, gratis. De prijzen?

	5,25 inch* DSDD	3,5 inch* DS	3,5 inch* HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,50
30 stuks	f 1,20	f 1,90	f 3,30
50 stuks	f 1,10	f 1,80	f 3,10
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,90

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.
*Voor leden van de IBM-PC gg geldt voor deze prijzen ook nog eens de **10% korting**! Kijkt u op de pagina met de bestelinformatie hoe u kunt controleren of u lid bent van de IBM-PC gg. En als u nog geen lid bent wordt het dan snel, want zoals u ziet kan dat een hoop geld schelen!

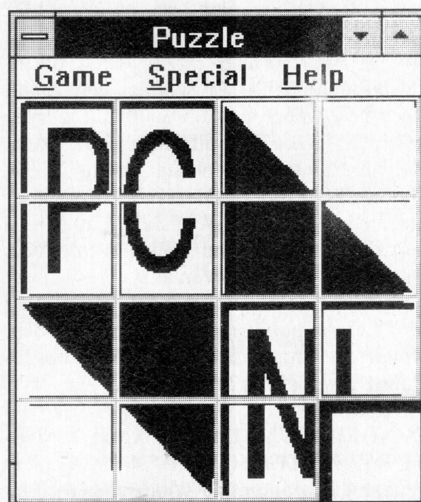
PCNL-MEGA set

De ideale oplossing voor het maken van backups van uw harddisk of van al uw originele 'master'-diskettes; een PCNL-ringband/slipcase met daar in maar liefst 30 geformatteerde diskettes netjes opgeborgen in diskette-tassen. Nooit meer opbergproblemen, handig en overzichtelijk. Daar kunt u vele MEGAbytes in kwijt. En voor de prijs hoeft u het niet te laten.
Prijzen:
PCNL-ringband/slipcase met in 8 diskettetassen:
30 5,25 inch DSDD diskettes f 60,-* (bestelnummer 59809)
30 3,5 inch DS diskettes f 80,-* (bestelnummer 39839)
30 3,5 inch HD diskettes f 120,-* (bestelnummer 39849)

*Ook voor de PCNL-MEGA set geldt de 10% korting regeling voor IBM-PC gg leden.

Tien lege disks gratis

Nog steeds geven wij 10 lege merkdiskettes gratis bij aanschaf van een complete PDS-Catalogus (met de diskettebeschrijving van alle 1200 PCNL-nummers op diskette). Bij bestelling van een complete PDS-Catalogus op 3,5 inch formaat (bestelnummer 38001) 10 lege 3,5" diskettes en bij bestelling van een PDS-Catalogus op 5,25 inch formaat (bestelnummer 58001) 10 lege 5,25" diskettes. En nog steeds voor de prijs van f 50. Bij zo veel lege diskettes krijgt u de catalogusinformatie dus eigenlijk gratis. Zeker als u ook nog eens 10% korting krijgt als lid van de IBM-PC gg. (Hoe u kunt controleren of u lid bent kunt u lezen op pagina 4).
De complete catalogus bestaat op het moment uit: een ringband/slipcase, diskettetassen, handleiding gebruik PDS in boekvorm (N.B. de bestelinformatie in deze handleiding is verouderd maar daarvoor daarvoor wordt de PCNL-FLOPPYFOLDER bijgeleverd), 12 PDS-delen op 12 5,25 inch of 6 3,5 inch diskettes, de PCNL-FLOPPYFOLDER en de bovengenoemde 10 gratis lege diskettes.
De PDS-delen bevatten per deel de beschrijvingen van 100 PCNL-diskettes, een bijbehorende zoekprogramma PCNLVIEW en het programma CONVERT2 waarmee alle PDS-delen aan elkaar gekoppeld kunnen worden (harddisk vereist, alleen te bekijken met PCNLVIEW-versies van 6 feb 89 of later). Regelmatig komt er een nieuw PDS-deel uit. Wie eenmaal een PDS-Catalogus heeft kan later verschijnende delen bijbestellen (en via CONVERT2 toevoegen aan zijn eigen catalogusbestand).
N.B. Van het PCNL-VIEW zoekprogramma bestaan meerdere versies. De nieuwste versie (v1.4) bevindt zich alleen op PDS-deel 12 (verspreidt na 201290). Op die diskette vindt u ook een nieuwe en aangevulde versie van de PCNL-VIEW handleiding waarin de nieuwe functies beschreven zijn.

- - - - PCNL1241 - Puzzle v1.1 - -

Gratis lege disks!

Let op! Bij alle PCNL-software die hier genoemd wordt ontvangt u gratis lege merkdiskettes (van hetzelfde formaat); ÉÉN bij aanschaf van losse PCNL-diskettes, TWEE bij aanschaf van een PCNL-kwartet, VIJF bij aanschaf van een PCNL-pakket en TIEN bij aanschaf van een PDS-Catalogus.

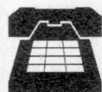
PCNL-diskettes

Onderstaande diskettes zijn afkomstig uit de Public Domain & Shareware Bibliotheek van de IBM-PC gg. De genoemde PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes voor f 7,50 per stuk (3,5 inch dus GÉÉN meerprijs). Alle diskettes zijn rechtstreeks te verkrijgen bij de IBM-PC gg (**niet** via de HCC bestelservice!). Voor bestelnummers e.d. zie de PCNL-bestelinformatie op de vierde pagina.

PCNL1162 - VIRUSSCAN v63 & CHECKUP v3.9. Door een combinatie van maatregelen (continu controleren van de intactheid (CRC-check) van vitale files,

Colofon

Deze pagina's zijn een maandelijkse bijdrage van de IBM-PC gebruikersgroep van de HCC, postbus 47, 7250 AA VORDEN.

PCNL-HULPLIJN Telefonische vraagbaak voor leden van de HCC IBM-PC gg voor algemene computervragen of vragen over de werking van shareware en/of commerciële programma's. Telefoonnummer 04104-78334, donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur (Henk Bennik).

scannen van disks op voorkomen 'virusspecifieke' codes, controleren van nieuwe files en verdachte disk-activiteit, e.d.) is een effectieve bescherming mogelijk tegen virussen. De programma's op deze disk bieden al die mogelijkheden. O.a. aanwezig; SCAN v63 (identificeert 97 verschillende en 167 subtypen virussen), CLEAN v63 (verwijdert viruscode), VCOPY v6.3 (controleert files tijdens kopieren), CHECKUP (detecteert infecties), FSHIELD v1.3 (beschermt files tegen infecties), NETSCAN v63 (virusscanner voor netwerken).

PCNL1186 EN 1187 - FLODRAW v2.11. "What You See Is What You Get" editor voor het maken van flowcharts, organisatie schema's, elektrische schema's etc. Kent alle basale grafische mogelijkheden (cirkels, lijnen e.d.; roteren, verplaatsen etc) en bevat speciale bibliotheken met symbolen . Deze versie van FLODRAW kent meerdere lettertypes, werkt met templates, bevat meer bibliotheken en ondersteunt meer printers (EPSON en IBM compatibele matrixprinters en HPLaserjet). Draait op CGA, EGA en VGA of op Hercules met CGA-emulator.

PCNL1197 - SHARKS v1.0 & CRAZY SHUFFLE v1.0. CRAZY SHUFFLE is de gecomputeriseerde versie van het memoryspel. Deze versie bevat 3 sets kaarten. SHARKS is schatgraven in de diepzee. De gebruiker is een duiker die vanuit zijn beschermende kooi de zee in moet, gewapend met een verdovingsgeweer. Deze twee versies draaien op een PC/XT/AT/386 met een CGA, EGA, MCGA, VGA of Herculeskaart. Een muis of joystick wordt ondersteund, maar is niet vereist. VGA-versies staan op PCNL1196.

PCNL1199 - GRAPHICS WORKSHOP v4.0. Totaalprogramma voor het bekijken, veranderen (kleur naar zwartwit), printen, vergroten/verkleinen en converteren van files van diverse formaten met de extensies; .MAC, .IMG, .PCX, .GIF, .TIFF, .EPS, .BMP (Win3 Paintbrush), .WPG (WordPerfect & DrawPerfect, alléén bitmap-files), .MSP. Het programma draait op CGA, EGA, (super)VGA en Hercules en ondersteunt het gebruik van EMS of XMS geheugen. Printen kan op EPSON- en IBM-compatibel matrix printers en laserprinters (HPLaserjet en Postscript, 75-300 dpi).

PCNL1213 - PC-JIGSAW v2, MTS II v2.24 & BLAST I v1.1. PC-JIGSAW is een leuk en educatief programma dat plaatjes opdeelt in 9-81 stukjes die met de muis of met de cursor-toetsen weer op de goede plaats gelegd moeten worden. Dit programma draait op alle grafische kaarten (speciale VGA-versie op PCNL1170). MTS (Music Transposition System) is een programma waarmee muziek geschreven en gespeeld kan worden op de PC. Het gemaakte muziekstuk kan geprint worden op een matrixprinter (alleen tekst of inclusief notenbalk). Er worden een aantal bekende (Amerikaanse) melodieën meegeleverd. MTS draait op alle grafische kaarten. Het programma ondersteunt tevens Tandy 1000SL/LT microfoonaansluiting voor meezingen (!) en is aan te sluiten op MIDI-apparatuur met Roland MPU401 interface. BLAST is een verslavende versie van het ping-pongspel waarbij met een balletje een obstakel kapotgeschoten moet worden. Draait op alle grafische kaarten, muisgestuurd of vanaf het toetsenbord.

PCNL1216 T/M 1218 - FAMILY HISTORY SYSTEM (JULY '90). Compleet genealogie programma voor het maken en met de computer bijhouden van een complete stamboom. Met dit programma kunnen vrijwel alle standaard genealogische rapporten gemaakt worden van voorouders, nakomelingen, verwanten, familiegroepen, boomdiagrammen, etc. Disk 1216 bevat de (Engelstalige) documentatie en de installatievoorschriften. Op disks 1217 en 1218 bevinden zich de programma's en twee voorbeeldstambomen (afstamming van Adam en Eva en Engelse koninklijk huis). Van deze versie is geen Quick Basic source meer aanwezig op disk, zie voor een oudere versie PCNL0820 en 0821.

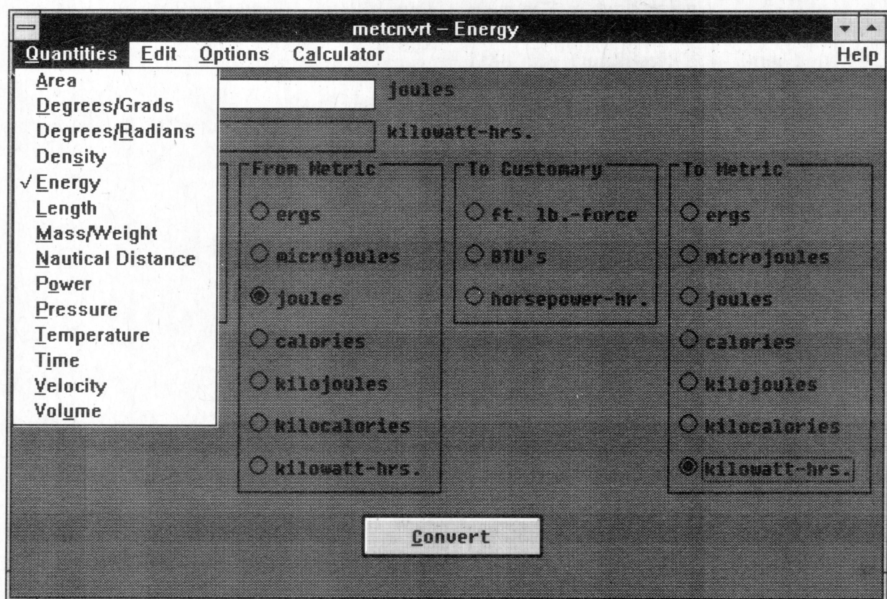
PCNL1223 - MINERAL MASTERY. Educatief programma om meer te weten te komen van mineralen. Met dit programma is het mogelijk om meer dan 200 verschillende typen mineralen te benoemen aan de hand van de gegevens in MM. Het programma heeft on-line helpinformatie, is menugestuurd en heeft de mogelijkheid om lessen te maken. Geheugen minimaal 512KB, harddisk gewenst.

PCNL1224 - INFOSYS UTILITY DISK. Diskette met 4 nuttige programma's; INFOSYS v1.3 (geeft informatie over het systeem en voert enkele tests uit), TSRCALC (geheugenresidente calculator met 4 functies), SCRNBLANK (kan ook actieve lotus worksheet tonen), NOAH v3.0 (bijzonder compressie-programma, echter alleen geschikt voor losse files).

PCNL1225 - CHARTS UNLIMITED v1.9 & ANIMATETHIS. CHARTS UNLIMITED gebruikt een spreadsheet-achtige aanpak voor het maken van allerlei soorten plaatjes, floor plans, flow charts etc. Figuren kunnen ook gecombineerd worden en er kunnen symbolen e.d. worden toegevoegd. Een groot aantal matrix-printers wordt ondersteund, draait op CGA en Hercules. ANIMATETHIS is een set programma's om simpele animaties mee te maken en te vertonen op het scherm (CGA scherm vereist).

PCNL1226 - DYNAMIC SYSTEM MODELLING. DSM is een programma om d.m.v. simulaties het gedrag van fysische processen in hun onderlinge samenhang te voorspellen. Hierbij worden modellen gemaakt van het tijdsafhankelijke gedrag van dergelijke systemen. DSM biedt een interactieve omgeving om tijdsafhankelijke differentiaalvergelijkingen op te lossen en grafisch weer te geven. Een PC met 2 diskettes en een grafische kaart is voldoende, een snelle PC met coprocessor is een aanrader.

PCNL1228 - SKYGLOBE v1.3 AND SEESTARS. Twee atronomieprogramma's om meer te leren over de sterren die aan de hemel staan. SKYGLOBE laat de hemel zien met een aantal bekende sterrenconstellaties, extra details kunnen worden toegevoegd met simpele commando's. SEESTARS is eigenlijk een demo-versie die sterren laat zien als grotere of kleinere vlekken. Door de ster aan te wijzen krijgt u meer informatie over de betreffende ster. SKYGLOBE draait op CGA, EGA en VGA. Voor SEESTARS EGA of VGA en een muis

- - - - PCNL1245 - Metric Converter v1.0 - - - -

zijn vereist.

Windows 3 software

PCNL1240 - WINDOWS 3 FILE UTILITIES. Een diskette met utilities die we al kennen van DOS en een aantal Windows specifieke utilities. O.a. aanwezig: DISKFREE v1.1 (toont in een klein venstertje de hoeveelheid vrije ruimte op de harddisk en de toe- of afname), FILEFIND v1.7 (zoeken van files op de harddisk. De gevonden files worden in een venster getoond en kunnen vervolgens gekopiëerd, verplaatst, gedeleteerd of geprint worden), FILEVIEW v1.0 (bekijken van tekst en andere files in ASCII- of HEX-formaat), WINEXIT v1.1 (beëindigen van Windows via een icoon), WINPRINT v1.32 (printen van tekstfiles rechtstreeks vanuit Windows, aansturing alle Windowsprinters en -fonts), ZIPMANAGER v3.0 (Windows 3 shell voor het werken met de (de)archiverings-programma's (PK(UN)ZIP, ARC-E en LHARC).

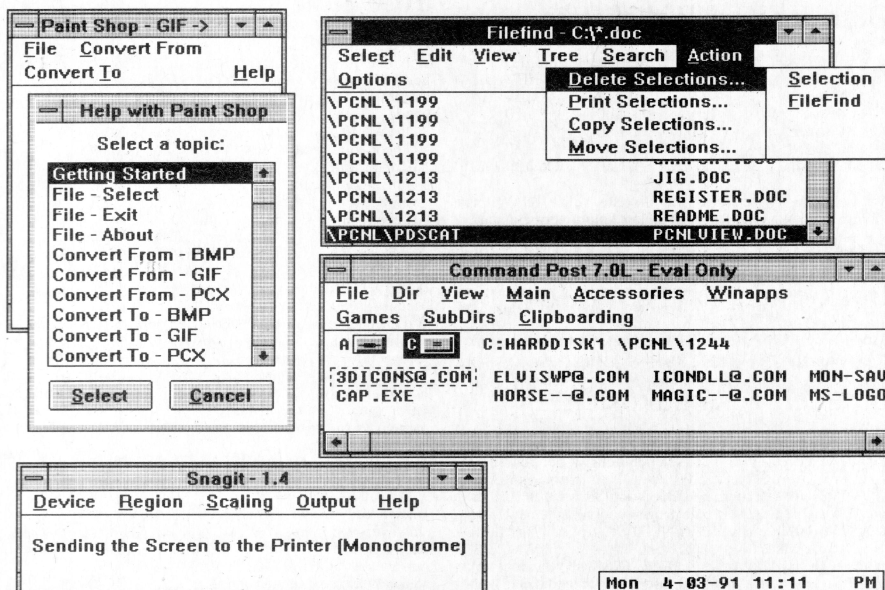
PCNL1241 - WINDOWS 3 GAMES. Diverse typen spelletjes, o.a. aanwezig: ALIEN FORCE v1.0 (vliegen met een ruimteschip door een mazensysteem op zoek naar de vijand), SPACE WALLS (schieten op het centrum dat omgeven wordt door muren en verdedigd door vliegende schotels, werkt met toetsenbord en muis), WINCHESS (niet zo sterk, maar wel heel leuk schaakspel), MINES v3.0 (loop met de muis door een veld met 256 vakjes, maar trap niet op de mijnen), YACHT v1.0 (Yathzee in een Window, muisbestuurd), MISER MIND (fraaie uitvoering van MasterMind, max. 8 pinnen met 12 kleuren), PUZZLE v1.1 (laadt een plaatje in een schuifbordje met 15 tot 63 tegeltjes, het programma husselt ze door elkaar, de PC-gebruiker moet maar weer zien dat hij ze op de plaats krijgt, met deze versie kunnen ook BMP-files geladen worden), TIC-TAC-TOE v1.06 (boter kaas en eieren, leuk voor kinderen), WINTRIS v3.0 (vallende blokken die zo goed mogelijk gestapeld moeten worden).

PCNL1242 - FRACTAL PROGRAMS FOR WINDOWS 3. De wereld van fractals nu ook voor de Windows 3 omgeving. Op deze diskette bevinden zich maar liefst 4 fractaal programma's, elk met hun eigen bijzondere eigenschappen; WINFRACT v2.0 (Windows-versie van FRACTINT v12.0, zeer veel mogelijkheden en vele typen fractals (P.S. DOS-versie aanwezig op PCNL1116)), GRAPHIC TOYS v1.0 (spelen met fractals, Mandelbrot, Julia en Dragons, beginnen met grote blokken die steeds fijner worden, inzoomen etc.), FRED'S FRACTALS v1.2 (IFS-fractals, varens, bomen en driehoekjes), MANDELBROT FOR WINDOWS v1.2 (Fractals genereren in de achtergrond, net zoveel als de gebruiker zelf wil). Ook op deze diskette aanwezig; TERMITE (termietensimulatie, aardige manier om een window vol te laten lopen met kleurtjes, interessant voor programmeurs), PAINT SHOP v1.0 (programma voor het converteren van bitmap-files van en naar het GIF-, PCX- of BMP-formaat), WINGIF v0.80 (bekijken van GIF-, RLE- en BMP-files).

PCNL1243 - COMMAND POST v7.0L. Programma dat lijkt op de DOS-Executive van Windows 2, maar dat veel sneller en efficiënter is dan de File Manager van Windows 3. Complete file manager en shell programma voor het kopieren, verplaatsen, hernoemen en deleteren van files en starten van programma's. Bij gebruik van twee kopieën worden de files automatisch van het ene naar het andere venster verplaatst. COMMAND POST heeft bovendien ingebouwde en door de gebruiker zelf aan te passen menu's voor het starten van alle Windows accessoires en uw eigen utilities en programma's, een screen blanker en een klokje. In het systeem menu zit tevens een complete task-list. Bij CP hoort ook het programma BROWSER v3.8 waarmee tekst- en andere files bekeken kunnen worden in ASCII of HEX-formaat, indien gewenst met ruler en regelnummering. Delen van de tekst kunnen verborgen worden of overgebracht worden naar het windows clipboard.

PCNL1244 - WINDOWS 3 SCREEN UTILITIES. Utilities voor het aanpassen van de Windows 3 omgeving aan uw persoonlijke wensen. O.a. aanwezig: 1) verschillende sets van iconen, SLI v3.0 (Silly Little Icons), VARICON, 3DICONS en W3ICONS; 2) verschillende screen save programma's die ieder op hun eigen manier de 'donkere periode' overbruggen, SCREENSAVER v1.1 (vingeroefening voor Windows-programmeurs), MAGIC v1.12 (kleurrijk en fraai lijnenspel), MONITOR SAVER v2.0B (botsend icoon of bewegend tijdklokje); 3) screen capture programma's, SNAGIT v1.4 (stuurt het hele scherm, een heel window of een door de gebruiker 'uit te knippen' stukje van het scherm direct naar de in Windows geïnstalleerde printer), CAP (screen capture van het scherm in kleur of zwart-wit). Verder aanwezig: TWEAK (voor gebruik 800x600 resolutie op gewoon VGA-scherm), ZIPAPER v1.1 (slaat wall paper files op in gecomprimeerd formaat en zorgt elke dag voor een nieuw windows behangetje), ELVISW (wall paper met Elvis Presley bitmap-file), HORSE (galopperend paardje in een icoon).

PCNL1245 - WINDOWS 3 UTILITIES. Kleinere en grotere programma's voor het gemak van de Windows 3 gebruiker. O.a. aanwezig: CLICK FILER! v1.1 (file manager met twee directory windows, alle handelingen worden uitgevoerd met 'push buttons', meerdere sets 'push buttons' door de gebruiker zelf te definiëren), COMMANDLINE v1.0 (toont window van waaruit elk willekeurig DOS- of windows-programma is op te starten zonder icoon), DDEWATCH v1.3 (real-time weergave van de Dynamic Data Exchange-communicatie van Windows 3), HPCALC (HP-achtige calculator met RPN-rekenmethode), KFREE v3.0 (toont vrije ruimte op harddisk en in windows geheugen), LAUNCH v1.0 (voor het in 1 keer starten van meerdere programma's die vervolgens onderin het scherm verschijnen als iconen), METRIC CONVERTER v1.0 (elektronische conversietabellen voor omzetten van oppervlaktematen, afstanden, graden/radialen, dichtheid, energie, gewichten, druk, temperatuur en snelheid van de oude naar nieuwe zgn. metrische stelsel), WHISKERS v2.0 (vertaalt drukken op de rechter muisknop in 'OK <ENTER>'-bevestiging die vaak nodig is in dialoogvensters).

- - Een 'schermvol' Windows 3 PDS programma's - -

▮▮▮HCC IBM-PC GG▮▮▮

Bestelinformatie

Alle hieronder genoemde prijzen zijn inclusief 18.5% BTW. Tenzij nadrukkelijk anders is vermeld, dient per bestelling aan de artikelprijs eenmaal f 5,00 bijdrage porto en verzendkosten toegevoegd te worden.
Voor leden van de HCC IBM-PC GG geldt een korting van 10% op de prijsvan artikelen en op de bijdrage verzendkosten.

PCNL-software

Diskettes met programma's die beschreven staan in onze Public Domain en Shareware Catalogus. De prijs is f 7.50 per diskette. Elk PCNL-nummer is een diskette. Als bij de beschrijving van een programma meer nummers staan vermeld is de prijs gelijk aan het aantal diskettes maal de disketteprijs.
Bij elke beschreven diskette is een PCNL-NUMMER vermeld. Het BESTELNUMMER van de diskette bestaat uit het 4-cijferige PCNL-NUMMER voorafgegaan door een 5 (voor levering op 5.25" 360 KB diskettes) of een 3 (voor levering op 3.5" 720 KB diskettes). Een 3.5 inch diskette bevat dezelfde (hoeveelheid) software als een 5.25 inch diskette. Informatie over de software vindt u in de PCNL-Floppyfolder en de PDS-catalogus.

PCNL-Floppyfolder

Een kort overzicht van de eerste 1200 diskettes uit de Bibliotheek, ingedeeld in categorieën. Bestelnummer 63001. Prijs inclusief verzendkosten f 2.50. Indien u tegelijk diskettes bestelt f 1,-.

PDS-Catalogus

Deze bevat de beschrijving van de PDS-programma's uit de bibliotheek van de HCC IBM-PC GG. Een complete PDS-Catalogus bestaat uit:
- een ringband, slipcase, diskettetassen
- ALLE beschikbare PDS-delen op diskette
- handleiding gebruik PDS en bestelinformatie (boekvorm)
- de PCNL-Floppyfolder
- 10 lege diskettes

Elk PDS-deel bevat 100 diskettebeschrijvingen op diskette, het zoekprogramma PCNLVIEW en het programma Convert2 waarmee alle delen (op harddisk) aan elkaar kunnen worden gekoppeld. De nieuwste versie van PCNL-VIEW (v1.4) bevindt zich alleen op PDS-deel 12. Regelmatig komt een nieuw PDS-deel uit. Op het moment bevatte de PDS-catalogus 12 PDS-delen (op 12 5.25 of 6 3.5 inch diskettes). Wie eenmaal een PDS-catalogus bezit kan later verschijnende PDS-delen bijbestellen. (zie ook bij PCNL-DISK).
De complete PDS-Catalogus kost f 50,00 bestelnummers: op 5.25 inch 58001, op 3.5 inch 38001.
Zonder de ringband+slipcase is de prijs f 40,00. Bestelnummers; op 5.25 inch: 58002, op 3.5 inch: 38002.
Losse PDS-delen (met 100 diskettebeschrijvingen):
PDS deel 1 bevat de beschrijvingen van PCNL0001-PCNL0100, deel 2 bevat de beschrijvingen van PCNL0101-PCNL0200 enz.
Bestelnummers op 5.25 inch; PDS deel 1: 58101, deel 2 : 58102, enz., deel 12: 58112.
Bestelnummers op 3.5 inch; PDS deel 1: 38101, deel 2: 38102, enz., deel 12: 38112.
De prijs per PDS-deel is f 5,00. NB. Ook bij aflevering van 2 delen op 1x3.5 inch diskette blijft de prijs f 5.00 per PDS-deel.

PCNL-DISK

Elektronisch magazine op diskette. Een abonnement geldt voor 4 afleveringen van tenminste 2 diskettes (in ongeveer 1 jaar). Abonnees ontvangen nieuwe PDS-delen gratis. Een abonnement kan met ingang van elke (verschenen of toekomstige) aflevering ingaan.

Uitgekomen afleveringen:
1 = nov '87 (PCNL0701, PCNL0702)
2 = mrt '88 (PCNL0739, PCNL0740)
3 = sep '88 (PCNL0809, PCNL0810, PCNL0811)
+ PDS deel 07 en 08
4 = dec '88 (PCNL0861, PCNL0862) + PDS deel 09
5 = mrt '89 (PCNL0933, PCNL0934, PCNL0935)
6 = jul '89 (PCNL1001, PCNL1002) + PDS deel 10
7 = sep '89 (PCNL1023, PCNL1024)
8 = dec '89 (PCNL1080, PCNL1081)
9 = mrt '90 (PCNL1121, PCNL1122, PCNL1090)
+ PDS deel 11
10 = jul '90 (PCNL1153, PCNL1154)
11 = okt '90 (PCNL1201, PCNL1202, PCNL1188)
+ PDS deel 12
12 = dec '90 (PCNL1221, PCNL1222)

Prijs per abonnement op 4 afleveringen zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 45,00. Deze abonnementskosten zijn **inclusief** verzendkosten. (Bij alle andere artikelen bedragen die f 5,00!).
Bestelnummers op 5.25 inch; Afl 1 t/m 4: 59001, Afl 2 t/m 5: 59002 enz. Met ingang van afl.12 (t/m 15) :59012.
Bestelnummers op 3.5 inch; Afl 1 t/m 4: 39001, Afl 2 t/m 5: 39002 enz. Met ingang van afl.12 (t/m 15) :39012.

PCNL-pakketten

Een vaste selectie van 10 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 60,00.

bestelnummers op	*5,25"*	*3,5"*
PCNL-STARTER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0352, 0481, 0482, 0485, 0486, 0487, 0520, 0646, 0647, 0700).	*58201*	*38201*
PCNL-PROGRAMMEER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0055, 0176, 0324, 0330, 0360, 0488, 0573, 0683, 0893, 0894).	*58203*	*38203*
PCNL-DOS-UTILITIES-PAKKET (samengesteld uit PCNL0320, 0382, 0471, 0483, 0597, 0598, 0599, 0648, 0649, 0682).	*58204*	*38204*
PCNL-GAMESPAKKET (samengesteld uit PCNL0178, 0201, 0351, 0352, 0353, 0355, 0496, 0527, 0542, 0674, met CGA-emulator, PCNL0645, draait bijna gehele gamespakket ook op Hercules) .	*58205*	*38205*

PCNL-kwartetten

Een vaste selectie van 4 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 25,00.

bestelnummers	*5,25"*	*3,5"*
PCNL-Huishoud kwartet (bevat PCNL0519, 0635, 0778 en 0918)	*58401*	*38401*
PCNL-Kleuter/kinder kwartet (bevat PCNL0005, 0507, 0552 en 0903)	*58402*	*38402*
PCNL-PC-Keydraw kwartet (bevat PCNL0881 t/m 0884)	*58403*	*38403*
PCNL-VGA kwartet (bevat PCNL0880, 0898, 0899 en 0944)	*58404*	*38404*
PCNL-ARC kwartet (bevat PCNL0993, 1053, 1054 en 1068)	*58405*	*38405*
PCNL-Windows 3 Utilities kwartet (bevat PCNL1176 t/m 1179)	*58406*	*38406*
PCNL-Windows 3 Wall Paper kwartet (bevat PCNL1181 t/m 1184)	*58407*	*38407*
PCNL-VGA GAMES kwartet (bevat PCNL0932, 1170, 1196 en 1198)	*58408*	*38408*
PCNL-VGA PLUS kwartet (bevat PCNL0905, 1116, 1193 en 1199)	*58409*	*38409*
PCNL-SUPER GRAPHICS kwartet (bevat PCNL1098, 1100, 1180 en 1197)	*58410*	*38410*
PCNL-Astrology/Numerology kwartet (bevat PCNL1119, 1120, 1151 en 1152)	*58411*	*38411*
PCNL-PCMAGNET kwartet (bevat PCNL1086 t/m 1089)	*58412*	*38412*
PCNL-AdLib Music kwartet (bevat PCNL1207 t/m 1210)	*58413*	*38413*

Ringbanden, slipcases

PCNL-Ringband, kleur blauw (38 mm mechaniek) bestelnr. 73101. PCNL-Slipcase, kleur blauw, bestelnr. 73201,. Prijs ringband of slipcase; per st. f 10.00, bij afname 5 exempl.: f 9.50 per st., bij 10: f 9.25, bij 20: f 8.50, bij 40: f 8.00.
Ringband + Slipcase, kleur wit (38mm, venster op rug ringband), bestelnr. 73401. Prijs per set f 20.00, bij afname 5 sets f 19.00 per st., bij 10: f 18.50, bij 20: f 17.00, bij 40: f 16.00.

Diskettetassen

Diskettetassen zoals gebruikt in de PDS-catalogus; voor 3.5" diskettes bestelnummer 75301, voor 5.25" diskettes bestelnummer 75501. Prijs per st. f 2.00, 10 st. f 15.00, 20 st. f 25.00, 50 st. f 55.00.

Geformatteerde diskettes

	5,25 inch DSDD	3,5 inch DS	3,5 inch HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,50
30 stuks	f 1,20	f 1,90	f 3,30
50 stuks	f 1,10	f 1,80	f 3,10
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,90

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.

Boekjes

Handleiding PDS (met o.a. aanwijzingen voor het gebruik van PDS-software) bestelnr :62101 f 5.00.

Porto en verzendkosten

Bijdrage porto en verzendkosten f 5.00. Behalve een bedrag voor de artikelen die u wilt bestellen voegt u per zending 1 maal een bedrag van f 5.00 toe als bijdrage porto en verzendkosten. Dit bedrag geldt voor binnen- en buitenlandse bestellingen. Alleen de prijzen voor abonnementen op het elecktronisch magazine PCNL-DISK zijn inclusief porto en verzendkosten.
Indien u gelijktijdig met een PCNL-DISK abonnement ook iets anders bestelt zijn f 5.00 porto en verzendkosten verschuldigd.

Bestellen en levering

Iedereen kan bestellen. Als u in het bezit wilt komen van PCNL-artikelen dan dient u het bedrag voor de artikelen en de verzendkosten bij VOORUITBETALING te voldoen onder vermelding van de BESTELNUMMERS en indien u in aanmerking komt voor korting ook uw HCC-lidnummer. Direct na ontvangst van uw betaling wordt uw bestelling uitgevoerd. (De HCC IBM-PC GG werkt NIET met acceptgiro's en ook NIET met HCC-Bestelservicekaartjes.)

Betaling

Betaling is mogelijk op de volgende manieren:
- door een **volledig ingevuld gegarandeerd betaalmiddel** naar ons adres te zenden. In een bijgevoegde brief vermeldt u de **bestelnummers**. Betaalcheque, eurocheque of girobetaalkaart dienen volledig ingevuld te worden met onze naam, de datum, het bedrag en uw pasnummer. Schrijf geen mededelingen op de cheques.
- door overmaking op onze **bank**rekening. U zendt uw bankopdracht **naar uw eigen bank**. Als u aan ong. 64 tekens ruimte genoeg heeft voor het vermelden van de bestelnummers noteert u die als 'betalingskenmerk'. Als dat niet voldoende is, vermeldt u op uw bankopdracht '**zie brief**', uw **postcode** en de **datum**. Per brief deelt u de **bestelnummers** mee en verwijst naar de betaling per bank.
- door overmaking op onze **postbank**rekening. U zendt uw giro-overschrijvingskaart **naar de giro**. Bij de mededelingen of achterop het formulier is voldoende ruimte voor de bestelnummers. Een aparte brief is dan overbodig Bij verzamelgiro's vermeldt u uw **postcode** en u deelt ons per brief de bestelnummers mee. Vergeet bij **girotel** niet uw adres te vermelden bij de mededelingen.
- Bestellen vanuit BELGIE is alleen mogelijk met een postwissel of een volledig ingevulde Eurocheque (vergeet ook uw PASNUMMER niet).

N.B. Overmakingen per bank of giro vergen zeker 4 dagen meer dan het verzenden van een brief met betaalmiddel. Houdt hiermee rekening als u snelle toezending wenst.

Verschuldigd bedrag

Voeg aan het totaalbedrag van de artikelen eenmaal het bedrag van f 5,- porto en verzendkosten toe. Leden van de HCC IBM-PC GG krijgen op het zo berekende bedrag 10% korting. Zie ook bij korting.

Besteladres

PCNL, POSTBUS 115, 7250 AC VORDEN.
POSTBANKREKENING 61125 (giro).
BANKREKENING 51.09.89.284 of 36.64.13.600.

Informatie

Alleen over gedane bestellingen!: tel. 05752-1881 (kantooruren), fax 05752-1382.

Aflevering

Bij elke zending wordt een BTW-factuur gevoegd. Aflevering geschiedt op de dag van ontvangst van de betaling.
Indien u na twee weken niets heeft ontvangen kunt u op bovenstaand telefoonnummer even informeren naar de oorzaak.

10% Korting

Op de BTW-factuur wordt automatisch 10% korting verleend aan allen die in ons bestand als lid van de IBM-PC GG staan geregistreerd.
Zekerheid dat u als lid staat geregistreerd heeft u in de volgende gevallen :
- Op uw HCC-lidmaatschapskaart komt linksonder IB voor of
- U heeft zich **rechtstreeks bij ons** aangemeld als lid van de IBM-PC gg.
- U heeft zich **rechtstreeks bij ons** aangemeld als nieuw lid van de HCC en IBM-PC gg.
- U heeft zich meer dan 2 maanden geleden opgegeven als lid van de IBM-PC gg via het HCC kantoor in Houten.

Als dit niet het geval is dient u een ledenadministratiekaart uit de HCC-Nieuwsbrief in te vullen (bij gebruikersgroepen IBM-PC gg vermelden) en deze naar ons te zenden voorafgaand aan of tegelijk met een bestelling.
Wij checken of u als lid voorkomt en sturen uw HCC-ledenadministratiekaart zonodig door naar de HCC. Een evt. extra ledenadministratiekaart is dan ook geen overbodige zaak.
U staat bij ons geregistreerd op het adres dat op uw HCC lidmaatschapskaart staat vermeld. Als u de artikelen op een ander adres wilt laten afleveren wordt u verzocht dit even te melden zodat controle voor ons mogelijk is.

Leverbare artikelen

Bij de HCC IBM-PC GG zijn alleen artikelen verkrijgbaar die staan vermeld in uitgaven van de HCC IBM-PC GG, in deze pagina's in de HCC Nieuwsbrief of op bladzijden waar boven het artikel duidelijk HCC IBM-PC gg is aangegeven. Let steeds ook op de aanduiding PCNL.
Wij kunnen geen artikelen leveren die bij andere gebruikersgroepen of bij de HCC-bestelservice worden vermeld.

Helpen en stimuleren

De vorige maand is de Stichting Teleac gestart met een cursus voor beginnende PC-gebruikers. Op zichzelf vinden we dat al een uitstekend initiatief, maar in dit geval volgen we deze cursus met extra veel aandacht. Zowel in de voorbereidingsfase als tijdens de cursus is en wordt hier namelijk aan meegewerkt door een aantal leden van onze vereniging. In het cursusboek zijn bijdragen opgenomen van twee redactieleden van de HCC Nieuwsbrief. Maar bovendien zorgen verschillende HCC'ers in hun vrije tijd voor het functioneren van een helplijn, via welke de cursisten nog wat extra hulp kunnen krijgen.

Het is natuurlijk ook voor de HCC een uitstekende zaak dat juist leden van onze vereniging hiervoor zijn benaderd. Het geeft aan dat we bekend zijn of in ieder geval bekender worden en dat er vertrouwen bestaat in de HCC. Vanzelfsprekend hopen we dat veel cursisten juist door deze cursus zullen besluiten om lid te worden van onze vereniging. Ook dan kunnen ze gebruik blijven maken van een permanente 'helplijn' via de afdelingen en gebruikersgroepen van de HCC. Dat werkt dan weliswaar iets anders dan nu bij Teleac het geval is, maar het is niet minder waardevol.

In dat opzicht zouden we leden die zelden of nooit bijeenkomsten van de groeperingen bezoeken willen aanraden toch eens een kijkje te komen nemen bij een afdeling of een gebruikersgroep. Eigenlijk doet u uzelf als lid tekort door hier geen gebruik van te maken, zowel de afdelingen als de gebruikersgroepen hebben vaak veel meer te bieden dan u misschien denkt. Het is heel goed mogelijk dat u niet zoveel behoefte meer hebt als hulp. Ook dan kan er een stimulerende wisselwerking uitgaan van uw bezoek aan onze groeperingen, bijvoorbeeld om uw kennis en ervaring weer door te geven aan anderen. Waar zouden we als vereniging zijn zonder de mensen die een bepaalde deskundigheid bezitten en daar ook anderen in willen laten delen?

Als de Ledenraad daarmee akkoord gaat dan wordt de keus in de sector van de gebruikersgroepen binnenkort nóg groter. Er hebben zich namelijk inmiddels enthousiaste computergebruikers aangemeld voor de vorming van twee nieuwe groeperingen: de Watersport gebruikersgroep en een gebruikersgroep voor 'Beleggen met de computer'.

Het geeft in ieder geval duidelijk dat mensen blijven zoeken naar aardige en/of nuttige toepassingen voor hun computer.

Groei, ook van het aantal groeperingen, is voor het bestuur geen doel, maar middel. In sommige gevallen zullen bepaalde toepassingen of een interessegebied heel goed zijn onder te brengen bij de bestaande groepering. Maar als daar aanleiding voor bestaat zijn wij graag bereid alle mogelijke steun te geven aan nieuwe initiatieven, om daarmee ook de functie van de HCC nog breder te maken dan die nu al is.

Bestuur HCC.

Het HCC Fidonet is een netwerk van Bulletin Board systemen voor berichtenuitwisseling door HCC-leden. Het maakt deel uit van een wereldwijd netwerk. Het adres van het HCC Fidonet is 2:500 (zone 2 net 500).

Naam	Nodenr.	Sysop	Telefoon		Sponsor
HCC Alkmaar 1	028	Peter van Diepen	072-126783	abcd	B + B Network Systems
HCC Almelo 1	021	Jan Verschaeren	05490-62542	abcd	HCC
HCC Almere 1	038	Henk Slegh	03240-38702	abcd	Ormas BV
HCC Amersfoort 1	013	Evert Bruinsma	033-950750	abcdf	HCC
HCC Amstelveen 1	040	Eltjo Huisman	020-647202	abcd	Hewlett Packard Ned.
HCC Amsterdam 1	011	Olf van Reijen	020-6154154	abcd	ABN
HCC Apeldoorn 1	025	Ron Goossen	055-211811	abcd	Centraal Beheer
HCC Apple gg	107	Jan Willem Oomen	015-622421	abcd	Apple Nederland BV
HCC Arnhem 1	017	Lex Dreves	085-428110	abcd	-
HCC Bliep South	110	Chiel Heyblom	01623-14722	abcd	Tainic Technology
HCC Brielle 1	012	Andre Visser	01810-15600	abcd	Info Products Holland BV
HCC Commodore gg	108	Hans Kessels	04760-77487	abcd	Commodore Nederland
HCC Den.Haag 1	026	Kasper Kwant	070-3281426	abcd	HCC
HCC Den Helder 1	043	Eugene Onderwater	02230-28086	abcd	Autobedr. N.C. Onderwater
HCC DOS gg Boss Centrum	128	Axel Horst	03432-1814	cdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss Oost	116	Mark Rebers	08360-26515	abcd	NMB Bank
HCC DOS gg Boss West	121	Ed van der Bent	020-6982155	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss Zuid	131	Andre v. Wijdeven	04990-74979	cd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Delmare	133	Ronvan der Nagel	01720-43983	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg ProgrammaTel	100	Paul van Hattum	058-155649	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Shareware	114	Wim Loerakker	01821-3014	abcd	Compaq
HCC DOS gg SW Boss North	132	Gerard Hoytink	05140-4494	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg SW Boss West	104	Henk Jansen	079-317774	cdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg The Databoss	109	Peter Spekreijse	053-339781	abcd	HCC DOS gg
HCC Eindhoven 1	014	Hans van Melis	040-481792	abcd	HCC
HCC Emmen 1	031	Jan Leijerweerd	05910-21000	abcd	Cyco/WordPerfect/ Acad. Serv.
HCC Gouda 1	030	Hans Ligthelm	01820-22314	abcd	Multiware
HCC Groningen 1	019	Johan Schaaphok	050-134367	abcd	HCC
HCC Hoorn 1	020	Frank Bieri	02290-34046	abcd	Infotheek BV
HCC Hoorn 2	033	Jan Wissink	02290-62182	abcd	-
HCC IBM PC gg	101	Cees Pijnenburg	08857-1865	abcd	IBM Nederland BV
HCC Leeuwarden 1	041	Keimpe Wybenga	058-671351	abcd	Frisicom
HCC Leiden 1	015	Jan Bregman	071-128409	abcd	-
HCC Middelburg 1	022	Jaap Delvoye	01180-34336	abcd	HCC
HCC Modelbaan gg	124	Lex van der Loo	079-422334	abcd	HCC
HCC MSX gg	102	Joop Zwart	072-338228	abcd	M.T./MSX Comp. Mag.
HCC MSX gg 2	127	Ben Doedens	05978-18902	abc	
HCC Nijmegen 1	037	Rene Janson	080-788405	abcd	Wesseling Electronika
HCC Olivetti gg Apeldoorn	123	Ruud van der Linden	055-413377	abcdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Breda	113	Theo van Lottum	076-870519	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Enschede	118	Roelof Beverdam	053-337444	abcdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Heerlen	125	Hans van Baalen	045-215877	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Hoorn	119	Klaus Spithost	02290-43073	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Rolde	112	Hero Bruinsma	05924-3245	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Westervoort	120	Bernard Bodt	08303-12998	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Zoetermeer	106	Majel Migo	079-610438	acde	HCC Olivetti gg
HCC Oss 1	027	Henri van Aarssen	04120-44443	abcd	
HCC P2000 gg	105	Anet Hilgersom	020-6892992	abcd	
HCC Politie & Comp gg	126	Ruud Weteling	072-157891	abcd	Tulip Computers
HCC Postzegel gg	134	Gerd-Janvan Wiggen	070-3866111	acd	
HCC Rotterdam 1	029	Ed Rijnhout	010-4834256	abcd	Sun Microsystemen
HCC Sharp gg	103	Henk Slegh	03240-38866	abcd	Ormas
HCC Sittard 1	016	Leo Reijnen	04755-2041	abcd	HCC
HCC Steenwijk 1	042	Jan Groenendijk	05210-88583	abcd	Nokia Data
HCC Techstand	500	Hanno van der Maas	030-735900	abcd	Zero BV
HCC Tilburg 1	036	Martien Gerla	013-563150	abcd	Geveke Electronics
HCC Tulip gg	129	Nol Kloosterman	010-4745060	acd	G&B Computers
HCC Utrecht 1	034	Peter Noy	030-945975	abcd	Vicorp
HCC Venlo 1	023	Joep Niessen	077-822522	abcd	Simac
HCC Zoetermeer 1	024	Jean-Pierre Verheij	079-423335	abcd	HCC
HCC Zwolle 2	039	Willem Groeneveld	038-547161	acd	Dirksen Opleidingen
HCCN Redactie	402	Jan Leijerweerd	03403-78220	acd	
BBS Pendrecht	218	Ed Roest	010-4102033	acd	
Dosmenu Service	213	Adrie Verkuil	03240-19797	acd	
Gezondheidszorg	211	Ruud van der Linden	055-337951	abcd	
Habe BBS	219	Henk Benschop	01858-16563	abcd	
Incola BBS	220	John Hendriks	020-6344733	acd	
Infoboard	206	Joop Mellaart	04780-88119	acd	
Intra BBS	208	Fred Theunissen	04780-89612	abcd	
John		204 John Pansters	040-531453	abcd	
Nethart	501	Jos van Kester	030-332930	cd	Stichting Cadans
NOS Radio Scoop	202	Joop Engels	035-45395	abcd	
Omega BBS	221	Ton Stolk	010-4950861	abcdf	
Schriedingers Cat	216	Paul Scholte	040-512537	ac	
Sco Narwal	209	Aad Nienhuis	020-6279804	abcd	
The Olivetti Remote Access	215	Andres de Lange	01729-9549	acdfh	HCC Olivetti gg
Wildcat! BBS	222	Robbert G. Brown	030-512787	cdfh	

a = 300/300 baud; b = 1200/75 baud; c = 1200/1200 baud; d = 2400/2400 baud; e = 19.200 PEP;
f = 9600/9600 baud; h = 9600
HST; Line setting: [baudrate],8,N,1 * = Meer telefoonlijnen beschikbaar

Afdelingen

Afdeling Almere
Vacature

Afdeling Amsterdam
Theo Nicola,
020-265390 (19.00-21.00)
Postbus 61289,
1005 HG Amsterdam

Afdeling Apeldoorn
J. H. T. Benda,
055-426292 (18.30-21.00)
Postbus 20218,
7302 HE Apeldoorn

Afdeling Arnhem
H. F. Rappange,
Tooropstraat 23
6813 KR Arnhem, 085-437369

Afdeling Breda
Ton Smit
Hulsdonk 5,
4844 RR Terheyden
Postbus 1931, 4801 BX Breda

Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft
Theo Spinders,
079-612180 (18.30-21.00)
Postbus 6097,
2702 AB Zoetermeer

Afdeling Den Helder
L. Visser,
02230-21865 (18.30-21.00)
Lijsterstraat 22,
1781 WD Den Helder

Afdeling Deventer
N. Boekhot, 1e Weerdsweg 74,
7412 WV Deventer

Afdeling Eindhoven
Henk Hilhorst, Pater
Vogelstraat 9,
5741 JE Beek en Donk,
04929-62294

Afdeling Friesland
Postbus 1079,
8900 CB Leeuwarden

Afdeling Gouda
G. Boschloo, Clematislaan 7
2803 AG Gouda,
01820-36404 (na 18.00)

Afdeling Groningen
Johan Schaaphok
Postbus 1650,
9701 BR Groningen

Afdeling Kennemerland
H. M. A. van Lier, 023-255090
Van Riebeecklaan 23,
2024 AE Haarlem

Afdeling Leiden
Hans Baak,
071-618622 (19.00-22.00)
Roerdomperf 21,
2251 WX Voorschoten

Afdeling Midden- en Zuid-Limburg
Konrad Vasterman,
Koninginnestraat 4
6225 BR Maastricht

Afdeling Nijmegen
René Janson
Krayenhofflaan 21,
6541 PN Nijmegen

Afdeling Noordholland Midden
N.J. Koreman, 02290-49206
Schepenen 74, 1625 BK Hoorn

Afdeling Noord-Limburg
Jan Peeters,
04765-1693 (18.30-21.00)
Postbus 8029,
5993 ZG Maasbree

Afdeling Noordoost Brabant
Bert Arts
Meijer van Leeuwenstraat 33,
5348 JV Oss

Afdeling Rijnmond
Jaap Kalle,
01877-3800 (18.30-21.00)
Molendijk 72
3248 BB Melissant

Afdeling Steenwijk
Jaap Keizer
Gasthuislaan 97-A
8331 MV Steenwijk

Afdeling Tilburg
C. A. F. S. Scholberg,
013-682177 (18.30-21.00)
Frankenlaan 15,
5037 KE Tilburg

Afdeling Twente
M. Mensink,
053-330082 (18.30-21.00)
Postbus 3801,
7500 DV Enschede

Afdeling Utrecht
Hans Verbeek,
035-47825 (18.30-21.00)
Leeuwenstraat 28a,
1211 EV Hilversum

Afdeling Zeeland
Mw. J. H. Berghuijs-Goris,
01185-1680 (overdag)
De Boisotstraat 45,
4371 BL Koudekerke

Afdeling Zwolle
G. Weide
Geuzingerbrink 81
7812 NT Emmen

De Hobby Computer Club is een zelfstandige vereniging, voor allen die belangstelling hebben voor of zich bezig houden met het bouwen, programmeren en/of gebruiken van micro-computers.

Contributie
De contributie van 1991 bedraagt *f* 60,- (basiscontributie inclusief lidmaatschap één gebruikersgroep). *f* 5,- extra per gebruikersgroep meer dan één. Bij aanmelding in de loop van het jaar geldt een gereduceerd tarief. Tevens wordt bij aanmelding eenmalig *f* 10,- inschrijfgeld in rekening gebracht.

Beëindiging van het lidmaatschap is mogelijk per einde van het kalenderjaar. Opzegging van het lidmaatschap per briefkaart (vóór 1 november) aan de HCC. Bij tussentijdse opzegging van het lidmaatschap vindt geen restitutie plaats van de contributie. Wel worden de te verschijnen HCC Nieuwsbrieven voor het lopende kalenderjaar toegezonden.

1. Aanmelding als lid door invullen en inzenden van de achterin dit blad afgedrukte aanmeldingskaart. Vergeet niet een postzegel te plakken.
2. Adreswijzigingen zo snel mogelijk doorgeven aan de HCC via de achterin dit blad afgedrukte briefkaart.
3. Indeling in een afdeling vindt automatisch plaats op postcode.
4. Indeling bij een gebruikersgroep moet u zelf opgeven.

De HCC afdelingen, die per regio zijn ingedeeld, geven de HCC-er algemene informatie. In de cursussen en/of lezingen, die door hen worden georganiseerd, komen verschillende interessante onderwerpen op het gebied van 'micro-computing' ter sprake. Eenmaal in het bezit van een systeem kan de HCC-er zich aansluiten bij één van de vele gebruikersgroepen. Op de bijeenkomsten die door deze groepen worden belegd kan de HCC-er in een gezellige sfeer kennis uitwisselen waardoor het gebruik van zijn machine nog plezieriger wordt.

Op deze en de volgende pagina staan de afdelingen en gebruikersgroepen vermeld met hun contactpersoon.

Gebruikersgroepen

1802 gg
Jan Waldorp,
01828-10252 (18.30-21.00)
Mozartlaan 83,
2742 BP Waddinxveen

2650 gg
Joep Reits,
074-424117(18.30-21.00)
Oelerweg 98a,
7555 GW Hengelo

6500 gg
J. Beyer,
015-134269 (18.30-21.00)
Bastinglaan 7, 2614 GP Delft

68' gg
Pieter Schiphorst,
02159-35211(18.30-21.00)
Lange Heul 394a,
1403 NZ Bussum

68000 gg
D. A. H. van Beek,
Friezenpoort 3, 3991 JH Houten

Advance gg
Postbus 283,
1960 AG Heemskerk

AIM-65/PC-100 gg
A.J. Tuinhout, Postbus 505,
2600 AM Delft

Amstrad/Schneider gg
Cees van Dam, Boven
Oosterdiep 63
9641 JN Veendam

Apple gg
Postbus 23396,
3001 KJ Rotterdam

Artificiële Intelligentie gg
B. Grootjans, 070-3204532
Grashof 207,
2262 ET Leidschendam

Astrologie gg
H. Leefkens, 01720-34665
Schuberthof 90,
2402 GL Alphen a/d Rijn

Atari gg
R. Aerts
Broekerwaard 102,
1824 EV Alkmaar

Auditief Gehandicapten gg
L. van der Garde
Cornelis Evertsenstraat 27,
3572 JR Utrecht

BigBoard gg
Erwin Hoogzaad
Schiestraat 46,
7523 TH Enschede

Bondwell/Elci gg
Dré Jansen,
01748-14199 (18.30-23.30)
Koningin Emmastraat 8,
2691 WB 's-Gravenzande

C gg
Jos Jansen, 01729-8288

Commodore gg
Henk Lurvink, 020-6267887
(20.00-22.00)
Postbus 145, 8070 AC Nunspeet

Compucolor gg
Jaap Severein,
02207-19954 (18.30-21.00)
Bergkristal 36,
1703 EC Heerhugowaard

CS/SWTPC/09 gg
P. G. Waldman, 075-172719(na
20.00)
Molenveld 24,
1541 SK Koog a/d Zaan

DAI gg
H. Rison, 04490-48863
Luxemburgstraat 17,
6164 BS Geleen

Datacommunicatie gg
G. B. ter Haar
Jordenstraat 34,
4024 HT Eck en Wiel

DOS gg
Ron Scheepers,
03435-72633(19.30-22.00)
Vechtsteen 22,
3961 XG Wijk bij Duurstede

Exidy Sorcerer gg
Charles Netteler,
010-4330493 (18.30-21.00)
Pr. Hendrikstraat 3d,
3071 LG Rotterdam

Forth gg
Vic vande Zande,
033-941671 (18.30-21.00)
Finnmark 7, 3831 JE Leusden

G2 gg
W. H. Klijn,
01623-17501 (18.00-22.00)
Helfrichstraat 7,
5102 VH Dongen

Genealogie gg
J. B. van der Schoot
Amstellaan 2,
2105 VE Heemstede

IBM PC gg
Johan Hageman
Postbus 563, 2800 AN Gouda

Kunst, ontwerp en vormgeving gg
Robert Borst,
040-544419 (18.30-21.00)
Braak 18, 5501 DJ Veldhoven

Logo gg
W. Heyster, 08380-21306
Annadaal 96, 6715 JC Ede

Modelbaan gg
R. H. ter Meulen
Tesselschadelaan 15,
3705 AK Zeist

MSX gg
F. Thijssen, 08850-22780
Ganzenbroek 21, 5437 BL Beers

NewBrain gg
Menno Stevens,
020-6924137 (20.00-22.00)
Postbus 4494,
1009 AL Amsterdam

Olivetti gg
Postbus 499, 4600 AL Heerlen

Onderwijs gg
Hub Jennekens, Postbus 23068
6367 ZH Voerendaal

P2000 gg
A. Hilgersom, 020-6892875
(ma.-vr. 19.00-21.00)
Admiraal De Ruijterweg 28-II
1056 GJ Amsterdam

Pascal gg
Frans Doove
Severij 5, 3155 BR Maasland

Politie & Computer gg
A. van Rheenen,
Molenhei 37
5262 TP Vught

Postzegel gg
D. B. Bezemer, Elzendreef 187
2272 CL Voorburg, 070-3873650

Sharp MZ gg
J. Bancken, 033-945286
(18.30-21.00)
Lis 14, 1273 CD Huizen

Sinclair gg
T. Molenaar,
01670-66845 (18.30-21.00)
Postbus 76,
2260 AB Leidschendam

Tandy gg
P. Huisman, Herculesstraat 4
3204 AL Spijkenisse

Tulip gg
08334-73038 (20.00-21.30)
Postbus 146
6980 AC Doesburg

Unix gg
Hans Oey, 03402-32100
(8.30-17.30)
Vosseweide 92,
3437 TE Nieuwegein

Zenith/Heath gg
Han Nieuwland, 020-6189304
1e Helmerstraat 101,
1054 DM Amsterdam

HCC afdeling Deventer

De afdeling Deventer is één van de jongste loten aan de HCC-stam. Een afdeling met meer dan driehonderd leden. Toch zijn nog veel leden onbekend met onze activiteiten. Drempelvrees of de angst met het onbekende? Zit u met uw hobby op een dood spoor? Na een bezoek aan de accommodatie van VZOD aan het Van Doetinchemplein in Deventer denkt u er wellicht anders over.

Na de laatste algemene jaarvergadering, tevens onze eerste jaarvergadering, ziet het bestuur er als volgt uit:

Voorzitter: Fred Veeneman
Secretaris: Willy van Zee
Penningmeester:
Norman Boekhout
Leden: Joop Boer, Paul Geertman, Chris Beumer, Lou Spijker, Adri Stoop en Jan Kiezebrink

Dit bestuur zorgt er voor dat bijeenkomsten en andere activiteiten worden georganiseerd en hulpmiddelen ter beschikking worden gesteld. Elk jaar legt het bestuur verantwoording af voor het gevoerde beleid.

Bijeenkomsten
Iedere derde woensdagavond van de maand komen de leden uit onze afdeling bijeen in de ruimte van VZOD. De zaal is geopend van 19.30 tot 22.30 uur. Ieder lid is van harte welkom, met of zonder computer. U zult verrast zijn over de ongedwongen sfeer en de gezelligheid. De meeste leden nemen hun computer mee. Voor deze leden stelt de afdeling een gratis consumptie beschikbaar. Wel moet u voorlopig nog zelf te zorgen voor voldoende verlengsnoeren en ander benodigd materiaal. Het uitwisselen van programma's moet uiteraard beperkt blijven tot wat legaal is.
In een hoek van de zaal is vaak een praathoek ingericht, waar u rustig kunt spreken over bepaalde onderwerpen. U kunt er heel wat nieuwe kennissen en kennis opdoen. We proberen in te spelen op al de moeilijkheden die dagelijks worden ervaren als men met zijn computer bezig is.
Wanneer u dit leest zijn de volgende cursussen aan de gang: boekhouden, WordPerfect en DOS voor beginners. In september 1991 zal bij voldoende belangstelling de vervolgcursus dBase van start gaan. Daarnaast zal er een aantal lezingen worden gehouden over uiteenlopende onderwerpen. Als alles volgens planning verloopt, is er rond die tijd ook een Fido-node in het bezit van de afdeling.

Zolder
Veel leden zijn via een PC Privé-project in het bezit gekomen van een computer. De begeleiding is in het eerste jaar meestal wel geregeld. Daarna blijven vaak vele vragen onbeantwoord. Dan kun je terecht bij onze afdeling. Hier kun je samen met andere leden problemen oplossen. De beste manier om een computer te leren gebruiken en te leren programmeren is door er zelf mee te werken en daarbij voort te bouwen op de ervaring van anderen. Het samen bezig zijn met je hobby kan net het verschil zijn tussen het zinvol gebruik en het opbergen van je systeem op zolder.

U wilt iets realiseren op het gebied van software of hardware en denkt hiermee andere leden een dienst te kunnen bewijzen? Aarzel niet en maak een afspraak met het bestuur. Hebt u suggesties voor lezingen, cursussen of demonstraties? Uw inbreng is van harte welkom. Neem even contact op met de bestuursleden. De adressen en telefoonnummers vindt u in ons regio-nieuwsblad. Wat wij verder in 1991 gaan doen ligt ook aan u. Kom dus met voorstellen. Verdere activiteiten zijn namelijk afhankelijk van vraag en aanbod van de leden. Hopelijk heeft u een indruk gekregen van onze afdeling. Ik wil besluiten met een verzoek aan de zogenaamde passieve leden. Kom eens langs. Hoe meer zielen hoe meer (computer)vreugd.

Norman Boekhout

PD-Software
In de vereniging zijn we vanaf het begin al bezig om PD-software aan de man te brengen. De eerste opzet was om alle mogelijke PD aan te schaffen en deze via een catalogus ter inzage te geven aan de leden. Dit had wel tot gevolg dat er een grote financiële aanslag werd gepleegd op de kas. Dit is voor een beginnende club niet op te brengen. We zijn toen gaan nadenken over een andere opzet. We hebben een computershop in Deventer bereid gevonden om mee te werken aan onze softwarewinkel. Nu we een jaar gedraaid hebben en de balans opgemaakt kan worden blijkt dat dit toch niet een erg werkbare situatie is geweest. We gaan dan ook eens informeren bij de leden wat er aan PD-software aanwezig is. Misschien zit hier de mogelijkheid om een eigen catalogus op te gaan zetten. Dit zal na enige tijd moeten blijken.

Paul Geertman

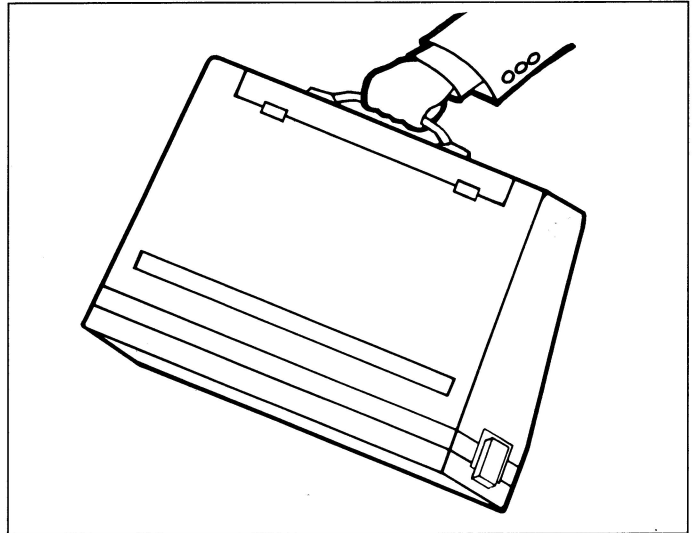

Veel leden zijn via een PCPrivé-project in het bezit gekomen van een computer.

HCC Bondwell gebruikersgroep

De HCC Bondwell/ELCI gebruikersgroep werd in 1987 opgericht en telt nu ongeveer 190 leden. In zekere zin is deze groep in de plaats gekomen van de opgeheven Stichting Bondwell gebruikersgroep.

De meeste leden beschikken over een Bondwell-computer die werkt met het besturingssysteem CP/M. Via PC privé-projecten (en ook los daarvan) zijn er tevens enkele leden die een onder MS-DOS werkende Bondwell hebben aangeschaft of die een vereenvoudigde versie (merk ELCI) daarvan bezitten.
De CP/M Bondwells zijn draagbaar. De 12 en 14 hebben een 'naaimachine'-model, de 2 was al een echte laptop. Met de Bondwell-computers werden de softwarepakketten WordStar (tekstverwerker), CalcStar (spreadsheet), DataStar (database) en ReportStar (afdrukprogramma) standaard meegeleverd.
De CP/M-Bondwell was dan ook interessant voor zakelijk gebruik. Dat neemt niet weg dat veel van deze computers aan hobbyisten zijn verkocht (vier- tot vijfduizend machines in 1984). Via een standaard ingebouwde schakeling en de meegeleverde software kan een Bondwell 12 of 14 bovendien Amerikaans 'spreken'.
Het is voor sommigen nog steeds een openbaring dat (dankzij de inspanningen in onze ledenkring) CP/M Bondwells en MS-DOS-computers gemakkelijk elkaars tekstbestanden kunnen uitwisselen.

Bestuur
Op de penningmeester na bestaat het bestuur uit dezelfde personen die destijds voor het eerst zijn aangetreden:

- Voorzitter: A. J. G. Helwig, Wageningen (telefoon: 08370-15423).
- Secretaris: A. Jansen, 's-Gravenzande (telefoon: 01748-14199).
- Penningmeester: P.J. Nagel, Capelle a/d IJssel (telefoon: 010-4519255).
- Leden: H.A. van der Hoeven, Vlaardingen en J. Kuipers, Rotterdam.
-

Eigen blad
'Bondwell/ELCI gebruikersgroep infoblad' is een niet commercieel blad dat op onregelmatige tijden verschijnt en dat voornamelijk vanuit de ledenkring wordt gevuld met artikelen. Uiteraard staat de Bondwell in de tot nu toe verschenen negen nummers centraal.

Public domain

Uit de 'erfenis' van de door de Stichting Bondwell gebruikersgroep opgezette diskettebank en met behulp van de, door de leden zelf ontwikkelde programma's is voor de leden een BW/ELCI Public Domain softwareverzameling opgezet.

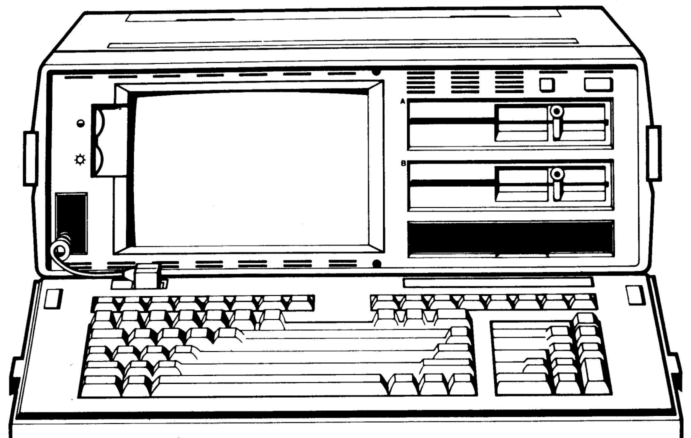
CP/M united
Onze gebruikersgroep bestaat in hoofdzaak uit gebruikers van Bondwell 2, 12 en 14 CP/M-computers. De microcomputerwereld wordt echter geregeerd door het MS-DOS besturingssysteem. Gevolg: de belangstelling voor onze groepering loopt terug naarmate meer 2, 12 en 14 computers het begeven of op zolder worden gezet, omdat een MS-DOS-systeem werd aangeschaft.
Deze ontwikkeling is ook bij andere (CP/M-delen van) gebruikersgroepen niet onbekend. Ons initiatief om eens na te gaan of er tot een krachtenbundeling gekomen kan worden was welkom. Op zaterdagmiddag 26 januari zaten er veertien man om de tafel. Behalve onze groep (die ook het voorzitterschap verzorgde) waren de DOS gg, Commodore gg, OGG Osborne en compatibele computers en de Sharp gg vertegenwoordigd. Belangrijke groeperingen op CP/M-gebied dus.

Wat er concreet uit de bus komt moeten we nog afspreken, maar een paar principe-afspraken noem ik alvast:

1. We zullen niet tot samensmeltingsafspraken overgaan. Iedere groepering kan gewoon blijven bestaan.
2. We gaan CP/M-bijeenkomsten organiseren onder auspiciën van de DOS gg. Deze bijeenkomsten zullen parallel met de bijeenkomsten van deze grote gg worden georganiseerd. Op dezelfde dag in dezelfde gelegenheid, maar in een eigen zaal. Net als alle andere CP/M-groeperingen hebben ook wij daar dan ons eigen hoekje. Gelet op ons ledental (en het bezoekersaantal van onze laatste twee gebruikersdagen) zijn er voor 1991 geen aparte Bondwell/ELCI gg bijeenkomsten meer gepland.
3. Er komt waarschijnlijk een blad van de gezamenlijke CP/M-groeperingen, waarin artikelen opgenomen kunnen worden. Deze bijdragen zullen afkomstig zijn van allerlei auteurs, maar aan hen zal worden gevraagd er rekening mee te houden dat de lezers beschikken over de meest uiteenlopende CP/M-computers. De kopij zal daarom zo universeel mogelijk moeten zijn. Dit alles betekent dat we stoppen met ons aparte Bondwell/ELCI gg informatieblad.
4. Wellicht komt er een speciale CP/M-stand tijdens de komende HCC Dagen. Dit betekent dan dat wij ons niet meer als aparte gebruikersgroep zullen presenteren. Op 16 maart werd over al deze voorstellen verder gesproken. In het verenigingsnieuws houden wij u op de hoogte van de verdere ontwikkelingen.

Ton Helwig

De sluitingsdata voor het verenigingsnieuws zijn als volgt: voor HCC Nieuwsbrief 140 (mei) op 24 maart en voor HCC Nieuwsbrief 141 (juni) op 21 april. U kunt de kopij inleveren op de redactie Fido in Houten (03403-78220). Let er op dat u dit in filegebied 3 doet. Laat voor alle zekerheid een berichtje achter.

HCC Afdeling Apeldoorn

Ik kan u helaas nog niet meedelen wat de resultaten waren van onze ledenvergadering, omdat deze vergadering nog moet plaatsvinden bij het schrijven van dit bericht. Het verslag ligt daarom tijdens de bijeenkomsten in Vrijzicht voor u klaar.

Bijeenkomsten
De afdelingsbijeenkomsten worden gehouden op de tweede en vierde woensdag van iedere maand.

PD Software
De bibliotheek is met de laatste software aangevuld. Nieuw is onder andere een verzameling GIF-plaatjes (in drie categorieën), verpakt in setjes van vijf diskettes. Mocht u interesse hebben in andere grafische plaatjes, laat het ons dan weten.

Printerlinten
Op de afdelingsavonden kunt u uw printerlinten afgeven zodat wij ze voor u laten herinkten. Veertien dagen later mag u ze dan weer ophalen. Voor deze service vragen wij een geringe vergoeding.

J.H.Th. Benda

HCC Afdeling Arnhem/ Zevenaar

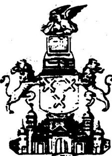
Wij verwachten dat de ledenvergadering van 11 maart heeft gezorgd voor een nieuw bestuur van onze afdeling. Ik hoop u hierover in de volgende Nieuwsbrief nader te informeren.

Ons Huis
Onze afdeling organiseert avonden in Oosterbeek en Zevenaar. In Oosterbeek op iedere tweede maandag van de maand (zaal Mabrie) en in Zevenaar op ieder laatste dinsdag van de maand (in het verenigingsgebouw Ons Huis). Voor beide lokaties geldt dat u gebruik kunt maken van al onze faciliteiten zoals de floppytheek, boekenuitleen, het herinkten van printerlinten, modemuitleen, etcetera. Ook kunt u er terecht met vragen en/of problemen over computers. Op beide lokaties bent u altijd van harte welkom.

Demonstratie
De afdelingsavond in Zevenaar, dinsdag 23 april, biedt een demo van CP-International over de toepassing van CD-ROM. De avond begint, net als alle afdelingsavonden om 19.30 uur. De CD-ROM demonstratie start in dit geval om 20.30 uur.

André Varwijk

HCC Afdeling Breda

Zoals vorige maand werd aangekondigd, wordt op 6 oktober de Computer Manifestatie Breda georganiseerd. De voorbereidingen voor deze dag zijn begonnen, wat niet wil zeggen dat het werk al is verdeeld. Wij zoeken nog enkele vrijwilligers die zich tijdens deze dag (of bij de voorbereidingen) willen inzetten om het geheel tot een goed, zo niet beter, einde te brengen.

Bijeenkomst
Natuurlijk is er ook aandacht voor de normale maandelijkse bijeenkomsten. Deze maand zal bijvoorbeeld een bestaand C-programma worden ontleed, om erachter te komen wat al die C-statements nu *werkelijk* doen. De praktijk is immers de beste leermeester.
Dat geldt ook voor de grafische kaarten. Als u nog twijfels hebt over het aanschaffen van een (andere) grafische kaart (CGA, EGA VGA, XVGA) kom dan niet alleen eens praten, maar kijk ook eens naar de verschillende demo's. U kijkt dan werkelijk uw ogen uit.

Bibliotheek
Tevens vragen wij uw aandacht voor de bibliotheek die weer is gevuld met software (PDS), tijdschriften en boeken over de meest uiteenlopende onderwerpen.
Ook voor problemen of adviezen staan we klaar. Op donderdag is er meestal toch niets op de tv te beleven, dus kom gewoon eens lang. Al is het maar voor een gezellige babbel.

Ton Smit

HCC Afdeling Eindhoven

De bijeenkomst van donderdag 31 januari kende een redelijke opkomst. Onze voorzitter gaf een presentatie van het bekende bestandsbeheerprogramma PCFile+. Een programma dat gewoon als public domain te verkrijgen is en dat mogelijkheden heeft die dure commerciële programma's lang niet altijd bieden. De aanwezige leden luisterden en keken met grote interesse. Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd daarom ook druk gebruik gemaakt.

Extra aandacht
De bijeenkomst van zaterdag 16 februari was eveneens geslaagd. De, door de PC aangestuurde graveermachines van Michael Groenen en Jan van Esch hadden de hele middag een grote belangstelling en niet alleen van de techneuten onder onze leden. Michael en Jan zijn nog druk doende hun programmatuur verder te vervolmaken. Wanneer zij daar zelf tevreden over zijn, willen zij het resultaat te koop aanbieden zodat ook anderen hier profijt van hebben.

Scanner
We zijn momenteel druk bezig met de floppytheek. Nu het BBS plat gaat, zullen wij de enorme hoeveelheid software van CD-ROM overbrengen naar diskettes, waardoor deze software ook ter beschikking van de leden *zonder* modem komt. U hoort hier de komende maanden ongetwijfeld meer over. Verder willen wij een enquête onder de leden organiseren. Wij hopen op een grote respons, zodat wij u in de toekomst nog beter van dienst kunnen zijn. Hou dus de Nieuwsbrief de komende tijd goed in de gaten.
Tijdens de bijeenkomst van donderdag 4 april zal ons lid Hans van Melis het gebruik en de toepassingsmogelijkheden van een scanner demonstreren. Hij heeft zich hier, samen met Leo van Geuns goed op voorbereid. Want zoals u weet, beschikt afdeling Eindhoven over een scanner die u op onze bijeenkomsten mag gebruiken.
Op de bijeenkomst van donderdag 2 mei zal F. van Os een presentatie verzorgen van dBase IV. In de volgende Nieuwsbrief kom ik daar nog op terug. Tijdens de bijeenkomst van zaterdag 18 mei organiseren wij een 'tweedehands markt' voor leden van afdeling Eindhoven. Op vertoon van uw lidmaatschapskaart kunt u oude of ongebruikte spullen verkopen. De *verkopers* moeten lid van de HCC zijn, kopen mag iedereen. De te verkopen spullen moeten wel op enigerlei wijze verband houden met de computerhobby. Indien u belangstelling heeft, wordt u verzocht contact met ons op te nemen, zodat wij weten op hoeveel mensen we ongeveer moeten rekenen.

Werkgroepen
In de vorige Nieuwsbrief heeft u kunnen lezen dat we op zoek zijn naar mensen die deel willen nemen aan een werkgroep. Ik herhaal deze omroep omdat wij het belangrijk vinden om meer leden bij de afdeling te betrekken. Uw bijdrage, groot of klein, stellen wij bijzonder op prijs. Aarzel dus niet en bel mij: 04929-62294. In het volgende nummer van de Nieuwsbrief hoop ik te schrijven dat de eerste werkgroep gestart is.

Henk Hilhorst

HCC Afdeling Gouda

De eerstvolgende bijeenkomst wordt gehouden op dinsdag 16 april in de gehoorzaal (derde verdieping) van het Bleuland ziekenhuis in Gouda, van 19.30 tot 22.30 uur.
Onze vaste faciliteiten zijn weer aanwezig:
- Leestafel met tijdschriften
- Uitlenen van boeken
- Diskette van de maand

- Micromarkt (verkoop van diskettes, disketteboxen, papier)
- Verkoop van tweedehands spullen (informatie via Martin Voorneman, 01820-37590)
- Kopieerapparaat
- Kleuren(laser)printer
- Verkoop PD-software
- Commodore gg
- MSX gg
- Atari
- Special van de maand. (Deze keer de demo over Uplink van de Commodore gg die in december niet door is gegaan. Uplink geeft de mogelijkheid om twee verschillende soorten PC's met elkaar te laten communiceren; bijvoorbeeld een Commodore met een MS-DOS PC).

Waarschijnlijk is inmiddels ook een Apple-machine op de bijeenkomsten beschikbaar.

Cursus

Inmiddels draait de tweede DOS-basiscursus. Gezien de belangstelling zal deze cursus naar verwachting opnieuw worden gehouden in het najaar. Intekenen op onze cursussen kan uitsluitend tijdens de afdelingsbijeenkomsten. Meer informatie is te verkrijgen bij onze nieuwe cursus-coördinator Ben Kanters (03486-2791). Er staan nog meer cursussen op stapel. Wilt u niets missen, zorg dan dat u geen enkele bijeenkomst overslaat. Het programma is aantrekkelijk genoeg, want over belangstelling hebben wij niet te klagen. Zo bezochten in februari ongeveer tweehonderd mensen onze afdelingsbijeenkomst.

Gerrit Boschloo

HCC Afdeling Groningen

De eerstvolgende afdelingsavond is op woensdag 17 april 1991. Vanaf 20.00 uur bent u van harte welkom in het Denksportcentrum, Oliemuldersweg 43 te Groningen.

Zichtbaar

Tijdens de afdelingsavonden maken we door middel van een LCD-scherm en een overhead-projector voor een groter publiek zichtbaar wat er op een computerscherm te zien is. Zo wordt onder andere de 'disk van de maand' gedemonstreerd. Dit is een PD-diskette die tegen een gereduceerde prijs verkrijgbaar is.

Ledenvergadering

De algemene ledenvergadering wordt waarschijnlijk op woensdag 5 juni (19.00 uur, ook in het Denksportcentrum) gehouden. Nadere informatie hierover volgt in komende Nieuwsbrieven en op het schoolbord tijdens de bijeenkomsten.

Henk Wieringa

HCC Afdeling Kennemerland

De eerstvolgende bijeenkomst van de Afdeling Kennemerland vindt plaats op zaterdag 27 april in het Coornhert Lyceum, gelegen aan de Westelijke Randweg. De ingang is aan de achterzijde, Lyceumlaan 1 te Haarlem. Er is voldoende parkeergelegenheid en voor het uitladen van meegebrachte apparatuur kunt u tot vlak voor de deur rijden. Ook met bus en trein (station Heemstede) is het Lyceum gemakkelijk bereikbaar.
Onze bijeenkomsten worden steeds op de vierde zaterdag van de maand gehouden, met uitzondering van de vakantie-periode.

Nieuw

De afdeling Kennemerland beschikt sinds kort over het FAX-1 programma, waarmee kaarten en foto's van de weersatellieten via MS-DOS-computers zijn af te drukken. Bij één van de komende bijeenkomsten staat een demonstratie van dit programma op de agenda. Verder kunnen gebruikers van een MS-DOS-computer gratis hun stem laten digitaliseren en de tekst op flop mee naar huis nemen. Thuis is hun stem dan via de eigen computer weer 'af te spelen'. Wel moet u zelf voor een geformatteerde diskette zorgen.

Logo

De afdeling Kennemerland wil bij de publicaties in tijdschriften en kranten en natuurlijk in de Nieuwsbrief graag een eigen logo voeren. Mat zo'n logo wordt de afdeling namelijk beter herkenbaar voor de lezers.
Het bestuur heeft daarom een wedstrijd uitgeschreven voor het ontwerp van een logo. Het beste ontwerp wordt beloond met een prijs van *f* 100,-! Dus doe uw best en ontwerp een logo waarmee onze afdeling karakteristiek wordt aangeduid. Insturen naar onze secretaris Cees Dekker, Hyacintenlaan 40 rd, 2015 BD Haarlem.

Agenda

Tijdens onze bijeenkomst van 27 april zal er een algemene ledenvergadering worden gehouden. Op de agenda staan de volgende punten:
- 1. De notulen van de vorige algemene ledenvergadering.
- 2. Het financiële verslag over 1990 door de penningmeester.
- 3. Het verslag door de kascontrolecommissie over 1990.
- 4. De activiteiten tijdens onze maandelijkse bijeenkomsten.
- 5. Eventuele punten voor de ledenraad van de HCC in mei.
- 6. De te houden cursussen over diverse onderwerpen.
- 7. De benoeming van een nieuwe kascontrolecommissie.
- 8. Diverse ter tafel komende zaken.

N.B. Indien u punten heeft die u op de agenda zou willen zien, stuur dan even een briefje naar Cees Dekker, onze secretaris.

Cursussen

Wij zijn van plan een aantal cursussen te organiseren voor leden van de Afdeling. Het gaat hier om een cursus MS-DOS (vier avonden), WP (acht avonden), GW-Basic (vier avonden) en eventueel een cursus dBase (vier avonden). Deze cursussen worden gegeven op donderdagavond in een zaal te Haarlem-Noord. Er zijn computers aanwezig en het lesmateriaal wordt ter beschikking gesteld. De prijs voor een cursus van vier avonden bedraagt *f* 67,50. Voor acht avonden is dit *f* 135,-. Hierbij wordt uitgegaan van minstens zes deelnemers per cursus. U kunt zich aanmelden bij onze secretaris.

De bijeenkomsten in de rest van het seizoen zijn vastgesteld op zaterdag 25 mei en zaterdag 22 juni in het Coornhert Lyceum te Haarlem.

Hans van Lier

HCC Afdeling Leiden

Olivetti-gebruikers opgelet! Het is de bedoeling dat de Olivetti gg op de bijeenkomsten van de afdeling Leiden haar specifieke activiteiten gaat ontplooien (hard- en software ondersteuning). Aangezien de gebruikersgroep een landelijke organisatie is, zal het slagen van deze regionale activiteit sterk afhangen van de belangstelling en inzet van de regionale Olivetti-gebruikers. Wij roepen u hierbij dan ook om op uw ideeën (schriftelijk) door te geven aan de Olivetti gg of aan de afdeling Leiden.
Tevens zoeken wij enthousiastelingen die voor en op deze bijeenkomsten bepaalde werkzaamheden willen verrichten. Je hoeft absoluut geen deskundige te zijn (dit is wel de mogelijkheid om het te worden), voorwaarde is echter dat je met zekere regelmaat op de derde dinsdag van de maand op de afdelingsbijeenkomst aanwezig kunt zijn. Informatie kunt u telefonisch verkrijgen bij Jelles Broer (02522-31607) of bij ondergetekende (071-618622). Voorlopig is het de bedoeling dat er om de maand, met ingang van 16 april, op de even maanden een gecombineerde afdelings/Olivetti gg bijeenkomst plaatsvindt in Hotel Het Witte Huis te Oegstgeest.

Hans Baak

HCC Afdeling Midden en Zuid-Limburg

Onze afdelingsbijeenkomsten organiseren wij op iedere tweede vrijdag van de maand. Deze bijeenkomsten vinden zoals gewoonlijk plaats in het buurtcentrum Limbrichterveld, Eisenhowerstraat 724 in Sittard. Iedereen is van harte welkom. De data voor dit jaar zijn: 12 april, 10 mei en 14 juni. Juli en augustus vieren we vakantie, daarna gaan we verder op 13 september, 11 oktober, 8 november en 13 december.
In mei is er een lezing over factureren en boekhouden voor het midden- en kleinbedrijf.

Dankwoord

Bij deze bedankt het afdelingsbestuur Leon Geerlings, Nick Janssen en Jos Steinbusch voor de uitmuntende lezing over MIDI die zij onlangs hielden. Mede door de vele reacties op deze drukbezochte lezing, overwegen zij om in oktober de lezing te herhalen en om eventueel iets dieper op deze interessante materie in te gaan. Belangstellenden voor MIDI en voor een op te richten MIDI gebruikersgroep kunnen zich richten tot Leon Geerlings, telefoon 046-527552.

Bibliotheek

Als één van de nieuwe activiteiten gaat het bestuur een afdelingsbibliotheek opzetten. Een projectleider is hiervoor al benaderd. Heeft u computertijdschrif-

ten over, of wilt computerboeken kwijt? Doe uw collega-hobbyisten een groot plezier en schenk ze aan de afdelingsbibliotheek.

Medewerkers
Mede door het feit dat onze software-specialist Gerard van Reine nu een post als bestuurslid heeft aanvaard, is de capaciteit van de PD-stand op de afdelingsavonden beperkt. Het afdelingsbestuur vraagt daarom enkele medewerkers die in deze stand willen assisteren. U kunt zich aanmelden bij het bestuur of bij de PD-stand tijdens de afdelingsavond.

Technische dienst
De telefonische hulpverlening is sinds kort uitgebreid met Atari en Commodore-specialisten. U kunt deze mensen bereiken via onze specialist Hein Kop, die op werkdagen 's avonds te bellen is via telefoonnummer 046-514818. Verder kunt u ook op ons bulletinboard in Maastricht terecht, waar eveneens een aantal specialisten te vinden is. Het telefoonnummer van ons BBS is nog steeds 043-624313 (300, 1200 en 2400 baud).

Commodore
Hans Kessels trekt nog steeds met veel succes de Commodore-kar. Om de activiteiten verder uit te breiden, wil Hans in contact treden met Amiga-gebruikers uit onze afdeling. U kunt hem ontmoeten tijdens de verenigingsavond in de Commodore-stand. Als service voor de C64-ers zal hij kosteloos data converteren van C64-formaat naar MS-DOS. Ook heeft hij een overzicht van Amiga-public domain voor u beschikbaar.

Konrad Vasterman

HCC Afdeling Nijmegen

Op zaterdag 13 april organiseert de afdeling Nijmegen voor de derde keer een tweedehands computerbeurs in zaal Juliana, Schependomlaan 94 te Nijmegen. Wij stellen het op prijs als mensen die één of meer tafels willen huren, dit van tevoren even laten weten. De huurprijs zal, net als andere jaren, weer liggen tussen de *f* 5,- en *f* 12,50 (afhankelijk van het aantal deelnemers). De standhouders kunnen vanaf 9.30 uur hun tafel inrichten. De beurs gaat om 10.00 uur open en duurt tot 16.00 uur. De toegang is gratis. Tegen geringe prijzen zijn er de hele dag ook hapjes en drankjes te verkrijgen. Voor meer informatie en reserveringen kunt u schrijven naar ons contactadres. Natuurlijk zijn deze inlichtingen ook tijdens de avond van 2 april te verkrijgen. Net als de andere jaren kunt u als bezoeker nog op de dag zelf 'standhouder' worden, maar deelnemers die reserveren, hebben voorrang. Daarna geldt: wie het eerst komt die het eerst maalt.

Inkoop
Zoals u weet, is er een mogelijkheid om gezamenlijk een produkt (op computergebied) in te kopen. Kent u iets wat u al jaren had willen hebben, maar waarvan de prijs nog net iets te hoog is, neem dan eens contact met ons op.

Adres
De afdeling Nijmegen is schriftelijk te bereiken via postbusnummer 6601, 6503 GC te Nijmegen. Indien u telefonisch contact opneemt met één van de bestuursleden, doe dit dan tussen 19.00 en 21.00 uur. Natuurlijk kunt u ook een bericht achterlaten op Fido Nijmegen, telefoonnummer 080-788405. Dit kan natuurlijk 24 uur per dag.

HCC Afdeling Noord Oost Brabant

De eerste officiële bijeenkomst in Oss was een matig succes. Het was er gezellig, maar we willen wel wat meer leden zien zodat we trots kunnen zijn op onze afdeling en weten waar we het allemaal voor doen. Per slot van rekening is jullie bestuur er niet alleen om te vergaderen en het budget op te maken. We willen ook graag resultaten zien. Jammer genoeg kunnen we in april niet in Oss terecht, dit in verband met de verbouwing van de zaal
In Schayk is de eerste bijeenkomst ook al geweest, maar het was te laat om die dag via de Nieuwsbrief aan te kondigen. De bijeenkomsten in Schayk zijn elke eerste en derde maandag van de maand. Ook daar is iedereen welkom. De toegang is gratis als je je HCC-pas kunt laten zien, anders zal je entree moeten betalen. Ook in Schayk is onze PD-bibliotheek aanwezig. Het adres is: De Piramide, Bossestraat 6a, Schayk.
Het bestuur

HCC Afdeling Nrd Holland Midden

De algemene ledenvergadering van 20 februari ligt inmiddels achter ons. Veel nieuws zal er niet zijn. Per 8 januari is ieder geregistreerd lid van onze afdeling persoonlijk aangeschreven om aanwezig te zijn en zijn of haar mening over het beleid in het afgelopen jaar te geven. Ook zat er een uitnodiging bij om op een lezing aanwezig te zijn of om deel te nemen aan een DOS-cursus. Van de 1600 gestuurde brieven, zijn er wel 46 retour gekomen. Hierbij zaten acht deelnemers van de cursus, waarvan er echter pas twee hebben betaald. 26 Leden bevestigden hun komst naar de lezing van Ashton-Tate. Deze lezing was van hoge kwaliteit, dus de mensen die niet zijn komen opdagen hebben heel wat gemist.

Notie
Uit de eerste enquête bleek dat er veel vraag naar dit soort lezingen en cursussen is. Men schijnt er echter geen notie van te hebben hoeveel werk daarbij komt kijken. In de tweede mailing werd expliciet gevraagd om een formulier terug te sturen, als men prijs stelde op verdere mailings van het afdelingsbestuur. Er kwamen dus 46 reacties. Een mailing aan alle leden van onze afdeling kost circa *f* 800,- en twaalf uur werk door het bestuur. Bij deze aantallen kan het bestuur beter een officiële cursus starten, met alle risico's die daar aan verbonden zijn. Toch is dit niet de bedoeling van een vereniging. De bedoeling is om *samen* iets te doen. Dus hierbij voor de laatste maal het verzoek aan iedereen die wél interesse heeft, dit kenbaar te maken bij de secretaris van onze afdeling.
Overigens is hier nog een laatste bericht. Vanwege de 1 mei-viering is er op deze avond in Hoorn geen bijeenkomst in Het Huis Verloren.

HCC Afdeling Tilburg

Op onze maandelijkse bijeenkomst is een contactpersoon van de Olivetti gg aanwezig. Zijn naam is Gert van Elderen. Heeft u als Olivetti-gebruiker een specifiek probleem dan kunt u met hem contact opnemen.

Public domain
In de public domain-hoek is een aantal nieuwe schijven opgenomen. In de catalogus staan deze nieuwe uitgaven vermeld. Dit is een reden temeer om naar de maandelijkse bijeenkomsten te komen. Heeft u speciale wensen op PD gebied, maak ze dan kenbaar aan de medewerkers in de PD-hoek.

Computers
Steeds meer leden brengen hun systeem mee naar de bijeenkomsten. Apple's, Amiga's en PC's zijn ruim voor handen. Dit houdt natuurlijk niet in dat jij je computer niet hoeft mee te brengen. Waar zijn bijvoorbeeld de Atari, de C64 en de Sharp-computers?

Modem
In de afdeling is een modem aanwezig. Wil je ook eens zo'n modem lenen (denk aan de borgsom), neem dan contact op met de medewerkers van de PD-hoek.

Contactadres
De kortste weg naar het bestuur is via ons contactadres: postbus 9284, 5000 HG Tilburg. Onze eerstvolgende bijeenkomst is op 10 april. Bij Boerke Mutsears, Vijverlaan, Tilburg (bij station West). De avond begint om 20.00 uur.

HCC Afdeling Utrecht

Onze clubavond in april wordt gehouden op 8 april, zodat u zich de eerste volkomen kunt concentreren op het zoeken van eieren.

Modems
Wij merken aan de reacties dat het inmiddels bekend is dat afdeling Utrecht een tiental 2400 bps modems ter beschikking van haar leden heeft klaarstaan. Om de afhandeling wat soepeler te laten verlopen, besloot het bestuur dat de modems pas na 21.00 uur uitgeleend worden. Omdat de meeste uitleenmodems in de regel voor 20.00 uur worden terugbezorgd, hopen wij dat het door deze regeling minder hectisch zal verlopen.

Laserprinters
Voor niet-commerciële doeleinden staat op de clubavonden onze laserprinter ter beschikking. Indien u naar een kwaliteitsafdruk op zoek bent, kunnen wij u op de clubavond hieraan helpen. Ook bij specifieke vragen op het gebied van (laser)printers zijn wij u behulpzaam.

Datacommunicatie
Nadat de afgelopen maanden met verschillende communicatiesoftware is gedemonstreerd, wordt op de clubavond van april eens naar de organisatie van datacommunicatie gekeken. De lezing gaat nader in op de verschillende Nederlandse-netten. Deze lezing begint om 21.00 uur.

Toegangscontrole
Het was in het begin misschien even wennen, maar de toegangscontrole begint haar vruchten af te werpen. Er schrijven zich elke clubavond nieuwe leden in en dat is iets wat wij lange tijd niet hebben meegemaakt!

HCC Afdeling Zeeland

Tot nu toe geven de vrije avonden (avonden zonder een lezing of demonstratie) de verwachte opleving te zien. Zoals wij hoopten, worden er meer computers meegebracht. Om die computers is het dan een gezellige drukte. De 'operators' laten programma's zien, maar gaan ook graag in op vragen en problemen. Soms wordt zelfs een complete cursus gegeven. Hoofdzaak is natuurlijk wel dat bezoekers vragen stellen. Want het gezegde 'van vragen wordt men wijs' gaat nog steeds op. Hoewel er een paar thema's in voorbereiding zijn, zal de vrije bijeenkomst toch voorlopig de boventoon blijven voeren.

Opgelet
Bezoekers van de bijeenkomsten in Goes opgelet! De lokatie voor de bijeenkomsten in Zuid-Beveland gaat veranderen. Wij hebben lang gebruik gemaakt van De Pit, maar daar gaat het niet helemaal naar wens. Door grote drukte worden de verschillende bijeenkomsten te dicht op elkaar gepland. Dit houdt in dat wij pas na acht uur de zaal in kunnen. Voordat alle computers dan zijn opgesteld, is de avond al bijna voorbij. Daarom is er gezocht naar een andere zaal.

Onze nieuwe lokatie wordt motel De Caisson, Smokkelhoekweg 10 in Kapelle, telefoonnummer 01102-3776. Daar staat een ruime zaal tot onze beschikking, waar wij om half 8 terechtkunnen. Bovendien is er voldoende parkeergelegenheid, zodat u met uw computer niet meer zo ver hoeft te lopen.
Wij beginnen er op dinsdag 2 april. Wij hopen dat dit nieuwe onderkomen de bijeenkomsten nieuwe impulsen zal geven.

J.H. Berghuijs-Goris

HCC Afdeling Zwolle

Op de clubavond van donderdag 2 mei in wijkcentrum Holtenbroek organiseert de afdeling Zwolle een jaarvergadering (aanvang 20.30 uur). Het bestuur zal onder andere verantwoording voor het in 1990 gevoerde beleid afleggen. Voelt u zich meer dan alleen 'abonnee' van de Nieuwsbrief dan kunt u uw ideeën, verlangens en kritiek met betrekking tot de afdeling Zwolle en/of de gehele HCC hier kwijt. De agenda volgt in het mei-nummer van de Nieuwsbrief.

Uitpakken
Op 6 juni komt in Holtenbroek de Commodore gebruikersgroep uitpakken. Nu de ZCC (Zwolse Commodore Club) is opgeheven lijkt dit dè gelegenheid om elkaar weer eens te ontmoeten.
De lezing over Quick Basic in Zwolle-Zuid was een succes. Met vragen over Quick Basic kun je hier trouwens altijd terecht. Dinsdag 16 april staan de zogenaamde archivers of compressieprogramma's en soortgelijke utilities centraal.

Modems
Het aantal uitleenmodems (gratis, maar wel lidmaatschapskaart meebrengen) is uitgebreid met enkele 2400 baud modems. In Zwolle zijn, naast het 1200 baud modem, nu drie 2400 baud modems te leen.

Windows
Voor HCC leden uit de omgeving van Emmen is het beslist de moeite waard om de tweede woensdag van de maand vrij te houden voor een bezoek aan de bijeenkomsten van de PC/MS-DOS club in Emmen (zie de agenda). In April is er speciale aandacht voor netwerken en Windows. In Emmen zijn eveneens twee leenmodems (2400 baud) voor leden gratis één maand te gebruiken. Compleet met kabels, eventuele hulpstukken en een communicatiepakket: je kunt zó aan de slag.

Gerard Weide

De HCC lidmaatschapskaart.

De nieuwe lidmaatschapskaart

Tegelijk met deze HCC Nieuwsbrief ontvangt u uw nieuwe lidmaatschapskaart. Deze is geldig in 1991, maar kan tot toezending van de lidmaatschapskaart van 1992 worden gebruikt.

Op uw lidmaatschapskaart staat onder meer de Fido pincode. Op dit moment heeft u die pincode al nodig bij enkele nodes om gebruik te kunnen maken van alle mogelijkheden. Het is de bedoeling dat dit systeem in de toekomst bij alle HCC-nodes wordt ingevoerd.

De lidmaatschapskaart bevat de volgende gegevens:
1. lidnummer
2. Fido pincode
3. naam
4. adres
5. postcode en woonplaats
6. tweelettercode lidmaatschappen gebruikersgroepen
7. afdelingsnummer

Opzegging van lidmaatschappen en abonnementen

Mocht u één van de HCC lidmaatschappen voor het komende kalenderjaar willen opzeggen, dan moet dat vóór 1 november 1991 kenbaar worden gemaakt aan de ledenadministratie. Het gaat hierbij om het lidmaatschap van de HCC, de lidmaatschappen van de gebruikersgroepen en eventuele abonnementen (bijvoorbeeld Softwarebus- en point-abonnement). De lidmaatschappen en de abonnementen moeten per briefkaart worden opgezegd. Vermeld daarop: uw naam, adres, woonplaats en lidnummer.

De briefkaart kunt u richten aan:
HCC
t.a.v. de ledenadministratie,
postbus 149,
3990 DC HOUTEN.

MAART '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
di 26	**Afdeling Amsterdam** 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 26	**Afdeling Arnhem** 08360-23690	19.30	**Ver. gebouw Ons Huis** Honigstraat 3, Zevenaar
di 26	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 27	**Afdeling Apeldoorn** 055-426292	19.30	**Vrijzicht** Zichtweg 92, Apeldoorn
do 28	**Sharp MZ gg** 05960-19640	19.30	**'T Vinkhuys** Boraxstraat 4, Groningen
do 28	**Sharp MZ gg** 05930-3109	20.00	**De Tamboer** Hoofdstraat 17, Hoogeveen
za 30	**68000 gg** 03403-78139	11.00	**HCC-kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 30	**Atari gg**	10.30	**HCC-kantoor, raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 30	**Forth gg**	10.30	**HCC-kantoor, lezingenzaal** Standerdmolen 8, Houten
za 30	**Sharp gg** 01652-17332	13.00	**RCC Micro-Home** Industriestraat 15, Roosendaal

APRIL '91

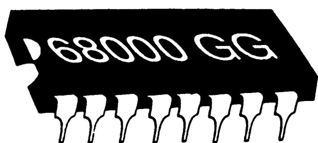
datum	afdeling/gg	tijd	plaats
ma 1	**68' gg** 02159-35211	20.00	**Pieter Schiphorst** Lange Heul 394a, Bussum
ma 1	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 079-417366	19.30	**Hellas,** Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
di 2	**Afdeling Noord-Limburg** 04765-1693	19.30	**Café Maagdenberg** Leutherweg 1, Venlo
di 2	**Afdeling Nijmegen**	20.00	**Café Juliana** Schependomlaan 94, Nijmegen
di 2	**Afdeling Rijnmond** 01877-3800	19.30	**Diekhuus** Beneden Zandpad, Middelharnis
di 2	**Afdeling Zeeland** 01102-43442	20.00	**De Pit** Appelstraat 2a, Goes-Zuid
wo 3	**Afdeling Noord Holland Midden** 02290-49206		**Huis Verloren** Kerkstraat 10 b, Hoorn
do 4	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft
do 4	**Afdeling Eindhoven** 040-511999	20.00	**Gemeenschapshuis De Ketting** Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 4	**Afdeling Zwolle** 05910-43335	20.00	**Wijkcentrum Holtenbroek** Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 5	**Afdeling Steenwijk** 05210-13573	19.30	**De Meenthe** Stationsplein 1, Steenwijk
za 6	**MSX gg** 08850-22780	10.00	**HCC kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 6	**Modelbaan gg**	10.00	**HCC-kantoor, Raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 6	**Postzegel gg**	10.30	**HCC-kantoor, lezingenzaal** Standerdmolen 8, Houten
ma 8	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Mabrie** Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 8	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Buurthuis Ricardo** A. van Woudenslaan, R'dam-Lombardijen
ma 8	**Afdeling Arnhem** 085-335785	19.30	**Zalencentrum Mabri** Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 8	**Afdeling Rijnmond** 01877-3800	19.30	**Eendracht** Sportlaan 1, Hellevoetsluis
ma 8	**Afdeling Rijnmond** 01877-3800	19.30	**Buurthuis De Wel** Bongerd 2a, Capelle a/d IJssel

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
ma 8	**Afdeling Zeeland** 01150-13288	19.30	**Pro Rege** De Jongestraat 1, Terneuzen
ma 8	**Afdeling Utrecht**	19.30	**De Bron** Vader Rijndreef 7, Utrecht
di 9	**Afdeling Amsterdam** 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 9	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 10	**Afdeling Apeldoorn** 055-426292	19.30	**Vrijzicht** Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 10	**Afdeling Tilburg**	20.00	**Boerke Mutsears** Vijverlaan 2, Tilburg
wo 10	**Olivetti gg** 076-713071	20.00	**Boerke Mutsears** Vijverlaan 2, Tilburg
wo 10	**Afdeling Zwolle** 05910-43335	20.00	**'t Brinkenhoes** Bargeres, Emmen
do 11	**6500 gg**	19.30	**Wijkgebouw Gillis** Mozartlaan, Delft
do 11	**Afdeling Noord-Oost Brabant**		**De Biechten** Vincent van Goghlaan 1, Hintham
do 11	**Afdeling Breda** 076-710915	19.30	**De Belcrum** Pastoor Pottersplein 12, Breda
do 11	**Olivetti gg** 076-713071	20.00	**De Belcrum** Pastoor Pottersplein 12, Breda
vr 12	**Afdeling M en Z-Limburg** 04748-1695	20.00	**Buurtcentrum Limbrichterveld** Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 13	**Unix en C gg**	10.30	**HCC-kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 13	**Artificiële Intelligentie gg**	10.00	**HCC-kantoor, lezingen- en raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 13	**Afdeling Nijmegen**	10.00	**Café Juliana, Computerbeurs** Schependomlaan 94, Nijmegen
za 13	**Zenith/Heath gg** 020-189304	11.00	**Ingenieursbureau D.H.V.** Laan 1914 35, Amersfoort
za 13	**Sharp MZ gg** 013-551477	12.00	**Jan van Besouwhuis** Thomas van Diessenstraat 1, Goirle
zo 14	**Sharp MZ gg** 070-3886584	10.00	**Le Comedien** Heeswijkplein 160-168, Den Haag
ma 15	**68' gg** 02159-35211	20.00	**Pieter Schiphorst** Lange Heul 394a, Bussum
ma 15	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Zalen Schaaf** Breedstraat 48, Leeuwarden
ma 15	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 079-417366	19.30	**Hellas,** Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 15	**Afdeling Zeeland** 01185-1680	19.30	**Open Hof** Alex. Gogelweg 49, Vlissingen
ma 15	**Sharp MZ gg** 058-673452	20.00	**De Schaaf** De Breedstraat 48, Leeuwarden
di 16	**Afdeling Gouda** 01820-36404	19.30	**Bleuland Ziekenhuis** Bleulandweg 10, Gouda
di 16	**Afdeling Leiden**	20.00	**Hotel Het Witte Huis** Wilhelminapark 33, Oegstgeest
di 16	**Tandy gg**	19.30	**Rustburcht** Strevelsweg 760, Rotterdam-Zuid
wo 17	**Afdeling Deventer**	20.00	**VZOD-clubgebouw** Doetinchemplein 1, Deventer
wo 17	**Afdeling Groningen**	20.00	**Denksportcentrum** Oliemuldersweg 43, Groningen
wo 17	**Afdeling Noord Holland Midden** 02207-13770		**De Schakel** Middenwaard 61, Heerhoguwaard
do 18	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft
za 20	**Afdeling Eindhoven** 040-519768	13.00	**Wijkgebouw 't Slot** Kastelenplein 167, Eindhoven
za 20	**Commodore gg**	10.00	**HCC-kantoor, Hal, kantine + raadszaal** Standerdmolen 8, Houten

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 20	NewBrain gg 02159-11068	10.00	SBBO Lammenschanspark 1, Leiden
za 20	Sharp MZ gg 040-453480	13.00	Buurthuis 't Slot Kastelenplein 1, Eindhoven
za 20	68000 gg	11.00	HCC-kantoor, lezingenzaal Standerdmolen 8, Houten
zo 21	Olivetti gg 076-713071	11.00	HCC-kantoor Standerdmolen 8, Houten
di 23	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	De Koperen Knoop V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 23	Afdeling Arnhem 08360-23690	19.30	Ver. gebouw Ons Huis Honigstraat 3, Zevenaar
di 23	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 070-3675173	19.30	Kreade, Eekhoornrade 15, Den Haag
di 23	Sharp MZ gg 05926-3453	19.30	Café Harrie Schut Handelsstraat 31, Stadskanaal
wo 24	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	Vrijzicht Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 24	Amstrad/Schneider gg	20.00	Limmel Populierweg 34, Maastricht
do 25	Amstrad/Schneider gg	20.00	Guishuis Fortuinweg 16, Zaandijk
do 25	Sharp MZ gg 05960-19640	19.30	't Vinkhuys Boraxstraat 4, Groningen
do 25	Sharp MZ gg 05930-3109	20.00	De Tamboer Hoofdstraat 17, Hoogeveen
za 27	Amstrad/Schneider gg	13.00	Buurtwinkel Celebesstraat 22, Enschede
za 27	Afdeling Kennemerland 023-255090	10.00	Coornhert Lyceum Lyceumlaan 1, Haarlem
za 27	Afdeling Twente 053-330082		Buurtwinkel 't Getfert-Perik Celebesstraat 22, Enschede
za 27	Genealogie gg	10.30	HCC-kantoor, hal, raadszaal + kantine Standerdmolen 8, Houten
za 27	Sharp MZ gg 01652-17332	13.00	RCC Micro-home Industriestraat 15, Roosendaal
zo 28	Afdeling Noord-Oost Brabant		De Biechten Vincent van Goghlaan 1, Hintham
zo 28	Sharp MZ gg 04490-25716	10.00	Gemeenschapshuis Pancratiusstraat 3, Munstergeleen

MEI '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
wo 1	Afdeling Noord Holland Midden 02290-49206		Huis Verloren Kerkstraat 10 b, Hoorn
do 2	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
do 2	Afdeling Eindhoven 040-511999	20.00	Gemeenschapshuis De Ketting Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 2	Afdeling Zwolle 05910-43335	20.00	Wijkcentrum Holtenbroek Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 3	Afdeling Steenwijk 05210-1357	19.30	De Meenthe Stationsplein 1, Steenwijk
za 4	Amstrad/Schneider gg	10.30	HCC-kantoor Standerdmolen 8, Houten
za 4	Sharp MZ gg 01107-2045	12.00	De Pit Appelstraat 2a, Goes
ma 6	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 6	Amstrad/Schneider gg	20.00	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 6	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 6	Afdeling Utrecht	19.30	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
di 7	Afdeling Noord-Limburg 04765-1693	19.30	Café Maagdenberg Leutherweg 1, Venlo
di 7	Afdeling Nijmegen	20.00	Café Juliana Schependomlaan 94, Nijmegen
di 7	Afdeling Zeeland 01102-43442	20.00	De Pit Appelstraat 2a, Goes-Zuid
wo 8	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	Vrijzicht Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 8	Afdeling Tilburg	20.00	Boerke Mutsears Vijverlaan 2, Tilburg
wo 8	Afdeling Zwolle 05910-43335	20.00	't Brinkenhoes Bargeres, Emmen
do 9	6500 gg	19.30	Wijkgebouw Gillis Mozartlaan, Delft
do 9	Afdeling Noord-Oost Brabant		De Biechten Vincent van Goghlaan 1, Hintham
do 9	Olivetti gg 076-713071	20.00	De Belcrum Pastoor Pottersplein 12, Breda
vr 10	Afdeling M en Z-Limburg 04748-1695	20.00	Buurtcentrum Limbrichterveld Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 11	MSX gg 08850-22780	10.00	HCC kantoor, kantine Standerdmolen 8, Houten
za 11	Sharp MZ gg 013-551477	12.00	J. v. Besouwhuis Th. van Diessenstraat 1, Goirle
za 11	Sinclair gg	10.00	HCC kantoor Standerdmolen 8, Houten
ma 13	Afdeling Arnhem 085-335785	19.30	Zalencentrum Mabri Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 13	Amstrad/Schneider gg	20.00	Mabrie Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 13	Amstrad/Schneider gg	20.00	Buurthuis Ricardo A. van Woudenslaan, R'dam-Lombardijen
ma 13	Afdeling Zeeland 01150-13288	19.30	Pro Rege De Jongestraat 1, Terneuzen
ma 13	Afdeling Zeeland 01185-1680	19.30	Open Hof Alex. Gogelweg 49, Vlissingen
di 14	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	De Koperen Knoop V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 14	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 070-3675173	19.30	Kreade, Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 15	Afdeling Deventer	20.00	VZOD-clubgebouw Doetinchemplein 1, Deventer
wo 15	Afdeling Groningen	20.00	Denksportcentrum Oliemuldersweg 43, Groningen
wo 15	Afdeling Noord Holland Midden 02207-13770		De Schakel Middenwaard 61, Heerhoguwaard
do 16	Afdeling Breda 076-710915	19.30	De Belcrum Pastoor Pottersplein 12, Breda
do 16	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
vr 17	Afdeling Steenwijk 05210-13573	19.30	De Meenthe Stationsplein 1, Steenwijk
za 18	Afdeling Eindhoven 040-519768	13.00	Wijkgebouw 't Slot Kastelenplein 167, Eindhoven
za 18	Sharp MZ gg 040-453480	13.00	't Slot Kastelenplein 1, Eindhoven
za 18	Sinclair gg	10.00	HCC-kantoor, kantine, raadszaal Standerdmolen 8, Houten
za 18	Artificiële Inteligentie gg	10.00	HCC-kantoor, lezingenzaal Standerdmolen 8, Houten
ma 20	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 20	Amstrad/Schneider gg	20.00	Zalen Schaaf Breedstraat 48, Leeuwarden
ma 20	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 20	Sharp MZ gg 058-673452	20.00	De Schaaf De Breedstraat 48, Leeuwarden
di 21	Afdeling Gouda 01820-36404	19.30	Bleuland Ziekenhuis Bleulandweg 10, Gouda
di 21	Afdeling Leiden	20.00	Hotel Het Witte Huis Wilhelminapark 33, Oegstgeest

HCC 68000 gg

In het februari-nummer van de Nieuwsbrief werd een bomvolle zaal voorspeld voor de lezing van Bert Reuling over de superprocessor 68040. En vol was het! Een publiek van vijftig mensen is niet niks. Weliswaar was de 68000 gg daar niet alleen verantwoordelijk voor, ook de Unix gg (die toevallig op dezelfde dag hun bijeenkomst had) profiteerde mee van de uitstekende voordracht.
In vijf kwartier werd een uitstekend beeld geschetst van de architectuur van de 68040, ondersteund door goed voorbereide OP-beelden en flip-over schetsen. Er werden tientallen vragen op de inleider afgevuurd, die vaardig en met veel kennis van zaken werden beantwoord.
Bert, bedankt!

Omnibyte
Het is gelukt. Er is een harde schijf via de SASI-controller aangesloten op de Omnibyte-computer en alles loopt als een trein! Tijdens de bijeenkomst van 23 februari in Houten was dit alles te bekijken en te beproeven. Natuurlijk moet het systeem nog wat fraaier worden opgetuigd, maar het begin is er. Alle Omnibyters die soortgelijke plannen hebben worden nadrukkelijk uitgenodigd om zich via onze bijeenkomsten persoonlijk op de hoogte te stellen van deze vorderingen. Dat werkt inspirerend.

HCC Artificiële Intelligentie gg

Op 13 april zal de AI gg in het HCC kantoor te Houten een werkgroependag organiseren. Tijdens deze dag zullen de verschillende werkgroepen zich presenteren. Dit gebeurt onder andere door het aangeven van de doelstellingen en door in te gaan op de gevolgde werkwijze(n). Veel aandacht zal worden geschonken aan hetgeen de werkgroepen al hebben bereikt, eventueel aan de hand van een demonstratie. De dag wordt besloten met een forumdiscussie waarin iedereen de gelegenheid krijgt om mee te denken over de toekomst van artificiële intelligentie en de rol van de AI gg daarin. Kortom, op de werkgroependag wordt duidelijk wat de leden van de AI gg bezighoudt!
De dagindeling is als volgt:
- 11.00 uur: presentatie werkgroep neurale netwerken
- 12.00 uur: presentatie werkgroep onderwijskundige toepassingen
- 12.30 uur: lunchpauze
- 13.00 uur: presentatie werkgroep kennissystemen
- 14.00 uur: presentatie werkgroep natuurlijke taalverwerking
- 15.00 uur: theepauze
- 15.15 uur: forumdiscussie

Voor leden van de gg is er, voorafgaand aan de werkgroependag, een algemene ledenvergadering. Deze vergadering begint om 10.00 uur. De leden worden verzocht hierbij aanwezig te zijn.

HCC Amstrad/ Schneider gg

Op 4 mei wordt onze jaarlijkse gebruikersdag georganiseerd. De deuren in Houten staan dan open voor alle Amstrad- en Schneiderliefhebbers. Laat eens zien waarom u tot deze groep enthousiastelingen behoort en neem uw computer mee. Natuurlijk proberen we ook vanuit het bestuur zo veel mogelijk activiteiten in deze richting te ontplooien.

Laten zien
Er is een werkgroep gevormd die graag een berichtje van u ontvangt als u op 4 mei een programma op uw CPC, Joyce, PPC of PC wilt laten zien. U kunt schrijven naar, of bellen met: Piet de la Rie, Nassaukade 134-1, 1052 EE Amsterdam, telefoon 020-188510 (antwoordapparaat aanwezig), Evert van Weverwijk, Bakhuizen v.d. Brinkstraat 35, 3532 GC Utrecht, telefoon 030-935679, of Cees van Dam, Boven Oosterdiep 63, 9641 JN Veendam. Aarzel niet en bel of schrijf! Als we de aanmeldingen op tijd binnen hebben, kunnen we de thema's (bijvoorbeeld horoscoop, school, netwerk, simulatie) indelen.
Overigens zal op 4 mei natuurlijk ook de gebruikelijke service (zoals het omzetten van 3,5 inch naar 5,25) van de gg weer aanwezig zijn. Verder hopen we op de aanwezigheid van de nieuwste Amstrad-machines, waaronder ook de nieuwe CPC die in Engeland en Duitsland al volop verkrijgbaar is.

Bedankt
U weet natuurlijk dat de gg in eigen vrije tijd wordt 'gedraaid' door vrijwilligers en dat deze mensen niet door Amstrad of Schneider worden gesponsord (was het maar waar). Daarom was het heel leuk dat we onlangs een 'dankjewel' van één van de leden ontvingen.

Eindhoven/Lelystad
Tijdens de bestuursvergadering van 9 februari werd bekend dat de bijeenkomsten van de gg in Eindhoven en Lelystad zullen stoppen. Peter Bakker, de coördinator van Eindhoven, wil nog wel proberen met een aantal mensen 'huiskamerbijeenkomsten' te houden. Als u hier belangstelling voor heeft, neem dan contact met hem op (Tourslaan 18, 5627 KX Eindhoven, telefoon 040-428758).

Cees van Dam

HCC Apple gg

Welke Apple-computer u ook heeft, u kunt zich altijd aansluiten bij Klokhuis, de Apple gebruikersgroep. De Stichting Klokhuis heeft als doel *alle* Apple-gebruikers zonder winstoogmerk met raad en daad bij te staan en hun computerplezier te vergroten, ongeacht of ze gebruikers van][-, II+, //, /// of Macintoshes zijn.
Klokhuis houdt zich voornamelijk bezig met de gebruiker die naast zakelijk rendement een portie hobbyplezier aan zijn Apple wil beleven. In tegenstelling tot andere Mac-gebruikersgroepen worden er bij Klokhuis geen commerciële pakketten verhandeld. Gelukkig heeft Apple onlangs een einde gemaakt aan de tweedeling in 'duurdere Mac's' en 'goedkopere //'s' door het lanceren van drie nieuwe Macintoshes, die (evenals voorheen de //'s) uitstekend passen in het budget van hobbyist, vereniging of school. De verwachting is dat deze nieuwe Macintoshes het geweldig zullen doen.

Gereed
Klokhuis is gereed om deze nieuwe Mac-gebruikers op te vangen en wegwijs te maken op hun systeem. De tijden dat Mac'ers en Twee'ers elkaar beten is voorbij, te meer nu blijkt dat //'s en Mac's vreedzaam in eenzelfde netwerk kunnen opereren en data makkelijker kunnen worden omgezet. Speciale Interesse Groepen (SIG's) onderzoeken in hoeverre de creaties van de HyperCards uitwisselbaar zijn. Groep of particulier, iedereen die meer over zijn systeem wil weten, is welkom.
Klokhuis beschikt over meerdere diensten waarvan alle Apple-bezitters gebruik kunnen maken:
1. Het antwoordnummer: 015-620059, waar u vragen kunt stellen op een band die elke dag wordt afgeluisterd. Wij overleggen intern wie de vraag het beste kan behandelen waarna u wordt teruggebeld.
2. Voor modemgebruikers is er een Apple-bulletinboard in het Fido-netwerk, telefoon 015-622421. Momenteel is het BBS overbelast, maar er wordt aan verbetering gewerkt.
3. Ieder jaar worden er vier landelijke bijeenkomsten gehouden, ook wel 'Apple-dagen' genoemd. Apple gebruikersdagen zou een betere benaming zijn, want 'fabrikant' Apple heeft niets met de organisatie te maken, maar is op verzoek wel vaak te gast om nieuwe produkten toe te lichten. De Apple-dagen worden druk bezocht en bieden iedereen vertier. Leergierigen kunnen lezingen bezoeken, koopjesjagers vinden in de stalletjes van handelaren altijd wel iets van hun gading. Softwarehamsters kunnen gratis PD en shareware uit een netwerk downloaden en modemfanaten babbelen 'live' met hun pen-pals van de BBS'en. Nieuwe eenden in de bijt worden snel opgenomen en voor pechvogels is er een soft- en hardwareservice.
De resterende Apple-dagen vallen dit jaar op de zaterdagen 1 juni, 21 september en 14 december. Ze worden altijd van 10.00 tot 16.00 uur gehouden in de technische school De Bron, Vader Rijndreef 7 te Utrecht. Toegang is gratis.
4. Speciale Interesse Groepen voor bijvoorbeeld AppleWorks en HyperCard, vormen een actief onderdeel van Klokhuis. Deze groepen maken diepgaande studie van hun onderwerp en bieden de doorsnee gebruiker een schat aan gegevens, trucs en tips. SIG AppleWorks is zelfs 'Beagle Buddy', hetgeen inhoudt dat deze SIG aan bezitters van originele TimeOut-programma's tegen kostprijs (zonder winst dus) updates mag verstrekken.
5. Vier à vijf maal per jaar verschijnt een Klokhuis Magazine, waarin ook de resultaten van de SIG's worden gepubliceerd, alsmede een lijst van nieuw versche-

nen (zelf uitgegeven) software. Alle schijven die de SIG AppleWorks bijvoorbeeld uitbrengt zijn in het Nederlands gesteld. Er zijn vertaalde handleidingen voor AppleWorks en TimeOut's.

Leergierig
Klokhuis is een stichting 'vóór Apple-gebruikers en dóór Apple-gebruikers'. We kunnen altijd hulp gebruiken. Niet alleen van mensen die 'alles weten', maar ook van enthousiastelingen die nog niet veel weten maar wel schik in hun computer hebben en leergierig zijn. Voor *f* 38,- per jaar kunt u begunstiger worden. Het postadres is: Stichting Klokhuis, postbus 23396, 3001 KJ te Rotterdam.

HCC Astrologie gg

Na vijf jaar voorzitterschap ben ik door toegenomen drukte in mijn werkzaamheden niet meer in staat voldoende tijd aan de gg te besteden. Met pijn in het hart heb ik daarom besloten binnenkort af te treden. Ook penningmeester Paul Schippers heeft laten weten om persoonlijke redenen te willen stoppen met het beheren van de duiten. Daarom heeft het bestuur besloten op zaterdag 27 april om 10.30 uur een algemene ledenvergadering te beleggen in technische school De Bron in Utrecht. De leden kunnen dan een nieuwe voorzitter en penningmeester kiezen.

Hans Leefkens

HCC Atari GG

Behalve een klein berichtje in de Nieuwsbrief van februari, heeft u lange tijd niets meer van de HCC Atari gg gelezen. Onze excuses daarvoor, maar door de vele ontwikkelingen binnen de gebruikersgroep was er voor het bestuur geen tijd om te schrijven.
Voor de leden die eind vorig jaar op de HCC Dagen waren, is het in ieder geval duidelijk dat de Atari gg nog springlevend is. Ook heeft u gemerkt dat onze PD-bibliotheek tot één van de beste en goedkoopste in Nederland is gaan behoren. Alle volumes kosten slechts *f* 5,-, exclusief verzendkosten.
De lage prijs is mogelijk door een intensieve samenwerking met de Stichting Samenwerkende Atari Gebruikers. Deze stichting beheert naast de PD-bibliotheek ook een speciaal op Atari gericht bulletinboard (072-610772). Dit is het Atari gebruikers BBS, dat 24 uur per dag on line draait (300/1200 /2400 baud, 2:280/308).
Het bulletinboard kan ook points aan. De Stichting S.A.G. levert daarom op twee 3,5 inch schijven het communicatie/mailer/pointpakket Binkley voor *f* 10,-, exclusief *f* 2,50 verzendkosten.
S.A.G. verzorgt met ingang van juni 1991 ook de redactie van het Atari Magazine, een vernieuwd Atari-blad, dat zich richt op beginners *en* gevorderden.
U kunt een gratis proefnummer aanvragen door een briefkaart te sturen, met daarop uw naam en adres (de verzending volgt dan in juni). Het adres is postbus 1316, 1300 BH Almere. Via dit adres kan ook software uit de PD-bibliotheek worden besteld.

Naar Houten
De HCC Atari gg organiseert per 1 januari 1991 geen gebruikersdagen meer in Almere. Wij komen voortaan naar het HCC kantoor in Houten. Voor de data wordt u verwezen naar de agenda in de Nieuwsbrief. Naast de gebruikersdagen te Houten zal de gg op meerdere Atari-bijeenkomsten aanwezig zijn, ook buiten de HCC. Zo waren wij te vinden op de Atari Expo in Eindhoven (1, 2 en 3 maart). Verder zijn wij te gast bij diverse gebruikersdagen van HCC afdelingen.

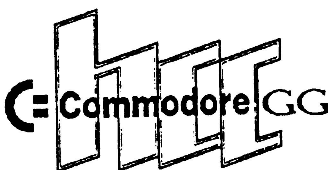
Wim Scheltema

HCC C & Unix gg

Op 23 april zullen de C en Unix gg bijeenkomen in het HCC kantoor, Standerdmolen 8 te Houten. De dag begint om 10.30 uur en we starten meteen met de jaarvergaderingen van onze gebruikersgroepen. Kom dus vooral op tijd.
Aan de orde komen onder andere de financiële verslagen en het beleid voor 1991 en daarna. Voorts worden er bestuursverkiezingen gehouden. Daarnaast is er speciale aandacht voor de ontwikkelingen rond Hobbynet.

Pool
Om het makkelijker te maken om ook zonder OV-jaarkaart naar Houten te komen, is Oscar Bosselaar bereid als 'coördinator carpooling' op te treden. Leden of belangstellenden die 'actief' of 'passief' aan een carpool willen meewerken, kunnen Oscar een briefje sturen (postbus 27, 8390 AA Noordwolde). Daarna zal hij u een lijst met andere belangstellenden zal toezenden. U *moet* echter een gefrankeerde retourenvelop bijsluiten.

Jos Jansen

De eerstvolgende bijeenkomst van de Commodore gebruikersgroep vindt plaats op zaterdag 20 april in alle zalen van het HCC-kantoor te Houten. Aangezien de gg ook in de *afdelingen* van de HCC meer de aandacht wil vestigen op de verschillende types Commodore computers, zullen enige bestuursleden de afdelingen bezoeken en willen we regiocoördinatoren aanstellen. Zo krijgen bezitters van een Commodore computer die tè ver weg wonen om onze gebruikersdagen te bezoeken, toch de gelegenheid zich te laten informeren over allerlei zaken met betrekking tot hun computers.

Ledenvergadering
Op 20 april organiseert de gg tevens een algemene ledenvergadering in Houten. Op de agenda staan de volgende punten:
- 1. De notulen van de vorige algemene ledenvergadering.
- 2. Financieel jaarverslag over 1990 door de penningmeester.
- 3. Het verslag door de kascontrolecommissie over 1990.
- 4. De begroting van de gg voor het jaar 1992.
- 5. Verslag over de sub-groepen van de gg.
- 6. Eventuele zaken voor de ledenraad van de HCC in mei.
- 7. De presentatie van de gg tijdens de HCC Dagen '91 en de benoeming van de organisatiecommissie.
- 8. Speciale onderwerpen voor de gebruikersbijeenkomsten.
- 9. De stand van zaken met de PD-software van de sub-groepen.
- 10. De benoeming van een nieuwe kascontrolecommissie voor 1991.
- 11. De vaststelling van de datum van de volgende algemene ledenvergadering.

Als u nog punten heeft voor de agenda van deze vergadering, dan kunt u ze schriftelijk indienen bij het secretariaat.

Fido
Informatie over alles wat de Commodore gg en haar subgroepen betreft, kunt u lezen als u inlogt op onze Fido, bereikbaar onder telefoonnummer 04760-77487. Onze sysop, Hans Kessels, zal u behulpzaam zijn met vragen. Tevens kunt u via onze Fido uit een groot bestand programma's downloaden. Vragen en mededelingen voor het bestuur en/of de subgroepen kunt u tevens op onze Fido kwijt. Log eens een keer in en zie wat ons BBS u te bieden heeft.

Bijeenkomsten
Onze gebruikersdag van 20 april wordt gehouden in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten. De aanvang is om 10.00 uur en wij eindigen omstreeks 16.00 uur. De volgende gebruikersdag is op 15 juni, eveneens in Houten. Tijdens deze gebruikersdagen zullen diverse demonstraties worden verzorgd. Ook kunt u hier met al uw vragen en problemen terecht.

Hans van Lier

Het blijkt dat de vraagbaken nog steeds worden gebeld *buiten* de aangegeven uren. Dit heeft tot gevolg dat een aantal boze vraagbaken heeft gebeld met de vraag of ik u wil verzoeken om u aan de opgegeven tijden te houden. Bij deze vraag ik u daarom vriendelijk, doch dringend om rekening te houden met het privé-leven van deze vrijwilligers.

After sales
Een ander modeverschijnsel in computerland zijn de zogenaamde 'after sales'. Het schijnt dat een aantal handelaren bij de verkoop van apparatuur een lijst meegeeft met telefoonnummers van de vraagbaken van de DOS gg, met daarbij de mededeling: 'Als je problemen hebt dan bel je deze mensen maar.'
U begrijpt dat dit niet de bedoeling is. Problemen die met computers ontstaan moeten door de heren verkopers zelf worden opgelost. Nu zal dit voor een aantal dozenschuivers erg moeilijk zijn. Ik adviseer u dus ook om bij een gerenommeerd bedrijf uw apparatuur te kopen. Ik hoop dat u begrip voor deze situatie kunt opbrengen. De vraagbaken staan vijf avonden per week klaar om uw problemen op te lossen.

Lijst
Hier is de vertrouwde lijst met vrijwilligers die je op doordeweekse avonden kunt bellen *tussen 20.00 en 22.00 uur*. Erbij staan hun initialen, en eronder zie je de onderwerpen waarover je ze kunt benaderen.

BEH - Bernard Hulsman, 085-217575
BOH - Bob Hilderink, 02908-3930
BVE - Baptist van Emstede, 03402-35628
DS - Dick Spork, 070-874739
HS - Hans Schuts, 03450-17845
HG - Hans Gras, 075-174991
HVH - Harry van Hemert, 05202-20738
HR - Herman du Rieu, 023-400882
JP - Jan Peters, 04765-1693
MDB - Michiel de Bruijn, 010-4556377 (afwijkende tijden: 19.00 en 21.00)
MG - Marc Gobes, 071-317084 (ook via Fido: 071-320002)
RD - Rob Drop, 033-635213
RS - Ron Scheepers (secretaris), 03435-72633
AH - Anet Hilgersom, 020-892875
WL - Wim Leenards, 03240-61163

Algemeen DOS gg (o.a. bestelprocedure): HS, RS
Algemeen/besturingssysteem: BEH, BVE, JP, RD, WL
Idem, CP/M: DS, HVH, WL, HR, HG,
Idem, OS/2: MDBT
Specifiek beginnersvragen (men neemt de tijd): BEH, BOH, BVE, MDB, HS, AH
O.S. en hardware: MDB, WL
Basic/GWbasic: HS, HR
Boekhoudpakketten: HR
Conversie CP/M naar MS-DOS: HVH
Databases MS-DOS: BEH, BOH, RD
Datacommunicatie: MDB, MG, HS
Girotel: HS, HD
Graphics MS-DOS: BOH
Spreadsheets: BOH, BVE, JP, AH
Tekstverwerking MS-DOS: BVE, JP, AH
4DOS: HS
ZCPR3: HG

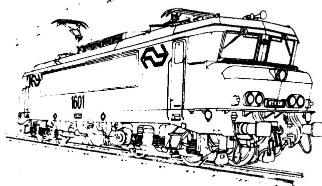
Harry van Hemert

IBM PC Gebruikersgroep

De service van de PCNL-Hulplijn, de speciale telefoonlijn van de IBM-PC, gg is enigszins veranderd. Deze lijn is nu alleen nog bereikbaar op donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur, via telefoonnummer 04104-78334 (Henk Bennik). Als u buiten de opgegeven tijden telefoneert, treft u alleen een antwoordapparaat.
U kunt bij de PCNL-Hulplijn terecht met algemene computervragen (bijvoorbeeld over het werken met DOS, het gebruik van harddisks, het werken met printers, etcetera), maar ook met meer gerichte vragen over speciale programma's.

Johan Hageman

hcm

HCC Modelbaan gg

Onze software-afdeling is druk bezig de huidige versies aan te passen aan nieuwe wensen en ontwikkelingen. Het met de hand rangeren is één van de wensen waaraan wordt gewerkt. Voor de leek lijkt het misschien een beetje vreemd om eerst alles te automatiseren en dan weer een stapje terug te doen door weer handbediening in te bouwen. Gelukkig is dat maar schijn. Tijdens die handbediening rijden alle andere treinen wel gewoon door en stoppen netjes als het met de hand bediende treintje er aan komt.
Een andere wens heet seinpalen. Hoewel ze bij ons voor het functioneren van de baan niet nodig zijn, kunnen ze een leuke decoratieve functie vervullen.

Achtergronden
Op de bijeenkomst van 6 april zal Han de Jong wat over de achtergronden van HCCM-software vertellen. Vooral over het gebruik en het invullen van de baanbeschrijvingstabellen. Uit de contacten met onze leden blijkt keer op keer dat men daar moeite mee heeft. Het automatiseren van een modelbaan is inderdaad geen eenvoudige zaak.
We beginnen om 11.00 uur en vanaf 10.00 uur gaat de zaal open. De volgende bijeenkomsten zijn op 6 april en 1 juni in het HCC-kantoor te Houten.

Wim Bolkensteyn/Han de Jong

MSX

Alex Peetoom, lid van onze gebruikersgroep, roept MSX'ers uit Amsterdam en omstreken op om de avonden van de HCC afdeling Amsterdam te bezoeken. Deze bijeenkomsten worden elke tweede en vierde dinsdag van de maand gehouden van 20.00 tot 23.00 uur in De Koperen Knoop, Van Limburg Stirumstraat 119 te Amsterdam. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Alex (telefoon: 020-924559, na 20.00 uur). Ook op andere afdelingsavonden zijn MSX'ers natuurlijk welkom.

PD-software
Ben Doendens heeft momenteel zestig schijfjes met public domain-software klaar. Deze floppy's zijn te bestellen door hem een girocheque of een Eurocheque op naam van de HCC MSX gebruikersgroep te sturen. Dit is de snelste methode. Ook kunt u het geld overmaken op het gironummer van de gebruikersgroep, dan zorgt Niek voor de verdere afhandeling. Ook is er weer een nieuwe PD-catalogus beschikbaar.
De software kost *f* 12,50 per schijf, inclusief portokosten. De catalogus kost *f* 7,50, eveneens inclusief portokosten. Het adres van Ben is: Veemstede 27, 9665 EA Oude Pekela. Gironummer HCC MSX gg: 1135553. Voor titels van de software kunt u in de PD-hoek van de Nieuwsbrief terecht.

Fido
Fido in Groningen draait. Het telefoonnummer is 05978-18902. Er zijn tien berichtengebieden beschikbaar:
- 1. Algemene berichten voor iedereen.
- 2. Berichten van Infomad Consultance.
- 3. Berichten van en aan de sysop.
- 4. Berichten van en aan de cosysop.
- 5. Vraagbaak MSX.
- 6. Vraagbaak Atari ST.
- 7. Hardware en softwaremarkt.
- 9. Berichten voor het bestuur van de HCC MSX gg.
- 10. HCC MSX gg uitbreidingen.

Vergadering
In tegenstelling tot de berichten in de vorige Nieuwsbrief, zal de algemene ledenvergadering **niet** op zaterdag 6 april plaatsvinden, maar op zaterdag 11 mei.
De HCC MSX gg nodigt daarom al haar leden uit om aanwezig te zijn op de ledenvergadering van zaterdag 11 mei, in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8, te Houten. De vergadering begint om 13.00 uur, terwijl het programma van de normale gebruikersdag al om 10.00 uur begint. De agenda voor de vergadering ziet er als volgt uit:
- 1. Opening door de voorzitter.
- 2. Vaststellen agenda.
- 3. Notulen vorige vergadering.
- 4. Jaarverslag.
- 5. Financieel jaarverslag.
- 6. Begroting 1991
- 7. Mededelingen.
- 8. Plannen voor 1991.
- 9. Andere punten.
- 10. Rondvraag.
- 11. Sluiting.

Let op! De gebruikersdag in april wordt gehouden op 6 april. Dus niet een week later.

Bijeenkomsten
Elke tweede zaterdag van de maand, behalve in april (eerste zaterdag) organiseert de MSX gg haar bijeenkomsten. Wij willen deze dagen echter een ander aanzien gaan geven door er thema's aan te verbinden (bijvoorbeeld muziek, koppelen van computers, besturing, Dynamic Publisher, Ease, dBase, werken met modems, etcetera). Mensen die iets willen demonstreren kunnen zich hiervoor aanmelden bij het secretariaat.
De data in 1991 zijn: 9 februari, 9 maart, 6 april, 11 mei, 8 juni, 14 september, 12 oktober, 9 november en 14 december.

Oproep
Eén van onze leden heeft gevraagd of er onder onze leden mensen zijn die over de taal Fortran voor MSX beschikken. Hij wil deze programmeertaal gebruiken voor de besturing van zijn elektrische trein. Met uw reacties kunt u zich melden bij het secretariaat van de gg (08850-22780).

Probleem
Tijdens de HCC Dagen zijn er door diverse MSX'ers Teletekst-decoders aangeschaft. Bij thuiskomst ontstonden er enkele problemen. Want in combinatie met wat oudere videorecorders blijken de decoders niet te werken. Dit ligt niet aan uw computer of aan de decoder, maar aan het type videorecorder. Ook wist een lid te melden dat de Teletekst-decoder in samenhang met een Philips-monitortuner wel goed en gemakkelijk werkt.

Fons Thijssen

HCC NewBrain gg

De NewBrain gebruikersgroep houdt haar voorjäarsbijeenkomst op zaterdag 20 april in de Streekschool voor BBO, Lammenschanspark 1, 2321 JK Leiden. De aanvang van de dag is om tien uur. Tot vier uur kunt u er terecht voor het uitwisselen van ervaringen, voor software en informatie over de NewBrain. Om half twee is er een ledenvergadering. Onze leden krijgen nog een uitnodiging met alle details thuisgestuurd.

Menno Stevens

HCC Olivetti gg

Onze laatste bijeenkomst was een groot succes. De lokatie in Houten bleek een goede keuze. Het was weer ouderwets gezellig en druk. Dit is een stimulans voor het bestuur om nog beter hun best te doen voor de volgende bijeenkomst van 24 maart. Het programma ziet er dan als volgt uit.
Om 11.00 en 14.00 uur is er een lezing over DRDOS 5.0. Tevens zal een aantal sharewareprogramma's worden getoond, die u mee naar huis kunt nemen om ze verder te proberen. Er is een scanner aanwezig om uw plaatjes te scannen en verder wordt de ombouw van een M240 naar een 80286/80386 getoond. Natuurlijk zijn er standaard activiteiten zoals het herinkten van printerlinten en de verkoop van diskettes, stofhoezen en geselecteerde softwarepakketten.
De bijeenkomst op 24 maart duurt van 10.00 tot 15.30 uur en vindt plaats in het HCC-Kantoor, Standerdmolen 8, Houten.

Toeleggen
Het bestuur gaat zich toeleggen op betere ondersteuning en meer service. Wij kunnen hierbij best wat hulp van leden gebruiken. U kunt zich aanmelden bij het secretariaat.
Er is en vervanger voor de afgetreden secretaris gevonden. Het adres is nu: postbus 499, 4600 AL Heerlen. Wij verzoeken u beleefd uw vragen schriftelijk aan ons te sturen. Ook kunt u inloggen op HCC-Olivetti-10 (500/125).
Er worden nu in Breda, Leiden, Tilburg, Utrecht en Zwolle samen met plaatselijke leden en HCC afdelingen lokale bijeenkomsten georganiseerd. Zie voor de data de agenda de Nieuwsbrief.

Theo van Lottum

HCC P2000 gg

Op 20 april zijn wij te gast op de open dag van de PTC in de Veemarkthallen in Den Bosch. De volgende gebruikersdag is op 7 september in het HCC-kantoor in Houten. Op beide dagen kunt u terecht met uw vragen over de P2000, modems en printers. Er is veel documentatie aanwezig. Verder is er hard- en software voor de verschillende P2000-machines te koop.

Geen reactie
Op ons verzoek aan actieve mensen (die willen helpen in het bestuur) om zich aan te melden, hebben we nog geen reactie gehad. Dus als een bestuursfunctie jou iets lijkt, neem dan contact met op met het secretariaat.

Steker
Na veel speurwerk is ons nu alles bekend over de P2500, met of zonder SESAM steker. UCDS-Pascal kan nu werken op de P2000M, P2000C en P2500. En als u dit leest, is onze P2000-Fido weer bereikbaar op 020-6892992.

Adres
Voor lijsten van PD-software kunt u het beste een aan u zelf geadresseerde en gefrankeerde enveloppe naar de gg sturen. Doe er ook nog een losse postzegel van 75 cent bij, want sommige lijsten zijn erg zwaar. Vergeet niet te vermelden over welk type computer (P2000T, P2000M of P2000C) u beschikt.
Telefonische vragen kunt u kwijt via 020-6892875, van maandag tot vrijdag van 19.00 tot 21.00 uur. Let op! Dit telefoonnummer is veranderd.

Anet

SHARP MZ-GG

Gebruikersgroep

Ik zal mij eens op een aantal duistere zaken richten. Allereerst het beeldscherm. Zonder scherm heeft u geen zicht op wat de computer doet. Omdat de MZ-800 de 'eigen' 800-instelling en de oudere 700-/80K-modes kan gebruiken, zijn er twee instellingen. Nu levert dit voor 800 Basics geen problemen op. Maar heb je het lef er een 700 Basic in te stoppen, dan kan het scherm wel eens op zwart gaan. Zwarte magie? Welnee, een kwestie van één dipswitch fout. Zonder nu al te technisch te worden, wil ik toch even vragen aan de achterzijde van het apparaat te kijken. Links zie je vier dipswitches. Zet dan de linker van de vier naar boven en het probleem is opgelost. Het aan/uit-knopje van de monitor wil overigens ook wel eens helpen.

Backup
Kent u ze ook? Programma's en bestanden die in het niet verdwijnen? Dan bedoel ik niet het simpelweg zoekraken van cassettes in stapels papier. Daar kun je legio opbergbakken voor krijgen. Zelfs voor quick-diskettes is wel een handig formaat systeembakje te vinden bij de kantoorboekhandel.
Nee, boeiender is het als een cassette plots gevuld blijkt met fijne muziek in plaats van het verwachte gesnerp. Bijvoorbeeld als de A en B-zijde zijn verwisseld. Het is ook heel fijn als je denkt dat het saven goed is verlopen, maar achteraf een deel in een drop-out of de aanloopband is verdwenen. Dat laatste gebeurt gelukkig weer niet zo snel door (automatisch) tweemaal saven. Weliswaar staat het beginblok er één keer op, maar zit er een bitje fout in het eerste deel, dan wordt gewoon doorgelezen tot het einde. Dat verklaart bovendien waarom het saven bijna tweemaal langer duurt dan het laden!
Maar u begrijpt waar ik heen wil: een extra backup kan veel ergernis besparen. Zorg met name bij QD's voor voldoende lege diskettes. Zit een keer alles vol, dan reorganiseer je zo'n QD niet zo snel meer.

Bijeenkomsten
Duistere zaken ook op bijeenkomsten. Heb je wel eens bij een paar doorgewinterde Sharpers staan luisteren? 'Ze laden vanaf 1000, mergen er weer een stukkie bij en na RUN komen ze SIZE tekort...' Volg je 'm nog? Ik niet meer, maar als je er even bij gaat zitten leggen ze het je haarfijn uit. Sterker nog, het wordt zelfs heel gezellig, zeker als je de Sharp computer weet mee te nemen. Je ziet dan ook dat bijeenkomsten een vaste groep bezoekers kennen. Ook ditmaal staan de gegevens weer 'verstopt' in de agenda van de Nieuwsbrief.

Argonaut
Inmiddels is de tweede Argonaut van '91 verschenen. In de (gratis) ledenbrief staat precies waar u de *f* 15,- naar over kunt maken. De ledenbrief is aan te vragen bij het secretariaat: Lis 14, 1273 CD Huizen.

Jan Jonkman

HCC Tulip gg

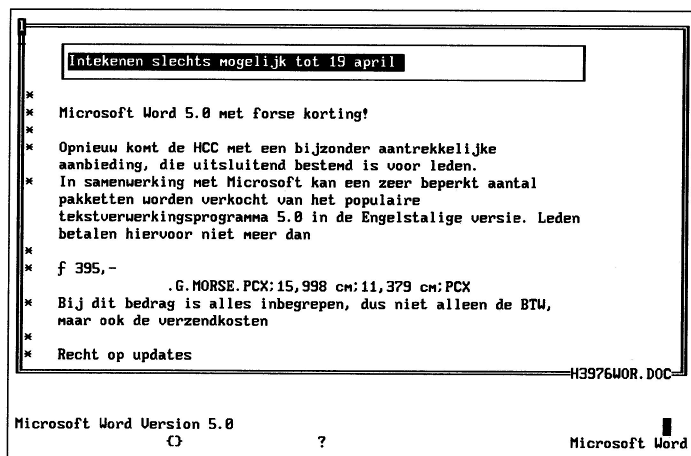
Eerst een woord van dank aan allen die reageerden op het stukje van Herman Idzerda in het februarinummer. Doordat deze mensen aangaven het bestuur te willen ondersteunen, kan het bestuur nu ook inderdaad over een aantal extra krachten beschikken als hulp bij zijn aktiviteiten.

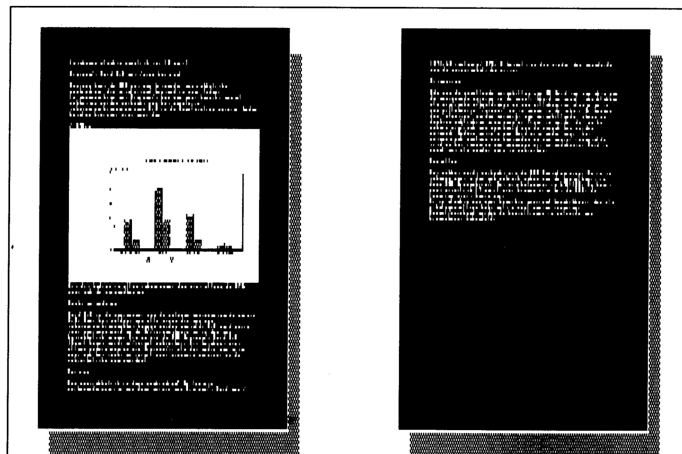
Voortgang
Hoewel de voortgang in de computerwereld niet stilstaat (kijk maar naar onder andere de ontwikkeling van de Tulip Vision Line en de nieuwe DC386SX) vergeten wij ook de bezitters van de System I, Extend of Compact I niet. Voor deze leden gaan wij een softwarebibliotheek opzetten. Verder zullen wij de lijst met namen van 'experts' uitbouwen. Heeft u dus specifieke kennis op het gebied van de System I of de Extend, of beschikt u over (niet meer in de handel verkrijgbare) software, neem dan even contact op met het secretariaat: via telefoonnummer 08334-73038 of via postbus 146, 6980 AC Doesburg.

John Piek

Intekenen slechts mogelijk tot 19 april 1991

Microsoft Word 5.0 met forse korting!

**Opnieuw komt de HCC met een bijzonder aantrekkelijke aanbieding, die uitsluitend bestemd is voor leden.
In samenwerking met Microsoft kan een zeer beperkt aantal paketten worden verkocht van het populaire tekstverwerkingsprogramma Word 5.0 in de Engelstalige versie. Leden betalen hiervoor niet meer dan ƒ 395,-.
Bij dit bedrag is alles inbegrepen, dus niet alleen de BTW, maar ook de verzendkosten. Het pakket is alleen verkrijgbaar op 5,25 inch diskettes.**

Recht op updates

Word 5.0 is de voorganger van de onlangs gepresenteerde versie 5.5. Maar het voldoet aan alle eisen die aan een tekstverwerkingspakket kunnen worden gesteld. 5.0 werd vorig jaar gepresenteerd op de Efficiencybeurs en is dus nog betrekkelijk nieuw. Wie nu via de HCC Microsoft Word 5.0 (Eng.) koopt wordt officieel gebruiker. Dit betekent niet alleen ondersteuning via Microsoft, als dat nodig zou zijn, maar ook het recht op inruil voor nieuwere versies, op de gebruikelijke voorwaarden!

Korting

Hoe aantrekkelijk is deze aanbieding? De laatste verkoopadviesprijs van deze versie van Microsoft Word was ƒ 1291,65 inclusief BTW. U betaalt nu dus minder dan eenderde van de oorspronkelijke prijs.

Uitvoering

Eén van de opvallende verschillen van MS Word 5.0 ten opzichte van de voorgaande versies is de mogelijkheid om zowel tekstblokken als grafische afbeeldingen op een willekeurige plaats en in een willekeurig 'formaat' op te nemen in de tekst. Er kunnen dus 'plaatjes' worden verwerkt van verschillende teken- en desktop publishing programma's.
Fraai is verder dat op het scherm grafisch een voorbeeld van de opmaak kan worden getoond. Andere extra's van Word zijn onder meer: het automatisch opslaan van bestanden na een vooraf ingestelde tijd en het invoeren van gegevens uit spreadsheets. Word is zowel met als zonder muis te gebruiken.

Bestellen

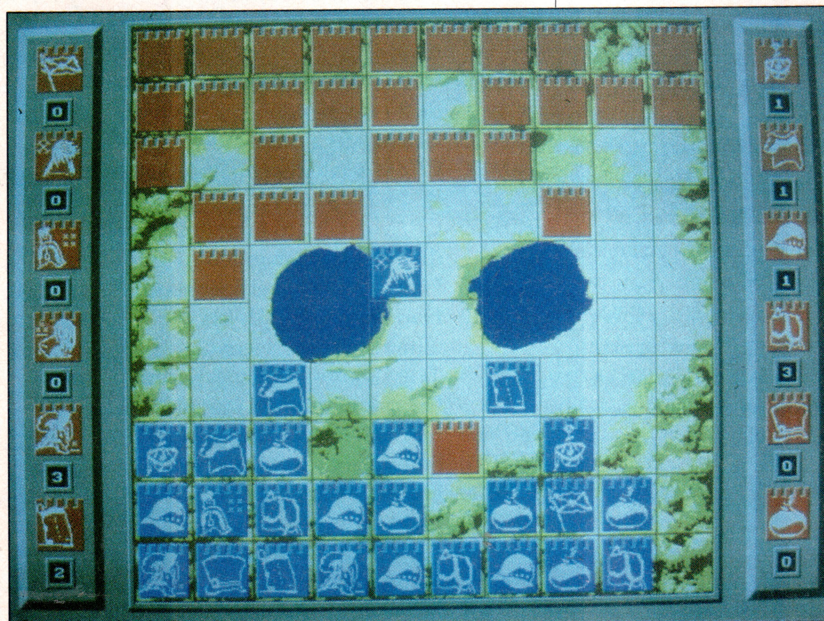
Het pakket wordt verkocht via de HCC Bestelservice. Om in te tekenen moet u dan ook gebruik maken van de bestelkaart in deze HCC Nieuwsbrief. Het artikelnummer is 6401135. Uw kaart moet uiterlijk 19 april 1991 binnen zijn bij de HCC, de levering start begin mei.
Er is slechts een zeer beperkte voorraad beschikbaar, dus als u belangstelling hebt zult u snel moeten reageren. Vanzelfsprekend worden de bestellingen in volgorde van binnenkomst behandeld.

Stratego

Spelen voor een goed doel

Stratego-PC is voor iedereen vrij te downloaden op het M.S.-BBS (maar bijvoorbeeld ook het HCC Nieuwsbrief BBS 02159-17024).
Met deze versie kunt u, zonder code, alleen de demo bekijken. Lijkt het spel u iets, vraag dan een code aan. Na betaling van het vereiste bedrag krijgt u de code thuisgestuurd.
Ook niet modem-bezitters kunnen het spel bestellen. Maak dan het vereiste bedrag + ƒ 5,- diskette- en portokosten over.

Stratego, hét spel voor lange winteravonden, bestaat uit een speelbord waarop twee tegenstanders hun leger opstellen. Zo'n leger heeft veertig stukken, variërend in 'rang' van bom tot maarschalk. De twee spelers kunnen de opstelling van de stukken van de tegenpartij niet zien en moeten zich door verkennen en aanvallen door het leger van de tegenstander heen worstelen tot aan de vlag. Als de vlag van de tegenstander is veroverd, is het spel ten einde.

Stratego bestaat sinds enige tijd ook in computervorm. Er komen dure commerciële uitvoeringen uit het buitenland, maar er is nu ook een Nederlandse versie (voor MSX2-computers en PC's met CGA-, EGA- of VGA-scherm). Die Nederlandse versie is gemaakt door Jan Jongejan uit Stad aan 't Haringvliet (programmeerwerk) en Jos de Boer uit Warns (tekenwerk). Het spel wordt onder andere verspreid door de M.S.-BBS van Jos de Boer. De opbrengst komt geheel ten goede aan de Stichting Vrienden Multiple Sclerose Research. Multiple Sclerose is een ongeneeslijke ziekte, die gepaard gaat met onder andere verlammingsverschijnselen en verstoring van de gevoelszenuwen. De oorzaak van de ziekte is onbekend, een medicijn is er evenmin. M.S.-BBS Actievoerder Jos de Boer: *'Onze actie is een druppel op een gloeiende plaat, maar geeft een zee van hoop voor M.S.-patiënten (14.000 mensen).'* De voorlopige opbrengst is ƒ 33.307,-, een bedrag waar ze trots op zijn. Dit totaalbedrag is verkregen vanaf september 1988, door verkoop van andere donatiesoftware.

MSX2-versie

Stratego werd oorspronkelijk geschreven voor de MSX2-computer. Als u Stratego voor de eerste maal opstart moet de code worden ingevoerd die u tegen betaling van ƒ 30,- bij Jos de Boer kunt aanvragen. Hierna verschijnt het speelbord dat als twee druppels water op het echte speelbord lijkt. Grafisch kan het spel zijn mannetje of vrouwtje dus staan, zeker in vergelijking met de commerciële spellen.
Tijdens het spelen valt op dat het niet altijd even duidelijk is welke zet de computer heeft gedaan. Het is dus oppassen als de computer aan zet is.

PC-versie

Bij de PC-versie is er tussen uitvoeringen voor VGA-scherm (zeer fraai), EGA of CGA. De gelukkigen met een VGA-scherm krijgen er wat extra's bij, zoals een editor waarmee men eerder gemaakte opstellingen nog wat kan oppoetsen. Verder kan het geluid worden aangepast. Ook de PC-versie is beveiligd tegen kopiëren. Als u geen code invoert begint de PC tegen zichzelf te spelen.
Al tijdens het opstarten blijkt dat het maken van de opstelling ten opzichte van de MSX2-versie is verbeterd. Dat geldt tevens voor het spelniveau. Was winnen als MSX'er soms gemakkelijk, bij de PC moet toch terdege rekening worden gehouden met enige tegenstand. Het spelniveau is afhankelijk van de opstelling die de computer heeft. Deze kan de computer niet zelf verzinnen. Daarom worden alle opstellingen die u zelf maakt (maximaal vijfhonderd) in volgende partijen tegen u gebruikt. Het is mogelijk om een file met de opstellingen te ruilen met een kennis, waardoor weer wat onbekende posities van de vlag ontstaan. Verder kan gratis een DTA-file worden gehaald van het M.S.-BBS.
Een leuk extraatje van de PC-versie is dat met twee computers tegen elkaar kan worden gespeeld, eventueel op afstand.

Conclusie

Stratego voor de computer heeft een duidelijk verslavend karakter. Het spel zit goed in elkaar en de grafische afwerking is professioneel. Een leuk detail is dat het EGA speelbord in twee delen op de MSX is getekend en later aan elkaar is 'geplakt'. Voor de prijs hoeft u het in ieder geval niet te laten liggen.

Robert Schouten

Informatie

Stratego
Uitvoeringen: MSX2 (ƒ 30,-) PC met VGA-scherm (ƒ 45,-), EGA- of CGA-scherm (ƒ 35,-).
Verkrijgbaar via M.S. BBS Jos-tel
Online dagelijks van 21.00 tot 07.30 uur en in het weekend van 20.00 tot 12.00 uur. Teletype (8, N, 1) 300-1200-2400 (1200/75) baud.
Telefoon 05149-1837
Boppelâns 24
8721 GG Warns
Giro: 2827142 t.n.v.: Jos de Boer, Warns, o.v.v.: Stratego (MSX, CGA, EGA of VGA). Vermeld duidelijk om welke versie het gaat! Vergeet ook uw eigen adres niet.

Via de HCC Bestelservice kunt u centraal een aantal boeken en door de HCC uitgebrachte tijdschriften, mappen, boekjes en artikelen bestellen. Op de bestelkaart die u elders in dit blad aantreft vermeldt u, naast uw lidmaatschapsnummer, de gewenste artikelnummers. De artikelen ontvangt u in het algemeen binnen twee weken. Aan het begin van de maand na bestelling ontvangt u een factuur en een acceptgirokaart. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratiekosten in rekening gebracht.

Abonnement HCC Nieuwsbrief België (alleen voor HCC-leden)

3200000	HCC Nieuwsbrief België (geheel kalenderjaar) (bij aanmelding gedurende het jaar wordt een korting toegepast)	ƒ 35,-

Artikelen HCC DOS gg

5409000	Softwarebus abonnement *)	ƒ 25,-
5409320	CP/M catalogus programmatheek dl. 1	ƒ 20,-
5409321	CP/M catalogus programmatheek dl. 1 + ringband	ƒ 27,50
5409375	Introductie in CP/M	ƒ 15,-
5409420	CP/M catalogus programmatheek dl. 2	ƒ 20,-
5409421	CP/M catalogus programmatheek dl. 2 + ringband	ƒ 27,50
5409425	CP/M A5 gg ringband	ƒ 15,-
5409450	CP/M catalogus programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,-
5409455	CP/M catalogus programmatheek dl. 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,-
5409490	Handleiding Pegel boekhoudsyst.	ƒ 12,50
5409510	Handleiding GIAP/M administratiesysteem	ƒ 12,50
5409525	Telecommunicatie met Kermit (users and protocol manual)	ƒ 20,-
5409600	Softwarebus jaargang 1986 *)	ƒ 15,-
5409700	Softwarebus jaargang 1987 *)	ƒ 15,-
5409720	Het beste uit Softwarebus 83-87 CP/M	ƒ 15,-
5409900	Softwarebus jaargang 1989 *)	ƒ 15,-
5409990	Softwarebus jaargang 1990 *)	ƒ 15,-
5427001	MS-DOS instruktiepakket (2 diskettes (5,25") + handleiding)	ƒ 15,-
5427100	MS-DOS GG A5 ringband	ƒ 15,-
5427200	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,-
5427220	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 1 + 2 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427300	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 3 + 4	ƒ 30,-
5427320	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 3 + 4 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427490	Handleidng Pegel boekhoudsysteem MS-DOS versie	ƒ 15,-
5427500	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 5 + 6	ƒ 30,-
5427520	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 5 + 6 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427700	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 7	ƒ 15,-
5427710	Handleiding Fibo boekhoudsyst.	ƒ 15,-
5427720	Handleiding Habo boekhoudsyst.	ƒ 17,50
5427725	Het beste uit Softwarebus 83 - 87 MS-DOS	ƒ 15,-
5427800	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 8 + 9	ƒ 30,-
5427820	MS-DOS catalogus programmatheek dl. 8 + 9 + 1 ringband	ƒ 40,-

Artikelen HCC Genealogie gg

5436011	Programmapakket Genea1_2, 1.94 (voor de PC, 5,25", 360 Kb)	ƒ 15,-
5436021	Genealogieprogr. Zorn (mei '89) (dBase III+ appl., PC, 5,25", 360 Kb)	ƒ 15,-
5436033	Familiegeschiedenis N3.0 (Hijdra) (2 disks 5,25", 360 Kb)	ƒ 20,-

Artikelen HCC Sinclair gg

Deze zijn ook verkrijgbaar via de HCC Bestelservice. De artikelen, bestelnummers en prijzen zijn gepubliceerd in Impuls, het periodiek van de HCC Sinclair gg. Ook kan hiernaar geïnformeerd worden bij het HCC-kantoor.

Artikelen HCC Sinclair gg

5454081	Sinclair Impuls, jaargang 8 nr. 1, eerste kwartaal 1990	ƒ 10,-
5454114	Sinclair Spectrum programma's cassette 14	ƒ 10,-
5454153	Sinclair Onderwijs programma's cassette 3	ƒ 10,-
	Jubileumcassette magazijnmeester	ƒ 7,50
5454702	Sinclair RS-232 interface met software (cassette)	ƒ 42,50
	Pipet-flesje inkt voor printerlinten	ƒ 14,50

HCC diskettes (alleen leverbaar aan HCC-leden)

6301050	HCC 5,25" diskettes DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 19,50
6301053	HCC 3,5" diskettes DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 37,50
6301060	50 HCC 5,25" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 97,50
6301063	50 HCC 3,5" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 187,50

Artikelen HCC Modelbaanautomatisering gg

6302068	De computergestuurde modelbaan (vijfde druk)	f 28,50

Boeken Academic Service

6302109	PC-Write, PC-File+, PC-Calc, Procomm, PC-Outline (J. Schildermans)	f 68,-
6302111	Microsoft Basic (A. Van Veen)	f 29,90
6302112	Programmeertaal C (L. Ammeraal)	f 25,-
6302113	Basisscursus Multiplan (Krekels)	f 29,50
6302114	MS-DOS (R. Ashley)	f 45,-
6302134	MS-DOS: het maken van batchprogramma's	f 35,-
6302135	De Norton utilities (H. Endendijk)	f 29,50
6302140	Basisscursus WordPerfect 4.2 (Krekels)	f 29,50
6302141	Basisscursus 1.2.3. (Krekels)	f 29,50
6302142	Basisscursus WordPerfect 5 (Krekels)	f 29,50
6302143	Basisscursus MS-DOS (Krekels)	f 29,50
6302144	Basisscursus computergebruik (Krekels)	f 29,50
6302145	PC Tools Deluxe 5 (Kahrel)	f 45,-

Uitgeverij Pim Oets

Speciale aktie, alleen voor HCC-leden: 180 Tips & Trucs voor MS-DOS en PC-DOs met gratis Utilities-diskettes!

6302203	180 Tips & Trucs (met 3,5" diskette) (alleen voor HCC-leden)	f 49,-
6302205	180 Tips & Trucs (met 5,25" diskette) (alleen voor HCC-leden)	f 49,-
6302210	Aan de slag met WordPerfect 5.1 (Pieter Boonstra)	f 35,-
6302215	Handleidng dBase III plus (derde druk)	f 69,-

Speciale aktie: bij GW-Basic in de praktijk
Gratis diskette met bijbehorende software
Alleen voor HCC-leden

6302223	GW-Basic In de Praktijk (met 3,5" diskette) (alleen voor HCC-leden)	f 49,-
6302225	GW-Basic In de Praktijk (met 5,25" diskette) (alleen voor HCC-leden)	f 49,-

Fido/Dutchie

6310001	Dutchie 2.91d NL (5,25") (alleen voor HCC-leden)	f 79,-
6310002	Dutchie 2.91d NL (3,5") (alleen voor HCC-leden)	f 79,-
6310003	Dutchie update van 2.90c naar 2.91d (3,5") (alleen voor HCC-leden)	f 20,-
6310005	Dutchie update van 2.90c naar 2.91d (5,25") (alleen voor HCC-leden)	f 20,-

De updates werken niet zonder officieel pakket!

6310150	Telstar communicatiepakket voor de PC (5,25" diskette)	f 15,-

Diverse HCC artikelen

6401205	HCCN spelschijf 1 + 2 (5,25", MS-DOS)	f 15,-

HCC Dagen 1990 spelschijf met ondermeer Superfly en Tetris

6401213	HCC Dagen 1990 spelschijf (3,5", MS-DOS)	f 11,50
6401215	HCC Dagen 1990 spelschijf (5,25", MS-DOS)	f 10,-

Bestelnr	Nieuwsbriefnummer		Prijs
7130119	119	september '89	f 6,-
7130120	120	oktober '89	f 6,-
7130121	121	november '89	f 6,-
7130122	122	HCC Dagen catalogus 1989	f 6,-
7130123	123	december 89	f 6,-
7130124	124	januari '90	f 6,-
7130125	125	februari '90	f 6,-
7130126	126	maart '90	f 6,-
7130127	127	april '90	f 6,-
7130128	128	mei '90	f 6,-
7130129	129	juni '90	f 6,-
7130130	130	juli/augustus '90	f 6,-
7130131	131	september '90	f 6,-
7130132	132	oktober '90	f 6,-
7130133	133	november '90	f 6,-
7130134	134	HCC Dagen catalogus 1990	f 6,-
7130135	135	december '90	f 6,-
7130136	136	januari '91	f 6,-
7130137	137	februari '91	f 6,-
7130138	138	maart '91	f 6,-
7130999	beginnersnummer nov. '90		f 5,-

Olivetti supplies/add-on

8101001	Printerlint voor Olivetti DM100 printer (6 stuks)	f 105,-
8101002	Printerlint voor Olivetti DM290/292 printer (6 stuks)	f 125,-
8101005	Printerlint voor Olivetti DM105 (zwart)	f 50,13
8101006	Printerlint voor Olivetti DM105 (kleur)	f 47,58
8101050	Sprocket voor DM100 printer (voor kettingformulieren)	f 75,-
8101040	Set stofhoezen Olivetti M240/280 met monochroom scherm	f 25,-
8101041	Set stofhoezen M240/280 kleurenscherm	f 25,-
8101042	Set stofhoezen voor PC1	f 25,-
8101043	Stofhoes voor Olivetti DM100 printer	f 15,-
8101044	Stofhoes voor Olivetti DM 290/292 printer	f 15,-
8101045	Set stofhoezen voor Olivetti M24 met monochroom scherm	f 25,-
8101046	Set stofhoezen voor Olivetti M24 kleurenscherm	f 25,-

Publish Ware

DOS gg volumes uit Software-Bus

VOLUME 4114: MODSTAT - Statisch systeem , LS - Wetenschappelijke calculator. Het neusje van de zalm voor de statisticus. Het volume bevat een reeks statistiekprogramma's, ontwikkeld naar aanleiding van de statistiekcolleges van dr. R. C. Knodt. Vooral voor professioneel/wetenschappelijk gebruik. Het bevat een programma dat door middel van enkele simpele vragen tracht te ontdekken welke statistische test het meest geschikt is voor het onderzoek van de gebruiker. Daarna kan die test meteen worden uitgevoerd met het betreffende programma. Er worden meer dan veertig verschillende testen ondersteund, zodat er voor de meeste toepassingen wel een geschikte voorhanden is.

De **LS-1.00 Plus Scientific Calculator** kost bij registratie $ 39,-. Het is een geheugenresidente wetenschappelijke calculator, die maar 11 K aan geheugen beslaat in 'slapende' toestand. De calculator omvat onder andere drie types - logaritmen (ln, log 10 en log n), goniometrische functies inclusief inverse en hyperbolische functies, hoekconversies (graden, radialen, 'gradians'), datum en tijd rekenen, decimalen tot vijftien cijfers nauwkeurig, volledige statistische bewerkingen, drie types willekeurige getallen, berekening van standaarddeviatie, permutatie, en exponentiële functies, combinaties, printer- output, diskfile-output, en een door de gebruiker te definiëren opzoektabel. Hij werkt in binaire, octale, hexadecimale en complexe getalmodes. Bovendien werkt deze LS-1.00 Plus Wetenschappelijke Calculator met elk getal tussen 1,79 x 10^-308 en 1,79 x 10^308 (afhankelijk van de getalmode). De bediening geschiedt via de muis of het toetsenbord en is vergelijkbaar met die van een gewone zakrekenmachine.

VOLUME 2965: tekstconversie programma's. Een serie utility's voor tekstverwerker-conversie. Ze zijn (haast) alle van verschillende auteurs, en dan ook van verschillende kwaliteit.

ASC2MM is getest met een commercieel conversieprogramma dat Multimate bestanden kan lezen. Resultaat: enkele vreemde (maar oplosbare) foutjes en het verdwijnen van (maximaal) de laatste 128 tekens. ASC2WS vertaalt bepaalde tekens van gewone ASCII naar WordStar-formaat en vice versa. Net zoals Word en WSX21A, alleen kunnen die ook met harde returns (etcetera) overweg, en ASC2WS niet. Nuttig is ASC2WS als je ASCII-bestanden wilt gebruiken voor mailmerge binnen WS; het is bloedsnel en daarom voor dit doel handiger dan een ander vertaalprogramma.

CONVDCA zet DCA/RFT-bestanden (onder andere in gebruik bij Display-Write) om in puur ASCII. Je bent alle opmaak kwijt, zelfs zachte afbreekstreepjes en zachte returns. Lijkt goed te werken.

CONVDW is net zoiets als CONVDCA, maar dan voor originele Display-write 3 en 4 bestanden. Echter *veel* rijker dan CONVDCA. Zo is er optioneel geen vertaling van zachte naar harde returns (het kan 'één lange regel per alinea' leveren), en kunnen opmaakcodes zoals vet als ASCII-coderingen worden opgeslagen. (Het heet ook beter te zijn dan de ASCII-export die in DW is ingebouwd.)

FWCONV vormt één van de drie 'grote applicaties' op dit volume. Het primaire doel was om te vertalen vanuit het ietwat obscure pakket Final Word naar MS-Word c.q. ASCII, maar het blijkt veel ruimer bruikbaar. Het bevat namelijk ook de mogelijkheid om te vertalen van puur ASCII naar Word-ASCII en dat betekent zoveel als met een zekere intelligentie harde returns vervangen door zachte! Zeker niet slecht - hierdoor is de utility ook geschikt voor vertaling van ASCII naar WordPerfect, WordStar en andere tekstverwerkers.

TEXTCON is een 'ASCII preprocessor' met als uitsluitend doel conversies, zoals boven beschreven, te vergemakkelijken. Hij is veel complexer dan FWCONV (dus lastiger te bedienen), maar kan meer. Harde returns opeten, maar ook spaties en lege regels, tabs omzetten in spaties, enzovoort. Omgaan met returns is configureerbaar: voor Word, WP c.s., Display-Write, Multimate, PC-Write c.s. en met aparte aandacht voor WS.

WSX21A is een uiterst fraaie vertaler tussen ASCII en WordStar (tot en met versie 4) en omgekeerd. Kan in het te maken ASCII-bestand ook codes aanbrengen waarmee vertaling naar andere pakketten gemakkelijk is. Weinig documentatie, maar fraaie online-sturing, menu's en hulp. Annoyware (aan het eind 45 seconden reclame).

XWORD: Volwaardig conversiepakket voor tekstverwerking, dat de volgende pakketten ondersteunt (in deze versie; wie voor $20 registreert krijgt er meer): WordStar (tot en met versie 4), XY-Write, WS 2000, WP 4, Multimate, ASCII en Sidekick (= ASCII met tabs). Werkte prima, ook met Multimate teksten. Je kunt zelf een soort vertaaltabel ingeven, zodat het ook als elementair geheimschriftsysteem bruikbaar is.

TEXTOUT/5 is een op zichzelf staand programma voor IBM-compatibele computers, dat WP 5.0 bestanden omzet naar ASCII, 'DOS text' en 'generic word processing'-formaten. TextOut/5 is gelijk aan WordPerfects 'DOS Text' optie, maar zet tabs om in spaties, wat in WP 5.0 is komen te vervallen. In 'generic word processing format' worden alle (overbodige) spaties verwijderd die WP heeft ingevoegd bij bijvoorbeeld gecentreerde tekst. In TextOut/5 kun je de attributen als vet en onderstrepen met speciale karakters meenemen. TextOut/5 is twee maal zo snel als WP en kan tekst terughalen van bestanden die beschadigd zijn of door WP niet meer worden geladen.

Onder redactie van Marc van Munnen

VOLUME 4018 INTEXT - Tekstverwerking met Europese karakters. INTEXT is een meertalige woordprocessor die naast het Engels tenminste ook één andere taal toestaat. Nodig zijn aanvullende talenbestanden. Bijvoorbeeld Arabisch met &ARABIC. ZIP. Deze vervangen bestaande bestanden door specifieke taalinformatie. Na registratie (20 pond) is meer informatie beschikbaar en ondersteuning van 24-naalds-printers en laserprinters.

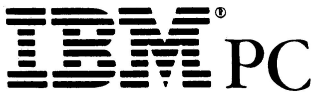
Bestelinformatie

Een MS-DOS volume kost *f* 6,- op 5,25 inch en *f* 7,50 op 3,5 inch floppy. Door er meer tegelijk te bestellen ontvangt u niet alleen meer programmaplezier (als DOS gg lid krijgt u elke zesde disk gratis), maar bespaart u bovendien op de kosten. Voor elke zending moeten wij *f* 5,- administratiekosten in rekening brengen.

Het besteladres is: ProgrammaTheek, Postbus 8086, 1180 LB Amstelveen. Vermeld vooral ook het disketteformaat. Wacht met betalen tot u de acceptgiro bij uw zending ontvangen hebt.

Meer informatie over de Programmatheek vindt u in ons DOS gg orgaan: de Software-Bus. U kunt zich daarop abonneren via de kaart in deze HCC Nieuwsbrief.

Ton van der Gaag

Gebruikersgroep

In de rubriek Publish Ware kan elke afdeling of gebruikersgroep van de HCC haar softwarebibliotheek van public domain en shareware software onder de aandacht brengen. Bijdragen graag in ASCII, WordStar- of WordPerfect-formaat, zonder opmaakcodes. Harde returns alleen bij einde alinea. Bijdragen kunnen van redactiewege worden ingekort en verspreid over meer afleveringen.
Kopij voor Publish Ware kan ingeleverd worden op de Redactie-Fido in Houten, telefoon 03403-78220, file area 5.
Uiterste termijn inzending voor HCC Nieuwsbrief 141 (juni): 15 april 1991.

PCNL-diskettes

De hier genoemde diskettes zijn afkomstig uit de PDS Software Bibliotheek van de IBM-PC gg. Al deze PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes. Voor bestelnummers, prijzen en de tien procent korting voor leden van de IBM-PC gg, zie de vier IBM-PC gg pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief. (Als u combineert met een bestelling uit PCNL-Memo dan betaalt u maar één keer verzendkosten.) Bij vrijwel elk programma is (vaak Engelstalige) documentatie aanwezig op de diskette.

Lege diskettes

Speciale actie van de IBM-PC gg: U ontvangt bij aanschaf van losse PCNL-diskettes gratis lege merkdiskettes. Kijk voor details in de vier IBM-PC gg pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief.

PCNL1101 - P-SCREEN v2.5. Programma voor het op eenvoudige wijze ontwerpen van tekstschermen met grafische symbolen, kaders, verschillende attributen, kleuren etcetera. De schermen kunnen opgeslagen worden in schermbibliotheken. Op de diskette is een voorbeeld aanwezig hoe de met P-SCREEN ontworpen schermen snel en flexibel in eigengemaakte QuickBasic v4.0 programma's te gebruiken zijn (.OBJ bestanden aanwezig).

PCNL1103 - Monopoly & PAM. Monopoly is de gecomputeriseerde versie van het gelijknamige bordspel. De weergave is in tekstmode, zodat geen grafische kaart nodig is. Deze versie gaat uit van de oorspronkelijke Parker Bros uitvoering met stratennamen uit Atlantic City in New Jersey. De computer speelt de bank, zodat valsspelen niet mogelijk is.
PAM is de Painless Accounting Menu Manager, een eenvoudig menusysteem waarin de gebruiker zelf zijn programma's kan installeren, met onder andere wachtwoordprotectie.

PCNL1105 - Nuts and things & Printshop Art. N&T is een bibliotheek van bestanden (*.DWG) voor gebruikers van het commerciële CAD-programma AUTOCAD (vanaf versie 2.6). De bestanden moeten worden geïmporteerd als block-icons en bevatten tekeningen van schroeven, bouten enzovoort. De maatvoering is voor USA 'standard military hardware'. Deze diskette bevat verder enkele bibliotheken (*.NAM en *.DAT) met grafische plaatjes voor gebruik in het programma Printshop (PS zelf niet aanwezig). Aanwezig onder andere: dieren, mensen, computers, muziek, patronen, transport etcetera. Deze bestanden kunnen ook bekeken worden met het programma GETART op PCNL1084.

PCNL1107 - OCR v1.04S, Fastsort v1.3 & Mahjongg v3.0. OCR is een programma voor het inlezen van tekst met behulp van een scanner (optical character recognition). Het programma herkent standaard vier verschillende lettertypes met een grootte van 8 tot 30 punts. Via de 'learning mode' en 'font editing' (EGA of VGA vereist) kan het programma ook andere fonts leren herkennen. OCR kan rechtstreeks werken met de HPscanjet of gebruik maken van TIFF-formaat bestanden.
FASTSORT is een super sorteerprogramma voor onder andere dBase (.DBF), binaire bestanden en ASCII-tekstbestanden (comma delimited, CR delimited, conversies ook mogelijk). FS sorteert maximaal 32 verschillende bestanden (aan de hand van maximaal 32 velden) naar één uitvoerbestand. Sorteervolgordes; ASCII, EBCDIC, LEXICAL of zelf instelbaar.
MAHJONGG is een fraaie grafische (Hercules, EGA of VGA) uitvoering van het bekende Chinese spel, met muissupport.

PCNL1108 - XLISP v2.0 & SPA:WN. XLISP is een LISP-implementatie van deze vijfde generatietaal voor PC's. XLISP is gebaseerd op Common Lisp, maar bevat uitbreidingen op het gebied van Object Oriented Programming (OOP). Deze diskette bevat de compiler, een linker en uitgebreide (Engelstalige) documentatie.
SPA:WN staat voor Structured Programming Automated: Warnier Notation. Een programmeerhulp voor het top-down programmeren in een willekeurige programmeertaal (BASIC, Pascal, dBase, Assembler, etcetera). Met SPA:WN kan de programmeur zich in eerste instantie concentreren op het concept van het programma door het maken van een Warnier Diagram. Vervolgens wordt dit diagram stap voor stap ingevuld met statements in de betreffende programmeertaal. SPA:WN maakt uiteindelijke van de onderdelen een compleet programma. De PASCAL broncode van SPA:WN is op diskette aanwezig, inclusief het Warnier Diagram (in een .WAR bestand die geschikt is voor SPA:WN zelf) waarmee het ontwikkeld is.

PCNL1109 - HAM v2.0. Amateur Radio Logbook Program, zoals de naam al zegt, voor radioamateurs die hun logbook (met QSO's en QSL's) willen bijhouden met behulp van de computer. Eenvoudig in gebruik en volledig menugestuurd.

PCNL1110 - The American States. Engelstalig computerondersteund lesprogramma voor het leren van de geschiedenis van de Verenigde Staten van Amerika. Het programma bestaat uit twee onderdelen, 'State History' en 'Quizstat'. State History bevat een grote hoeveelheid informatie over de verschillende staten; oprichtingsdatum, grootte van de bevolking, oppervlakte, afkorting, hoofdstad, bijnaam, staatssymbolen (vogel, bloem en boom). Quizstat stelt vragen aan de gebruiker in de vorm van een kwis. Het programma kan echter ook gebruikt worden om specifieke informatie over de staten op te zoeken.

Johan Hageman

Veel software beschikbaar via groeperingen HCC

Voor vrijwel iedere toepassing wordt software aangeboden door de groeperingen van de HCC. Of het nu om tekstverwerken, databases, spreadsheets, printerdrivers of grafische programma's gaat, u vindt het bij de HCC.
Op het HCC Fido-net vindt u vele duizenden programma's. Maar ook op bijeenkomsten van afdelingen en gebruikersgroepen is vaak software beschikbaar. De derde mogelijkheid is: schriftelijk bestellen. Meer informatie vindt u in het verenigingsnieuws.

Toegang tot het BBS

Ron van der Nagel

In deze aflevering ga ik er vanuit dat u er in geslaagd bent uw modem op de computer en telefoonlijn aan te sluiten en dat het u dus lukt om met een Bulletin Board Systeem (BBS) te bellen. Deze keer zal ik bespreken hoe u toegang krijgt tot zo'n systeem.

Voordat u met een bulletinboard kunt bellen zal er natuurlijk eerst een lijst met telefoonnummers van BBS'en aanwezig moeten zijn. Zoals in de vorige aflevering van deze serie al te lezen was staan de HCC BBS'en maandelijks in de Nieuwsbrief. U zou dus kunnen beginnen met het bellen van één van die HCC Fido-nodes.

Nadat u het datacommunicatieprogramma de opdracht tot bellen hebt gegeven zal het modem proberen een verbinding te maken. Omdat sommige BBS'en vrij druk bezet zijn kan het soms enige tijd duren voordat deze verbinding er is. In dit geval zal de programmatuur het nummer van het board meerdere malen 'draaien' totdat het wel gelukt is, of totdat het maximaal aantal pogingen er op zit (dit kunt u zelf in het communicatieprogramma opgeven).

Verbinding

Zodra de verbinding gelegd is wordt hier (meestal) met CONNECT op het scherm melding van gemaakt, waarbij mogelijk ook nog een alarmtoontje te horen is. Vervolgens moet u enkele malen op de spatiebalk of Entertoets drukken. Daarna zal gevraagd worden om op de Escapetoets of op de letter B te drukken. Dit is nodig om het BBS te laten weten dat het om een 'menselijke beller' gaat en niet om een andere computer die iets komt ophalen of afgeven (hier kom ik in een latere aflevering nog op terug). Daarna zal het bulletinboard worden opgestart.

Het is bij het gebruik van een BBS noodzakelijk dat uw identiteit bekend is. Daarom vraagt het bulletinboard achtereenvolgens naar de voor- en achternaam. Omdat sommige BBS-programma's (en programma's die daarbij nodig zijn) slechts met tweedelige namen kunnen werken moet uw naam eventueel worden aangepast. Een naam als Jan Piet van der Roer wordt dan dus Jan.Piet van.der.Roer (let op de punten). Als u het BBS voor de eerste keer belt zult u eerst een aantal vragen moeten beantwoorden. In ieder geval wordt er naar een woonplaats en een wachtwoord gevraagd. Verder heeft het programma soms een aantal gegevens nodig om te weten met welke apparatuur u werkt.
Via deze weg kunnen gegevens als schermlengte, kleur/geen kleur, wel/geen IBM-PC karakters, enzovoort, op de juiste manier naar u worden verstuurd. Daarnaast zal de beheerder van het BBS (de sysop, of SYSteem OPerator) ook een aantal zaken willen weten (zoals adres, telefoonnummer, de apparatuur waarmee u werkt).

Lidmaatschapsnummer

Er wordt ook gevraagd naar uw HCC lidmaatschapsnummer. HCC-leden hebben namelijk in veel gevallen meer mogelijkheden (een hoger 'privilege') op een HCC-BBS. Omdat het aanpassen van het toegangsniveau nu nog met de hand gebeurt zal het misschien enkele dagen duren voordat de gegevens gecontroleerd zijn en uw privilege wordt verhoogd. Op sommige boards komt u echter niet automatisch in de vragenlijst terecht. U moet dan vanuit het hoofdmenu de vragenlijst oproepen (bijvoorbeeld met R)egistreer).

Eenmaal in het hoofdmenu (main menu) zijn er verschillende opties die van BBS tot BBS kunnen verschillen. Op de HCC Fido-nodes bestaan daarentegen eenduidige menukeuzen. Momenteel zijn dat vooral Engelstalige menu's, maar dit jaar zullen de meeste boards van de HCC vermoedelijk overschakelen op een ander BBS-programma (Maximus), waardoor er vermoedelijk ook Nederlandstalige menu's op deze systemen verschijnen.

```
=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=
|                                   |
|  H C C  Nederland       __        |
|  ---------------       /  \       |
|    Postbus 149        /|oo \      |
|  3990 DC  Houten     (_|  /_)     |
|  ---------------      _`@/_ \  _  |
|  * HCC-Fido-Net*     | HCCN | \ \\ |
|                      |______|  \ >>|
|       ______          //||  / \// |
|      / FIDO \         //|| _\  /  |
|     /Redactie\       (_/(_|(____/ (jm)|
|      `-------'                    |
|      zone 2 net 500 node 402      |
|-----------------------------------|
| Sysop              Jan Leijerweerd |
=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

Tik je HELE NAAM in EEN keer in na
de vraag: Your FIRST name:

>>>> CONTROLEER JE NAAM GOED!!!
Your FIRST name:
ALT-F10 HELP | ANSI-BBS | FDX | 2400 N81 | LOG CLOSED | PRT OFF | CR | CR
```

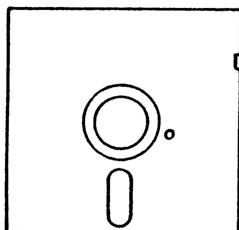
Hoofdmenu

In het hoofdmenu staan twee belangrijke opties, namelijk Files en Messages. De eerste keuze brengt u in het Files-menu. Vanuit dit menu kunt u files (programma's en andere bestanden) van het BBS naar uw computer overzetten, iets dat ook wel *downloaden* wordt genoemd. U kunt ook bestanden náár het BBS versturen. Dit heet dan *uploaden*. Het Messagemenu geeft toegang tot de vele berichtengebieden. De berichten die in sommige gebieden zijn ingetikt worden verspreid door het hele HCC-net, heel Nederland of zelfs wereldwijd. Over deze berichten (echomail) wil ik het de volgende keer hebben.

Kosten

Tot slot nog even een waarschuwing. Als u achter de computer zit en contact met een BBS hebt moet u wel beseffen dat de PTT u uiterst dankbaar is voor elke minuut die u aan de lijn hangt. Bellen met een BBS buiten het basistarief kost overdag 15 cent per 47 seconden en in de avonduren (tussen 18.00 en 08.00 uur) en in het weekeinde 15 cent per 94 seconden. Belt u binnen het basistariefgebied dan zijn de kosten overdag 15 cent per vijf minuten en 's avonds of het weekeinde 15 cent per tien minuten. Overigens zijn feestdagen voor de PTT *geen* bijzondere dagen en geldt het gewone tarief. In het boekje Nationaal Telefoneren (te bestellen via een bestelkaart uit de telefoongids) staat meer informatie hierover, naast een overzicht van alle basistariefgebieden in Nederland. Uw basistariefgebied is groter dan u misschien denkt.
Er zijn trouwens programma's die opgeven welke BBS'en in die lijst binnen uw basistariefgebied liggen en er zijn programma's die een lijst met netnummers van uw basistariefgebied op het scherm kunnen zetten (onder andere KT3 en telnet#). Deze programma's zijn op sommige bulletinboards te vinden.

Reacties op deze serie artikelen zijn welkom in de echomail area van de HCC Nieuwsbrief (op elk HCC-BBS te vinden) of via netmail naar nodenummer 500/133.

DOS gebruikers groep gegevens

VOOR MS-DOS PC-DOS OS/2 CP/M **VOL. 5.1**

De **HCC-DOS-gebruikersgroep** is er voor die computerhobbyisten die een computer hebben met een (hardware-onafhankelijk) DISK OPERATING SYSTEM. Leden van de HCC (Hobby Computer Club) kunnen gratis lid worden van één van de gebruikersgroepen van de HCC.
Is men al aangesloten bij een gg, dan kan men voor maar ƒ 5,- per jaar ook lid worden van de DOS-gg.

De DOS-gebruikersgroep houdt zich bezig met de volgende aktiviteiten:
1. Het verspreiden van software via haar **ProgrammaTheek**;
2. Ze houdt **landelijke bijeenkomsten** voor haar leden rond specifieke thema's (bijvoorbeeld Basicode, databases, programmeertalen);
3. Ze houdt **regionale bijeenkomsten** in samenwerking met de HCC-afdelingen;
4. Ze heeft een **vraagbaak**, waar mensen met vragen over MS-DOS, CP/M en OS/2 terecht kunnen;
5. Ze geeft een softwaretijdschrift uit: de **SoftwareBus**, met artikelen over programmeren, programmatoepassingen en dergelijke. Aan de SoftwareBus is een 'Aanhangwagen' gekoppeld waarin de nieuw verschenen volumes ProgrammaTheek worden opgenomen inclusief een uitgebreide beschrijving. De SoftwareBus verschijnt 6 maal per jaar en omvat ongeveer 100 pagina's per nummer;
6. De DOS-gebruikersgroep beschikt over een aantal **BulletinBoards**, voor uw meldingen, vragen en berichten en voor het plaatsen of opvragen van programma's (up- en down-load).
7. En tenslotte heeft ze een speciale S5-service voor haar leden: het **Software Service Super Selectie Systeem.** Voor slechts ƒ24,- (5,25") of ƒ30,- (3,5") krijgt u, gespreid over 1 jaar, 6 kroonkeusdiskettes - gestuurd, die speciaal voor u zijn uitgekozen uit de ProgrammaTheek.

OPTIKS - plaatjes vertalen (Volume 4022)

Plaatjes zijn 'in'. Was het vroeger rage om Snoopy-kalenders bestaande uit 'X'-tekens te verspreiden, met de huidige hoge resolutie PC's gaat men veel verder. Beelden met 16 kleuren en 500 beeldlijnen zijn al heel gebruikelijk - en als jouw videokaart het niet aankan wordt het plaatje gewoon wat 'grofmaziger' getoond. In grijstinten, als je een zwart-wit scherm hebt. (Hercules of CGA is minimaal vereist.)

Eén van de belangrijkste 'standaards' voor plaatjes is GIF: (Compuserve) Graphics Interchange Format. Maar ook PCX en GEM en TIFF, en noem maar op, worden veel gebruikt; ook op Mac's, Atari's en Amiga's overigens.

Maar je zult steeds zien dat de plaatjes van je buurman nét niet met jouw programma te gebruiken zijn.

De DOSgg weet raad. Met OPTIKS kun je vele verschillende plaatjesformaten lezen. En weer wegschrijven naar andere formaten. Maar... de schrijver heeft het schrijven van enkele formaten uit deze shareware-versie weggelaten (want wij Nederlanders zijn vaak wat zuinig...); die functioneren alleen in de geregistreerde versie.

Een klein overzicht van grafische formaten (niet volledig) die gelezen kunnen worden:
A) AutoCad SLD,Lotus PIC, Postscript
B) ASCII, Amiga IFF, BLOAD formaten van nagenoeg elk scherm, GEM, GIF, Halo .CUT, HP printer en soft fonts, MacIntosh, Newsmaster, Newsroom, PCR, TIFF, Wordperfect WPG en niet te vergeten: PCX.

De formaten onder A) zijn zogeheten **vectorformaten.** Zij slaan een plaatje niet op als puntjes-patroon, maar als "meta-beschrijving" van de patronen. Hiermee kan op dure zet-systemen de mooiste resolutie worden bereikt, omdat men niet gebonden is aan de resolutie van je beeldscherm.

De formaten onder B) zijn allen **pixel-formaten.** De resolutie is beperkter, al zijn GIF's in principe gemaakt voor 'VGA-resolutie' en worden er bij vertonen voor simpeler monitoren details weggelaten. Op pixel-formaten kun je makkelijk wijzigingen aanbrengen, omdat je geen rekening hoeft te houden met moeilijke vectoren.

OPTIKS laat je ook nog op de ingelezen plaatjes een heleboel bewerkingen doen, zoals plaatjes door elkaar heen zetten, roteren en tekst bijvoegen. Daarna kun je het in een (in deze versie) beperkt aantal formaten wegschrijven. Dat zijn: Basic, Bload van nagenoeg alle schermen, MAC, PCR, PCX en COM (dus een executable plaatje!). Zoals gezegd: de geregistreerde versie heeft er meer, maar... uit een pixel-formaat kan NOOIT een vector-formaat worden gemaakt (behalve een manke Postcript-variant).

Het programma kan op een groot aantal schermen draaien, Daaronder: VEGA, VGA, EGA, CGA, Hercules, AT&T en nog een stel. Het programma zoekt zelf uit welke kaart je hebt.

Xtree (volume 7174)

Xtree is een uiterst handig harddisk- en diskette-onderhouds-programma dat de gebruiker in staat stelt om door middel van een duidelijke directory-struktuur onderhoud te plegen aan de disk. Het programma is in alle opzichten makkelijk te gebruiken en kent een aantal handige opdrachten, die op DOS-nivo een stuk ingewikkelder zouden zijn, zoals wissen/kopiëren/hernoemen/printen. Ook het aanmaken of wissen van directories of het kopiëren van dir's is met Xtree vrij gemakkelijk uit te voeren.
Xtree200 is een evaluatie-versie.

```
Path: \DOS

 ├──CATALOG                                          FILE: *.*
 │   ├──CPM
 │   └──DOS                                          DISK: C:
 ├──DOS                                               Available
 ├──DOSGG                                               Bytes: 5,115,904
 ├──EVEN
 ├──HCCDGN                                           DISK Statistics
 ├──NORTON                                            Total
 ├──NWSBRF                                              Files:        930
 │   ├──APRIL                                           Bytes:14,967,706
 │   ├──FEB                                          Matching
 │   └──MAART                                           Files:        930
 │       └──TIJD                                        Bytes:14,967,706
 └──PRNUTIL                                          Tagged
                                                        Files:          0
 ASSIGN   .COM    FORMAT  .COM    MODE    .COM          Bytes:          0
 BACKUP   .COM    GRAFTABL.COM    PARK    .COM       Current Directory
 DEBUG    .COM    GRAPHICS.COM    RESTORE .COM         DOS
 DISKCOPY.COM     LABEL   .COM    TIMER   .COM         Bytes:    140,601
```

Een XTREE-scherm

De nieuwste Public-Domain-volumes

Deze software is zo nieuw, dat ze nog niet is gereviewd, maar dat volgt zo spoedig mogelijk! Zie voor bijzonderheden de komende SoftwareBussen.

DOS

VOL. 5.2

7123 Spellen voor MS-WINDOWS (ook versie 3) o.a. Tetris, Mahjongg, NIM, Breakoutm, Puzzle, eigen dobbelsteen-ontwerp (o.a. voor Dungeons & Dragons, maximaal 999 zijden!)
7125 SHARESPELL komplete interaktieve spellcheck (Eng.) Voor ASCII bestanden. Geeft alternatieven. 51500 woorden aanwezig in dictionary.
7126 PC Professor - leersysteem voor GW-Basic. Een serie lessen en voorbeeld-programma's om BASIC onder de knie te krijgen.
7127 Desmet FULL *C* compiler (small model) De volledige C compiler van Desmet, zoals die jarenlang is verkocht. Enige limiet: alleen 'small model' (64 K code, 64 K data). Ondersteunt de ANSI C-standaard.
7128 SURPASS Pascal compiler Volledige implementatie van standard Pascal volgens Jensen/Wirth met enige uitbreidingen, w.o. graphics. Fullscreen editor en debugger incluis. Hoofdprogramma slechts 32 K!
7129 dBASE 4 kursus op disk - standalone dan wel met DB4. Uitgebreide kursus, 1 megabyte na uitpakken. Met 450 K aan programma-voorbeelden en lessen over vele onderwerpen.
7130 Lightning Word Search. Separate index-bouwer en zoeker. Indexbouwen is traag en kost disk-ruimte, zoeken is daarna **bloed**snel. Op een of meerdere kondities of zoekwoorden. **DMP Spooler** is een printer-spooler die vrijwel volledig in XMS/EMS zit.
7131 DOS utils: TRAP interr, een TSR debugging hulpmiddel dat de interrupt vectors toont. **GSR text** is 'globaal zoek & vervang' door een SERIE tekstbestanden. **RDIR subdirstat** toont de subdirectories en hun bestands-omvang **grafisch,** desgewenst met taartgrafiek.
7135 DBF toegang vanuit Pascal en C, WP-koppeling. Meerdere libraries om vanuit C programma's DBF bestanden te benaderen (TC-DBF, DB3READ), ook Pascal toegang, WPMerge voor WordPerfect koppeling.
7137 PC-Aquarium. Nuttige (:->) toepassing! Vele, wisselende, tropische vissen op je scherm! Minimaal CGA vereist. Ideaal als je aan wat RUST op het scherm toe bent!
7138 XREF dBASE Crossref, maakt kruistabellen van alle .DBF bestanden, velden en indexen. **Sherlock file-vergelijker** meldt niet alleen maar verschillen, maar laat ook in 2 vensters bladeren totdat je weer synchroon bent in de vergeleken bestanden.
7139 WPMERGE Mailmerge is een kaartenbak met excellente koppelingen naar o.a. WP, MS-Word, WS en Sprint voor **Mailmerge. ZGEN Arc/Zip shell** is een shell voor o.a. LHARC, ZOO en PKZIP om archieven tebeheren en bestanden te verplaatsen.
7140 Q-PRO 4GL systeem, generiek MS-DOS. Komplete 4GL-omgeving ('demo-versie': geen volledig manual). Draait ook op LAN's en niet PC-compatibele DOS-sys--stemen. Kompakte programmeertaal. Met rapport- en schermgenerator.
7141 TWINTALK I: Windows datacom met DDE. Kompleet datacomprogramma voor Windows, met o.a. DDE en VT220 emulatie. **Crippleware**: deze demoversie staat slechts 10 minuten achtereen verbinding toe!
7142 TWINTALK II
7143 WINQVT Datacom is een DEC terminal emulator (tot aan VT220) met 132-koloms mode en file transfer. **WINFRAC** genereert fraaie fractals onder Windows 3.
7144 MUMPS voor PC: een 'klassieke' DATABASEprogrammeeromgeving met eigen interpreter. Deze disk bevat een komplete MUMPS plus **MUMPS File Manager**, maar **zonder DOCfiles.**
7145 Menu Manager: een menumanager voor al je applikaties, plus: **FASTFOOD**: een komplete dieet- en voedingswaarde analyse van 15 (U.S.) Hamburger- en kipketens!
7146 BUILDFNT HP Laser fonts maakt van een basis-set een brede reeks soft fonts. **Postscript laser utils**: een serie SFX-files met utils voor Postscript, o.a. GIF-konversie.
7147 SOFTJET HP laser schermpreview toont een HP spoolbestand als preview op je scherm, mits de evt. soft fonts online staan. **Code2Code Zetsys**: voor 'schone' bewerking of vertaling van bestanden voor een zetsysteem (b.v. MSWord Ascii met Ventura opmaakcodes).
7148 NOUVEAU Pop-up electronic mail voor LAN. Geschikt voor o.a. Novell.
7149 Update INSET. WP-taalmodules voor Arab, Hebreeuws, Farsi, Gaelic, Grieks, Pools, Russisch, Turks, Urdu en Joegoslavisch. Het INSET tekstverwerkingsprogramma (update van vol. 4018) is bijgevoegd.
7150 DINOSAURUS - database met grafische Dino plaatjes. Met bijgeleverde zoek- en toonsoftware.
7151 GRANDTOUR. State-of-the-art PC simulatie van de RUIMTE gezien vanuit de Voyager ruimtesonde. Kan beelden van de aarde genereren 'gezien' vanuit een willekeurige plaats in de ruimte. Werkt op CGA, maar EGA is aanbevolen.
7152 C sources voor ZOO en DWC (4.95)
7153 MS QuickBasic 4.5 *proef* versie I (beperkt) VOLLEDIGE Microsoft QB 4.5 versie, kompleet met online cursus en oefenbestanden, maar: je kunt NIET programma's LOADen, SAVEn en (.EXE) COMPILEREN. Een 'uitgebreide demo' dus.
7154 MS QuickBasic 4.5 *proef* versie II. Beide disks nodig.
7155 MODULA-2 voor PC - disk I. Komplete implementatie, met zowel Huge als Small memory model, voorbeeldprogramma's en dokumentatie.
7156 MODULA-2 voor PC - disk II
7157 MODULA-2 voor PC *Tutorial*
Online interaktieve kursus met veel voorbeeldprogramma's.
7158 DISKDUPE massa-floppy-kopieerder. Werkt bliksemsnel - **Alle** soorten DOS! Dus ook 3.5 inch, 720 K of 1440 K. Buffering op harddisk of RAMdisk met 'image files'.
7159 Formatmaster file/disk utility is voor het massaal formatteren van floppies, ook op hoge dichtheden zoals 800 K. **Copymaster** is primair voor kopiëren van bestanden - (met vergelijken en encryptie), maar kan ook DISK copy aan.
7160 DANCAD 3D (disk I) een CAD-ontwerp- en tekenprogramma. CGA, Hercules, EGA of VGA vereist. **DANMOVIE** maakt animaties van pixel-beelden uit DANCAD.
7161 DANCAD 3D C.A.D. disk II
7162 TYPESETTER I - volledige DTP voor dot-matrix 9nld. Deze versie is voor CGA en Hercules, voor EGA/VGA moet je registreren. Kompleet pixel-tekenprogramma ingebouwd; verzameling fonts aanwezig. Voor 9-naalds IBM, Epson, Star e.d. printers.
7163 TYPESETTER disk II
7164 I-APL - komplete APL implementatie met DOC. Relatief onbekende implementatie, maar redelijk gedokumenteerd op disk.
7165 IP SHARP APL - beroemde APL versie (weinig DOC) Komplete APL, bekend van het IP Sharp mainframe systeem. Support CGA, Hercules en EGA. Weinig dokumentatie (daarvoor moet je registreren).
7166 ADA tutor: komplete interaktieve ADA tutorial, waarvoor ADA niet perse nodig is. **AUGUSTA mini-ADA** is een Dr. Dobbs projekt voor een ADA-subset. Source in MS Basic en in TPascal.
7167 APBASIC - Basic-compiler/debugger a la QB/Basica Komplete compiler en debugger, superset van Basica/GW-Basic en redelijk compatibel met Microsoft QuickBasic. Met muis-routines.
7168 ASIC 2.0 - Basic compiler/debugger met veel DOC. Net als APBasic afgeleid van Basica/QB, maar met meer 'eigen' bijzonderheden en uitgebreide dokumentatie. O.a. support voor BLOAD en BSAVE.
7169 QEdit 2.1 - fameuze editor met vensters en macro's. Komplete shareware-versie, met 240 K dokumentatie met index. Geheel zelf te configureren qua toetsen, scherm etc; support in Nederland mogelijk.
7170 QEdit utilities en informatie. O.a. link tussen QEdit en MAKE, boxdraw, macro editor. Verder uitgebreide informatieve artikelen over editing, macro's en ASCII-codes.
7171 SR-Info: Update van VP-Info dBIII--taal-systeem Vol1. SR-Info is de VOLLEDIGE 'oude' VP-Info, met limiet van 65.000 rec. Goed dBASE III+ compatibel, met **snelle compiler** voor .PRG code. Veel extra funkties, even sterk als Clipper en dB 4!
7172 SR-Info Vol 2
7173 WED Windows 3 editor is een Ascii-/programmeurseditor onder Windows3. **LP** is een systeem voor lineaire programmering en Operations Research, vanuit Lotus .WKS of ASCII invoer.
7174 XTREE file manager: een boomsgewijze DOS file manager en directory-beheerder. **The Last Byte extender** is een 'DOS extender' (toegang tot XMS alsof het EMS is) bestemd voor kloon-moederborden met de Chips & Technologies IC-set.

DOS

VOL. 5.3

Het Vraagbaak-wezen

Vraagbaken van de HCC DOS-gg zijn er voor de leden van de DOS-gg en worden door leden van de DOS-gg bemand. Een vraagbaak is een vrijwilliger die het nodige van een bepaald gebied of onderwerp afweet en die kennis aan andere wil doorgeven. Dit doet hij door vragen van andere HCC leden te beantwoorden.

Er zijn vraagbaken met elk een of meerdere onderwerpen waarin ze gespecialiseerd zijn. Zo krijgt de vraagbaak 'boekhouden' regelmatig telefoontjes van mensen die problemen hebben met boekhoudpakketten zoals FIBO, HABO of Girotel. Vaak zijn het problemen die met elkaar verband houden. Het meest voorkomende probleem is de installatie van zo'n boekhoudprogramma. Veel van de problemen zijn simpel op te lossen door er op te wijzen dat men de documenten, die op een schijf voorkomen, moet lezen. Op de schijven van de DOS-gg staat altijd een aantal documenten dat d.m.v. het TYPE-commando op uw scherm kunt laten scrollen. Dit zijn de files LEES.MIJ, READ.ME en ......DOC enz.; er kunnen natuurlijk ook andere achtervoegsels achterstaan.

Met het installeren van HABO, het nieuwe financiële pakket van de DOS-gg, ging het ook wel eens mis. Je moet namelijk eerst het installatie-programma uitpakken daar het samengepakt is met een ARCer. Dit soort files kunt u herkennen aan het achtervoegsel ARC, PAK, ZIP, ARJ, LZH en ZO. Dit zijn de meest voorkomende inpakkers. Er staan dan ook vaak programma's op de schijf waarmee u de files kunt uitpakken. Files worden ingepakt om te zorgen dat ze kleiner worden en daardoor op een schijf passen.

Het opstarten van een programma levert regelmatig vraagbaak-telefoontjes. Ook hier geldt: LEES DE DOC-files. Print ze liefst op papier uit, je hebt dan alle gelegenheid om de aanwijzingen op te volgen. Kijk ook eens naar een eventuele .BAT file: hierin staat vaak informatie om de schijf te installeren en als je deze door

TYPE NAAM.EXT [RETURN]

op je scherm laat komen kun je zien hoe de installatie zal plaatsvinden.In de meeste gevallen zal een aantal files naar de harde schijf worden gekopieerd; het is raadzaam deze files te bekijken daar er soms dingen fout kunnen gaan als u ze zonder meer laat uitvoeren.

Er zijn ook problemen die voor een vraagbaak niet via de telefoon op te lossen zijn. Als u over een modem beschikt dan is er soms iets aan tedoen. Er bestaat namelijk de mogelijkheid om via een 'remote control pakket' het probleem alsnog via de telefoon op te lossen. De vraagbaak kan dan in uw computer met u meekijken waar het mis gaat en het toetsenbord zonodig bedienen. Tevens kan hij u instructies geven bij het verwisselen van diskettes. Voorlopig is deze service alleen te krijgen bij Herman du Rieu, telefoon: 023-400882.

VRAAGBAAK	Naam	Telefoon
Algemeen DOS-gg -Bestelprocedure (geen technische vragen!) -Gebruikersdagen	Ron Scheepers Martin Kopuit	03435-72633 03435-74104
BASIC/GWBASIC	Hans Schuts Herman du Rieu	03450-17845 023-400882
Beginnersvragen (men neemt de tijd)	Hans Schuts Bob Hilderink Baptist van Emstede Anet Hilgersom Michiel de Bruijn 19.00-21.00 uur	03450-17845 02908-3930 03402-35628 020-892875 010-4556377
Besturingssysteem CP/M	Dirk Spork Harry van Hemert Wim Leenards Herman du Rieu	070-874739 05202-20738 03240-61163 023-400882
Besturingssysteem MS-DOS	Baptist van Emstede Jan Peters Rob Drop Wim Leenards	03402-35628 04765-1693 033-635213 03240-61163
Besturingssysteem OS/2	Michiel de Bruijn 19.00-21.00 uur	010-4556377
Boekhoudpakketten	Herman du Rieu	023-400882
Conversie CP/M -> MS-DOS	Harry van Hemert	05202-20738
Databases (MS-DOS)	Bob Hilderink Rob Drop	02908-3930 033-635213
Datacommunicatie	Michiel de Bruijn 19.00-21.00 uur Marc Gobes ook via FIDO: Hans Schuts	010-4556377 071-317084 071-320002 03450-17845
Girotel	Hans Schuts Herman du Rieu	03450-17845 023-400882
Graphics MS-DOS	Bob Hilderink	02908-3930
OS en Hardware	Wim Leeenards Michiel de Bruijn 19.00-21.00 uur	03240-61163 010-4556377
Spreadsheets (MS-DOS)	Bob Hilderink Baptist van Emstede Jan Peters Anet Hilgersom	02908-3930 03402-35628 04765-1693 020-892875
Tekstverwerking (MS-DOS)	Baptist van Emstede Jan Peters Anet Hilgersom	03402-35628 04765-1693 020-892875
Tekstverwerking (CP/M-Wordstar)	Harry van Hemert	05202-20738
Windows 3.3	Hans Schuts	03450-17845
4DOS	Hans Schuts	03450-17845

Vraagbaak alleen bereikbaar op werkdagen van 20.00 tot 22.00 uur.

Bestelformulier

... Hierbij geef ik mij op als **lid** van de **HCC** en van de **DOS-gg** (11 Nieuwsbrieven + lid afdeling + lid DOS-gg) 60,-
... Ik ben al lid van de HCC en geef mij hierbij op als **lid** van de **DOSgg**. (1e gebruikersgroep gratis; elke volgende ƒ 5,- extra)
Hierbij geef ik mij op als **abonné** op:
... SoftwareBus 25,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 3,5' 30,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 5,25' 24,00

ProgrammaTheek-Software

... Volumenummer(s) zie onder 3,5 inch 7,50
... Volumenummer(s) zie onder 5,25 inch 6,00
DOS-gg leden kunnen per bestelling per 5 volumes gratis één volume extra bestellen.

Communicatie
... 4141 TWINTALK - Windows datacom I
... 4142 TWINTALK - Windows datacom II

Cursus
... 4126 PC-Professor - kursus in GW-Basic

Database
... 2546 Noach 1.3 - Nederlandstalige Genealogie (stamboomkunde)
... 2548 CAT van de CAT MS-DOS Ascii t.m. 1990
... 2549 Cat van de Cat MS-DOS 1990 met raadpleegprogramma
... 3954 Catholic MINISTER; ToDo-list
... 3964 COUPCAT - kruidenierswaren waardebon-systeem
... 3959 MAE Expertsysteem; FLOPCAT diskcatalogus
... 3971 Multi-Base kaartenbak
... 3981 MASTERFILE - TSR diskette catalogus

Grafisch
... 3055 TP4 grafische en bestandsroutines
... 3056 TP4 routines voor GIF, Inline, Unix en graphics
... 4032 PALMREAD / OMNI metafysische software
... 4109 EZ (Disk) Format; STIX tekenprogramma /grafiek-convert
... 4137 CATF en Aquarium - Tropische Vis op je beeldscherm
... 4160 DANCAD 3D / DANMOVIE disk I
... 4161 DANCAD 3D / DANMOVIE disk II

Spel
... 3967 NEBULA en DARKCON tekst-adventures; Cither muziek

Tekstverwerking
... 4051 MINDREADER - excellente WP/adresboek/woordenlijst /w AI
... 4130 Lightning Word Search / DMP XMS printer spooler

Utilities
... 4048 Z80EMU - CP/M software en debugging op je PC
... 4115 BATUTIL en STACKEY DOS batch/keyboard enhancers
... 4116 Basic/C Overlay manager, flowchart, TB/QB hulproutines
... 4117 ADVBAS library, Turbo Basic utilities
... 4122 QuickBasic & GW-Basic libraries & utilities

Diversen
... 3054 PIANOMAN 4.0 muziek en andere TP4-systemen
... 3939 Vluchtplan & Morse Training met TPascal source
... 4127 Desmet full C compiler (small model); C tutor
... 4128 SURPAS Pascal compiler

DOS

VoL. 5.4

... 4151 GRANDTOUR - Astronomie met de Voyager
... 2547 BABY-gezondheid, FAMILYplanning en Organex menu

Nog niet gereviewed

... 7123	... 7137	... 7147	... 7157	... 7167
... 7124	... 7138	... 7148	... 7158	... 7168
... 7125	... 7139	... 7149	... 7159	... 7169
... 7126	... 7140	... 7150	... 7160	... 7170
... 7127	... 7141	... 7151	... 7161	... 7171
... 7128	... 7142	... 7152	... 7162	... 7172
... 7129	... 7143	... 7153	... 7163	... 7173
... 7130	... 7144	... 7154	... 7164	... 7174
... 7131	... 7145	... 7155	... 7165	
... 7135	... 7146	... 7156	... 7166	

Andere Volumes:
... .
... .

SoftwarePakketten

... Pakket(ten) (zie onder) 3,5" 30,00
... Pakket(ten) (zie onder) 5,25" 25,00

3,5" 5,25"
... 20023 ... 20025 - Spelletjes Pakket No 1
... 20113 ... 20115 - Spelletjes Pakket No 2
... 20033 ... 20035 - DataCom Pakket
... 20043 ... 20045 - OS/2 Pakket
... 20053 ... 20055 - Compressie Programma's
... 20063 ... 20065 - DOS Tools Pakket
... 20073 ... 20075 - WordPerfect 5 Pakket
... 20083 ... 20085 - Pascal Pakket
... 20093 ... 20095 - Database Pakket
... 20103 ... 20105 - Gezondheids Pakket
... 20123 ... 20125 - Print Utilities Pakket
... 20133 ... 20135 - Grafische Utilities Pakket
... 20143 ... 20145 - Laser/Deskjet Pakket (3.5" ook ƒ 25,-)

Voordeelpakketten
... 20013 ... 20015 - Instructie Pakket 10.00
... 29003 ... 29005 - FIBO - FInancieel BOekhouden 20.00
... 29013 ... 29015 - HABO - HAndig BOekhouden 20.00
... 29023 ... 29025 - PEGEL - Huishoud Boekhouden 17.50
... 29033 ... 29035 - AsEasyAs Spreadsheet + cursus 32.00

Per bestelling wordt f 5,00 verzend-/portokosten berekend. Stuur mij zo spoedig mogelijk wat ik hierboven heb aangekruist. Na ontvangst van de acceptgiro zal ik het bedrag direkt overmaken.

Naam: ....

Adres: ....

Postcode en plaats: ....

Telefoon: ....

Datum: ....

Handtekening:

In envelop opsturen naar: **HCC DOS-gg, Antwoordnr. 3909, 3940 ZH Wijk bij Duurstede.** Een postzegel is niet nodig.

Microsoft Flight Simulator

Aircraft en Scenery Designer is een voltreffer

Als ik ergens naar toe moet met een vliegtuig probeer ik altijd bij een raampje te zitten. Liefst vlak vóór de vleugel, want dan kan ik het meeste zien. Vooral het opstijgen en landen zijn magnifiek. Kon ik maar vaker met een echt vliegtuig mee. Gelukkig zijn er simulatie-programma's waarmee je vanachter het toetsenbord van je computer kunt vliegen. Bijvoorbeeld Microsoft Flight Simulator, dat nog echter is geworden door de Aircraft en Scenery Designer.

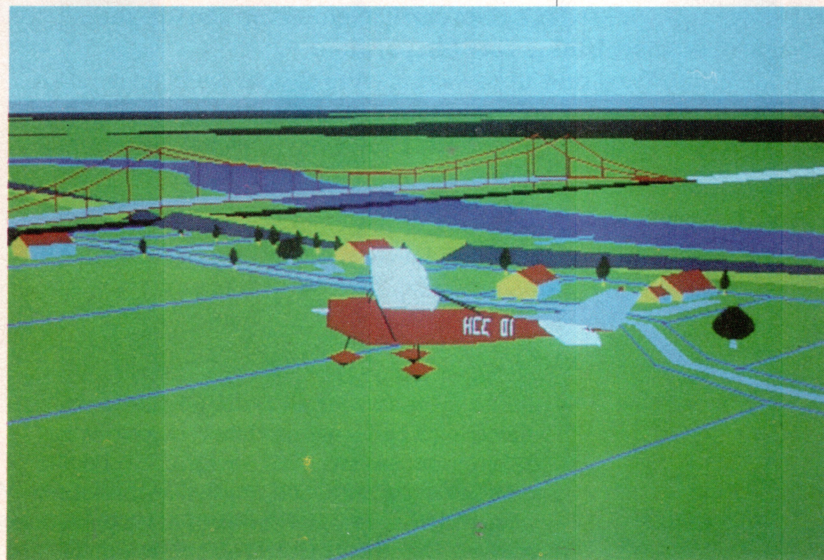
Denk maar niet dat computervliegen van de laatste tijd is. Oude rotten uit de goeie CP/M-tijd weten dat er pakweg acht jaar geleden een in Basic geschreven programma was: Jetsim, waarmee je een Boeing 747 van Boston naar Kennedy Airport kon laten vliegen. Een wat primitief programma, dat wel. Op PC's, maar ook bijvoorbeeld op Atari's en de Macintosh draaien grafisch zeer fraaie programma's, waarvan Microsoft Flight Simulator en Chuck Yeager's Advanced Flight Trainer de bekendste zijn.
Ik ben een Microsoft Flight Simulator freak en had m'n mogelijkheden dan ook uitgebreid met enkele scenery disks, zoals bijvoorbeeld de Europaschijf. Ik kon dus vliegen in en naar Engeland, Frankrijk en Duitsland, maar een trip naar het vaderlandse Schiphol was er niet bij. Tijdens de afgelopen HCC Dagen bleek dat Microsoft net was uitgekomen met de Aircraft en Scenery Designer. Onmiddellijk aangeschaft!

Alleen voor 4.0

Het programma, op een 3,5 inch diskette, is alleen te gebruiken met Flight Simulator versie 4.0. Het bestaat uit verschillende editors voor het maken van een vaste of een bewegende scenery en verder is er nog een editor om je eigen vliegtuigen te maken en bestaande types te veranderen. Die laatste editor is veel completer dan de standaard ontwerpmogelijkheid van 4.0. Bovendien staan op de diskette nog wat extra vliegtuigen, met als klap op de vuurpijl een heuse Boeing 747-400 met een volledige cockpituitrusting (alleen VGA).
Installeren is simpel. De handleiding is netjes uitgevoerd, volledig en goed te volgen.

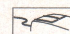
Aan de slag

Werken met deze designer is gemakkelijk, omdat de menu's dezelfde vorm hebben als die van Flight Simulator zelf. Je vliegt naar de plaats waar je bijvoorbeeld Schiphol denkt aan te leggen, en voilà, je kunt kiezen uit verschillende landingsbanen, verlichtingsinstallaties en noem maar op. Even een stationsgebouw neergezet, een verkeerstoren geconstrueerd, platforms er bij, parkeerplaatsen, enzovoort. Je kunt polygons (veelvlakken) maken met een kleur naar keuze: de eigen woonplaats, een meer, een eiland of wat dan ook. In zo'n polygon kun je straten aanleggen en een huis neerzetten, dan is dus een stad gemaakt. Er is een voorraad gebouwen in verschillende vormen beschikbaar. Alle maten zijn te wijzigen. Heel fraai is de als elastiek 'oprekbare' hangbrug.

Wat ik zeer verzorgd vind is dat ook aan niet-Amerikanen is gedacht: de maten zijn ook in meters op te geven.
Als je je eigen Nederlandje hebt gemaakt - eindeloos op te splitsen - kun je het ook nog vol stoppen met bewegend spul.

Het grote moment

Dan komt tenslotte het grote moment. Je stapt in je gloednieuwe Boeing 747-700, loopt de checklist door, vraagt toestemming aan de verkeerstoren en als je jezelf wilt pesten ga je blindvliegen door laaghangende Hollandse bewolking!
Het draait allemaal het best op een snelle AT en dan liefst met een VGA-scherm. Op mijn 10 Mhz XT gaat het toch een beetje schokkerig. Hoe meer scenery, des te trager, dat is de prijs. Een regelrechte bug is dat landschapjes die je in de USA hebt gemaakt ook voor het cockpitraam verschijnen als je in 'Europa' vliegt. Of omgekeerd. Dit komt doordat de USA- en de scenerydiskette dezelfde coördinaten gebruiken.
Niettemin: een vierkante voltreffer, deze elektronische blokkendoos van Microsoft!

Floris Wouterlood

Twin-Line:

de elektronische verkeersagent

Rrrring! De telefoon. Ik stap naar de telefoon. Helaas. Vlak voordat ik de hoorn heb opgepakt treedt m'n gloednieuwe fax in werking. Die had ik aangeschaft om een professionele indruk op de buitenwacht te maken, maar deze keer lukt dat maar matig. Aan de andere kant hoort men nu het geknerp van de fax. Vijf minuten later: opnieuw telefoon. Vindingrijk als ik ben heb ik natuurlijk de fax uitgezet. Rustig neem ik op, alles onder controle! Maar ik hoor nu op mijn beurt elektronische muziek. Nondeju, iemand probeert mij een faxbericht te sturen. Hebt u ook een fax en een partij telefoons op één lijn zitten, dan kent u dit toneelstukje voor één persoon. Positief: je komt nog eens in beweging (zorg er voor dat je veters altijd vastzitten), maar het is me een geklojo. Oplossing 1: neem een tweede telefoonlijn. Overdreven of te duur? Dan is een lijnschakelaar misschien het redelijk alternatief.

Berend Harmens

De Twin-Line is een automatisch werkende lijnschakelaar, geschikt voor één telefoonaansluiting, die dan in twee afzonderlijke uit- en ingangen is te verdelen. Er zijn verschillende uitvoeringen: voor gecombineerd gebruik van telefoon en fax of voor modemgebruik. Voor alle duidelijkheid: de modemuitvoering is beslist *niet* geschikt voor gebruik met de fax, en omgekeerd. Dit is een tip uit de praktijk, want ik trachtte een avond lang faxberichten te ontvangen met het apparaat dat voor modemgebruik is bestemd. Dat schoot niet echt op. Wie nog meer gebruiksgemak wil kan kiezen voor uitvoeringen met een automatische power on/off schakelaar.

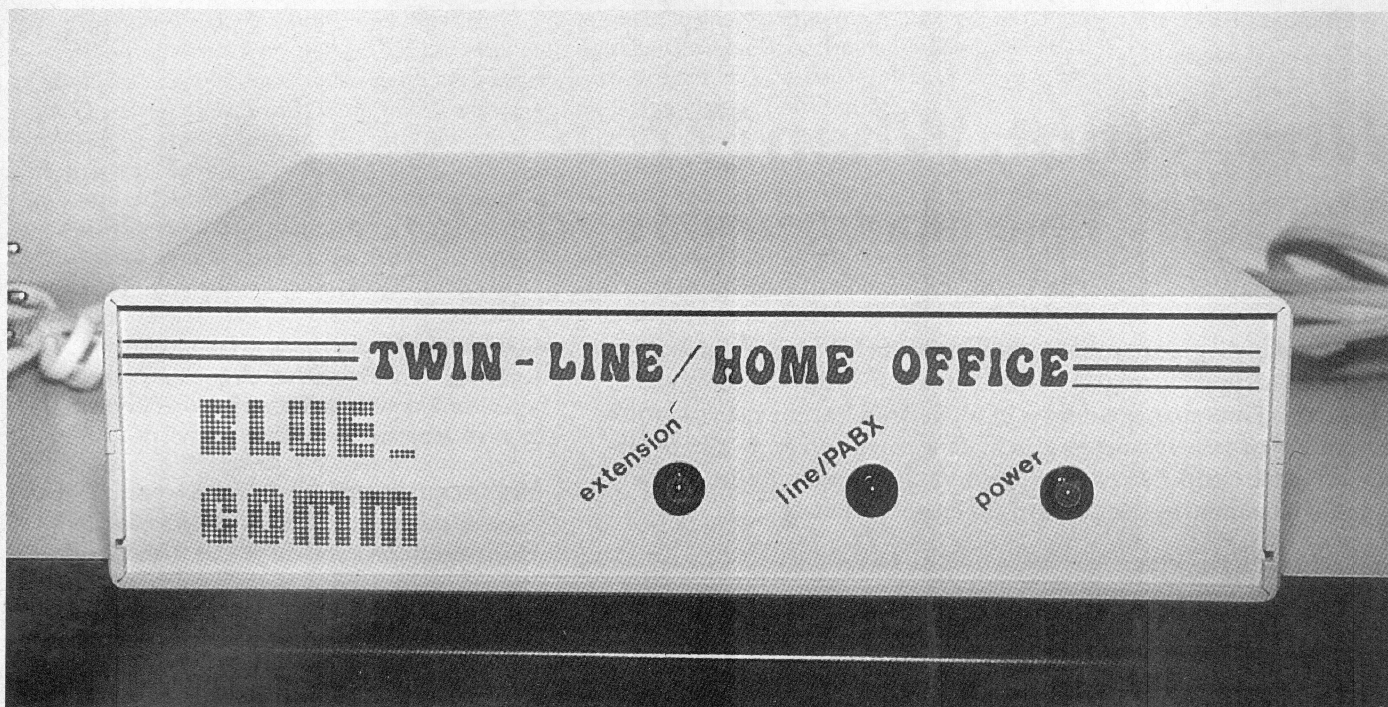
Home Office System

De fax is sterk in opmars, vandaar de nadruk op die toepassing. Maar bij een modem is de werkwijze in wezen gelijk. De Twin-Line is gehuisvest in een kastje dat weliswaar niet van Italiaanse design is, maar er toch netjes en degelijk uitziet. Bij het Home Office System voor faxgebruik is er sprake van een combinatie: lijnschakelaar en huistelefooncentrale. Het maximum is één faxapparaat en vier telefoontoestellen, die dan wel van het moderne (elektronische) type moeten zijn. Doorverbinden en onderlinge gesprekken zijn mogelijk, evenals het aannemen van de telefoon op alle plaatsen..
De gebruiksaanwijzing ziet er wat Spartaans uit, duidelijk een produkt van de matrixprinter. Maar er is veel moeite gedaan om alles goed uit te leggen. Persoonlijk had ik het meest aan de tekening, die vertelt eigenlijk nagenoeg alles. Als je oplet kan er weinig mis gaan. Fijn dat dit een Nederlandstalige handleiding is. Prima!
Installatie is eigenlijk een wat overdreven term. Binnen vijf minuten is alles aangesloten. In de meeste gevallen zal de handleiding overbodig zijn en hoeft alleen even naar de tekening te worden gekeken.

Werking

Het is bij het Home Office System mogelijk om de faxlijn en de kabels voor de telefoonaansluitingen keurig aan te sluiten, zodat het niet een rommeltje met aan elkaar geknoopte kabels wordt. Uiterst verzorgd. Bij de Twin-Line voor modemgebruik was de uitvoering wat eenvoudiger en moest gebruik

worden gemaakt van de bekende (en beruchte?) verbindingstekkers met gaatjes er in. Dat wil nog wel eens storing geven. Ik 'knoopte' niettemin vier telefoons achter elkaar en dat ging goed. Overigens is die simpeler uitgevoerde Twin-Line ook alleen maar een lijnschakelaar, dus geen mini-centrale.
Wat gebeurt er nu als een 'telefoontje' binnenkomt? We houden het weer even op de fax. De Twin-Line gaat na welk signaal het is: meldt zich een faxapparaat, dan schakelt hij door naar de faxlijn, is het een gewoon 'menselijk' telefoontje dan gaat de telefoon rinkelen. Zo simpel is het. Of dat ook voor de techniek geldt weet ik niet.

Ervaringen

Bij de ervaringen over de werking moet een verschil worden gemaakt tussen een 'automatische' fax en een 'handfax'.
In veel gevallen zal een faxbericht binnenkomen dat is verzonden door een modern apparaat, dat voldoet aan de zogeheten CCITT-normen. Zo'n apparaat heeft een nummer in het geheugen staan of er wordt een nummer gekozen via de ingebouwde kieseenheid. De werking van de Twin-Line is dan zonder meer goed.
Soms zal iemand echter een telefax gebruiken zonder ingebouwde kieseenheid. In dat geval wordt eerst met de telefoon een nummer gedraaid. Op het moment dat aan de andere kant het gepiep van het faxapparaat is te horen wordt de eigen fax in werking gesteld.
Ook niet zo ingewikkeld, maar bij zo'n lijnkiezer kan dat wel wat narigheid geven. Degene die op zo'n manier een faxbericht wil verzenden moet namelijk **direct na het eerste overgaan van de telefoon** de cijfercombinatie 0008 kiezen. De eerste die ik dat vertelde koos prompt 008, bekend nummer zeker. Dat ging dus niet. Maar een probleem is er ook als iemand te lang wacht met doorkiezen. De telefoon gaat rinkelen, wordt opgepakt, de fax herkent dat er verbinding is, nou ja, de rest laat zich raden.

Leverancier Blue-Comm vindt dit ook een probleem en doet er wat aan. Voortaan is het mogelijk om ook na wat langer wachten nog door te kiezen met 0008. Dat lost niet alles op, immers, de telefoon gaat wél over en kan dus worden opgepakt, maar het is in ieder geval een verbetering.
Het voordeel van die extra cijfers is in ieder geval dat je ook als bewoner van een piepklein gehucht ineens een indrukwekkend nummer krijgt.

Power on/off

In grote lijnen werken de iets duurdere types met automatische power on/off gelijk aan de andere Twin-Lines. Het verschil is echter dat de uitgebreide types de mogelijkheid hebben de voedingspanning van telefax of modem op afstand te activeren. Na afloop worden deze apparaten dan weer automatisch uitgeschakeld. Milieu- en apparaatvriendelijk, dat zeker.

Conclusie

Natuurlijk is en blijft een lijnkiezer een compromis en geeft een extra telefoonlijn voor fax en/of modem het meeste gebruiksgemak. Maar dat betekent wel: blijvend extra kosten. Sommigen zullen zo'n tweede lijn overdreven vinden, zeker als ze niet dagelijks enorme partijen faxberichten ontvangen en verzenden. In ieder geval kan gezegd worden dat de Twin-Line goed werkte en eenvoudig was te installeren. Toch wel even letten op het gebruik van de juiste types telefoon voor de huiscentrale. Zo lang het om automatisch verzonden faxberichten gaat vallen geen problemen te verwachten.
Gebruikt de verzender echter een fax zonder kieseenheid, dan kan dat wel eens problemen geven. Dat ligt niet aan deze lijnkiezer, maar het is toch iets om in de praktijk rekening mee te houden. Het blijft een persoonlijke afweging, waarbij natuurlijk de prijs niet de minst belangrijke factor is.

Produktinformatie:
Twin-Line Home Office System voor gecombineerd gebruik van telefoon en telefax, met inbegrip van een huistelefooncentrale voor maximaal vier toestellen
Prijs *f* 942,08 (desgewenst verkrijgbaar met autopower)
Twin-Line autopower voor gecombineerd gebruik van telefoon en modem
Prijs *f* 734,70 (ook verkrijgbaar zonder autopower)
Twin-line baisversie zonder auto-power *f* 468,07
Leverancier:
Blue-Comm BV
Poolster 9
1622 EA Hoorn

Who, What, When???

Time-management op de PC

De naam van dit programma is goed gekozen. Iedereen die met enige regelmaat afspraken vergeet herkent moeiteloos de betekenis van deze kreet. Time-management is in bij de druk bezette man of vrouw van nu. Softwareleveranciers zijn in de weer een graantje mee te pikken van deze trend. Een computerprogramma als aanvulling op het time-management systeem. Nuttig? Een gebruikstest.

Quintus Bosman

Time-management is een manier van agenda bijhouden. Het is inmiddels ook een industrie: speciale agendasystemen, cursussen, (semi)wetenschappelijke verhandelingen en nog veel meer. Dit alles om de manager op te voeden in het efficiënt en zorgvuldig omgaan met de beperkte tijd. Deze time-industrie is gericht op mensen die grotendeels zelf hun activiteiten plannen en daarbij veel contact hebben met anderen. Het is niet alleen het management van de agenda, ook projectmanagement vindt men terug. De prijs van dergelijke agendasystemen is niet misselijk: zo'n *f* 300,- voor een basisset en jaarlijks zo'n *f* 159,- voor een inhoud. Voor de zakelijke gebruiker, die nuttig gebruik maakt van de faciliteiten die een dergelijke agenda biedt, is het echter snel terugverdiend.

```
                                    Sunday 24/2/91              21:13
                                    Quintus Bosman
----------------------Main Menu-----------------------------------------
                                    People View
----------------------Who            Card File
                                    Phone List
------------------------------------------------------------------------
                                    Project Milestones
----------------------What          Project Calendar
                                    Project Time Charts
------------------------------------------------------------------------
                                    Personal Calendar
----------------------When          Office Calendar
                                    Weekly Overview
------------------------------------------------------------------------
                                    Meeting Maker
----------------------Etc.          Reports
                                    Housekeeping
----------------------------------- Exit Who-What-When -----------------
                         Create, view or edit tasks.
----------------------Copyright (c) 1989, Chronos Software--------------
```

Handboek bijna overbodig

Aansluiting

Who, What, When is een programma dat geheel aansluit bij time-management systemen. Net als bij de 'agenda op papier' wordt met behulp van een PC een agenda opgezet en een basaal projectmanagement overzicht. Door het bijhouden van een aantal bestanden met personen en projecten kunnen de verschillende zaken snel worden geïntegreerd, wat het goed bijhouden van de agenda vereenvoudigt.

In een netwerkomgeving is het mogelijk de verschillende elektronische agenda's aan elkaar te koppelen, waardoorgezmanlijke afspraken direct kunnen worden gepland.

Het programma

Zoals de naam al aangeeft bestaat Who, What, When uit drie onderdelen: Who, een bestand van contactpersonen, What, een bestand met gegevens van projecten, en When, de eigenlijke agenda. De onderdelen bevatten verschillende mogelijkheden om de gegevens te tonen, af te drukken of te exporteren.

Daarnaast zijn ondersteunende functies opgenomen, onder meer voor het plannen van afspraken. Een voorwaarde hierbij is dat de agendagegevens van alle deelnemende personen in het programma zijn ingevoerd.

In theorie kan een onbeperkt aantal personen gebruik maken van het programma, hun gegevens worden gecombineerd als gezamenlijke taken worden gepland.

De geteste versie is niet geschikt voor netwerkgebruik, wel wordt zo'n uitvoering binnenkort verwacht.

De installatie op de harde schijf is eenvoudig uit te voeren via een batch-bestand. Het handboek oogt sober, maar is verder goed verzorgd. Helaas is er nog geen Nederlandse versie, maar de importeur heeft verzekerd dat dit bij de volgende release wél het geval zal zijn. Dit geldt overigens ook voor de netwerkversie.

Wie, wat, wanneer?

'*Wie*' bevat een kaartenbak met alle gegevens van personen die in de contacten genoemd worden. Ook als in andere delen van het programma mensen worden ingevoerd komen de gegevens in deze kaartenbak. Steeds kan worden nagegaan wie aan welk project werken en op welke momenten.

In '*Wat*' vinden we een kaartenbak met gegevens van projecten: de naam van dat project, de projectleider en eventuele andere bijzonderheden. Maar ook worden alle streefdata van de projecten genoemd, met de mensen die er mee te maken hebben. Er kan per project worden gekeken naar de dagelijkse agenda en naar een tijdsplanning, een zogenaamde Gantt-chart.

De persoonlijke agenda met alle afspraken en activiteiten per dag bevindt zich in '*Wanneer*'. Naast een dagelijks overzicht kan de planning per week worden getoond en is een overzicht te vragen van alle activiteiten en afspraken van alle personen in het programma, de Office Calender.

Naar keuze kan bij het opstarten van de PC automatisch een apart programma worden geladen dat een

alarmsignaal geeft voor afspraken, als tenminste bij de invoer is aangegeven dat dit moet.
Helppagina's zijn in elke situatie op te roepen. Ook is het steeds mogelijk de eigen tekstverwerker te gebruiken voor het schrijven van een memo. Wordt voor een bepaald project gekozen dan kan het memo hieraan worden gerelateerd.

Gebruik

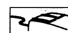
Who, What, When is zó eenvoudig in het gebruik en de verschillende functies liggen zó voor de hand dat een handboek bijna overbodig is. Binnen een half uur is het hele programma te bekijken en is de handleiding niet meer nodig. Het programma is gebruiksvriendelijk.
Alle bestandsfuncties werken naar behoren. De overzichten zijn informatief en geven een goed inzicht in de voortgang van projecten.
Aardig is dat projecten en personen de spil vormen van het programma. De eigen agenda is het gevolg van de combinatie van project- en persoonsgegevens op een bepaald tijdstip.

De mogelijkheden om gegevens af te drukken zijn meer dan voldoende. Jammer dat standaard niet bepaalde printers worden ondersteund. Men moet daarvoor zelf stuurcodes aangeven. De alarmfunctie werkt perfect, maar heeft als nadeel dat het residente alarmprogramma zo'n 35 Kb geheugen gebruikt. In een zakelijke omgeving, waar programma's worden gebruikt die veel geheugen vergen, is dit een duidelijk nadeel. Het lijkt me dat dit efficiënter zou kunnen.
Er is de mogelijkheid om vanuit W,W,W even naar DOS te gaan en een ander programma op te starten. Er blijft dan een COREWWW in het geheugen achter van ongeveer 24 Kb. Dit is niet echt weinig vergeleken met bijvoorbeeld menuprogramma's, maar staat in een prima verhouding tot veel andere software.
Een tweede mogelijkheid om vanuit Who, What, When andere programmatuur te starten verloopt via de functietoetsen F3, F4 en F5. Standaard zijn aanwezig: een eenvoudige tekstverwerker voor het schrijven van memo's, een autodialer voor het automatisch bellen van mensen uit het bestand en een rekenmachine. Dit is in elk gewenst programma te wijzigen.
Gaan we er van uit dat Who, What, When altijd aan staat, om tijdens een telefoongesprek de agenda te kunnen raadplegen, dan is het een aardige gedachte vanuit die agenda veel gebruikte andere programmatuur te kunnen starten. Met een gebruik van 24 Kb RAM is dit goed mogelijk.

De schermen vind ik niet mooi, maar ze zijn functioneel en overzichtelijk. Zowel voor de elektronische als de papieren agenda geldt dat nauwgezet en regelmatig bijwerken noodzakelijk is voor het succes van time-management. In de handleiding wordt dan ook gewezen op de mogelijkheid de agendagegevens uit het programma op papier af te drukken dat past in het gekozen agendasysteem. Op drie punten is nog verbetering nodig: er zijn te weinig mogelijkheden om gegevens over te brengen naar of in te lezen van andere bestanden. Verder ontbreekt de mogelijkheid om een tijdsverantwoording af te drukken, op basis van de agenda. Wat de im- en export betreft vermeldt de importeur dat hieraan in de volgende versie tegemoet wordt gekomen.

Conclusie

Who, What, When is een prettig en goed doordacht programma, dat prima aansluit bij de behoefte van de gebruiker van een time-management systeem. Het is zeker nuttig. Maar er zijn ook kanttekeningen te plaatsen bij het gebruik van time-management programmatuur. Het lost geen planningsproblemen op en spaart ook niet zonder meer tijd uit. Het gaat om gereedschap en dat is dus uiteindelijk net zo nuttig als de gebruiker het kan toepassen. Als als agenda bekeken is Who, What, When zo goed als men maar mag verwachten. Behoudens het wensenlijstje niets dan lof.

Produktinformatie:

Who, What, Wen
Time-management programma voor de PC met 1 diskdrive en een harde schijf
Prijs: *f* 709,82 inclusief BTW
Twee demonstratieversies verkrijgbaar

Leverancier:
Software Trading Company BV
St. Martinusstraat 13
6191 TL Beek
Telefoon 04490--74082

```
----------------------------------PERSONAL CALENDAR---------------------------------
   QUINTUS  Quintus Bosman                                Tuesday   8/1/91 21:19
------------------------------------------------------------------------------------
   8  .  9  .  10 .  11 .  12 .  13 .  14 .  15 .  16 .  17 .  18 .  19 .  20

--WHEN-------WHO--------WHAT-----------DESCRIPTION----------------------------------
           | No tasks for Quintus Bosman on
           |    Tuesday, January 8, 1991
           |       Press the "Ins" key to add tasks.  F1 for Help.

------------------------------------------------------------------------------------
  F1=Help F2=Calendar F3=Dial F4=Memo F5=Calc F6=Top F7=Prev F8=Next ESC=Menu
```

Systeem staat of valt met eigen discipline

```
----------------------------------PERSONAL CALENDAR---------------------------------
   QUINTUS  Quintus Bosman                                 Sunday  24/2/91 21:11
------------------------------------------------------------------------------------
   8  .  9  .  10 .  11 .  12 .  13 .  14 .  15 .  16 .  17 .  18 .  19 .  20 .

--WHEN-------WHO--------WHAT-----------DESCRIPTION----------------------------------
 TO:DO  M|             OPG-GATEWAY:  Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  M|             MIC:           Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  M|             VNZ:           Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  M|             TMI:           Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  M|             LL:LL-HANDL    Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  M|             HOST:HANDL     Project End Date.  Revised  24/2/91
  TO:DO  A|RDH          TMI:           bellen ivm Gelderman artikel opmerkingen
          |                            Gelderman terugbellen zelf of Rudy
  TO:DO  A|RDH          TMI:           vragen doorspelen MIC enquete
  TO:DO  A|JLG          MIC:           bellen ivm vragen enquete MIC
          |                            bespreken prikbord e.d. MIC
  TO:DO  A|MAURITZ      AMNIS:         bellen ivm voortgang. Welke middelen als nieu
          |                            w c.q. vervallen laten staan.

------------------------------------------------------------------------------------
  Use the arrow keys to move through the list, Esc to exit, "?" for more info.
  F1=Help F2=Calendar F3=Dial F4=Memo F5=Calc F6=Top F7=Prev F8=Next ESC=Menu
```

Contextuele databases

Freebase 5.1 Prof., AskSam en Info Select

Voor een programmeur is het de kunst om zich in te leven in de gebruikers van zijn programma's. Als het hem lukt om aan de eisen en wensen van die gebruikers te voldoen, dan zal zijn of haar produkt zeker aftrek vinden.

Toon Hoendervangers

Als computergebruiker koop je een computer om onder andere je gegevens te organiseren, te bewaren en vooral te rangschikken. Dat lukt allemaal prima in dBase-achtige programma's. Maar als je bij deze toepassing de (oude) 'vrijheid van pen en papier' niet wilt verliezen, dan moet je eigenlijk naar een ongestructureerde database. Naar een *contextuele* vorm. Een contextuele database is dus een database die min of meer met velden werkt, maar toch de gebruiker vrijlaat in het invullen en het bewerken van zijn gegevens. Er zijn bijvoorbeeld geen begrenzingen met betrekking tot de veldlengtes.

Dongle

Freebase is een uitstekend voorbeeld van zo'n contextuele database. Daarnaast is Freebase 'dongle protected' met een soort plug die je tussen de parallelle poort en de printerkabel steekt. Dit is gedaan ter beveiliging: geen dongle, geen Freebase! Dit is trouwens een nadeel als je meerdere computers hebt waarop je Freebase wilt draaien, want een dongle kost net zoveel als het programma zelf! (Als u Freebase aanschaft voor een portable computer, is het wel belangrijk dat u dit meldt. Niet alle laptops hebben namelijk genoeg output-stroom op de parallelle poort om de dongle aan te sturen).

Configureren

Je start het programma met een toegangscode, waarna je meteen aan de slag kunt. Eerst een bestand openen en eventueel velden benoemen (die je later weer kunt selecteren om bijvoorbeeld op een enveloppe te printen). Daarna importeer je de gegevens van data die je voordien in een andere structuur of database hebt bijgehouden. Dan krijgen we meteen met een groot pluspunt, maar ook met de *snelheid* van Freebase te maken. Het importeren in Freebase kan vanuit elke formaat. Je kunt namelijk van te voren zelf bepalen met welke ASCII-waarde een alinea, veld en record afgesloten moet worden afgesloten. Elk tekstrecord kan 25 Kb aan tekst bevatten en als je veel geheugen hebt, is Freebase zó te configureren dat die grootte 65 Kb bedraagt.

Ik was van plan mijn archiefbestand van ruim 2000 records (die ik in AskSam heb staan) over te zetten naar Freebase. Bij 800 records ben ik gestopt, want alleen dit al nam een half uur in beslag. Daarna heb de file geïndexeerd, om in Freebase *supersnel* te kunnen zoeken. Ook de tijd dat dit in beslag nam viel tegen, zeker als je deze vergelijkt met de enorme snelle toegangstijd van AskSam.

Tendens

Bij de professionele uitvoering van Freebase zijn er mogelijkheden tot:
- Hyperlink
- Automatische datum-input
- Het aansturen van beeldplaatspelers (wat op zichzelf natuurlijk uniek is)
- Het maken van macro's om sneller de data te bewerken
- Een synoniemenlijst (die doet denken aan WordPerfect)
- Het aanmaken van selectie-files
- Het aangeven van privacy-levels

Dit laatste bepaalt meteen de tendens voor Freebase Professional. Het pakket richt zich voornamelijk op meerdere gebruikers binnen het midden- of klein-

bedrijf. Aan iedere gebruiker kan een verschillend toegangsniveau worden toegekend. Deze niveaus zijn door de systeembeheerder aan te passen en in te stellen. De custom-versie van Freebase 5.1 heeft deze opties niet. Vooral de macro-mogelijkheid zou toch wel in de custom-versie aanwezig mogen zijn! Ook de aanwezigheid van hypertext is tegenwoordig bijna een standaard optie in contextuele databases.

Kracht

Na een uurtje werken met Freebase ontdekte ik de kracht van dit pakket: de gebruikersvriendelijkheid en de makkelijke vorm van bewerken van data en bestandsstructuren, lay-out en natuurlijk de stopwoordenlijst (houdt tijdens het indexeren rekening met veel voorkomende woorden, die dan niet worden meegeïndexeerd). Freebase heeft wel de contextuele eigenschappen en is gemakkelijk te bedienen, maar eerlijk is eerlijk: als ik kijk naar de prijs/prestatie verhouding, de snelheid en de mogelijkheid om zelf de structuur in de hand te houden, dan voel ik zeker de drang om dit pakket te vergelijken met andere contextuele databases.

Instant Recall

Jaren geleden ben ik gestart met Instant Recall. Heb me laten registreren en kreeg uiteindelijk een versie van MemoryMate in de bus. Instant Recall was in die tijd overgenomen door Broderbund. MemoryMate gaf al een beetje aan waar de gebruiker naar toe wilde: schermen van maximaal 120 regels lang en supersnel zoeken in een bestand, met hypertext en al. Records van 120 regels is natuurlijk beperkt. Je wilt steeds meer nietwaar? Daarom ben ik overgestapt op AskSam.

AskSam

AskSam is een zeer boeiend pakket met een ingebouwde programmeertaal (die weliswaar niet eenvoudig van opzet is). AskSam kan bestanden aan die zo groot zijn als je harddisk. Een document kan oneindig veel records bevatten. Met Asksam ben je ook supersnel. Mijn archief-base (ruim 1 Mb) is geïndexeerd en als ik zoek in een geïndexeerd veld, dan heb ik het binnen twee seconden! In Freebase duurt zoeken in 300 Kb net zo lang. Na AskSam ben ik door het gebrek aan uitgebreide editermogelijkheden overgestapt op Info Select. En dat is voor mij het ware programma. In Freebase en AskSam kun je weliswaar bestanden aan die zo groot zijn als dat je harddisk toelaat, in Info Select ben je gebonden aan je geheugen. Als je EMS hebt, kun je databases van 4 Mb aan. Zo niet, dan zijn er bestanden te maken zo groot als het beschikbare geheugen, minus 155 Kb voor Info Select. Zoeken naar gegevens in Info Select gaat zeer snel omdat alle data in het geheugen staan. Je ziet in Info Select door middel van blokjes op het scherm meteen hoeveel records voldoen aan de gezochte string. Ook in Freebase wordt dat aangegeven. In AskSam moet bijna alles geprogrammeerd worden. Hiermee kun je alles in de hand houden, maar het is natuurlijk wel omslachtiger.

Vergelijking

Wat is er nu eigenlijk zo aantrekkelijk aan het gebruik van een contextuele database? Waarom niet gewoon een vaste structuur zoals dBase?
Wat bijna nooit wordt besproken is tekstverwerking van databases. De tekstverwerking in Freebase en AskSam is summier; je kunt editten, tekst afblokken, maar eenvoudige escape-codes kunnen niet worden gebruikt. Zoeken in tekst die verwerkt wordt, gaat niet of nauwelijks. In Info Select kan dit allemaal wel (er zijn zelfs puntcommando's om marges, toplines, escape-commando's aan te sturen aanwezig). De mogelijkheden om data te bewerken zoals ik dat wil, is voor mij de reden om met Info Select te werken. Je kunt vanuit het pakket de volledige editermogelijkheid van een tekstverwerker verwachten. Zoeken en vervangen (in alle records tegelijk), escape-codes invoeren om de printer aan te sturen. Bovendien bevat Info Select een setup-programma waarin opgeven wordt welke printer je gebruikt en waarin zelfs mijn Deskjet genoemd wordt! In Info Select importeren is geen enkel probleem en gaat erg snel. Kortom, het is een programma dat gericht is op de gebruiker die veel met teksten werkt of zijn data aan andere bestanden koppelt. Ook het zetten van een bookmark (om later weer terug te keren op de plaats waar je bent gebleven) is aanwezig.
Wat ik ook heel belangrijk vind, is de manier waarop je een record van de éne database overzet naar een andere. Met Freebase en AskSam is dat mogelijk: je exporteert en delete ze, of juist niet, dan ga je naar het andere bestand, om vervolgens de tekst of data te importeren. In Info Select gaat dat veel simpeler. Je geeft: disk move to en de naam van de andere base. Ook de W write optie is mogelijk, dan staan de data in beide databases.

Je kunt daarentegen beter voor Freebase of AskSam kiezen als je werkt met een vast layout-patroon, daar niet teveel aan wilt wijzigen, de editermogelijkheden niet als voornaamste eigenschap ziet en een onbegrensde capaciteit wenst. In AskSam kun je zelfs met de data in numerieke velden rekenen. Ook de reportfunctie is heel erg uitgebreid. Je moet die reporten echter zelf programmeren. Ook in Freebase is het maken van een report mogelijk. Freebase geeft hiervoor een kant en klaar idee. Programmeren hoeft niet, aangeven hoe je het hebben wilt is voldoende. Daar staat dan wel een fiks aanschafbedrag tegenover.

Prijzen:
Freebase Professional 5.1: *f* 4680,75. De Custom versie kost *f* 1718,25, de LAN versie kost vanaf *f* 5865,75 en de UNIX-versie *f* 114.220,-.
AskSam: *f* 600,-.
Info Select: *f* 235,-.
Prijzen zijn inclusief BTW.

Probleem van de maand

Het probleem van mei is ingezonden door P. Molenaar uit Leeuwarden. Hij ontvangt een boekebon van *f* 25,-. Wie bij dit probleem kans wil maken op de hoofdprijs berekent alle mogelijkheden om op de volgende manier *f* 100,- te ontvangen. Of dat ook zal gebeuren moet maar worden afgewacht.

Peter van Tilburg

De winnaar krijgt 50 'grote' munten: vijfjes, rijksdaalders en guldens, maar hij geeft 50 'kleine' munten terug: kwartjes, dubbeltjes en stuivers. Voor elk aantal grote munten van een bepaalde soort moet hetzelfde aantal kleine munten van 1 soort worden teruggegeven.
Van elk van de zes soorten moet minstens één munt worden gebruikt.

Voorbeeld: de winnaar krijgt 6 vijfjes, 18 rijksdaalders en 26 guldens. Hij geeft 6 kwartjes, 26 dubbeltjes en 18 stuivers terug. Dit voorbeeld is geen oplossing, want hij houdt zo geen *f* 100,- maar slechts *f* 96,- over.

Oplossingen voor dit probleem kunt u tot 1 mei a.s. toezenden aan:
Peter van Tilburg
Peelhorst 4, 5754 GR DEURNE

Onder de goede inzendingen worden een boekebon van *f* 100,- en twee boekebonnen van *f* 50,- verloot.

Oplossing van de maand

Het probleem van afgelopen januari leverde slechts het geringe aantal van 36 inzendingen op. Op zeven na vonden zij allen 24 oplossingen voor het volgende probleem.
De cijfers 1 tot en met 9 zijn de factoren in drie produkten. Wanneer we de som bepalen van deze drie produkten krijgen we een getal waarvan de cijfers onderling gelijk zijn. Vind nu alle combinaties die voldoen. Voorbeelden zijn:

```
1*3*7 + 2*4*9 + 5*6*8 = 333
7*9 + 1*3*4 + 2*5*6*8 = 555
```

De winnaars

Na loting bleken de boekebonnen als volgt verdeeld:
Boekebon van *f* 100,-:
Eddy Boiten, Dobbenwal 21, 9407 AC Assen
Boekebon van *f* 50,-:
B. Petersen, Sterrenweg 61, 2651 HZ Berkel en Rodenrijs en
Lennert Ploeger, Darwinstraat 3, 1433 BV Kudelstaart

Voor publikatie koos ik de oplossing van Bob Brand uit Nijmegen. Hij ontvangt een boekebon van *f* 25,-.

```
{ >:HCCproblem.$.pas.jan91

Oplossing van het Probleem van de Maand uit de HCC nieuwsbrief van januari 1991.

Door: Bob Brand
      Houtlaan 117
      6525 ZC Nijmegen
(HCC lidmaatschapsnummer L 109709)

© B.A. Brand, 18 dec 1990
non-commercial copying allowed/niet commerciele overname toegestaan

Geschreven in Cambridge Pascal op een Acorn Archimedes.
In principe is (op de timing routine na) alleen Pascal volgens ISO-norm (level 0) gebruikt, het
programma zou zonder grote aanpassingen op andere machines onder andere compilers gebruikt
moeten kunnen worden.

Opgave: De cijfers 1 t/m 9 zijn de factoren voor drie producten. De som van deze producten moet
        een getal zijn waarvan alle cijfers gelijk zijn. }

{ De volgende 4 regels zijn specifiek voor Cambridge Pascal. Maak het programma zo snel
  mogelijk, alle (Cambridge Pascal) checks uit. }
{$escape-,stack-,bound-,range-,overflow-,trace-}
{ Functie time is een extentie. }
{$extension+}

program HCC_probleem_jan91 (output);
var
  groep2,groep3: integer; { Begin van de drie groepen cijfers in de reeks. }
  reeks: array [1..9] of integer; { De reeks cijfers. }
  starttijd: integer;

procedure controleer_oplossing;
var
  i: integer;
  product1,product2,product3, som: integer;
begin
  { Bereken de producten van de drie groepen, en de som van de producten. }
  product1 := 1; product2 := 1; product3 := 1;
  for i := 1      to groep2-1 do product1 := product1 * reeks[i];
  for i := groep2 to groep3-1 do product2 := product2 * reeks[i];
  for i := groep3 to 9        do product3 := product3 * reeks[i];
  som := product1 + product2 + product3;
  { Zijn de cijfers van de som gelijk? }
  i := som mod 10; som := som div 10;
  { i is het eerste cijfer van de som, schuif de rest naar rechts. }
```

```
    while som > 0 do begin
      if som mod 10 = i then { Gelijk, volgende cijfer. }
        som := som div 10
      else begin { Niet gelijk, stop. }
        som := 0;
        i := -1
      end
    end;
    if i > -1 then begin { Oplossing gevonden, write naar scherm! }
      for i := 1 to 9 do begin
        write (reeks[i]:1);
        if (i = groep2-1) or (i = groep3-1) then write(' + ')
        else
          if i = 9
          then writeln(' = ',product1 + product2 + product3:1)
          else write('*')
        {endif}
      end
    end
  end;

  procedure verdeel_en_los_op (kolom: integer);
  { De cijfers 1 t/m 9 worden zó over de groepen in reeks[] verdeeld dat de eerste groep met het
    laagste cijfer begint, dan de tweede groep, dan de derde. Per groep zijn de cijfers ook weer in
    oplopende volgorde gerangschikt. Op deze manier komen oplossingen niet dubbel voor. (Immers:
    1*3*7 + 2*4*9 + 5*6*8 = 6*5*8 + 3*1*7 + 9*4*2 = etc.) D.w.z. dat reeks[1] altijd 1 is. }
  var
    start,getal,i: integer;
  begin
    if kolom = groep2 then
      start := 2
    else
      if kolom = groep3
      then start := reeks[groep2] + 1
      else start := reeks[kolom-1] + 1
    {endif};
    for getal := start to 9 do begin
      i := 1;
      while i < kolom do
        if reeks[i] = getal then i := kolom + 1 else i := i + 1;
      if i = kolom then begin { Goed cijfer. }
        reeks[kolom] := getal;
        if kolom < 9 then { Volgende kolom. }
          verdeel_en_los_op (kolom + 1)
        else { Toegestane verdeling gevonden, mogelijk een oplossing. }
          controleer_oplossing
        {endif}
      end
    end
  end;

begin {HCC_jan91}
  starttijd := time; { Starttijd in centiseconden. }
  page; { Scherm schoon. }
  writeln('*****************************************');
  writeln('* Oplossing van het Probleem van de Maand *');
  writeln('* uit de HCC nieuwsbrief van januari 1991 *');
  writeln('*****************************************');
  writeln;
  reeks[1] := 1; { Altijd! (Zie boven bij verdeel_en_los_op). }
  { Verdeel de reeks cijfers allereerst in drie groepen. De eerste groep wordt gevormd door
    reeks[1..groep2-1], de tweede door reeks[groep2..groep3-1] en de derde door
    reeks[groep3..9]. }
  for groep2 := 2 to 8 do begin
    for groep3 := groep2+1 to 9 do begin
      { Verdeel de cijfers 1 t/m 9 over de drie groepen. }
      verdeel_en_los_op (2) { reeks[1] is altijd 1, begin bij kolom 2. }
    end
  end;
  writeln;
  writeln('Benodigde tijd: ',(time-starttijd)/100 :1:2,' seconden')
end.
```

Oktober

Tenslotte moet ik nog even terugkomen op de gepubliceerde oplossing van het probleem van de maand oktober 1990. Hoewel het programma van de heer Van Zanten wel de juiste uitkomst geeft voor AG=7 geeft het voor een aantal andere waarden van AG niet de juiste uitkomsten. Verschillende personen wezen mij op deze fout. Volgende keer dus nog beter opletten!

Peter van Tilburg stopt

Na een periode van ongeveer tien jaar heeft Peter van Tilburg besloten te stoppen met zijn medewerking aan deze rubriek.
Hij heeft dit besluit onder meer genomen in verband met zeer drukke werkzaamheden. Voorlopig zult u toch nog bijdragen van hem in de HCC Nieuwsbrief aantreffen, omdat hij de publikatie van de oplossingen blijft verzorgen. De redactie zegt Peter graag dank voor de uitstekende en trouwe manier waarop hij jarenlang zijn bijdrage heeft geleverd aan de Nieuwsbrief.
Of dit nu ook betekent dat de rubriek definitief verdwijnt hangt mede af van de lezers. Bent u bereid om hieraan mee te werken en hebt u aardige ideeën, schrijft u dan een briefje aan de redactie. Wie zorgt voor een oplossing van dit probleem?

```
*******************************************
* Oplossing van het Probleem van de Maand *
* uit de HCC nieuwsbrief van januari 1991 *
*******************************************
              1*2*9 + 3*7 + 4*5*6*8 = 999
              1*3*7 + 2*9 + 4*5*6*8 = 999
              1*4*9 + 2*6 + 3*5*7*8 = 888
              1*7*9 + 2*6 + 3*4*5*8 = 555
              1*3*5 + 2*7*9 + 4*6*8 = 333
              1*3*7 + 2*4*9 + 5*6*8 = 333
              1*6*8 + 2*5*9 + 3*4*7 = 222
              1*2*6 + 3*4*5*8 + 7*9 = 555
              1*2*6 + 3*5*7*8 + 4*9 = 888
              1*3*4 + 2*5*6*8 + 7*9 = 555
              1*3*7 + 2*4*5*6 + 8*9 = 333
              1*7*9 + 2*5*6*8 + 3*4 = 555
              1*8*9 + 2*4*5*6 + 3*7 = 333
              1*2*4*9 + 3*7 + 5*6*8 = 333
              1*2*7*9 + 3*5 + 4*6*8 = 333
              1*2*5*9 + 3*4*7 + 6*8 = 222
              1*3*4*7 + 2*5*9 + 6*8 = 222
              1*4*6*8 + 2*7*9 + 3*5 = 333
              1*5*6*8 + 2*4*9 + 3*7 = 333
              1*2*4*5*6 + 3*7 + 8*9 = 333
              1*2*5*6*8 + 3*4 + 7*9 = 555
              1*3*4*5*8 + 2*6 + 7*9 = 555
              1*3*5*7*8 + 2*6 + 4*9 = 888
              1*4*5*6*8 + 2*9 + 3*7 = 999

Benodigde tijd: 5.70 seconden
```

Do_Clipper (1)

Dit artikel is bedoeld als de start van een reeks waarin allerlei aspecten van Clipper worden besproken. Tot nu toe zijn er twee losse artikelen over Clipper 5.0 van mij verschenen, in HCC Nieuwsbrief 130 en 136, maar de belangrijke ontwikkelingen op het Clipperfront maakten een speciale serie de moeite waard.

Rob Drop

Het is de bedoeling iedereen die erover denkt om met Clipper te starten, via deze serie een handje te helpen. Maar ook de meer ervaren en echt geroutineerde Clipperaar hoop ik wat te bieden. Dit artikel is een algemene inleiding. In de volgende aflevering barsten we pas echt los.

Sinds de ontwikkeling van de reeks dBase-versies door Ashton-Tate vanaf het begin van de tachtiger jaren, zijn er diverse andere dBase-talen ontwikkeld: Foxbase, dBXL, Quicksilver, dBFast en Clipper. De laatste tijd wordt in de Amirikaanse bladen gesproken over 'xBase-talen' om onderscheid te maken tussen dBase van Ashton-Tate en de groep verwante talen die gebruik maakt van de 'dBase-standaard' zoals die in de dBase-versies is ontwikkeld. De laatste paar jaar kijkt ook Ashton-Tate echter naar de concurrentie en neemt haar ideeën over. Het lijkt daarom zinnig om de term 'xBase' te bebruiken.

Compiler

Bij het opstarten van dBase III+ of Foxbase komt u uit op de 'dBase prompt': een punt. Daar kunt u, net als bij DOS, losse opdrachten laten uitvoeren of programma's starten met 'DO'. Dit *interactief* werken met een *interpreter* maakt u gemakkelijker vertrouwd met de commando's en functies van de standaard. Er verschijnen bijvoorbeeld foutboodschappen als u iets fout doet, dus deze werkwijze is goed te gebruiken in de eerste leerfase.

Bij een compiler als Clipper moet u eerst de 'broncode' schrijven in een PRG-file (vertrouwd van de interpreter) en deze dan met Clipper compileren tot 'objectcode' in een OBJ-file. Deze OBJ-file wordt dan met een 'linker' met andere OBJ-files opgenomen in een EXE-file. Bekende linkers zijn: Microsoft Link, Plink86, Rtlink, Blinker of Borland Tlink. De EXE-file is zelfstandig uit te voeren. Het grote voordeel is dat de EXE-file alleen machinecode bevat en dat daarom de uitvoering veel sneller gaat dan van een PRG-file met behulp van een interpreter.

Bij Clipper moeten dus diverse fasen worden doorlopen alvorens het 'programma' kan worden uitgevoerd. In al die fasen kunnen foutboodschappen gegenereerd worden op het scherm. Het is aan de programmeur om uit die boodschappen op te maken wat er fout is aan de code. Dat is tijdrovend en veel moeilijker dan bij een interpreter. Clipper is daarom niet geschikt voor een nieuweling in xBase-land. Die kan beter starten met een interpreter en pas na drie tot vier maanden zwoegen (echt programmeren eerst) gaan denken aan Clipper. In de serie wordt hier verder van uitgegaan. Ik zal zowel op Clipper Summer '87 als op de nieuwe versie 5.0 ingaan.

.BAT-file voor EXE-productie

De fasen van PRG naar OBJ en dan EXE is te realiseren met een batchfile, CLD.BAT:

```
= REM CLD.BAT ... van PRG naar EXE
REM De standaard batchfile voor 5.0
CLS
CLIPPER %1
```

Figuur 1

Met 'cld test' wordt TEST.PRG omgezet in TEST.EXE. In de laatste regel wordt met ERRORLEVEL nagegaan of alles goed is gegaan met de vertaling naar OBJ-file. Is er een fout opgetreden, dan wordt de level tenminste 1 en het linken gaat niet door. Het gebruik van RTLINK lost het probleem van de grote EXE-files op, die bij versie Summer '87 nog zulke problemen met tekortschietend werkgeheugen veroorzaakten. Hoe RTLINK precies werkt zal in een later artikel worden besproken.

Linken

Een beknopte uiteenzetting van beide vertaalfasen lijkt me nuttig. Bij het compileren wordt de voor de mens leesbare tekst in de PRG-file (een ASCII-file) met de broncode omgezet in *machinetaalcode* in de OBJ-file. Er wordt gesproken van *bronfile* en *objectfile*. Voor de Nederlands-dogmatici: 'file' is 'bestand'. Per blokje broncode wordt een byte machinecode gemaakt. Een eenvoudige FOR..NEXT-lus kan in een enkele byte worden opgenomen. De code in de OBJ-file is niet te verwerken door de processor. Er moeten nog vertaal-modules worden toegevoegd om van de objectcode processoropdrachten te maken. Dat gebeurt bij het linken. De vertaalmodules worden onder meer uit CLIPPER.LIB en EXTEND.LIB gehaald. De commerciële toolpakketten voor Clipper zijn ook gebaseerd op LIB-files. Om EXTEND.LIB en de andere LIB-files te hanteren moet de regel met RTLINK worden uitgebreid, waarbij moet worden opgemerkt dat CLIPPER.LIB automatisch wordt gehanteerd:

```
RTLINK FI %1 LIB c:\lib\ex-
tend,c:\lib\artful,c:\lib\own
```

Figuur 2

In deze regel worden EXTEND.LIB, de library van ARTFUL.LIB (een bekend pakket) en OWN.LIB (een eigen LIB-file met zelfgemaakte User Defined Functions, UDF's) gehanteerd. CLIPPER.LIB en EXTEND.LIB worden bij Clipper geleverd en maken standaard-Clipper mogelijk. Bekende commerciële pakketten zijn onder meer Artful.lib, Tom Rettigs Library, Straley's Toolkit, Fast Text Search, Clipper Tools, Silvercom, Silverpaint, dGE, Funcky.lib. Dit is een zeer beperkte greep uit het enorme aanbod van toolpakketten. (Een belangrijke leverancier van deze pakketten is Lemax BV uit Badhoevedorp, telefoon: 02968-94210).

Mogelijkheden

Het gaat er hier om wat Clipper méér kan dan de andere xBase-talen. De ontwikkelingen staan in de talenfamilie bepaald niet stil: dBase IV of Foxpro betekenen ook een enorme uitbreiding van de mogelijkheden zoals die in de standaard volgens dBase III(+) voorkomen. Ik ben echter van mening dat Clipper zeer bijzondere mogelijkheden biedt die het in de familie tot de programmeurstaal bij uitstek maakt: directe bestandsmanipulatie (bestanden benaderen op byte-niveau), de uitgebreide mogelijkheden met arrays (speciaal in 5.0) en de uitgebreide ondersteuning van User Defined Functions die veel verder gaat dan bij de andere xBase-talen. Dit laatste geldt vooral bij het hantèren van C, Assembler en andere Microsoft-talen in UDF's. Deze bijzondere mogelijkheden vormen ook de aanleiding voor de enorme ontwikkeling in het aanbod toolpakketten.

Het hanteren van de directe bestandsmanipulatie van C of Assembler is iets voor de ervaren Clippe-raar. Het hanteren van UDF's in Clippercode is echter niet zo moeilijk. In dB_Babbel nummer 3 (juli/augustus 1990, pagina 102) ben ik hier al op ingegaan. Over de multi-dimensionale arrays in Clipper 5.0 heb ik meer geschreven in het Clipper-artikel van januari 1991 (op bladzijde 83). Dit geldt ook voor codeblocks en andere vernieuwingen in 5.0.

In het eerste Clipper-artikel (juli/augustus 1990, pagina 40) ben ik ingegaan op de grote revolutie in Clipper-land: het hanteren van een *preprocessor* als onderdeel van CLIPPER.EXE. Ik zal hier in deze reeks uitgebreid op ingaan.
Toch moet ik even iets rechtzetten uit dat eerste artikel. Het gerucht ging in voorjaar 1990 (ik meende dat ook op te moeten maken uit de artikelen van Rick Spence over 5.0 in de eerste afleveringen in 1990 van Data Based Advisor) dat Clipper 5.0 kleine EXE-files zou maken. Dat blijkt helaas niet zo te zijn: ze zijn eerder groter dan bij Summer '87. Ik gaf hierboven al aan dat RTLINK echter uitkomst biedt. Ook de speciale versie die met 5.0 is meegeleverd, hoewel er nog wat bugs in het systeem zitten (zoals dat in oktober 1990 is geleverd). We wachten de verdere ontwikkelingen op het front van geheugen-management met spanning af.

Arrays

Arrays vormen een belangrijk aspect van Clipper. Versie Summer '87 bevatte al een reeks functies voor het manipuleren van arrays, waarvan speciale vermelding verdient ACHOICE (voor 'pick lists') en de ermee samenhangende ADIR() en AFIELDS().
In versie 5.0 zijn de mogelijkheden enorm uitgebreid omdat ingewikkelde array-structuren zijn op te bouwen. Men heeft het over 'meer-dimensionale' arrays maar ik prefereer de aanduiding *samengestelde* arrays. In feite gaat het om één-dimensionale arrays die aan elkaar zijn te koppelen.

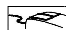
```
PUBLIC arra[5][6], arrb[10,4]
LOCAL arrq[10,10]
arrt := ARRAY(10,10,5,4)
STATIC arrp[5][4][10][2]
arrx := {{1,2,3},{"one","two","tre"},{.t.,.t.,.f.}}

arrb[5,2] := {"een", 2, .T.}
arrb := ""

arry := {}
AADD(arry, 24)
```

Figuur 3

De eerste vijf regels ontleen ik aan het Clipper-artikel van juli/augustus. Hierin wordt een aantal mogelijkheden aangegeven voor het creëren van een nieuwe array. Dat kan met PUBLIC (of PRIVATE) en met de nieuwe 5.0-typen LOCAL en STATIC. In het juni/juli-artikel ben ik kort op deze twee typen ingegaan. In latere artikelen komen ze uitgebreid aan bod. In de derde regel wordt een array gemaakt met de speciale functie ARRAY(). In de vijfde regel wordt een 'literal' array gemaakt. Deze array kan verder worden gemanipuleerd als iedere andere array; het is alleen een speciale manier van initiëren van de array waarvan de elementen gelijk met waarden zijn gevuld. In de voorbeelden wordt ook ':=' gehanteerd. Dat is ook een nieuwigheid in 5.0, een *inline operator*. We komen daar later op terug.

In de zesde coderegel wordt een array toegevoegd aan een element van array ARRB. Dit illustreert hoe ingewikkeld een array kan worden want aan de nu toegevoegde subarray, kunnen nog meer subarrays worden toegevoegd. De structuren kunnen erg onoverzichtelijk worden: pas op voor spaghetti-arrays! Deze uiteenzetting maakt ook duidelijk waarom ik de term 'samengesteld' boven 'meer-dimensionaal' prefereer. In de zevende regel wordt de subarray weer verwijderd door er een nulstring voor in de plaats te zetten. Het manipuleren van arrays geeft dus erg veel mogelijkheden.

Belangrijke informatiebronnen zijn de bladen uit de USA:
Data Based Advisor
Data Based Advisor Subscription Dept.
Box 3735
Escondido
CA 92025-9895 USA

Reference (Clipper)
Pinnacle Publishing
P.O. Box 8099
Federal Way
WA 98003 USA

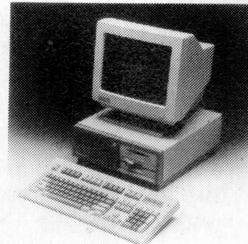
From D.O.S.S.
Four Seasons Publishing Co.
P.O. Box 20025
New York
NY 10017-0001 USA

"Als je studeert of scholiert koop je bij Wilson"

TANDON 286/N
40 Mb. VGA monochroom
studentenprijs 2990,- incl
prijs 3785,- incl

OLIVETTI PCP-90
40 Mb. 5.25". 3.5". VGA monochroom
studentenprijs 3795,- incl
prijs 4290,- incl

COMMODORE PC-20III
OP=OP **1595,- incl**

20 Mb, 5,25", 3,5", mono.

COMMODORE PC-30III
20Mb, 640k, VGA monochroom
studentenprijs 2095,- incl

PANASONIC 170B
notebook, 20Mb. backlit LCD
studentenprijs 3795,- incl
prijs 4175,- incl

COMMODORE SL-386SX
40 Mb. 5.25". 3.5". VGA monochroom
studentenprijs 3790,- incl
prijs 4290,- incl

PANASONIC 270B
notebook, 20Mb, 16Mhz. VGA
studentenprijs 5890,- incl
prijs 6490,- incl

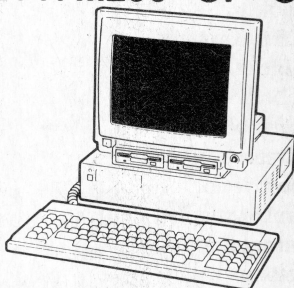
BROTHER HL-4
laserprinter (excl. toner)
studentenprijs 2595,- incl
prijs 2995,- incl

OLIVETTI PCS-286
20Mb, VGA monochroom
studentenprijs 2995,- incl
prijs 3495,- incl

COMMODORE C286-LT
notebook. 20Mb, VGA backlit LCD
studentenprijs 5490,- incl
prijs 5990,- incl

DISKETTES
10 stk DS/DD 3,5" 15,95 incl
10 stk DS/DD 5,25" 8,95 incl

OLIVETTI M200 OP=OP

kleurenmonitor,
dubbeldrive 3,5" **645,- incl**

TANDON 386/N
40Mb, VGA monochroom
studentenprijs 3795,- incl
prijs 4695,- incl

COMMODORE MPS-1230
matrixprinter incl kabel & tractor
studentenprijs 399,- incl
prijs 499,- incl

OLIVETTI JP-350
highspeed inkjet printer
studentenprijs 1495,- incl
prijs 1776,- incl

GRATIS
tijdens de maand april ontvangt u bij iedere aankoop het nederlandstalige softwarepakket "GET ORGANIZED!"

APRIL-AANBIEDINGEN

Spelregels: de vermelde studentenprijzen gelden allen voor bezitters van een studentenkaart,ov-jaarkaart of een ander "studeerbewijs". Op de meeste produkten krijgt u als student een tot 3 jaar verlengde garantie, vraag de voorwaarden aan!

Wilson Amsterdam
Utrechtsestraat 70-72
telefoon: 020 - 6 24 78 21
fax: 020 - 6 22 80 61

Wilson Utrecht
Zadelstraat 28
telefoon: 030 - 340890
fax: 030 - 314569

Een plaatje voor Jeroen...

Dèrtien is-ie, Jeroen. Toen Harm-Jan zo oud was scrollde hij met een FOR/NEXT-lus de ouderlijke beeldbuis vol met HarmHarmHarmHarm. Jeroen Groot wil méér. Hij concipieert een Adventure. In GW-BASIC heb je daar echter graphics voor nodig. Hoe of dat moet... En graag een beetje vlug!

Volgens de èchte fijnproevers hebben adventures die graphics niet nodig, maar boekenwurmen zijn ook begonnen met een prentenboek, dus daar gaat-ie!

Allereerst moet je zorgen dat je in de grafische mode komt. Dat doe je met het SCREEN statement (zie ANYKEY 135). Vervolgens kunnen we pixels een kleur geven. We doen dat met de regel die in figuur 1 staat.

X en y zijn de coördinaten van de pixel. Linksboven woont op (0,0) en linksonder op (0,199). Een y-waarde van 1000 (of -1000) màg, maar die logeert bij de beneden- of bovenburen. De kleurwaarde kan nooit hoger zijn dan het aantal kleuren die de gekozen scherm-mode biedt. Om die pixels zichtbaar te maken is een contrasterende achtergrond nodig. Dat doe je met het COLOR statement in figuur 2.

Dat is ook gemakkelijk voor het later weer uitgummen van een pixel: je laat daarvoor in het PSET commando de kleur-parameter weg. Hij krijgt dan gewoon de kleur van de achtergrond.

De regel, zoals getoond in figuur 3, tekent een lijn van (x1,y1) naar (x2,y2). De kleur mag je weer weglaten (en eventueel ook (x1,y1)), maar niet het streepje (-). Daardoor begint de lijn gewoon waar je gebleven was. Hetzelfde commando werkt ook voor het tekenen van een vierkant, zie figuur 4.

Nu is (x1,y1) de linker bovenkant van het vierkant en (x2,y2) de rechter onderkant. Door de B te vervangen door BF (Filled) wordt het vierkant gevuld (Let op! Als je de kleur weglaat moeten er twéé komma's voor 'B' staan). Ook cirkels zijn mogelijk, zoals getoond in figuur 5, waarbij (x,y) het middelpunt van de cirkel is en r de straal (de afstand van het middelpunt tot aan de rand).
Rest nog het inkleuren van onze tekening. Dat doen we met de regel in figuur 6.

Het punt (x,y) moet liggen binnen de figuur dat je wilt inkleuren. Pas op voor 'gaatjes' in de omtrek ervan, want dan 'lekt' de kleur naar buiten. Het scherm loopt dan vol. Iets wat overigens bèst een leuk gezicht is...

```
PSET (x,y),kleur
```
Figuur 1.

```
COLOR voorgrondkleur,achtergrondkleur
```
Figuur 2.

```
LINE (x1,y1)-(x2,y2),kleur
```
Figuur 3.

```
LINE (x1,y1)-(x2,y2),kleur,B
```
Figuur 4.

```
CIRCLE (x,y),r,kleur
```
Figuur 5.

```
PAINT (x,y),kleur
```
Figuur 6.

BTW-bonnetje

W. Kemper uit Amsterdam is bezig z'n eigen factureerprogramma in GW-BASIC te schrijven. Hij vroeg hoe je de BTW van een bedrag uitrekent.

Het lage BTW tarief is momenteel 6% ofwel het 6/100^e deel van het bedrag exclusief BTW. Bij het hoge tarief van 18,5% wordt dat dus het 18,5/100^e deel ervan. In BASIC luidt de berekening bij het hoge tarief dus (en let op het puntje in plaats van de komma!):

```
BTW = BEDRAG*18.5/100
```
en vervolgens:
```
TOTAAL = BEDRAG+BTW
```

Sommige factureerprogramma's doen het andersom (het bonnetje bij de boekhandel). De bedragen worden dan inclusief de BTW gefactureerd, waarna de BTW er aan het eind wordt 'uitgehaald'. Het TOTAAL is dan dus 118,5% van het BEDRAG. Om de BTW te bepalen delen we het TOTAAL dus eerst door 118,5, waarna we dat resultaat vermenigvuldigen met 18,5. Dus:

```
BTW = TOTAAL/118.5*18.5
```
of
```
BTW = TOTAAL/106*6
```

Vergeet niet om de formules aan te passen als de BTW verandert. Het beste is om voor het BTW-tarief een variabele te gebruiken die aan het begin van het programma zijn waarde krijgt.

Code

A. Loomans uit Oegstgeest schreef ons:
Ik heb geprobeerd om met mijn modem contact te maken met het HCC Atari-gg BBS op nummer 072-610772. Dit lukte totdat er een code gevraagd werd. Die had ik niet, ajuparaplu. Mijn vraag: kunt u mij vertellen hoe ik aan zo'n code voor toegang kan komen?

Vanzelfsprekend hebben we daar zelf ook even ingelogd, maar er wordt nergens om een speciale code gevraagd. Ook de sysops van dit BBS wisten niet wat u bedoelde. De enige code die bijna op ieder board gevraagd wordt is uw password. Maar dat mag u de eerste keer dat u inlogt zelf verzinnen! Bij de meeste FIDO's (dus niet dit BBS) moet u uw lidmaatschapsnummer opgeven als u beweert lid te zijn van de HCC. Enkele FIDO's vragen dan ook nog om uw pincode. Beide zijn te vinden op uw lidmaatschapskaart.

Onder redactie van Harm-Jan Wieringa en Ed Baars

Snel...

M. Volder uit Hank was niet tevreden met de snelheid van z'n 4,77 Mhz XT en kocht daarom een ander moederbord, met een NEC V20 op 12 Mhz. Maar:
..nadat ik het board ingebouwd had, begonnen de problemen. Het werkte prima met de diskdrives, maar niet met de harddisk. Zo gauw ik de harddisk aanriep ('c:' of 'DIR C:') viel het beeld op mijn monitor weg. Het vreemde was dat ik wel programma's kon kopiëren, maar ik zag niet wat ik deed.
Ik heb zelf het vermoeden dat er een fout zit in de aansturing van de harddisk.

Het blijkt regelmatig dat het versnellen van de PC tot rare effecten kan leiden. Bovendien is van tevoren nooit te voorspellen of het goed gaat. Waarschijnlijk zit het probleem in de Hercules videokaart die het mogelijk niet allemaal kan bijbenen. Ook die zou u dan maar beter kunnen vervangen door een snellere. Vraag wèl aan de dealer of u hem mag terugbrengen, als het ook daarmee niet lukt.

Sneller...

Ook **P. van Zanten** uit Riethoen is op zoek naar een snelle computer. Om dit te testen heeft hij een FOR-loop geschreven in PASCAL met 6 vermenigvuldigingen. Hij

voert de loop 30.000 keer uit en laat de computer zo 180.000 vermenigvuldigingen doen (listing 1).

```
BEGIN
 write(chr(7)));
***piep***
 FOR i:=1 to 30000 DO
 BEGIN
   a:=1.23456*2.98765;
   b:=2.34567*3.45678;
   c:=4.56789*5.67890;
   d:=9.87654*8.76543;
   e:=7.65432*6.54321;
   f:=1.46802*5.79135;
 END;
 write(chr(7));
***piep***
END;
```

Listing 1

Hij schrijft:
De tijd tussen twee piepjes, gemeten met een stopwatch geeft ongeveer de tijd voor 180000 vermenigvuldigingen. Ik hoop tijden te krijgen van 1 à 2 seconden. Tot dusver vond ik op de best gemeten computers getallen niet lager dan 15 seconden voor 180000 operaties en dit is niet voldoende beter dan dat ik nu al kan.

Snelst!

Uw programma verbaast ons een beetje. Als u uitsluitend constante getallen vermenigvuldigt zal de compiler dit al uitrekenen tijdens het compileren. Tijdens het uitvoeren gebeurt er dan niet veel meer. Daarom heb ik het programma iets veranderd. Bovendien geeft het zelf de verbruikte tijd aan. Het is geschreven in Turbo Pascal.

Gettime is een Turbo-PASCAL functie die de huidige tijd opvraagt in uren, minuten, seconden en honderdsten van een seconde. Na de loop wordt de tijd voor de tweede maal opgevraagd en wordt het tijdsverschil op een eenvoudige manier berekend. Zo eenvoudig, dat het verkeerde tijdsverschil geeft als u het programma vlak voor het hele uur start. Ziet u waarom?
Dit programma hebben we op drie verschillende manieren gecompileerd. De eerste versie maakt geen gebruik van de coprocessor. De tweede versie wel. En de derde versie gebruikt ook een coprocessor, maar dan zijn de REAL's vervangen door DOUBLE's. Dat zijn een soort extra grote reals, die passen in het formaat van getallen dat de coprocessor gebruikt. Op deze manier gaat het nog iets sneller, omdat de getallen niet meer naar dit formaat omgezet hoeven te worden. In de tabel ziet u onze resultaten, gemeten in seconden. Kolom I is de snelheid zonder co-processor, kolom II met co-processor en kolom III met co-processor en het gebruik van DOUBLE's. Als vergelijking vermelden we ook Norton's SI snelheidsindex.

COMPUTER	I	II	III	SI
8MhzV20	108,75		-	3,2
12Mhz.286	35,54	15,54	9,23	11,7
20Mhz.386	20,26	6,70	1,81	18,7

Tabel: snelheidstest vermenigvuldigen

Co-processor

Maar we zijn nog niet klaar met Van Zanten. Hij vervolgt:
Moet je speciale commando's gebruiken om de co-processor aan het werk te krijgen? En kunnen die aan het begin van het programma worden gegeven of moet dat voor èlke reals operatie opnieuw?

```
Programma snelheid;

 uses DOS;

 var i:integer;
     hr,min1,min2,sec1,sec2, subsec1,subsec2:word;
     een, twee, drie, a,b,c,d,e,f:real;

 BEGIN
   een:=1.23456;
   twee:=9.87654;
   drie:=6.43219;
   write(chr(7));
   gettime(hr,min1,sec1,subsec1);

   for i:=1 to 30000 do
   BEGIN
     a:=een*twee; b:=een*drie; c:=twee*drie;
     d:=a*b; e:=a*c; f:=b*c;
   END;
   gettime(hr,min2,sec2,subsec2);
   min2:=min2-min1;
   if sec1<=then
    sec2:=sec2-sec1
   else
    begin
     sec2:=60+sec2-sec1;
     dec(min2);
    end;
   if subsec1<=then
   subsec2:=subsec2-subsec1
   else
    begin
     subsec2:=100+subsec2-subsec1;
     dec(sec2);
    end;

   writeln('time used: ',min2,' min.
',sec2,'.',subsec2,' sec.');
   write(chr(7));
 END.
```

Listing 2.

Tja, op machinetaal-niveau zijn daarvoor speciale instructies. Gelukkig kunnen we meestal gewoon tegen de compiler zeggen dat hij het programma de co-processor moet laten gebruiken. De compiler zal dan vóór iedere rekenkundige bewerking de coprocessor aanroepen. Hoe dàt moet strekt voor deze rubriek te ver. Daarvoor zijn manuals uitgevonden.

Zendfax

Per fax kregen ontvingen we het probleem van **B. Dunnebier** uit Emmerich. Hij kocht die zendfax op de HCC-Dagen en hij is best tevreden, maar...:
..ons adres en de aanduiding 'telefax' staan in een vaste header. Het bericht komt daar automatisch onder. Er worden echter altijd twéé headers (en dus pagina's) verstuurd, ook al is de tekst maar enkele regels lang...

Bij het kopiëren van de EPROM's voor de zendfax optie is een kort moment tijdens de HCC-Dagen iets niet helemaal goed gegaan. Enkele exemplaren vertonen dat euvel. Bel even met Bausch Datacom (010-4137055) en de zaak wordt gecorrigeerd.

F11/F12 (2)

In Anykey van HCC Nieuwsbrief 137 schreef C. Verhagen uit Froombosch dat de functietoetsen F11 en F12 op z'n Laser XT niet werkten. Ook niet als hij er daarvoor speciaal gemaakte programmaatjes op losliet. **A. van Abswoude** uit Leiden reageert:
De oplossing is inmiddels door Laser zèlf gegeven door het programma FUNCKEY.EXE, dat Laser tegenwoordig standaard meelevert bij de XT3 en 386SX. Dit programma heb ik ook losgelaten op de oudere XT1 en XT2 en ook daarop werkt het perfect. Lezers met andere merken moeten helaas teleurgesteld worden, omdat het programma blijkbaar test of het een Laser betreft. Als ik het op een Philips gebruik geeft het programma de melding dat het geen Laser computer is en wordt het programma afgebroken.

Laser deelde ons mee dat Laserbezitters dit programmaatje vrijelijk aan elkaar mogen doorgeven. Inmiddels is het ook te downloaden van het Nieuwsbrief-BBS (02159-17024) en een aantal andere FIDO's.

SCREEN (2)

In ANYKEY 137 vertelden we dat we niet konden vinden waarvoor de GW-Basic screen mode's 3, 4, 5 en 6 zijn bedoeld. **Jaap Wieles** uit Gorinchem wist te vertellen dat deze modes gebruikt worden bij de IBM PCjr. computer:
Bij een aantal Basic's wordt mode 3 gebruikt om de 720x348 resolutie in te stellen als er een Hercules-kaart aangesloten is. Ook Quick-Basic gebruikt deze mode voor hetzelfde doel. Kunt u mij overigens vertellen waar ik het stukje machinetaal kan vinden om met TurboBasic in de resolutie 800x600 te komen?

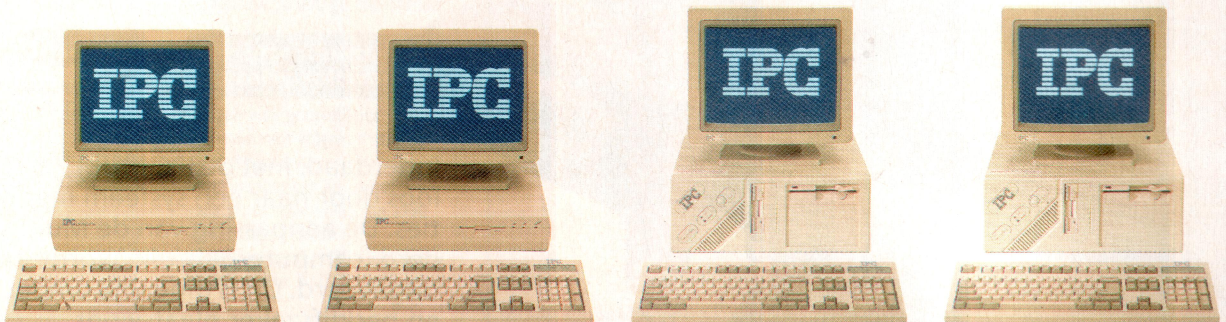
Turbo-Basic, Turbo C en Turbo Pascal werken met dezelfde beeldscherm-drivers. De driver EGAVGA.BGI ondersteunt maximaal 640 x 480 beeldpunten met 16 kleuren, oftewel de VGA resolutie. U wilt naar de super-VGA resolutie toe, in principe zouden de drivers daarvoor aangepast moeten kunnen worden. Wellicht is er een lezer die dit al voor elkaar heeft en die even contact met ons opneemt.

IPC Slagvaardig automatiseren

IPC®...
DE COMPUTER VOOR NU EN DE TOEKOMST

IPC... DAAR DOET U MÉÉR MEE!

* 100% compatible.
* optimale prijs/prestatieverhouding.
* zero wait state, 12, 16, 20, 25 en 33 Mhz IPC systemen zorgen voor een zeer snelle uitvoering van al uw computerwerkzaamheden.
* Gebruiksmogelijkheden: van stand alone systeem tot snelle fileserver in netwerken.
* Levering van 84 complete IPC standaard systemen uit voorraad.
* Alle IPC MULTI.SYS systemen zijn modulair gebouwd. Hierdoor kan in een later stadium uw IPC systeem tegen minimale kosten op een betrouwbare wijze worden opgewaardeerd naar een 20, 25, of 33 mhz 386.

IPC 12 Mhz 286

UNO.SYS AT met password beveiliging.

* IPC moederkaart; 80286/12 Mhz, zero wait state 1 Mb Ram (uitbreidbaar tot 4 Mb), systeem Rom 32/128 Kb, 1 parallelle en 2 seriële poorten, 4 uitbreidingsslots (16 bits), IDE interface voor harde schijf en diskettestations, plaats voor 80287 coprocessor.
* Uno.sys kast met; voeding, een 1,4 Mb diskettestation 3$^{1/2}$", aansluiting voor 5$^{1/4}$" extern diskettestation.
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* IPC VGA kleurenmonitor en videokaart met drivers, resolutie 800*600.

Gratis IPC muis en DOS

IPC 16 Mhz 386 SX

UNO.SYS 386 met password beveiliging.

* IPC moederkaart; 80386SX/16 Mhz, zero wait state 1 Mb Ram (uitbreidbaar tot 8 Mb), systeem Rom 32/128 Kb, 1 parallelle en 2 seriële poorten, 4 uitbreidingsslots (16 bits), IDE interface voor harde schijf en diskettestations, plaats voor 80387SX coprocessor.
* Uno.sys kast met; voeding, een 1,4 Mb diskettestation 3$^{1/2}$", aansluiting voor 5$^{1/4}$" extern diskettestation.
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* IPC VGA kleurenmonitor en videokaart met drivers, resolutie 800*600.

Gratis IPC muis en DOS

IPC 16 Mhz 386 SX

MULTY.SYS doorgroeisysteem.

* IPC processorkaart; 80386 SX/16 Mhz. RAM shadow, video ROM, zero wait state (page interleave), plaats voor coprocessor 80387 SX.
* IPC basiskaart; 1 Mb Ram (max. 16 Mb), 1 parallelle- en 2 seriële poorten, IDE interface voor 2 harde schijven, 8 uitbreidingsslots (6 maal 16 bits).
* Multi.sys-kast met; 200 Watt voeding, 2 diskettestations 5$^{1/4}$", en 3$^{1/2}$".
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* Monitor en videokaart met drivers.

Gratis IPC muis en MS DOS 4.01

IPC 25 Mhz 386

MULTY.SYS doorgroeisysteem.

* IPC moederkaart; 80386/25 Mhz. RAM shadow, zero wait state (page interleave), 1 Mb Ram (uitbreidbaar tot 16 Mb), plaats voor 80387/25 coprocessor, 6 uitbreidingsslots (16 bits).
* Multi.sys-kast met; 200 Watt voeding, IDE interface, 2 diskettestations 5$^{1/4}$", en 3$^{1/2}$", 1 parallelle en 2 seriële poorten.
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* Monitor en videokaart met drivers.

Gratis IPC muis en MS DOS 4.01

MONITOREN

IPC MONOCHROME
14" MONITOR
PAPER WHITE
VIDEO OMKEERBAAR
INCL. HERCULES-KAART
(extra parallelpoort)

IPC 16 Mhz 386 SX		IPC 25 Mhz 386	
IPC 16386/00M zonder harde schijf	ƒ 2700,-	IPC 25386/00M zonder harde schijf	ƒ 3500,-
IPC 16386/40M met harde schijf 40 Mb/28 ms	ƒ 3300,-	IPC 25386/40M met harde schijf 40 Mb/28 ms	ƒ 4100,-
IPC 16386/80M met harde schijf 80 Mb/19 ms	ƒ 3700,-	IPC 25386/80M met harde schijf 80 Mb/19 ms	ƒ 4500,-

IPC VGA
14"
KLEURENMONITOR
PITCH 0,28, 1024x768
16 BITS VGA KAART
(256 Kb RAM)

IPC UNO.SYS 12286/40V
met harde schijf 40 Mb/28 ms
ƒ 2495,-

IPC UNO.SYS 16386/40V
met harde schijf 40 Mb/28 ms
ƒ 3400,-

IPC 16 Mhz 386 SX		IPC 25 Mhz 386	
IPC 16386/00V zonder harde schijf	ƒ 3300,-	IPC 25386/00V zonder harde schijf	ƒ 4100,-
IPC 16386/40V met harde schijf 40 Mb/28 ms	ƒ 3900,-	IPC 25386/40V met harde schijf 40 Mb/28 ms	ƒ 4700,-
IPC 16386/80V met harde schijf 80 Mb/19 ms	ƒ 4300,-	IPC 25386/80V met harde schijf 80 Mb/19 ms	ƒ 5100,-

* Indien niet anders vermeld; harde schijven incl. controller met buffergeheugen, interleave 1:1. Data transferrate ± 700 Kb/sec.

PRIJZEN EXCL. BTW

IPC®

AMSTERDAM
Tel.: 020 - 6914241
Burg. Stramanweg 104

EDE
Tel.: 08380 - 50630/50690
Stationsweg 107

ANTWERPEN (Aartselaar)
Tel.: 03 - 8771155
Antwerpsesteenweg 124

GARANTIE-VOORWAARDEN

Op alle IPC-merkartikelen ontvangt u twee jaar garantie. Desgewenst kunt u tegen een geringe meerprijs de garantie verlengen tot drie of vijf jaar. U kunt zo blijven profiteren van de garantie die Intelligent PC u biedt. Als uw systeem niet compatible blijkt te zijn, kunt u het systeem binnen één maand terugbrengen.

SERVICECONTRACTEN

Mocht er met uw systeem ooit iets mis gaan, zorgt Intelligent PC ervoor dat u binnen drie dagen weer uit de problemen bent. Wilt u nog snelller geholpen worden, dan kan dat. U sluit dan tegen lage kosten een servicecontract af voor de snelle 4-, 8-, of 24 uursservice.

REPARATIES

Reparaties worden direct uitgevoerd door onze eigen technische dienst. Vakbekwame technici verrichten snel en zorgvuldig de reparatie aan uw systeem. Wij zijn voor reparaties geopend van maandag t/m vrijdag van 8.30 uur tot 17.00 uur en op zaterdag na telefonische afspraak.

DEMOCENTRUM

Apparatuur en software kunt u zonder afspraak testen in onze demonstratiecentra. Hier kunnen wij u ook alle informatie verstrekken over de mogelijkheden die Intelligent PC u biedt bij de oplossing van uw automatiseringsproblemen. De demonstratiecentra zijn elke werkdag geopend van 9.00 uur tot 17.00 uur en op zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur.

UITBREIDINGEN

Meerprijs VGA kaart res. 1024 * 768	ƒ 150,-	Alleen bij aanschaf van compleet	
Geheugenuitbreiding 1Mb	ƒ 195,-	systeem: MS WINDOWS met	
Coprocessor 80387 SX-16	ƒ 700,-	GRATIS 1Mb RAM	ƒ 345,-
Coprocessor 80387-25	ƒ 1150,-	Meerprijs VGA Monochrome	
Tapestreamer 60 Mb intern	ƒ 1495,-	Monitor i. p. v. hercules	ƒ 200,-

BESTEL UW SYSTEEM

IPC systemen kunt u rechtstreeks bestellen per telefoon.

Bel GRATIS 06 0383

Voor schriftelijke bestellingen of meer informatie kunt u schrijven naar .UX,
Intelligent PC BENELUX, antwoordnummer 2677 - 3970 VJ HOUTEN.

U bent natuurlijk ook van harte welkom bij al onze vestigingen.

Verkoopkantoren Intelligent PC Benelux

Amsterdam:	Burg. Stramanweg 104, gebouw Parijs, 1101 AA Amsterdam Tel. 020 - 6914 241, Fax 020 - 6919 791
Antwerpen:	c/o Bedrijvencentrum, Antwerpsesteenweg 124, 2630 Aartselaar Tel. 03 - 8771155 of 8771283 of 8771341, Fax 03 - 8771218
Ede:	Stationsweg 107, 6711 PN Ede, Tel. 08380 - 14873 of 50630, Fax 08380 - 50260

ZO KUNT U ONS BEREIKEN

AMSTERDAM

Via de A2 snelweg Utrecht-Amsterdam. Pal aan de afslag (Diemen, Ouderkerk a/d Amstel). Recht tegenover het kruispunt.

EDE

Volg de borden Station en u komt vanzelf bij de Stationsweg.

ANTWERPEN

Vanaf de E19 richting Boon en Brussel (A12). Afslag Aartselaar.

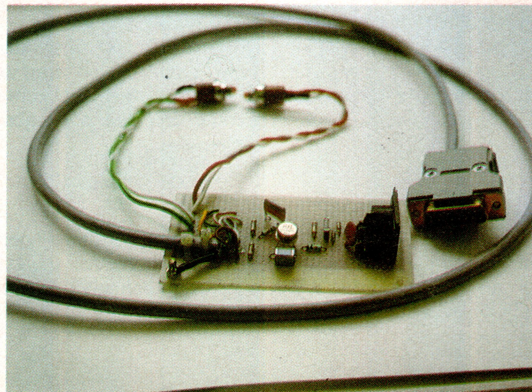

AMSTERDAM
Tel.: 020 - 6914241
Burg. Stramanweg 104

EDE
Tel.: 08380 - 50630/50690
Stationsweg 107

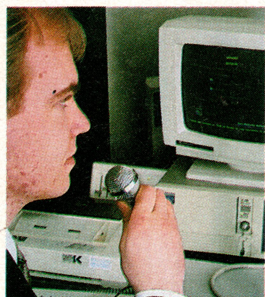
ANTWERPEN (Aartselaar)
Tel.: 03 - 8771155
Antwerpsesteenweg 124

Spraaksturing voor tekstverwerker

Eén van de meeste favoriete toepassingen van de personal computer is het tekstverwerken. U kent dat wel, achter een toetsenbord zitten en maar rammen op die toetsjes. Bij de één gaat dat een stuk sneller dan bij de ander. Vooral de mensen die nooit een typecursus hebben gevolgd zijn duidelijk in het nadeel. Praten echter kan iedereen. Weliswaar de één ook weer wat beter dan de ander, maar meestal gaat dat toch veel beter dan typen. De HCC Nieuwsbrief heeft goed nieuws voor de slechte, luie of langzame typers, want er is wel degelijk een oplossing voor dit probleem. Zoals vaak met goede ideeën is het heel simpel en eenvoudig. Het bestaat uit: een miniem stukje hardware en een weliswaar ingewikkelde, maar toch slechts enige tientallen Kilobytes grote softwaredriver. De hardware kan iedereen op zijn of haar computer aansluiten. Software is echter tot nu toe alleen voor Microsoft Word tot versie 5.0 en voor WordPerfect, tot versie 5.1. Verder is het goed om te vermelden dat de schakeling alleen geschikt is voor IBM compatibele computers met een joystickingang.

Het uiterst simpele printje wat eigenlijk door iedereen is te maken.

Wim Bolkensteyn

Aan de linkerkant bevindt zich de microfoonaansluiting, gevolgd door een condensator (C1) als ontkoppeling voor de allerhoogste frequenties. Dan twee dioden (D1, D2) als begrenzers voor te hoge signalen van de microfoon. Via een weerstand (R3) naar de 0 Volt en een weerstand (R2) komt het microfoonsignaal terecht bij de ingang van de opamp. In deze opamp wordt dat signaal versterkt en doorgestuurd naar het X kanaal van de analoge joystickingang. De weerstanden R4, R5 en R6 zijn nodig voor het aanpassen van de opamp-uitgang aan de joystickingang van de computer. De weerstand R1 en de beide condensatoren C2 en C3 dienen nog om de werking van de opamp te stabiliseren. De voeding van de opamp komt uit de joystickingang, waardoor geen extra voeding noodzakelijk is.
Verder zijn er nog twee schakelaars, S1 en S2, en nog een variabele weerstand P1. Deze variabele weerstand is aangesloten op de Y-ingang van het joystickplugje.

De schakeling kan zo eenvoudig zijn omdat de joystickingang bij de IBM computer analoge signalen kan verwerken. Bij veel andere computers, zoals de Amiga, kan alleen een joystick met schakelaars worden gebruikt. Wel erg goed bij spelletjes, maar niet zo geschikt voor een meer serieuze toepassing zoals deze.

De bouw

De echte knutselaars hebben de soldeerbout waarschijnlijk al ingeschakeld of ze zetten hem nooit uit! De schakeling kan het best op een klein stukje experimenteerprint worden gebouwd. Dat is zo'n printje met veel gaatje er in en kleine soldeereilandjes er op. Het is het handigst om aan de computerkant een kabel te monteren met daarop een connector die meteen in de joystickingang van de computer past. Aan de kabel komt dan een 15 polige "D"-male connector (met pennetjes). De microfoonaansluiting hangt af van het type microfoon dat u gaat gebruiken. Het moet een microfoon zijn die niet al te ongevoelig is. Een ouderwetse bandrecorder- of cassetterecorder microfoon is heel geschikt. Zendamateurs gebruiken vaak microfoons met een schakelaar er op. Dit is een zogenaamde PTT (Push To Talk) schakelaar. Die schakelaar kan worden aangesloten als S1. De schakelaar S2 moet een drukknopje zijn. Er zijn daarvoor snoerschakelaars met een **drukknopje** er in verkrijgbaar. Ook kunnen de schakelaars samen met het printje in een klein kastje worden gebouwd. Omdat de voedingsspanning voor het printje uit de PC komt is er geen externe voeding nodig. Het geheel past daarom in een klein kastje. Het zou zelfs in een microfoon ingebouwd kunnen worden.

De software

De software is er in twee versies: MICRONED.COM en MICROENG.COM. De eerste is voor Nederlandstalige tekstverwerkers, de tweede voor Engelstalige versies. Dit programma moet in de directory van de tekstverwerker staan. Dan wordt het geïnstalleerd door het aan te roepen. Het kijkt dan eerst voor welk programma het moet werken: voor Microsoft Word of voor WordPerfect. Hierna installeert het zich in het geheugen.
Hierna kunt u starten met de tekstverwerker. Tijdens het typen doet de schakeling niets. Zodra het typen ophoudt 'kijkt' de apparatuur naar de joystickingang. Als daar nu de schakelaar S1 gesloten is én er komt een signaaltje binnen dan zal het programma dit signaal splitsen in een frequentie, een

amplitude en een fasesignaal. Voor elk van deze drie signalen worden er één of meer woorden bij gezocht. Alleen het woord dat bij alle drie de signalen hetzelfde is gaat naar de tekstverwerker. Komen er maar twee woorden overeen dan wordt dat woord gebruikt. Zijn alle drie woorden verschillend, wat gelukkig maar zelden voorkomt, dan klinkt er een piepje uit de luidspreker van de PC. Het programma zet de woorden letter voor letter via het softwarematig genereren van een toetsenbordinterrupt gewoon één voor één in de toetsenbordbuffer. De tekstverwerker weet dan niet beter of de invoer komt gewoon van het toetsenbord.

Eigenlijk moet u MICRONED gebruiken voor Nederlandse tekst in een Nederlandstalige tekstverwerker. U kunt echter ook proberen MICRONED toe te passen voor een Engelstalig programma, als u daar tekst in het Nederlands wilt invoeren. Uit de eerste proeven die zijn genomen blijkt dat dit ook goed moet gaan. Wat beslist niet kan is de Nederlandstalige versie gebruiken voor Engelse teksten, of omgekeerd.

Bediening

Het zal inmiddels duidelijk zijn hoe eenvoudig het allemaal werkt. Installatie van de programma's is mogelijk vanuit een batchfiletje. Als er niet wordt getypt moet er om iets op het scherm en dus in het document te krijgen eerst op S1 worden gedrukt. Daarna is het een kwestie van gewoon duidelijk in de microfoon praten. Houdt u het knopje ingedrukt en zegt u niets, dan komen er na ongeveer twee seconden spaties op het scherm. De schakelaar S2 heeft een speciale functie. Hij wordt namelijk gebruikt om vet en onderstreept te kunnen invoeren. Drukt u voor het praten even op S2, dan worden de letters vet weergegeven. Houdt u tijdens het praten het knopje ingedrukt dan wordt de tekst onderstreept. Even indrukken, dat nog eens herhalen en de ingesproken tekst wordt dus vet onderstreept. Zo gemakkelijk gaat dat!
Dit verklaart meteen waarom het programma moet weten met welke tekstverwerker wordt gewerkt.

Andere tekstverwerkers

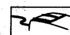
Wij zouden geen hobbyisten zijn als we niet hadden uitgevonden hoe het ook te gebruiken is voor andere tekstverwerkers. Er wordt alleen maar naar de naam van de tekstverwerker gekeken. Het is dus voldoende om die een andere naam te geven. Bijvoorbeeld als volgt:

```
REN EDLIN.COM WP.EXE.
```

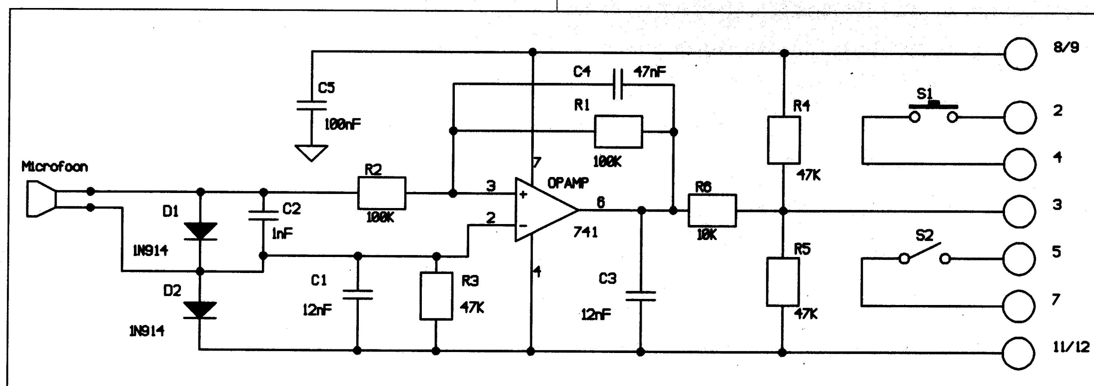
```
Bûter, brea en griene tsiis, hwa dat net sizze kin is gjin
oprjuchte Frysk. Eltsenien dy't hwat th@#$s is yn de skiednis
fan Fryslân α÷√t Greate Pier. Hy was gjin freon fan de
Hollanners, kin men sizze. Hjoed de d€σ binne d'r gjin
grΨσnzen mear.
                                                    FRYSK.DOC
OPDRACHT: Bibliotheek Einde Formaat Ga-naar Help voeg-In Kopieer Model
          Opties Print heRstel Substitueer Transfer Spraakteksten
Bewerk document of druk op Esc voor menu
Pg1 Ko1           {}            ?                  Microsoft Word
```

De hardware moet u zelf maken, bij de software is dat wat moeilijker. Gelukkig heeft de HCC hiervoor het Fidonet. De redactie heeft beide files ingepakt tot MICRO.ZIP en zijn uiterste best gedaan om die te verspreiden over de HCC Fido-nodes. Kijkt u maar op de Fido-node bij u in de buurt. Uiteraard is het ook te vinden op het Nieuwsbrief BBS.

Ervaringen

Hoewel we hebben geprobeerd om de uitleg zo eenvoudig mogelijk te houden is het mogelijk dat iets toch nog niet helemaal duidelijk is. U weet misschien dat de redactie voor het overgrote deel uit vrijwilligers bestaat, die hun (schaarse) vrije tijd voor een deel gebruiken voor het schrijven van artikelen voor de HCC Nieuwsbrief. Wij hebben dan ook echt niet de mogelijkheid om een helplijn of iets dergelijks in te stellen. Toch willen we u bij het solderwerk of de installatie niet in de kou laten staan. Hebt u onverhoopt problemen, wij verwachten dat trouwens niet, dan is er altijd de mogelijkheid om een berichtje te zetten op de redactie Fido-node in Houten (03403-78220) of het HCC Nieuwsbrief BBS in Bussum (02159-17024).
Daarnaast zijn de makers van deze fraaie toepassing natuurlijk ook erg benieuwd naar uw praktijkervaringen, al was het maar om dit produkt in de toekomst nog verder te kunnen verbeteren. Bent u (nog?) niet de gelukkige bezitter van een modem, dan is het natuurlijk ook mogelijk om een briefje te schrijven aan de redactie. U kunt er zonder meer van overtuigd zijn dat u een reactie ontvangt, of uw oordeel nu positief of negatief is.

De makers van hard- en software zijn inmiddels al een fase verder. Ze proberen de spraaksturing nu ook toe te passen voor andere talen. Het is een moeizaam karwei, maar men vordert langzaam maar zeker.

THE ULTIMATE SOUND BOARD FOR YOUR PC!

Vanaf maart 1991
Sound Blaster micro-channel card voor IBM PS/2. Model 50 en hoger.

NIEUW ★ NIEUW ★ NIEUW

Met de Sound Blaster haalt u meer uit uw PC. In een handomdraai installeert u de Sound Blaster en uw PC verandert in een komplete sound-studio. De Sound Blaster heeft bijvoorbeeld een 11-stemmige muzieksynthesizer en een ingebouwde sampler. Deze Adlib compatible heeft vele mogelijkheden en is volledig programmeerbaar. Laat u adviseren door uw computerleverancier. Bij defect 1 jaar omruilgarantie.

DE WERELDSTANDAARD VOOR FULL STEREO PC GELUID!!

De Sound Blaster omvat:

- 11-Stemmige muzieksynthesizer (Adlib compatible)
- Ingebouwde sampler (digitale voice input)
- Microfoon ingang
- Versterker uitgang
- Standaard Joystick aansluiting
- Volume regelaar
- Hardware compressie/decompressie
- Midi interface

Software

- Talking parrot - speech programma
- Voxkit - sampler programma
- Text to voice - laat de computer praten
- FM organ - muziekorgel met 11 kanalen

Optioneel:

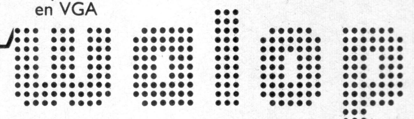
- Midi Box
- Developer Kit
- CMS IC's voor stereo synthesizer met 12 kanalen (CMS, Gameblaster compatible)

Systeembenodigdheden:

- Sound Blaster werkt op elke IBM compatible PC XT/AT
- Op minimaal 512 Kb Ram, DOS 2.0, CGA, EGA en VGA

BEL VOOR DE SOUNDBLASTER DEALER IN UW OMGEVING!!

Walop Electronics BV
Innsbruckweg 40 - 42
3047 AH Rotterdam
Tel. 010 - 4623478

ELECTRONICS B.V.
Import- Export

GROTE KOLLEKTIE SOUND BLASTER SOFTWARE W.O. VOYETRA SEQUENSERS.

Text-writer
voor de Commodore 64

Arno Koolen

De laatste aflevering van 'Jong Talent' ligt ver achter ons. Gelukkig kregen we weer een inzending binnen van een jonge computerliefhebber. Hij schreef:

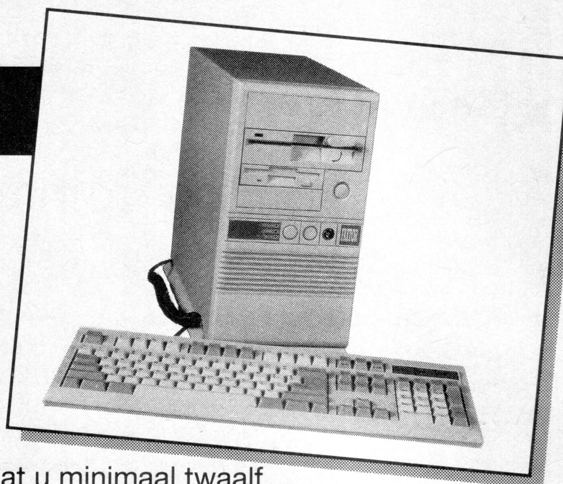
'Beste HCC-redactie. Ik ben Arno Koolen en ik ben 13 jaar. Toen ik in een HCC Nieuwsbrief de rubriek 'Jong Talent' zag wou ik ook een tekstverwerker maken. En dit is het resultaat. Je kunt kiezen tussen hoofdletters en kleine letters. Als het programma loopt, kan dit met 'F3'. Ook de grootte van de letters kan worden veranderd. Dit kan door middel van 'F5'. De toets 'F7' tenslotte is de printtoets. Voordat de computer de brief uitprint, kun je instellen hoeveel kopieën je ervan wilt hebben. De inst/del-toets werkt wel, maar kan niet gebruikt worden om in een regel ervoor iets te veranderen. Kijk de regel dus altijd na, voordat je op RETURN drukt. Als je toch een fout ontdekt, kun je er met de cursortoetsen naar toegaan. Je mag niet verder dan het toetsenscherm want dan doet hij het niet meer. Het programma is gemaakt op een Commodore 64.

Arno Koolen
Laan Olieslager 5
4631 JE Hoogerheide


```
1 REM ************************
2 REM *    TEXT-WRITER       *
3 REM *                      *
4 REM *  BY ARNO KOOLEN      *
5 REM *                      *
6 REM *     IN 1990          *
7 REM ************************
9 GOSUB 270
10 DIM A$(10000):R=1
20
PRINTCHR$(147):POKE53280,15;POKE53281,11:POKE646,0
40 PRINT"<26 maal inverse Q>;
45 FORI=1TOR:PRINTA$(I);:NEXT
50 GETA$:IFA$=""THEN50
60 IF A$=CHR$(145)THEN50
70 IF A$=CHR$(17)THEN50
100 IF A$=CHR$(20) THEN GOTO210
110 IF A$=CHR$(13) THEN GOTO230
130 IF A$=CHR$(134) THEN GOSUB 270:GOTO40
140 IF A$=CHR$(135) THEN GOTO 430
150 IF A$=CHR$(136) THEN 630
210 PRINTA$;
220 GOTO 50
230 FOR I=1984 TO 2023
240 A=PEEK(I):A=A+64:IFA=96THENA=32
241 IF (A-64)>26AND (A-64)<65 THEN A=A-64
242 IF (A-64)>64 THEN A=A-64:A=A+32
250 A$(R)=A$(R)+CHR$(A)
260 NEXTI:R=R+1:PRINT:GOTO 50
270 PRINTCHR$(147)
280 PRINT"WIL JE HOOFDLETTERS OF KLEINE LETTERS?"
290 PRINT"                  (H/K)"
300 GETA$:IFA=""THEN300
310 IF A$="H"THEN380
320 IF A$<>"K"THEN300
330 OPEN 1,4,7
340 PRINT#1,CHR$(17);
350 CLOSE1
360 PRINTCHR$(9);CHR$(14);CHR$(8)
370 RETURN
380 OPEN 1,4,7
390 PRINT#1,CHR$(145);
400 CLOSE1
410 PRINTCHR$(9);CHR$(142);CHR$(8)
420 RETURN
430 PRINTCHR$(147)
440 REM LETTERTYPE
450 PRINT" WIL JE:<2 maal inverse Q>
460 PRINT"      |-------------------------------|"
470 PRINT"      |  LETTERTYPE      | CHARS/INCH |"
480 PRINT"      |-------------------------------|"
490 PRINT" A    | PICA             |    10      |"
500 PRINT" B    | ELITE            |    12      |"
510 PRINT" C    | MICRO            |    15      |"
520 PRINT" D    | CONDENSED        |    17.1    |"
530 PRINT" E    | COMPRESSED PICA  |    20      |"
540 PRINT" F    | COMPRESSED ELITE |    24      |"
550 PRINT" G    | COMPRESSED MICRO |    30      |"
560 PRINT"      |-------------------------------|"
570 GETA$:IFA$=""THEN570
580 IF A$<"A"OR A$>"G"THEN570
585 A=ASC(A$):A=A-65
590 OPEN1,4,7
600 PRINT#1,CHR$(27);CHR$(91);CHR$(A)
610 CLOSE1
620 GOTO40
630 REM PRINTEN
635 GOTO 740
640 OPEN 1,4,7
650 FOR I=1 TO R
660 PRINT#1,A$(I)
670 NEXTI:CLOSE1:RETURN
680 PRINTCHR$(147)
690 PRINT"NOG EEN BRIEF TYPEN, OF RESETTEN (T/R)"
700 GETA$:IFA$=""THEN700
710 IF A$="R"THENSYS58253
720 IF A$<>"T"THEN700
730 RUN
740 PRINTCHR$(147)"HOEVEEL KOPIEEN??"
750 INPUT A
760 IF A<1 AND A>10 THEN750
770 FOR L=1 TO A:GOSUB 640:NEXTL:GOTO680
```

FAXTOR
COMPUTERS

FAXTOR computer is een gedeponeerd handelsmerk van Redcliff computers B.V. Binnen zorgvuldig vastgelegde normen en testprocedures worden componenten van grote fabrikanten ingekocht en onder dit label verkocht. Dit label garandeert een constante kwaliteit en goede garantievoorwaarden. U mag er van uit gaan dat u minimaal twaalf maanden garantie krijgt op FAXTOR produkten. Een van de voordelen van FAXTOR computers is dat de configuratie niet bij voorbaat vaststaat en naar uw wens is samen te stellen. Dit voorkomt dat u onderdelen moet kopen die u niet nodig heeft.

- Harddisken tot 660 Mb leverbaar.
- Ook leverbaar in Maxitower.

CONFIGURATIE MOGELIJKHEDEN

286-12 MHz AT
- Landmark 16 MHz
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

286-16 MHz AT
- Landmark 20 MHz
- 1Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386-20 MHz
- Landmark 22 MHz
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386-25 MHz
- Landmark 33 MHz
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386-25 MHz 32 Kb cache
- Voor het snelle rekenwerk
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386-25 MHz 64 Kb cache
- Ideaal voor Desk-Top-Publishing
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386-33 MHz
- Perfect voor CAD/CAM
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

486-25 MHz 128 Kb cache
- Met ingebouwde co-processor !
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

386 SX-16&20 MHz
- 1 Mb RAM
- 1,2 Mb diskdrive
- 40 Mb harddisk 28 ms AT-IDE
- I/O
- 101 keyboard

- FAXTOR koopt u bij de vakhandel en computershops door heel Nederland.
- Bel voor één van onze 500 dealer adressen.
- Geen verkoop aan partikulieren vanuit Redcliff B.V.

Redcliff bv

Redcliff B.V. - Edisonstraat 15 - 2723 RS Zoetermeer.
Tel. 079 - 411997 - Fax 079 - 425213.

- Dealer aanvragen welkom; gaarne schriftelijk en voorzien van inschrijving Kamer van Koophandel.

Redcliff levert ook tal van andere produkten: van harddisk tot netwerken en van videokaarten tot monitoren.

File Shuttle Xpress 5.0

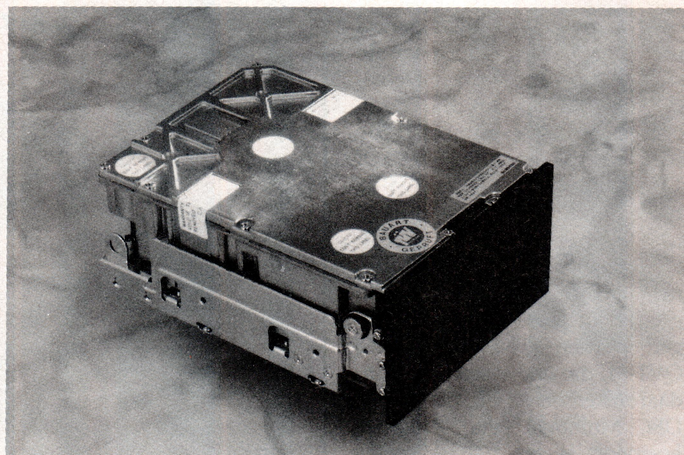
File Shuttle Xpress 5.0 van CetC Software is volgens de leverancier één van de snelste data-transfer-programma's op de markt. Het programma bestuurt alle Windows-applicaties en bouwt uw eigen menu. Het heeft een volledig zelfstandige file-manager. U kunt zelfs op de achtergrond tranfers uitvoeren.

Deze nieuwe versie is uitsluitend in het Engels verkrijgbaar.

Voor meer informatie:
Ronin Nederland BV
Postbus 4347
3006 AH Rotterdam
Telefoon: 010-4530243

1,2 Gigabyte disk van Fujitsu

De 1,2 Gigabyte disk van Fujitsu komt onder de naam M2266S op de markt en wordt alleen geleverd in een SCSI-uitvoering. Mede door de aanwezigheid van een 128 Kb buffer wordt een datatransferrate van 2,0 Mb/s bereikt. Door het gebruik van hoogwaardig componenten treedt een fout niet vaker dan één maal per 200.000 uur op. De schijf heeft een gemiddelde toegangstijd van 14,5 ms en wordt geleverd in een 5,25 inch vormfactor.

Voor meer informatie:
Intra Electronics
Gulberg 33
5674 TE Nuenen
Telefoon: 040-836455

System Manager 7.0

Van System Manager is nu versie 7.0 op de markt. Het gebruik van software is hiermee volgens de leverancier niet aan een bepaald besturingssysteem verbonden. Zo kan bijvoorbeeld een single user PC-gebruiker zonder meer overstappen naar Unix. Ook de overgang naar andere hardware, zoals met de 486-processor, mag volgens Microsign geen probleem zijn. Er zijn verschillende uitvoeringen leverbaar.

Meer informatie:
Microsign, 03410-20004.

Victory modem

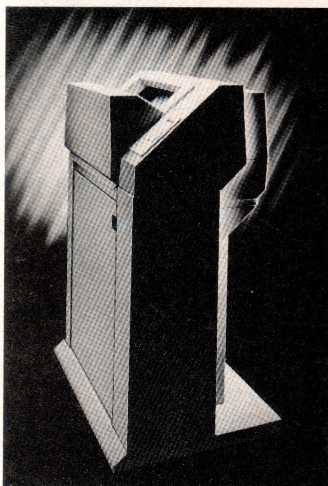

Het gebruik van snelle modems voor het uitwisselen van informatie tussen computers, is tot nu toe beperkt gebleven tot professionele gebruikers en ervaren computerhobbyisten. De meeste goede (en ook snelle) modems zijn namelijk nog steeds vrij prijzig, terwijl de meegeleverde software niet altijd uitblinkt in gebruikersvriendelijkheid. Met de introductie van het Victory modem van Computerline komt daar, volgens de firma, verandering in.
Het Victory modem voorziet in de behoeften van de doorsnee consument op telematica-gebied. Het is snel (2400 bps), waardoor de telefoonkrekening laag blijft en wordt compleet met PTT stekker, kabel en twee gratis softwarepakketten geleverd. Bovendien is het, dankzij deze software en de Nederlandstalige handleiding, ook eenvoudig te bedienen.

Voor meer informatie:
Computerline BV
Postbus 195
1960 AD Heemskerk
Telefoon: 02510-47484

Afdelings-lijnprinter Mannesmann

De MT661 van Mannesmann Tally is een afdelingsprinter voor intensief gebruik. De printer is gelijktijdig aansluitbaar op verschillende systemen of netwerken en kan werken met PC's en mini's of mainframes volgens de industriestandaard.
Door de matrixprint technologie blijft het mogelijk om doorslagformulieren te gebruiken met één origineel en vijf kopieën. De snelheid ligt volgens de leverancier op 800 regels per minuut.
Meer informatie:
Tracor Europe BV, 030-280855.

Stralingsarm

Qume brengt nu twee terminals op de markt in een stralingsarme uitvoering. Deze voldoen aan de strenge Zweedse normen. De zogeheten QVT-scherm zijn leverbaar in groen, wit en amber. Beide schermen zijn geschikt voor 80 en 132 koloms weergave. De QVT-51 biedt 26 schermregels en 4 pagina's videogeheugen. Het ASCII-toetsenbord heeft 44 programmeerbare toetsen. 43 schermregels en 7n pagina's videogeheugen worden geboden door de QVT-61, die onder meer de standaardtekensets ASCII, IBM-PC en DEC Multional kent. Naast de hostpoort is een tweede seriële poort mogelijk.

Meer informatie:
Tracor Europe BV,
030-280855.

Avery Laberpro

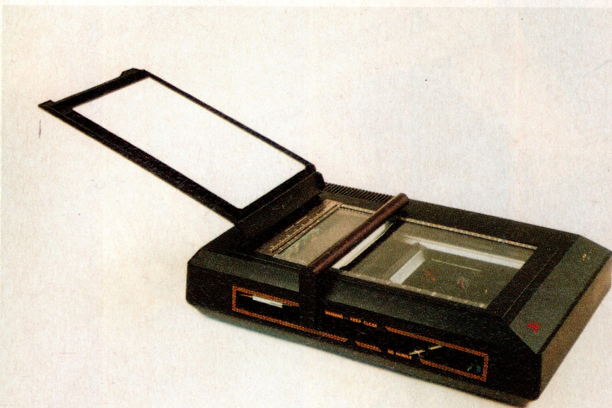
Avery Laberpro is een programma dat u een aantal mogelijkheden biedt om professionele etiketten of transparanten te ontwerpen en ze via uw laserprinter af te drukken. Laberpro is geschikt voor IBM PC's of compatibele computers.
Met de speciale Avery laserprinter-etiketten vervaardigt u etiketten voor artikelen, diskettes, verzendingen, etcetera.
Laberpro wordt geleverd inclusief typeset quality fonts, ingebouwde graphics en de mogelijkheid om logo's te scannen. Laberpro is een gebruikersvriendelijk programma en daardoor ook geschikt voor de minder ervaren gebruiker.
Het is mogelijk om bestaande data uit dBase en WordPerfect over te nemen.

Voor meer informatie:
Master Nederland
Postbus 71
6720 Bennekom
Telefoon: 08389-14474

De informatie

De informatie in de rubriek 'Marktinfo' is afkomstig van leveranciers en producenten. Dat geldt ook voor de specificaties die worden genoemd en een eventueel oordeel over de kwaliteit van een produkt.

Nieuwe OmniMedia scannerlijn

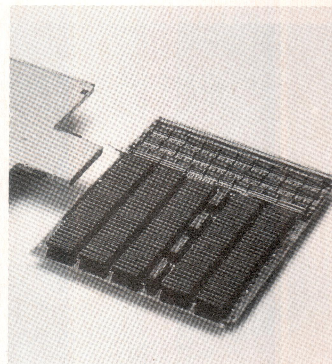
Met de 3C en 3CX kleur/grijswaarden scanners kunnen zowel als doorzicht of opzicht-illustraties gescand worden.
Met behulp van technologieën waarvoor patent is aangevraagd, stellen de 3C en 3CX flatbedscanners de gebruikers in de gelegenheid zowel transparante als reflecterende illustraties (foto's, 35 mm dia's, transparanten, overheadsheets, röntgenfoto's en andere negatieven) te digitaliseren.

De 3C/CX OmniMedia scanners worden compleet met interface en grafische software geleverd en ondersteunen Apple Macintosh, PC, of Atari-computers. Omschakelen tussen op- en doorzichtmodellen duurt slechts seconden. Een volledig functionele versie van Adobe Photoshop wordt bij ieder scanner voor de Macintosh gebundeld, zodat gebruikers additionele mogelijkheden worden geboden om gescande afbeeldingen te retoucheren en te manipuleren.

Voor meer informatie:
Syspoint BV
Vareseweg 35
3047 AT Rotterdam.

Clearpoint memory

Edata levert nu Clearpoint memory boards, die volgens mededeling een volwaardige 100% compatibele vervanging of uitbreiding zijn van bestaand geheugen in de AS/400. Het board heeft een capaciteit van 4, 8 of 16 Mb. Alle geheugens zijn beveiligd tegen elektrostatische ontladingen tijdens de installatie, gebruiken naar verhouding weinig energie en zijn snel en gemakkelijk te installeren, aldus Edata.
Meer informatie:
Edata, 03473-77488.

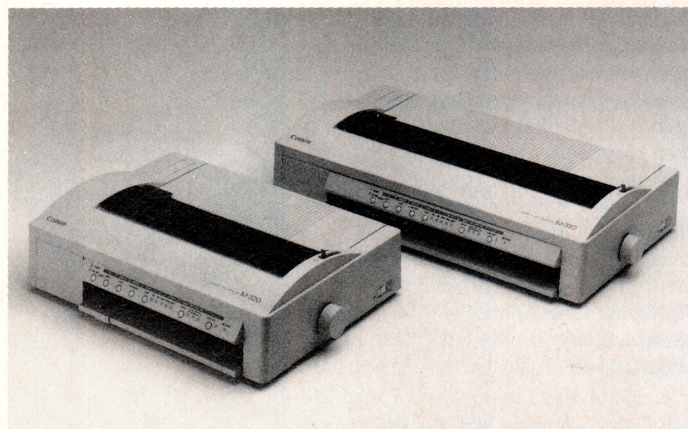

ADVERTENTIE

Canon breidt Bubble Jet-printerlijn uit

De portable Bubble Jet-10E inkjet printer is bedoeld voor toepassingen waar mobiliteit een vereiste is. Voor de meer professionelere desktop toepassingen introduceert Canon nu de BJ-330 en BJ-330. De BJ-300 is een 80-koloms of A4 printer en de BJ-330 is een 136-koloms of A3 printer. Beide printers zijn ontworpen voor dagelijks gebruik op kantoor, waar hoge eisen worden gesteld aan kwaliteit en snelheid. De modellen printen met een snelheid van driehonderd tekens per seconde en hebben een resolutie van 360 dpi.

Voor meer informatie:
Canon
Postbus 1500
2130 Hoofddorp
Telefoon: 02503-70123

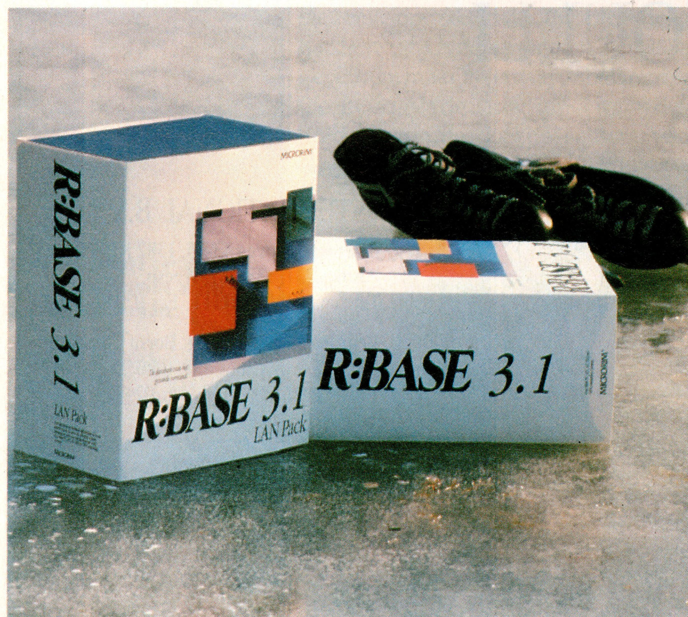

OA-Scan DS 3000

Met 64 grijstinten en een resolutie van 300 dpi (dit komt overeen met de resolutie van de meeste laserprinters) geeft de OA-Scan een natuurgetrouwe weergaven van het origineel. Met het meegeleverde Scan Paint-pakket kan het beeld vervolgens naar eigen inzicht worden bewerkt; met 'potlood', 'paintbrush' of 'airbrush', maar ook door het bijstellen van de grijswaarden van beeldelementen en het veranderen van het contrast met de achtergrond. Daarnaast kunnen meerdere beelden en teksten worden samengevoegd. Voor het aanmaken van tekst staan diverse lettertypes ter beschikking.
De aldus ontstane files kunnen in een zelfgekozen formaat worden opgeslagen (TIFF, Window Paint, Paint Brush, Dr. Halo, GEM, OAFAX, OCR).

Voor meer informatie:
ADAPT
Kloosterlaan 23
3749 AJ Lage Vuursche
Telefoon: 02154-8336

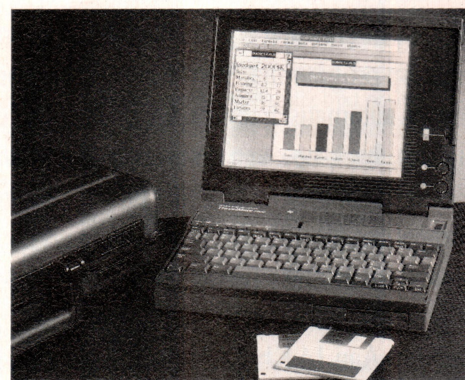
R:Base 3.1 NL

First Element introduceert R:Base 3.1 Nederlands/ R:base is een relationeel database management systeem. De nieuwe versie kan dBase III (Plus) bestanden lezen, schrijven en bewerken, stand-alone of in een netwerk. Daarnaast is de snelheid volgens de leverancier sterk toegenomen ten opzichte van de voorgaande versie. Formulieren, rapporten en applicaties kunnen volledig menugestuurd worden gemaakt.

Meer informatie:
First Element, 015-158610.

Travelmate 3000

Texas Instruments heeft een nieuwe computer geannonceerd, die niet groter is dan een flinke agenda. Deze TravelMate 3000 beschikt, ondanks z'n compacte afmetingen, over het prestatieniveau en de verwerkingskracht van een 386SX desktop computer. Naast de 386SX-processor met een snelheid van 20 Mhz, heeft de computer een 10 inch diagonale display met zwarte weergave op een witte achtergrond, een harde schijf en diskettestation. Alles weegt, compleet met batterij, slechts 2,6 kg.
Voor meer informatie
Texas Instruments
Amsterdam
020-5602281

AT notebook van Sanyo

Klein, licht en volledig, is het uitgangspunt geweest van de Japanse firma Sanyo bij de ontwikkeling van hun notebook. Ondanks het formaat van een boek (ongeveer 31 x 25 x 5 cm) en het gewicht van slechts 3200 gram, zijn geen concessies gedaan ten opzichte van functionaliteit en gebruikersgemak van deze volwaardige AT. Daarom is de Sanyo MCB 17NB standaard uitgerust met 20 Mb harddisk, een 3,5 inch floppydrive, en een VGA LCD-scherm.
De energiebesparende 80C286 Intel processor maakt met 12,5 Mhz snel werken mogelijk. Het interne geheugen van 1 Mb kan tot 5 Mb worden uitgebreid, terwijl het extended geheugen als shadow RAM is te gebruiken.
Voor meer informatie:
Holland Systema BV
Postbus 178
8200 AD Lelystad
Telefoon: 03200-72200

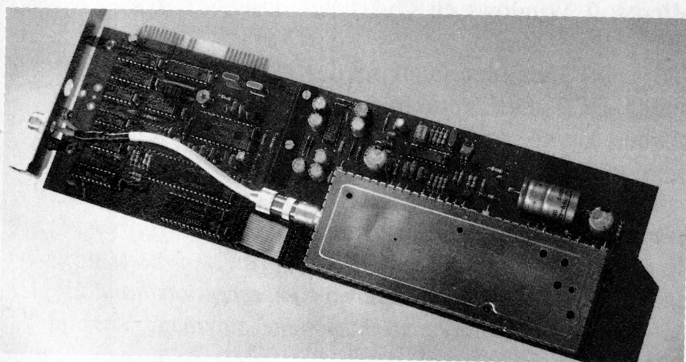
Verbeterde software Archive backup-systemen

Sinds kort levert Diode een nieuwe generatie QICStream software voor Archive VP backup subsystemen. De uitbreidingen van de QICStream 2.01 programmatuur omvat een aantal, door de gebruiker in te stellen parameters, waarmee het backupproces optimaal aan de systeemsituatie kan worden aangepast.

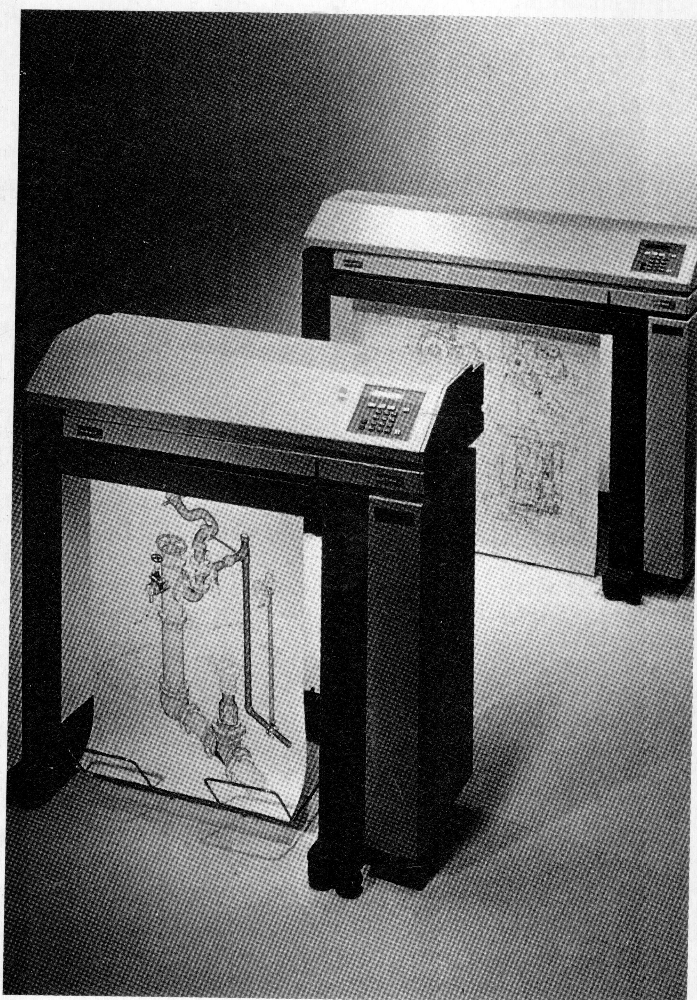
QICStream 2.01 omvat ondermeer uitgebreide file-keuze en filter mogelijkheden, voorzien van datum/tijd, include/exclude en wildcard-opties. Andere opties zijn het herstellen van fouten en de besturing van de tape, waardoor zowel bewaakte als onbewaakte backup-procedures vergemakkelijkt worden. De nieuwe software zorgt er bovendien voor dat geopende bestanden op een later moment automatisch opgeslagen worden. Verder geeft het een overzicht van alle bestanden die tijdens de backup-procedure werden opgeslagen.

Voor meer informatie:
Diode Nederland
Meidoornkade 22
3992 AE Houten
Telefoon: 03403-91234

Telekaart met ingebouwde tv-tuner

Keyword Info Systems heeft de produktlijn van de Teletext Toolbox uitgebreid met een nieuwe Teletextdecoderkaart voor de PC. De nieuwe full-size insteekkaart is uitgerust met een ingebouwde tv-tuner, zodat deze direct op het antenne- of kabelnetsignaal is aan te sluiten. De kaart wordt geleverd inclusief Teletext Toolbox 3.0 software en (turbo) Pascal sources voor applicatie-ontwikkeling.
Het tunergedeelte is volledig softwarematig te besturen. Dit maakt de kaart geschikt voor het scannen van meerdere Teletext-zenders. Het softwarepakket Wall Street maakt gebruik van deze kaart om de koersen van alle Europese aandelenbeurzen volautomatisch in te lezen. Prijs vanaf *f* 890,-, exclusief BTW.
Voor meer informatie:
Keyword Info Systems BV
M. Nijhofflaan 2
2624 ES Delft
Telefoon: 015-624998

Plotters met stapel- en oprolsysteem

De G9844 (A1) en G9845 (A0) monochrome direct thermal plotters van Océ Graphics zijn nu ook leverbaar met een stapel/oprolsysteem. Het systeem is ook los leverbaar. Op de stapelas onder de plotter kunnen maximaal honderd plots van A2 tot A0 worden afgelegd.

Meer informatie:
Océ Graphics, 073-815815.

LemaxUpdate

286|DOS Extender

voor Microsoft C

Nu reeds bij Lemax uit voorraad leverbaar, deze nieuwe SDK biedt de mogelijkheid om **bestaande** DOS-applicaties te bevrijden van de 640k-grens. Het enige wat men moet doen is het opnieuw linken van de OBJ's en de LIB's met de **286|DOS Extender.**
Hiermee behandelde applicaties kunnen zonder meer draaien op alle machines met 80286-, 80386- en 80486-processoren en met voldoende RAM. De theoretische grens van 4 gigabyte is in de praktijk niet bereikbaar (dit is een hardware begrenzing), doch men kan rustig tot 16 megabyte gaan. Compatibiliteit is bereikt voor de gehele Microsoft ontwikkelset: de C compiler (5.1 of 6.0), CodeView debugger en de Microsoft Linker. Door het opnieuw op de juiste wijze linken van de applicatie gaat deze in *protected mode* werken, waardoor het niet meer nodig is overlays of EMS te gebruiken. Zonder OS/2 werkt de Microsoft C compiler 6.0 zelf nu ook in protected mode - geen "Out of memory" problemen meer, wanneer men aan grote applicaties werkt.

Wie OS/2-applicaties geschreven heeft voor tekst-mode kan deze direct onder DOS laten werken: **286|DOS Extender** biedt een sub-set van de OS/2 API onder DOS. **286|DOS Extender** ondersteunt niet alleen DPMI, doch ook XMS en VCPI-standaards. Daardoor wordt directe compatibiliteit bereikt ook met bv. Microsoft Windows en QuarterDeck's DESQview.

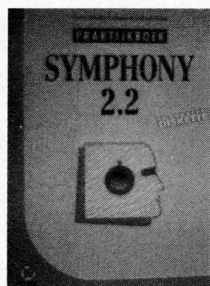
286|DOS Extender biedt verder de mogelijkheid om onder DOS DLL's te maken, die hetzelfde formaat hebben als die onder Windows en OS/2. Tevens heeft men de mogelijkheid direct de gehele Runtime Library van Microsoft C én DOS- en BIOS-calls te gebruiken in *protected mode.* Verder biedt PHAPI (Phar Lap API) de mogelijkheden om *real mode* en *protected mode* door elkaar te gebruiken, en *interrupt en exception handling,* en MS-DOS *memory management* normaal aan te wenden.

Bezoekt u ons op Europe Software

Lemax Company BV

R. Kochstraat 2
1171 BE BADHOEVEDORP
Tel (020) 659-4210 FAX (020) 659-3855

Praktijkboek Symphony 2.2

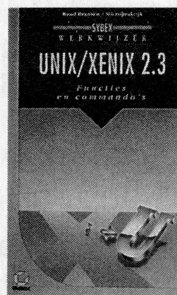

Bretzke-Gadatsch & Schaa
Uitg. SYBEX
ISBN: 90 5160 268 5
291 pag. *f* 69,- inclusief disk

Dit in het Nederlands vertaalde boek behandelt de Engelstalige versie van Sympony. Gebruikers van de Nederlands versie moeten hier rekening mee houden voor wordt overwogen dit boek te kopen, aangezien in deze versie alle commando's en functies een Nederlandse equivalent hebben. Een @INT() is dan bijvoorbeeld een @GEHEEL().
Dit boek is bedoeld voor de beginnende Symphony gebruiker. De geheimen van het werkblad, grafieken, databank en tekstverwerking worden op een overzichtelijke manier uit de doeken gedaan. De complexe commandostructuur van Symphony is in een aantal diagrammen duidelijk gemaakt en er wordt veel gewerkt met deelvergrotingen uit de boom.
Bij het boek zit een 5,25 inch schijf met daarop een aantal voorbeeldbestanden.

Conclusie:
Een prima leerboek voor de beginnende gebruiker van de Engelstalige versie van Symphony. Als naslagwerk is dit boek minder geschikt door een te beknopt register. Niet alle commando's en functies zijn hierin als trefwoord opgenomen. Onbesproken is het communicatie-gedeelte van Symphony en ook blijft de macro-taal buiten beeld.

➾ Melle Oudman

Werkwijzer UNIX/XENIX 2.3

Ruud Bransen
Uitg.: Sybex
ISBN: 90 5160 145 8
184 pag. *f* 24,50

Dit soort boekjes zie ik graag. Het meet namelijk slechts 11 bij 18 centimeter en past dus veel beter op een al door andere voorwerpen bezet bureau dan deel zoveel van de originele XENIX-handleiding, wanneer je even de juiste syntax van een commando wilt opzoeken. Het werkje is niet helemaal up-to-date, in die zin dat we inmiddels al bij XENIX 3.2 zijn, maar dat is niet zo erg.

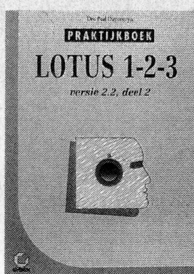
Deel 1 is gewijd aan de editors. Deel 2 geeft verkort de syntax van de commando's, zonder enige toelichting, en is nutteloos. Het gaat gelukkig om maar acht pagina's. Deel 3 is de kern van het boekje en bevat de commando's van accept tot en met (heel toepasselijk) yes in de vorm:
COMMANDO
- omschrijving van de actie
- opties en/of argumenten
- verwijzing naar gerelateerde commando's

In deel 4 bevindt zich een verklarende woordenlijst, waar je nog iets van kunt 'leren' ('Linkermarge: open ruimte aan de linkerkant van papier. Keyboard: toetsenbord. Key: toets op het toetsenbord'). De zin hiervan ontgaat mij geheel.
Op zichzelf is het overigens een handig, handzaam boekje. Er zullen weinig mensen zijn die alle opties van het commando l (dus: -ACFRabcdfgilmnopqrstux) uit het hoofd (willen) weten.
Nu de inhoud. Als de auteur heeft geprobeerd een deelvertaling te maken dan is hij niet geheel geslaagd. De Nederlandse tekst is hier en daar nog minder leesbaar dan die van de originele handleiding.
Als beknopte wegwijzer is het boekje te groot voor een servet en te klein voor een tafellaken. Liever had ik gezien dat de auteur iets minder commando's met meer toelichting behandeld had.
De tekst evenwel is zeer overzichtelijk uitgevoerd. Er wordt een gepast gebruik gemaakt van verschillende lettertypen, vet en/of cursief. Het woordje UNIX zou echter niet in de titel mogen, daarvoor bevat het boekje veel teveel commando's die exclusief voor XENIX op PC's zijn. Ondanks enige tekortkomingen kan ik dit werkje aanbevelen aan XENIX gebruikers.

➾ Jos Jansen

Praktijkboek Lotus 1-2-3

versie 2.2, deel 2

Drs. Paul van Duyvesteyn
Uitg.: Sybex
ISBN: 90 5160 262 6
431 pag. *f* 69,-

Een half jaar geleden verscheen deel 1. Dit boek kwam destijds bij mij als beste uit de bus van drie boeken die tegelijkertijd verschenen voor Lotus 1-2-3 versie 2.2. Het was en is een prima boek voor beginners, waarin gevorderde gebruikers ook voldoende van hun gading kunnen vinden. Maar die gevorderde gebruikers zullen zeker in het nu verschenen deel 2 een heleboel wetenswaardige informatie ontdekken. Algemeen kan gesteld worden dat deel 2 verder gaat waar deel 1 eindigt. Zo komen in deel 2 de in deel 1 niet behandelde menu-opties Print, Data, Add-In, Worksheet Learn en Worksheet Global Default aan bod. Verder behandelt de schrijver uiteraard het opzetten van een database, de macro's en het opmaakprogramma Allways.
Het boek bevat veel voorbeelden en oefeningen. Het is ook geschikt voor gebruikers van versie 2.0 of 2.01, want daar waar het gaat over specifieke zaken voor versie 2.2 wordt dat duidelijk aangegeven met een gevarenbord! De acht bijlagen zijn identiek aan de bijlagen in deel 1. Dit boek is niet bedoeld voor beginners. Die doen er verstandig aan om eerst met deel 1 of een ander beginnersboek aan de slag te gaan.

Conclusie:
Een prima boek voor die gebruikers van Lotus 1-2-3 versie 2.2, die veel en geavanceerd met dit pakket (moeten) werken en derhalve alle mogelijkheden willen kennen.

➾ Jan Verschaeren

Recent verschenen:

Mac-Zakboekje
PageMaker 4
van Dijk/ Hollander
Uitg. Kluwer
ISBN: 90 201 2417 X
115 pag. *f* 24,50

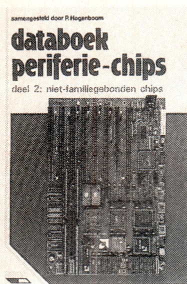
PC-Zakboekje
Lotus 1-2-3
Jan Schouten
Uitg. Kluwer
ISBN: 90 201 2494 3
153 pag. *f* 24,50

Clipper, incl. versie 5
Heinckiens
Uitg. Kluwer
ISBN: 90 201 2372 6
160 pag. *f* 24,50

Procomm+
binnen handbereik
Uitg. BoekWerk
ISBN:90 71677 73 7
104 pag. *f* 15,-

Zin en onzin in 30 jaar
automatiseren
Uitg. Samsom
ISBN: 90 14 04567 0
96 pag. *f* 29,50

Databoek Periferie-Chips Deel 2:
Niet familiegebonden Chips

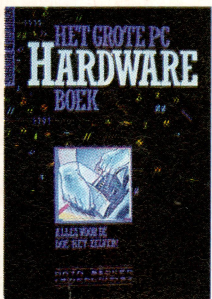

P. Hoogenboom
Uitg.: Elektuur
ISBN: 90-70160-91-9
448 pag. ƒ 45,90

Het beoordelen van een databoek betekent eigenlijk een controle op de (on)volledigheid van het betreffende boek. Als je nou juist een datasheet zoekt van één bepaalde chip en hij staat in het boek dan is in vele gevallen de aankoop al verantwoord geweest.
Bij deze uitgave heeft de samensteller een selectie gemaakt uit Co-Processoren, RTC chips, drivers, receivers, UARTS, DUARTS en enkele bitrate generatoren. Tevens is voor de liefhebbers de Neatchipset van Chips en Technologys behandeld.
Met de Neat Chip-set informatie, die als een apart hoofdstuk wordt behandeld, heb ik toch mijn eigen systeem weten te optimaliseren. Verder bevat het boek onder andere een datasheet van AY-3-1015 UART die weliswaar niet meer in de handel is, doch nog op vele plaatsen te vinden is.
Er is een prima lijst aanwezig met alle namen en adressen van de Nederlandse en Belgische importeurs van de, in het boek behandelde chips. Dit is (samen met een afdruk van fabrikantenlogo's en opsomming van originele databoeken van fabrikanten) iets wat ik in andere databoeken (nog) niet ben tegen gekomen.

Conclusie:
Dit boek scoort volgens mij hoog bij reparatiediensten, ontwikkelaars en automatiseringsdeskundigen die voortdurend een batterij boeken door moeten spitten voor de juiste informatie wordt gevonden. Tevens is het aan te bevelen voor mensen met een AT met Neat chip-set, die het onderste uit de kan willen halen. Voor de electronika-leek is het waarschijnlijk iets te hoog gegrepen.

Will Cuijpers

Het grote hardware boek

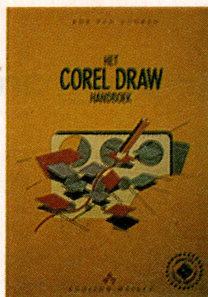

Schueller, Roehrig
Uitg. Data Becker/Bruna
ISBN: 90 229 3714 3
212 pag. ƒ 69,90

Het eerste deel van circa tachtig pagina's geeft een beknopte en duidelijke omschrijving van de opbouw, onderdelen en randapparatuur van de XT en AT. Van toetsenbord tot beeldscherm en alles dat daar tussen zit. Ook zaken als extended en expanded memory komen aan de orde.
In het tweede deel zijn de meer praktische zaken te vinden. Begonnen wordt met het altijd populaire inbouwen van een tweede diskdrive, zowel een 5,25 en een 3,5 inch drives voor een XT of AT. Bij de 3,5 inch drive voor de XT wordt ook het gebruik van 'DRIVEPARM' en 'DRIVER.SYS' uitgelegd.
Dan volgen dertig pagina's over het inbouwen van een eerste en tweede harddisk, uiteraard weer voor de XT en de AT. Verder nog geheugenuitbreiding, installatie van een V20/V30 en een coprocessor en nog een hoofdstuk over de nieuwe (IDE) harddisks voor de AT.
Er wordt niet alleen verteld hoe het moet, er wordt ook uitgelegd waarop moet worden gelet om te kunnen beoordelen of het wel de moeite waard is het te doen.
Wat ik mis is de installatie van een intern modem op bijvoorbeeld COM3 of COM4. Ook iets over het aanpassen van de cluster afmetingen op een harddisk was leuk geweest.
Zo'n boek als dit zou je eigenlijk bij de aanschaf van je eerste XT/AT cadeau moeten krijgen. Het is een goede aanvulling op de vaak wat beperkte handleiding van de computer. De prijs is echter wat aan de hoge kant.

Wim Bolkensteyn

Het Corel Draw Handboek

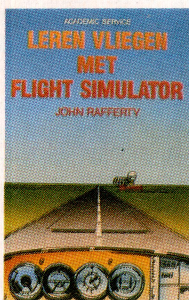

Rob van Duuren
Uitg.: Addison-Wesley
ISBN: 90 6789 171 1
368 pag. ƒ 59,50

Corel Draw is in de eerste plaats een tekenprogramma, dat daarnaast mogelijkheden biedt om met teksten te werken, teksten te bewerken, grafieken te maken en grafieken te bewerken. Corel Draw draait onder MS-Windows en vereist daarom minimaal een AT met harde schijf. Het pakket staat in Nederland een grote toekomst te wachten, aangezien vrijwel alle Nederlandse basisscholen voor 1995 dit programma in hun bezit zullen hebben.
Het boek laat eerst enkele mogelijkheden zien, waarna de benodigde hardware onder de loep wordt genomen. De MS-Windows-werkomgeving wordt behandeld, want dit boek moet ook voor beginners bruikbaar zijn. Na een algemene oriëntatie volgt een uitgebreide tekencursus, waarbij de diverse gereedschappen (potlood, rechthoek, ellips, tekst, zoom, aanwijs, vorm) toegepast worden evenals het inkleuren van objecten.
En dan is het tijd voor geavanceerde onderwerpen als bitmaps (scans), afdrukken, kleurscheidingen, importeren van en exporteren naar andere bestandsformaten, dia's, technisch tekenen. Er is ook een hoofdstuk gereserveerd voor het bijgeleverde overtrekprogramma Corel Trace.
Een flink aantal appendices besluiten het boek: installeren van Corel Draw, bestandsbeheer, vergelijking woordgebruik van Nederlandse en Engelse versie, verklarende woordenlijst, vergelijking fontnamen grafische industrie en Corel Draw, andere fonts converteren, MS-Windows-configuratiebestand en natuurlijk een heleboel PostScript-informatie. Uiteraard is er in dit boek een uitgebreide index aanwezig.

De conclusie kan alleen maar luiden dat we hier te doen hebben met een uitstekend boek van een mooi, redelijk gebruikersvriendelijk pakket. De software op de bijgeleverde diskette is oninteressant en simpel.

Jan Verschaeren

Vliegen met Flight Simulator

John Rafferty
Uitg.: Academic Service
LerenISBN: 90 6233 489 X
272 pag. ƒ 38,-

Voor veel bezitters van Flight Simulator blijft het gebruik beperkt tot 'zo maar' wat rondvliegen, vertwijfeld zoeken naar de landingsbaan en neerstorten. Ook leuk, maar het gaat wat voorbij aan de essentie. Er is veel oefening en studie nodig en dat is een taai karwei. Dit boek benadert het spel heel anders. De filosofie: al doende leert men. In de praktijk betekent het dat je al heel snel de lucht in gaat. Na een korte inleiding worden 26 trainingsvluchten behandeld, die moeten worden uitgevoerd. De moeilijkheidsgraad klimt langzaam, maar heel zeker op. Ook handelingen waarmee je voordien jammerlijk de mist in ging lukken nu vroeger of later. Hoewel al vliegend veel basiskennis wordt opgedaan blijft gebruik van (delen van) het trainingsprogramma nodig.
Voor sommigen zal het een bezwaar zijn dat de specifieke mogelijkheden van de nieuwste versie niet aan bod komen. In dat opzicht was dit boek al enigszins verouderd toen het in de Nederlandse vertaling uitkwam. Niettemin kunnen ook bezitters van de nieuwste versie veel plezier aan dit boek beleven. Eigenlijk is de 'vlieggids' niet veel dikker dan zo'n 150 pagina's, de rest bestaat uit kaarten en wat aanvullende gegevens.

Conclusie:
Een heel aardig boek voor mensen die een broertje of zusje dood hebben aan taaie studie, maar Flight Simulator graag snel gebruiken waarvoor ze het gekocht hebben: vliegen!

Berend Harmens

Toolbox voor QuickBasic-programmeurs

Roelf Sluman
Uitg.: Kluwer
ISBN: 90 201 2307 6
272 pag. f 64,50 incl. disk

QuickBasic is één van de populairste programmeertalen voor de PC. Deze toolbox is een bibliotheek van functies die aan de programmeertaal toegevoegd worden en zo het programmeren enorm vergemakkelijken. Voor iemand die regelmatig in QuickBasic programmeert moet dit boek goud waard zijn, te meer omdat een diskette wordt meegeleverd met daarop de toolbox èn de broncode van alle procedures.
Na een korte inleiding over QuickBasic 4.5 volgt een demonstratie van een aantal mogelijkheden van de toolbox. Hierna worden in alfabetische volgorde alle toolbox-functies behandeld, waarbij per functie de syntax, een omschrijving en een voorbeeld gegeven wordt, eventueel aangevuld met een toelichting en/of bijzonderheden. Aan TOOLBOX. DEC (de declaraties) wordt een apart hoofdstuk gewijd, waarin ook de listing is opgenomen. De QuickBasic File Manager, een fraai programma dat met de toolbox is ontwikkeld, wordt in het laatste hoofdstuk besproken. De appendices bevatten listings van alle routines, vragen en opmerkingen en een beschrijving van de inhoud van de diskette.
Een schitterend boek met diskette voor gebruikers van QuickBasic.

Jan Verschaeren

1-2-3 Handboek

Speciale editie

Davis P. Ewing e.a.
Uitg: Academic Service
ISBN: 90 6233 336 2
1120 pag. f 125,-

Voor deze Speciale Editie van het 1-2-3- Handboek is 'Werken met Lotus 1-2-3' herschreven en uitgebreid met vierhonderd pagina's. Het is bedoeld voor beginners en gebruikers van Lotus 1-2-3.
Het boek bestaat uit vier delen, die ieder een afgebakend geheel vormen.
Deel 1 leert alles over de opbouw van een werkblad, terwijl deel 2 ingaat op het samenstellen van rapporten en grafieken. Met deze twee delen kan een beginnende 1-2-3-er al aardig uit de voeten. De tekst is eenvoudig, goede aanwijzingen, veel tips en waarschuwingen en alles wordt duidelijker door de schermafdrukken. In ieder hoofdstuk wordt aangegeven wat er nieuw is aan de 2.2 versie en een samenvatting per hoofdstuk ontbreekt niet.
Deel 3 is meer voor de gevorderde gebruiker. Het laat zien welke mogelijkheden er zijn voor gespecialiseerde databases en macro's en geeft een inleiding in de opdrachttaal.
Deel 4, het naslaggedeelte, bevat informatie over Allways. Een speciaal hoofdstuk is gewijd aan het oplossen van probleemsituaties. Dit deel is geheel nieuw.
Met een bijvoegsel voor het installeren en een voor bijzondere tekens en tevens een uitvoerige en duidelijke index is dit boek compleet. Jammer dat niet op iedere bladzijde en/of bij de hoofdstukaanduiding wordt aangegeven in welk deel de lezer zich bevindt, hiervoor moet de inhoudsopgave worden geraadpleegd.

Conclusie:
Een prima boek om als naslagwerk te gebruiken. Het is zijn geld dan ook beslist waard. Tevens is het een goed leerboek voor de beginner die alle mogelijkheden van Lotus 1-2-3 wil leren kennen.
Naast een kritische noot over de omvang heb ik ook twijfels over de constructie van het boek. Ik vrees dat bij veelvuldig gebruik een ringband nodig zal zijn om de losse bladen bij elkaar te houden.

Gerda Hendriks

WordPerfect 5.1

stap voor stap

Diverse redacteuren
Uitg.: PerfectUser
ruim 100 pag. f 19,50

Dit is een speciale uitgave van het tijdschrift PerfectUser, waarin uitsluitend aandacht besteed wordt aan WP 5.1 in een aantal los van elkaar staande artikelen.
Het eerste artikel gaat over de installatie en is voer voor gevorderden. In het tweede artikel wordt een complete beginnerscursus, inclusief de installatie, gegeven. Zeer goed. Verdere artikelen gaan over de formule-editor, formulieren en tekstverwerken, macro-editor, samenvoegen, stijlen, tabellen en tot slot tips, trucs en macro's. Deze artikelen zijn van wisselende diepgang en bevatten vele praktische gebruikerstips. Het laatste artikel doet zijn naam eer aan: het zijn echt waardevolle hulpjes.

Conclusie:
De WordPerfect 5.1-gebruiker moet deze uitgave zeker aanschaffen. Hij zal er blijvend plezier aan beleven.

Jan Leijerweerd

GW-BASIC in de praktijk

Herman Wind
Uitg.: Pim Oets
ISBN: 90 72260 12 0
322 pag. f 49,-

De meeste DOS-versies hebben op de diskettes het programma GWBASIC.EXE of BASIC(A).EXE staan. Met de diverse Basic's kun je zelf een programma schrijven.
De wieg van Basic stond bij Microsoft en is daar altijd blijven staan. En ofschoon Microsoft inmiddels snellere Basic's heeft gemaakt blijft GWBasic toch het enige programma dat gratis meegeleverd wordt en een heleboel ongekende mogelijkheden heeft.

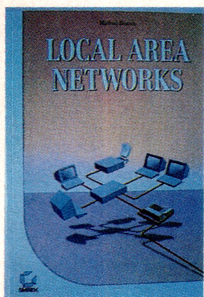
Natuurlijk kent iedereen het programma:

```
10 Print "Hallo, ik ben de computer, hoe heet jij?"
20 Input a$
30 Print "Dag ";a$
```

Maar met Basic is meer te doen dan in de (meestal) summiere handleiding staat die bij de computer wordt geleverd. Voor degene die meer met Basic willen is dit boek zonder meer een aanrader. Veel nuttige voorbeelden zoals een eeuwigdurende kalender, een tekstverwerker, het werken met bestanden, de grafische mogelijkheden en tekenen. Durft u met Basic aan de gang en wilt u nog niet overgaan op Quick of Turbo Basic, koop dan dit boek en verdiep u in GWBasic.

Lucie Blom

Local Area Networks

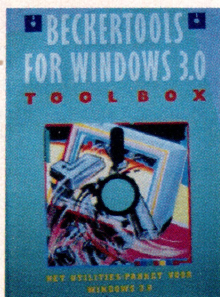

Michael Dortch
Uitg. Sybex
ISBN: 90 5160 255 3
220 pag. ƒ 49,-

'Een boek voor starters, gevorderden, geschikt als handleiding en als naslagwerk,' zegt de achterkaft.
Het gaat in verschillende hoofdstukken duidelijk in op wat een LAN is, hoe het wordt bestuurd en beveiligd, en hoe één en ander moet worden onderhouden. De belangrijkste produkten en bepaalde aanschafcriteria sluiten daarna dit boek af.
Het is duidelijk geschreven en goed leesbaar. De verschillende onderdelen worden in strak afgescheiden hoofdstukken behandeld. Het geheel is wat sporadisch voorzien van afbeeldingen, maar wel van een kolossale linker marge. De indeling is goed, logisch en ligt voor de hand.
Niet alles is echter goed. Zo kan ik het echt geen boek voor gevorderden noemen (zoals de achterkaft doet). Het is meer een inleiding in de wereld van de LAN. Dat hierbij ook enkele meer gevorderden opties worden aangestipt kan door de aard van de materie niet worden voorkomen.

Conclusie:
Een heel redelijk boek zonder veel opvallends. Voor een beginner en degenen die 'ook eens iets over netwerken willen weten' is dit boek beter geschikt dan voor hen die al langer met deze zaken bezig zijn.

Pieter Elzinga

BeckerTools for Windows 3.0

Langlotz
Uitg: Data Becker
ISBN: 90 229 3729 1
92 pag. + disk, ƒ 99,

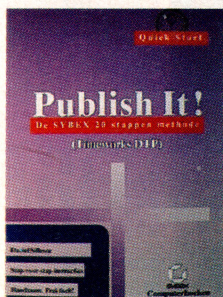
BeckerTools for Windows valt eigenlijk niet onder de categorie boeken, maar is een softwarepakket met een 92 pagina's tellende handleiding. De software is te vinden op de 3,5 inch floppydisk, bevestigd op de achterste pagina. Hoewel het softwarepakket Engelstalig is, is de handleiding in het Nederlands geschreven, of beter gezegd uit het Duits in het Nederlands vertaald.
BeckerTools for Windows is een verzameling van een aantal hulpprogramma's om onder Windows 3 te gebruiken, zodat de gebruiker de beschikking krijgt over meer dan 200 MS-DOS functies en uitbreidingen (zonder Windows 3 te verlaten). BeckerTools is nog het beste te vergelijken met de Norton Commander en de Norton Utilities. Het bezit een groot aantal van de mogelijkheden van de beide Norton programma's, tot en met de screensaver toe. Alleen op het gebied van fileviewers heeft BeckerTools niet veel te bieden. Het is alleen te gebruiken onder Windows 3 en op een AT- of 386 machine.

Conclusie:
Gezien de lage prijs is dit 'boek' met de vele mogelijkheden voor iedere gebruiker van Windows 3 onontbeerlijk. Het maakt van Windows eindelijk een hanteerbaar programma.

Frans Kors

Quickstart Publish It! Timeworks DTP

In de Quickstart serie van Sybex wordt gepoogd de gebruiker via twintig stappen snel in een onderwerp in te voeren. Daarin is men bij dit boekje behorende bij het desktop publishing programma Publish It! (Timeworks) zeker geslaagd. De manier van presenteren, brede kantlijnen met daarin pictogrammen en steunwoorden, draagt daar zeker toe bij. Jammer was wel dat ik beschikte over een Nederlandstalige versie van Timeworks, terwijl de voorbeelden

Daniël Sillescu
Uitg. Sybex
ISBN: 90 5160 294 4
116 pag. ƒ 29,-

in het boek en de geplaatste schermafdrukken bij de Engelstalige versie horen. De koper van dit boekwerk moet zich daar wel van bewust zijn. Verder had ik ook liever wat meer aandacht voor DTP gezien en wat minder voor zaken die ook in de handleiding te vinden zijn. Al met al geen slechte keus voor iemand die snel met het programma aan de slag wil.

Ben Welman

WordPerfect 5.1 Stijlen en macro's

Brugman, Hendrikse & Melse
Uitg. Addison Wesley
ISBN: 90 6789 105 3
348 pag. + disk. ƒ 59,50

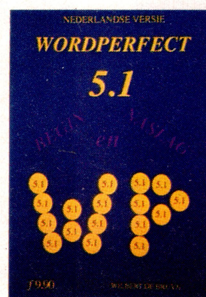
Met de komst van de versie 5 heeft WordPerfect zoveel opmaakfaciliteiten gekregen dat sommigen het een DTP programma noemen. Dat is het beslist niet, zoals dit boek nog eens duidelijk maakt. Wel is het mogelijk er een boek mee te maken, formulieren te ontwerpen of zelfs facturen met een rekenfunctie. Uiteraard zijn er rapporten te produceren die ook nog versierd kunnen worden met figuren of die te voorzien zijn van fraaie beginletters van een hoofdstuk.
Stijlen en macro's zijn daarbij handige hulpmiddelen en er worden in dit boek een groot aantal besproken (die ook op de bijgeleverde 5,25 inch diskette staan). Hoewel de auteurs zelf zeggen dat ze geen vormgevers zijn, en dat vormgeven een vak is waar een langdurige studie bij hoort, vertellen ze toch zoveel over typografie en layout dat men geen grote builen meer zal vallen bij het zelf maken van 'drukwerk'.
Een ander onderwerp dat de nodige aandacht krijgt is samenvoegen. Verder wordt uiteraard veel ruimte besteed aan printen en printers. Als toegift zijn er nog een vijftigtal pagina's met tips.

Conclusie:
Dit prettig leesbare boek is een must voor iedereen die zijn teksten goed leesbaar willen presenteren. Ook voor hen die de verborgen krachten van WP volledig willen benutten is dit het aangewezen boek.

Jan Leijerweerd

WordPerfect 5.1

Begin en naslag

Wilbert de Bruyn
Uitg: Wolfkamp
ISBN: 90 70556 49 9
127 pag. ƒ 9,90

Het boekje van Wilbert de Bruyn leidt de lezer stap voor stap door het programma. Installatie, maken, bewaren en afdrukken van documenten, instellen van paginaformaten, het komt allemaal aan de orde. Jammer genoeg ontbreekt een duidelijk overzicht van de verschillen met vorige WP-versies en het schematisch overzicht van de functietoetsen, hoewel er naar verwezen wordt. Ook is De Bruyn zo inconsequent in de aanduiding van muis of toets-commando's dat het een warboel wordt. Maar ook met dit 'begin en naslag'-boekje van uitgeverij Wolfkamp kun je met een nieuw programma snel aan de slag. Deze boekjes zijn laag in prijs en er staat meestal net die informatie in waar een beginner behoefte aan heeft.

Joop Lommertzen

Ontwikkelen van dBase IV applicaties

Dit boek kan het best beschreven worden als een 'kookboek'. Het is geen theoretische verhandeling over sjabloontalen, programmeertheorieën of andere bijkomende en ingewikkelde zaken. In plaats daarvan is het doel u te laten zien hoe u de sjablonen die bij de Developers Editie worden geleverd zodanig kunt aanpassen dat ze programma's maken zoals u dat wilt. Besproken worden de sjablonen die vanaf april 1989 zijn geleverd. Deel 1 behandelt de bouwblokken van een applicatie: queries, schermformulieren, etiketten en rapporten. In Deel II komen de snelle applicaties, de complete applicatiegenerator en het applicatie-documentatiesjabloon aan de orde.

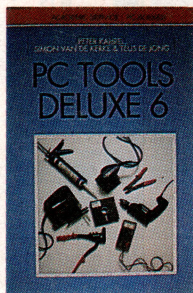

Tony Lima
Uitg.: Addison-Wesley
ISBN: 90 6789 199 1
511 pag. ƒ 69,50

Conclusie:
Wil je het meest halen uit de dBase sjablonen van de Developers Edition dan is dit boek een must. De ingewikkelde dBase IV sjablonen worden tot in detail uitgeplozen en er worden suggesties voor aanpassing en verbetering aan de hand de gedaan.

Melle Oudman

PC Tools Deluxe 6.0

Kahrel, van de Kerke & de Jong

Uitg.: Academic Service
ISBN: 90 6233 599 3
496 pag. ƒ 52,50

it heel het boek blijkt dat de auteurs een grondige kennis van het pakket hebben. In duidelijke taal worden vanaf de installatie de verschillende onderdelen besproken die het pakket vormen. Er wordt ook niet geschroomd te vertellen waar zwakke kanten of minpunten aanwezig zijn. Voor zover nodig wordt achtergrondinformatie over hard- en software gegeven. Tussen de tekst staan voldoende schermafbeeldingen en in de tekst staat vermeld wat eventuele Engelse termen betekenen.
De serie PC-Boeken waarvan dit boek deel uitmaakt groeit duidelijk, niet alleen met het aantal titels, maar de boeken worden vaak ook dikker. Ondanks de vijhonderd pagina's is dit geen onhandelbaar boek geworden; door de gekozen papierkwaliteit blijft het gemakkelijk open liggen.

Conclusie:
Terecht wordt verondersteld dat diegenen die met PC Tools aan de slag gaan een redelijke voorkennis van DOS hebben. Voor hen is dit een handleiding die volledig gebruik van PC Tools mogelijk maakt en tegelijk hèt naslagwerk door de uitstekende inhoudsopgave en index.

Jan Leijerweerd

WordPerfect 5.1 NL

referentiegids

Het boekje is in eerste instantie een vertaling van een Duitse gids over WP 5.0. Maar Bruna, de Nederlandse uitgever van Data Becker boeken, heeft die vertaling (via Logoconsult) slim aangepakt door de nieuwe mogelijkheden van WP5.1 als uitgangspunt te nemen. Het resultaat is deze referentiegids voor WP 5.1 NL, waarin tevens de verschillen met WP 5.0 zijn aangegeven.
In tien hoofdstukken worden de belangrijkste mogelijkheden overzichtelijk op een rijtje gezet. De eerste vier geven korte uitleg over tekstbewerking, -opmaak en

Hahner
Uitg.: Data Becker
ISBN: 90 229 3702 X
237 pag. ƒ 32,50

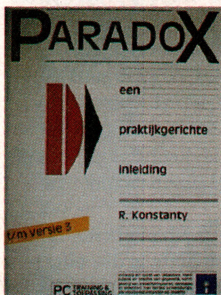
-verwerking. Daarna komen bestands- en printmogelijkheden aan bod. De laatste hoofdstukjes geven informatie over de wat moeilijker functies, zoals de grafische-, macro- en rekenfuncties. De onvermijdelijke bijlagen zijn ondergebracht in hoofdstuk 10.

Conclusie:
Het boekje ligt, zoals een goede referentiegids betaamt, lekker in de hand en heeft een layout waarin het goed opzoeken is. Zelfs de stuurcodes worden in een aparte bijlage vermeld, wat de volledigheid ten goede komt. Kortom, ik ben wel tevreden over dit 'zakboekje'.

Peter Buysman

Paradox

een praktijkgerichte inleiding

R. Konstanty
Uitg.: BoekWerk
ISBN: 90 71677 59 1
285 pag. ƒ 59,- incl. disk

Dit boek is een inleiding waarin u leert werken met Paradox. Aan de hand van voorbeelden die u gemakkelijk zelf op uw computer kunt volgen wordt kennisgemaakt met de belangrijkste elementen van Paradox 3.0. In acht hoofdstukken worden niet alleen de basisbegrippen en de eerste stappen met Paradox behandeld, maar krijgt u ook informatie over het configuratie programma Custom en enige andere hulpprogramma's.

Uitgebreid wordt ingegaan op het ontwerpen van een database, het manipuleren en selecteren van gegevens. Aan de formulieren- en rapportengenerator wordt elk afzonderlijk een hoofdstuk gewijd. De PAL taal valt buiten het bestek van dit boek. Daarvoor wordt verwezen naar het PAL-gebruikershandboek.

Conclusie:
Een uitstekend boek om te leren werken met Paradox 3.0 vanuit de menu-modus, mede dankzij de bijgevoegde diskette met daarop de voorbeeldbestanden. Een complete menu-boom is opgenomen in appendix B.

Melle Oudman

Spelregels voor de Micromarkt

Leden van de HCC kunnen gratis een advertentie voor de Micromarkt plaatsen.
De voorwaarden zijn:
- niet meer dan 170 tekens;
- inzenden op een briefkaart;
- lidmaatschapsnummer vermelden;
- bij voorkeur getypt of geprint;
- software kan alleen worden gevraagd en aangeboden als die onderdeel is van een totaal-pakket met hardware (zelf geschreven software kan wél worden aangeboden);
- wat wordt gevraagd of aangeboden moet raakvlakken hebben met computers;
- een advertentie mag niet tot doel hebben om een computerclub, gebruikersgroep e.d. op te richten.

Betaald
In de Micromarkt kunnen ook advertenties worden geplaatst, waarvoor wordt betaald. Hiervoor gelden afwijkende regels. Dit geldt voor:
- advertenties van leden, waarvan de tekst langer is dan 170 tekens (in dit geval moet de volledige advertentie worden betaald);
- advertenties van niet-leden (ook bedrijven);
- het tarief voor deze advertenties is ƒ5,- per 40 tekens.

Betalen
Betaalde advertenties kunnen ALLEEN per gesloten brief worden opgegeven. Bijgevoegd moet worden een gegarandeerde betaalmiddel, dat volledig ingevuld en ondertekend is.
Het gaat dus om een girobetaalkaart of een bankcheque.

Opgaves die niet aan de voorwaarden voldoen kunnen helaas niet worden geplaatst.
Telefonischge navraag over Micromarkt-advertenties is niet mogelijk.

HCC kantoor
Uw advertentie kan alleen worden geplaatst als deze wordt gezonden naar het HCC kantoor in Houten.
Dus NIET naar het bedrijf, dat de advertentie-acquisitie verzorgt.

Aangeboden

■ A4236 **Qtec Ega kaart**, Ultra High Resolution, met software en Philips EGA monitor PRO 9CM073. Samen ƒ 875,-. Telefoon 070-3668614.

■ A4237 **Oude computerbladen** voor Plus4, C64, C128. Algemeen. Prijs ƒ 2,50/Kg. voor meer info. stuur geadr. + gefrank. envel. naar S.J. Francke, Arendlaan 41, 3853 SB Ermelo.

■ A4238 64K **geheugenuitbreiding** voor Schneider CPC 464 ƒ 35,- + 20 3 inch diskettes ƒ 140,-. Tel.: 079-517977 na 18.00 uur.

■ A4239 2 **MSX-computers met printer**, datarecorders en software. t.e.a.b. Tel.: 08373-16278

■ A4241 **Amber monitor 14"** defect, beeldbuis is goed ƒ 50,-; geheugenkaart XT ƒ 50,-. Tel.: 071-144324.

■ A4242 **Intel co-processor** 8087-2 of 80287-3 ƒ 175,- (nieuw). Data Switch nieuwe 2 way ƒ 50,-; 3 way ƒ 70,-. Tel.: 02290-31249.

■ A4243 **Olivetti M240**, 640 Kb, HDD 20 Mb, FDD 3.5"(1.44Mb), FDD 5.25"(360 Kb); EGA monochr. monitor, Genius muis en DM100 printer. Tel.: 08385-16302.

■ A4244 **Microcomputersysteem** gebaseerd op 6809 processor. 64K geheugen, 2 x 8" FDD, 2 x RS232 poort, printer, uitgebreide documentatie. T.e.a.b. D.J. Verburg tel.: 030-285700.

■ A4245 **Olivetti M240** color EGA 640 Kb, HD 20 Mb, Muis, 1 diskettestation 5.25" 360 Kb, 1 diskettestaion 3.5" 720 Kb, 3 jaar oud, diverse software. Prijs ƒ 2500,-. Tel.: 071-892619.

■ A4246 **IBM PC**, type 20031 met kleurenmonitor, IBM-muis en software naar keuze. Computer 1 jaar oud i.z.g.s. Tel.: 08367-66841

■ A4247 **Mind XT** 640 Kb 20 Mb 10 Mhz,3.5 + 5.25 diskdrive herc.krt, coproc., toetsenbord, software. Prijs ƒ 1450,-. Tel.: 05274-3539 na 18.00 uur.

■ A4248 **Olivetti M280** 12 Mhz AT 1 Mb mem., coproc., 101 keyb., EGA mono, 2 x HDU 2Mb, FD 720 Kb, FDI 1.2 Mb. ƒ 3500,-. Tel.: 01803-17723 na 18.00 u.

■ A4249 **Olivetti M24**, 640 Kb, 20 Mb HD, CGA kaart, mono scherm, 5.25 Fd, externe 3.5 Fd, MS-DOS 3.3. Prijs ƒ 1900,-. Tel.: 020-350819.

■ A4250 **Modem** nieuw org, verpakking, Tornado 2400 II extern modem V21-V22-V23-V22 bis. Prijs ƒ 275,-.

■ A4251 **Tulip AT compact3** 1Mb RAM, 45Mb, 12.5 Mhz, 5.25", 3.5" 1.44Mb, software, Tulip mouse, Star LC10, garantie t/m maart '91. Vraagprijs ƒ 3500,-. tel.: 020-841109/030-540606.

■ A4252 Voor XT en AT: **Herc/EGA cards**, diskcont. I/O cards 360/720/1.2 Mb drives, 20/20 Mb hardd. zeer goedkoop, alles 100%. Tel.: 049210-10539.

■ A4253 Voor PC/AT **HDD 84Mb** (Quantum ProDrive 80S, 19 ms, 64 K cache) met intell. SCSI-kombi-contr. (Fut. Domain TMC-885), org. sft.w./manual. Prijs 1375,-. C. de Groot, tel.: 080-584834.

■ A4254 **Papierdecollator**, -burster, kaartponser, 5 Mb-disks WANG-VS-15, printertafel, terminal: VT100 + Beehive, t.e.a.b., mooi bur. 3-laden ƒ 130,-, 5-laden ƒ 190,-. tel.: 08887-1962.

■ A4255 **Commodore MPS1230 NLQ-printer** (9 nld). Geschikt voor PC/Amiga en 64/128 (2 interf). Incl. 1000 vel. 2 linten en Commodore-kabel. Vrpr. ƒ 275,-. J.v.Schaik, tel.: 03435-71828.

■ A4256 **80286/12** eff. 16, 2FDD, HD 44/28, VGA 1024x768 + kl.mon., software, muis. Prijs ƒ 4395,-. tel.: 050-141390.

■ A4257 **MZ 700-800** Qd drive + Cass., plotter, joystick, software, v.v. videoRAM ƒ 450,-. tel.: 05274-3539 na 18.00 u.

■ A4258 **Commodore 128**, drive 1570, printer MPS 803, plotter 1520, monitor (2x), muis, joystick, disks (o.a. Geos 2.0), 20 boeken enz. ƒ 1350,-. tel.: 030-334258.

■ A4259 20 **printerlinten voor QUME** letterwielprinter in een koop. ƒ 50,-. tel.: 070-3552715 (na 19.00 uur)

■ A4260 **EGA-kaart** + 256 Kb ƒ 130,-; Multi sync. kleur monitor ƒ 800,-; Seagate 80 Mb HDD, HD/FD contr. ƒ 1000,-; 386sx moederbord, 2 Mb met AMIbios ƒ 800,-. Tel.: 03404-58189.

■ A4261 **Schneider PC-1512**, 640 Kb RAM, 5.25/3.5" diskdrive, 20 Mb harddisk, muis, stofhoes, toebehoren, software. ƒ 1500,-.J.P. Buys, tel.: 070-3600434.

■ A4262 **PC/XT G2**, 1 x 5.25 diskdrive, 20 Mb HD, 640 Kb, herc. monochr. scherm, Brother printer 1509, incl. software. ƒ 2250,-. Tel.: 01819-16640 (17.00).

■ A4386 **IBM 5216 Daisywheel printer**, met letterwheel & lint. ƒ 450,-. Tel.: 01820-80988 (alleen 19.00 tot 21.00u).

■ A4387 100 Mb **HDD Connor** 25ms incl. IDE contr.+ softw. 2 Mb IBM mem. exp.krt. AT 1 Mb nieuw! Ever. RAM 3000 krt. AT 3Mb. 1Mbx9 SIP's 70 ns! Tel.: 01608-17055.

■ A4388 Uniek, 2x8"MP **drive's**, vrpr ƒ 125,- p/st; 1x WDC harddiskcontr. ƒ 50,-; 1xSun 4300 Multitypefdc. ƒ 150,-. Tel.: 01887-7247 (8.00-17.00u) of 01887-3945 (na 20.00u).

■ A4389 **Modem 2400 baud** ƒ 150,-; Tel.: 08894-18863.

■ A4390 **Portable PC Amstrad** PPC640+3,5" drive+ingeb. 2400 Baud modem ƒ 1000,-; AT IO krt (2xflop, 2xhd) ƒ 200,-; XT RAMkrt met 512K ƒ 50,-; Opus discovery ƒ 150,-. Tel.: 03480-10518.

■ A4391 Voor **Star NL 10**, sheetfeeder en nieuwe printkop, samen ƒ 175,-. Tel.: 01751-10985.

■ A4392 **Tulip PC compact II**, 1x 3,5 FDD, 1x HD 20 Mb, Tulip Mouse, EGA-adapter, EGA-kleurenmonitor. ƒ 2195,-. Tel.: 04108-13762.

■ A4393 **Laptop Toshiba 1100** +, 2 x 3,5" drives '89, monochrome monitor, handleidingen en leren tas. ƒ 2000,-. Tel.: 070-3652121.

■ A4394 **Monitor monochroom**, met draaivoet ƒ 125,-; Tulip DGA-kaart (Hercules/CGA) ƒ 50,-. Samen voor ƒ 150,-. Tel.: 055-663274(na 18.00u).

■ A4395 **CP/M (Z80) computer**, diskdrives, 2 x 80TR DSDD, monitor, CP/M 2.2, div. DOSsen + software. T.e.a.b. Tel.: 04750-25303.

■ A4396 **Amiga 2000 bridgebrd** XT ƒ 500,-; multifunct.krt met extra geh. ƒ 300,-; Seagate HD 42 Mb met contr. ƒ 400,-. Alles is weinig gebruikt en werkend te zien. Tel.: 04123-1294.

■ A4397 **VGA-kaart VG3000** ƒ 175,-; Floppy cont. FDDA100 ƒ 75,-; Tulip CGA kaart ƒ 25,-; tstbord 84 key ƒ 50,-. Tel.: 073-564236.

■ A4398 **IBM-Selectric** I/O-11 Console Printer-Keyboard-5471, ASCII adapted. ƒ 100,-. Tel.: 04998-73715.

■ A4399 **Wang Classic**, IBM compet., 20 Mb HD, 1 jaar Garantie, vrpr ƒ 925,-. Tel.: 070-3230362.

■ A4400 **Gamma Faxkaart**, verzenden en ontvangen van Faxen in de achtergrond op 9600 baud. Vrpr ƒ 425,-. Tel.: 070-3230362

■ A4401 **Rekentraining** 1 en 2. 8 Onderdelen; elk niveau per keer aan te geven ƒ 39,50; demo ƒ 6,50. H.K. Noordhof 05120-11243 (niet op zondag).

■ A4402 **Tandon 286 PAC**. zonder pac. ƒ 2500,-; CP/M syst. bullit, mon. 2-80 trk drv.s/w + manuals. T.e.a.b. Tel.: 02503-32628.

■ A4403 **Oki Microline** U.82A, 9 naalds printer + service handboek ƒ 150,-. Tel.: 05945-13983.

■ A4404 **Spectrum 128K** + Opus Discovery + VTX modem, veel boeken en software. Alles in één koop ƒ 350,-. Tel.: 08303-12070.

■ A4405 **LEOlaptop T 5400**, 40 Mb HDD 25Ms, VGA plasma/CRT, 386SX/16 Mhz, 1024Kb, 2 Ser/1 Par, 5,25 FDD case, dr.tas, nw, 1 jr gar, ƒ 6500,-; Dataphone 4.0b, Ned ƒ 75,-. Tel.: 05427-18287.

■ A4406 **PC 386**/25 Mhz Big Tower 4 Mb intern, 40 Mb HD, 5,25 en 3,5 HD/FD's 512K VGA kaart, Multisync kl.monitor incl. doc. ƒ 5000,-. Tel.: 046-748863 (na 17.00 u).

■ A4407 **Atari ST** (1Mb, 720 Kb, 20 Mb), mon., matrixpr., ACN Soundsampler, scartkabel, Starglider, Craft, Dr, T's FB01 editor, Dr. T's MRS en 100 pd-disks. In één koop ƒ 1700,-.

■ A4408 **Miniscribe harddisk** 20 Mb ƒ 150,-; ruilen streamertapes (Teac) 20 st. voor PD software; info gezocht over Tseng MAB 480 EGA kaart. Tel.: 020-334487.

■ A4409 **Star Delta-10 printer** met klein electronisch defect dat door de kenner makkelijk te verhelpen moet zijn. ƒ 150,-. Tel.: 020-715176.

■ A4410 **Laser XT/3**, 640 Kb, 30 Mb harddisk, 3,5 en 5,25 diskdr., Philips Kl.mon. +XEGA- krt. (1 jaar oud), veel nieuwe software! Vrpr. ƒ 3050,-. Tel.: 05207-3551 (na 21.30).

■ A4412 **Chinon FDD** 360 Kb 5,25". Vrpr ƒ 90,-. Tel.: 08385-13112 (na 18.00 uur).

■ A4413 X-Pert **Turbo XT-kaart** (8 Mhz) voor Amiga 2000, met 5,25 drive, 128 Kb memory exp., Magic Combo graph. card, mono monitor, doc. ƒ 750,-. Tel.: 074-776004 of 053-772714(na 17.00 uur).

■ A4414 **Philips MSX-2** NMS 8250 + modem en spellen. Vaste prijs ƒ 550,-. Tel.: 020-433869 of 020-465704 (na 17.00 uur).

■ A4415 **Olivetti M240**, 640 Kb, 40 Mb HD, 5,25"/3,5" (1,44Mb),EGA kl.mon, muis, exp. mem, handscanner, modem, DOS 3.3, evt. software. ƒ 3200,-. Tel.: 076-612730 (na 18.00 uur).

■ A4416 **Enkelzijdige drive** 3,5" 360 Kb, voor MSX (VG8235) ƒ 75,-; dubbelzijdige drive voor MSX 3,5" 720 Kb ƒ 150,-. Tel.: 010-4581600 (M. Kruit).

■ A4417 **Public Domain Software** voor MSX 3,5" Single sided vraag lijst. ƒ 5,-. M. Kruit, Libellendans 30, 2907 RN Capelle a/d IJssel. Tel.: 010-4581600.

■ A4418 **Olivetti PC1**, 512 Kb, 2 x FDD à 720 Kb, monochr. mon. 12", matrixpr. DM100, incl. tractorfeed, muis Olivetti, stofhoezen + softw. Totaal ƒ 1000,-. Tel.: 03483-1902.

■ A4419 **Laser XT**, 10Mhz, 640 Kb, 20 Mb harddisk, 5,25, Herc. mon. 16", software. ƒ 1400,- of ruilen/gevr. randapp. voor Amiga (o.a. KCS-500). Tel.: 040-424804.

■ A4420 **Microteck SF300C** A4 Flatbed scanner incl. AT/XT interface en originele software voor o.a. OCR. ƒ 3000,-. Tel.: 01672-4263.

■ A4421 **PC-XT kloon** (3 mnd. oud, in originele verpakking) 10 Mhz, 640K, 5,25 en 3,5 diskdrive, 20 Mb harddisk, EGA kleurenmonitor, div. software. ƒ 1650,-. Tel.: 030-422189.

■ A4422 **Amstrad 2086 PC**, 32 Mb harde schijf, 2 x 3,5 drives, muis, VGA-kaart & monitor, veel software, orig. handl. Vr.pr. ƒ 1750,-. Tel.: 020-244490 (bgg. 020-864458).

■ A4423 **Apple IIe**, 80 kol. tekstkaart, Z80-kaart, monitor III, disk dr. (defect), Corvus 20 Mb harddisk, Corvus Mirror, handboeken. ƒ 500,-. Tel.: 075-288135 (na 19.00).

■ A4424 **Public-Domain Software** MS-DOS. Vraag de gratis catalogus aan. Tel.: 02155-26650 (19.00 - 22.00). Broco Software.

■ A4425 **Olivetti M280**, 12Mhz 80286, 20 Mb HDU, VGA met color mon., 3,5" 1.44 Mb & 5,25" 1.2 Mb FDD, DM 105 color printer, 3Mb memory, bus muis, MS-DOS 3.30a & M280 manuals. ƒ 3650,-. Tel.: 010-4776695 ('s avonds na 19.00 uur).

■ A4426 **Epson PXeXT**, 10 Mhz, 20 Mb, 5,25, 3,5, muis, handscanner, modem, software, VGA kaart, Philips monitor kleur. ƒ 1900,-. Tel.: 05486-54330.

■ A4427 **Commodore AT** 30-III 12 Mhz, 20 Mb, 1Mb, 1.44, 1.2, EGA kaart, ƒ 1995,-; Seagate harddisk 43Mb + 28Ms IDE-AT, ƒ 550,-. Tel.: 040-550593.

■ A4428 **Olivetti M240**, 640 Kb, 20 MB HD, 5,25 + 3,5 diskdrive, EGA kleurenmonitor, muis, software. ƒ 2750,-. Tel.: 010-4521162 (na 19.00).

■ A4429 **Amiga 1000**, Golem 2Meg. veel extra's, ƒ 1500,-; A2286 AT-kaart + 1.2M drive voor Amiga2000, ƒ 1200,-. A.V. v.d. Berg, Ardennen 31, 3524 VC Utrecht.

■ A4430 **Apple IIc**, met defect logic board, monitor, 2e diskdrive, muis, z.g.a.n. imagewriter + div. software. Prijs n.o.t.k. Tel.: 030-420106.

■ A4431 Western Digital WD1006V-MM2 16 bits HD/FD **controller** voor 2 x HD (ST506/RLL) en 2 x FD ƒ 150,-; Losse A80386DX-16 proc. 32 bits, 16 Mhz ƒ 100,-; Losse A80387-16 num. coproc. 16 Mhz ƒ 500,-. Tel.: 01749-43125.

■ A4432 **2 Mb LIM/EMS geheugenkaart** incl. software en handleding geschikt als exp./ext. RAM-drive voor PC's met AT-bus. ƒ 300,-. Tel.: 070-3993680 of 070-34675770 (na 17.00).

■ A4433 **Commodore PC 20-III**, HD. 21 Mb, drives's 5,25 360 Kb, 3,5 720 Kb, Micr.soft comp. muis, EGA kaart en Philips CM 9043 EGA kl.monitor. ƒ 1500,-. Tel.: 010-4822665.

■ A4434 **Sirex-XT** 640K 1 drive 360 K, Harddisk 20 Mb, EGA-color card Everex DOS 3.2, EGA monitor T.V.M., Witty mouse, handboeken en software. ƒ 1250,-. Tel.: 074-770627.

■ A4435 Philips **Proline EGA-kleurenmonitor** 9CM053 + ATI EGA Wonder-kaart. ƒ 800,-. Tel.: 03408-85018 (na 19.00).

■ A4436 **Amiga 2000** + monitor A1084 MS-DOS bridgeboard A2088D inkl. 5,25" drive. ƒ 2400,-. 072-620681 (Paul).

■ A4437 **Tulip P/W monitor** + DGA kaart ƒ 200,-. Okida Matrixprinter ƒ 200,-. Tel.: 02975-62946.

■ A4438 **Tulip Compact 2**, CGA-.krt., mon.scherm, 640 Kb, 20 Mb HD, 5,25FD Tulip muis, game card, stick, o.a. DOS 3.3, Q&A nl met boeken. Vr.pr. ƒ 1975,-. Tel.: 072-338306.

■ A4439 **Tulip Compact 2**, 1x360 Kb 5,25" drive, 20 Mb HD, Star LC-10 printer, DGA-kaart, monochroom monitor met software. ƒ 2200,-. Tel.: 071-10436 (na 18.00).

■ A4440 **XT PC** 640 Kb RAM 8088 proc., 30 Mb vaste en 5,25 floppy diskdrive, CGA kaart kleurenscherm toetsenbord MS-DOS 3.1 software etc. ƒ 1100,-. Tel.: 03405-64490 (R. Makkinga).

■ A4441 **Tulip compact 2**, 3,5 en 5,25 drive, monochrome monitor, incl. Star LC 10, vr.pr. ƒ 1300,-. Tel.: 05908-17928.

■ A4442 **PC-XT** 640 Kb, monochr. monitor, harddisk, 2 x diskdrive 5,25". ƒ 1000,-. Tel.: 03480-18101.

■ A4443 **Harddisk 21 Mb** voor controller (dus alleen voor AT's) 3 mnd. oud, met garantie, zeer geschikt als 2e HD. ƒ 250,-. Tel.: 079-168318 (na 18.00).

■ A4444 **Olivetti M-24**, CGA kl.mon. 640 Kb, 21 Mb HD, 3,5 + 5,25 FDD, DM100 printer, extra linten, sprocket feed.genius muis, veel software. ƒ 2400,-. Tel.: 03404-59583.

■ A4445 **Atari 1040 STF**, monitor SM 125, muis incl. documentatie en programmatuur incl. originele verpakking. Vr.pr. ƒ 1150,-. Tel.: 020-460650 (na 19.30 uur).

■ A4446 **Commodore 64**, kl.mon., diskdrive, printer, datarec., power cartr., 2 joysticks, software, boeken. ƒ 1000,-. Tel.: 02987-3793.

■ A4447 Opt.brd **Copy II PC** incl. handl.+sw ƒ 75,-; Herc. graph. adapt. met LPT+sw ƒ 45,-, met progr. text edit,. org. handb.+ sw. ƒ 55,-; C64 KCS Power cartr. ƒ 25,-. Tel.: 01680-23895.

■ A4448 **Olivetti M240**, 10 Mhz XT, 8086 CPU, 8087-1 Copro., 21Mb Hardcard, 360 Kb FD, 720 Kb FD, EGA kl.mon., DM100 printer, sprocket feed. ƒ 3500,-. Tel.: 070-3872366.

■ A4449 **Olivetti M24**, 640 Kb, 5,25 FDD, 20 Mb HDD, CGA-kaart kl.mon. Vr.pr. ƒ 1250,-. Tel.: 02975-62444.

■ A4450 **Redpoint Turbo XT**, 768 Kb, 10 Mhz V20, 5,25 FDD 360 Kb, 20 Mb HD, Herc.krt. + groen mon., 2 par. + 1 ser. + 1 game interface. ƒ 1200,-. Tel.: 05950-2979 (na 18.00).

■ A4451 EGA **monochroom monitor** + EGA-kaart 3 maanden oud. Met garantie. ƒ 350,-. Tel.: 079-168318 (na 18.00).

■ A4452 **Sharp MZ800** met kleurenmon., Qdisk, cass.rec. joystick, stofhoes en software. Tevens een Epson RX-80 matrix printer. Alles cpl voor ƒ 1000,-. Tel.: 09-49-2434-24193.

■ A4453 **Visa PW286** 8/12 Mhz, 1Mb int. (max. 6 Mb), 40 Mb HD (ST157A), 1 x 3,5 (1,44 Mb), 16 bits VGA + VGA kleurenmonitor (Visa MC 8520) 5 mnd oud. ƒ 4300,-. Tel.: 055-419487 (na 18.00).

■ A4454 Compl.syst. i.z.g.s. **Commodore/CBM 8032-SK Turbo** met 40K RAM + CBM8050 dualdrive; 0,5Mb p/dr. + printer EPSON MX80 m/orig. IEEE-interf. + handleid. t.e.a.b. Tel.: 013-433212.

■ A4455 **Sharp P-CP/M** handleiding voor de MZ800. Maak ƒ 17,50 over op postgiro 2188451 t.n.v. F.G. Maurits, Groningen, o.v.v. CP/M handleiding. Meer weten? Bel 050-126121.

■ A4456 **Amiga 2000**, 1MB, 3,5" + 5,25" drive, 1084S klr/stereo mon., MS-DOS kaart, extra keybord + 5,25" drive, muis, joystick, boeken, diskettes ƒ 2500,-. Tel.: 02522-17876.

■ A4457 **Philips TV-Tuner voor Amiga**; 12 kanalen ƒ 125,-. Tel.: 030-284151.

■ A4458 **Schneider Portable** PC 7640-286, een AT met 3,5" diskette, 20 Mb HD en plasma-scherm ƒ 2950,-; los diskstation 5,25", Schneider FD360 ƒ 195,-. Tel.: 05729-3708.

■ A4459 **XT 8088**, 640 Kb, 20 Mb HD, 1xFDD 360 Kb, Herc.krt., ontspieg. 12" Zenith mon., multi

I/O, 2X par., 1X ser. 101 AT-toets., Star NL-10 print. *f* 1800,-. Tel.: 005930-24700 (na 18.00).

■ A4460 **COMMODORE 64-II**, 1541 diskdr., C2N cass. rec., Gemini 10X printer, joystick, 50 diskettes met softw., boeken en tijdschrift. Vr.pr. *f* 599,-. Tel.: 04131-64745 (na 18.00, Ivo).

■ A4461 **Televideo 914 terminal** + toetsenbord *f* 200,-; Olivetti printer pr.1470 *f* 150,-; Mannesmann Tally printer MT 1612 *f* 150,-. Tel. 08130-36818.

■ A4462 **Samtron SM-440** mono VGA mon. + 256K 16 bits VGA krt. z.g.a.n. samen *f* 325,-. Tel.: 02510-32294.

■ A4463 **AMBI HE-1** boeken 50% nieuwprijs; gevr. AMBI HE-2 boeken of cursus. Tel.: 010-4865068.

■ A4464 **Philips NMS 1436 printer** (ook voor MSX); Philips/ATI Graphics Solution videokaart (CGA); Sony MSX1 HB 201P computer. tel.: 04927-62346.

■ A4465 **Amstrad 640PPC** (IBM comp. port.), incl. ingebouwd modem, org. software, draagtas. *f* 1000,-. Tel.: 015-135075.

■ A4466 Nieuwe **EGA Hires-krt** 600x800, Herc., CGA, MDA compatible *f* 150,-; Harddisk Controller XT *f* 75,-. Tel. 08370-20739.

■ A4467 **Olivetti M240** 8086 10 Mhz, 640 Kb, 20 Mb HD, 3,5 + 5,25 FDD, EGA-krt. kl.mon. muis *f* 2800,-. Tel.: 03417-63086 (na 18.00).

■ A4468 **Handscanner** incl. harden software. nieuw *f* 275,-. Tel.: 01830-26628.

■ A4469 **Philips monitor** groen, type 7MB713, op draaibare voet, 1 jr. oud. in originele doos. Samen *f* 150,-. Tel.: 08373-18542.

■ A4470 **WANG-PC** 240 80286 processor 20 Mb HD, 1,2 Mb FD, Hercules grafic card en monitor, IBM compatible *f* 3000,-. Tel.: 076-415820.

■ A4471 **Handscanner** (nieuw) *f* 220,-; Monochrome TTL-monitor *f* 70,-; Genius GM6000 muis *f* 65,-; V-20 processor (10 Mhz) *f* 30,-. Tel.: 030-210172 (na 18.00).

■ A4472 **Tulip compact 2**, 20 Mb HD, 5,25, 3,5 (1.44 Mb) diskdr., monitor (Amber). *f* 1750,-. Tel.: 04922-1082 (na 18.00).

■ A4473 **Olivetti M240**, 640 Kb RAM, 20 Mb HDD, 5,25 en 3,5 FDD, EGA-krt., EGA monochr. mon., orig. handleidingen, software. *f* 3000,-. Tel.: 02550-15642 (na 16.00).

■ A4474 **Amstrad PPC640**, Star LC10, veel software, speciale draagtas, ingebouwd modem. in 1 koop *f* 1200,-. Tel.: 03463-51159.

■ A4475 **Busconverter P1050** voor Olivetti M24 code: 963809B-01. T.E.A.B. Tel.: 08376-13768.

■ A4476 **Byte**, jaargang 1979 t/m 1986. *f* 150,-. Tel.: 01728-7161 (na 19.00).

■ A4477 **Tandy Model II** uit 1983, HD 8 Mb, disk eXT met 2 drives, DW-II Pr + 6 printwielen, 200 ds, 16 manuals, alles in perfecte staat. Voor de liefhebber. Tel.: 02975-40620.

■ A4478 **Brother HR10C daisywheelprinter** tbv Commodore 64, zelden gebruikt. *f* 100,-. Tel.: 03408-87688.

■ A4479 **Atari 1040ST** 1 jr oud. *f* 800,-. Tel.: 015-617388.

■ A4480 **Tulip SX Compact** 386/16, 3Mb Intern geheugen, EGA kleurenkaart, kl.scherm, 40 Mb HD, DOS 4.0 NL, 5,25 + 3,5 FDD, printer Daisy Bubble-jet, Sheetfeeder. Vraagprijs *f* 6000,-. Tel.: 01820-36500.

■ A4481 **Olivetti M240**, 640 Kb, 20 Mb HD, 5,25 + 3,5 FDD, EGA kleur, muis, modem V21+V23, GS2000 handscanner voor *f* 2750,-Tel.: 02155-15989.

■ A4482 2 x HD 21Mb **Seagate ST 225**, weinig gebruikt. *f* 250,-. (zonder controller). Tel.: 01830-20822 (na 18.00).

■ A4483 **PC AT-286**, 16 Mhz, 2 Mb RAM, 40 Mb HD, 1.2 & 1.44 Mb FDD, 101 keyb., *f* 2500,-; bovenst. conf. als 386SX, *f* 2950,-. Tel.: 020- (6)836746.

■ A4484 **Toshiba PC** (T300), 256 Kb, FD 5,25" (720 Kb), monochr. mon., DOS 2.0 + boekhoudpakket *f* 500,-. Tel.: 030-888351 (na 19.00).

■ A4485 **Sharp MZ-800**, QD, veel software (o.a. tekstverw, communicatie), printer GE TPX-1000, linten, kabel. *f* 650,-. Tel.: 015-143681 (Huub).

■ A4486 **Commodore SFD-1001 drive** (1 Mb) voor C-64, interface, Superbase 64 voor C64 en SFD-1001, veel C-64 boeken. *f* 500,-. Tel.: 08356-83650.

■ A4487 Maak van Uw XT/AT een **oscilloscoop**! De TP5008 van TiePie Engineering is nog in orig. verpak. met handl., softw. en probe. *f* 350,- (nieuw *f* 549,- zonder prob.) Tel.: 04906-1994.

■ A4488 **Atari 1040STFM** (1,5 jr oud), monochr .mon., kleurenmon., QTEC 5,25" (720 Kb) dd (0,5 jr oud), Arcade joystick, muis, stofkap, 100 disks, boek. *f* 1600,-Tel.: 04103-2363.

■ A4489 **Tulip monochr. mon.** groen/Herc.krt./met voet, nauwelijk gebruikt, *f* 99,-; printer 9-naalds STAR-Gemini, print prima, gebruikersvr. *f* 125,- (z. kabel). Tel.: 05928-56380.

A4490 Comm. 128 D, mon. 40/80, **Seikoshiba SP_180VC** print, 100 parts uit het zwaardere werk, spelen, tekstverwerk., handl. Ned., Eng. 110 disk. dubb.z. *f* 1625,-. Tel.: 023-289551.

■ A4491 **Amstrad PC**, 640K, 2 x floppy, 32M hardcard, CGA kleurenmon., progr. *f* 2000,-; Panasonic 1092 matrixpr., 9-naalds, 180 cps. *f* 300,-; In één koop *f* 2200,-. Tel.: 070-3273674.

■ A4492 **Spectrum 48K**, keybord LMT/68FX2, cas.rec. Bunnet, ktv, veel software en boeken, JRG Sinclair gebruiker. *f* 250,-. Tel.: 05756-2165.

■ A4493 **Laser XT\3** 8086 10 Mhz, 5,25" + 3,5" diskdrives 20 Mb harddisk, CGA\EGA\Herc.-krt, zw./wit monitor. (1,5 jr oud). *f* 1700,-. Tel.: 035-42340.

■ A4494 **HD 21 Mb** voor RLL-controller (dus alleen voor AT's) 3 mnd. oud met garantie. Zeer geschikt als 2e HD. *f* 250,-. Tel.: 079-168318 (na 18.00).

■ A4495 **Samsung SPC** 3000, PC/XT, 640 Kb, 2x360 Kb FDD, Tandon Hardcard 21 Mb, CGA mon. veel softw. en boeken. *f* 1500,-. Tel.: 02510-37651.

■ A4496 **PC XT**, IBM comp., 640 Kb, CGA, monochr.mon. volumereg., 2 x 5,25" floppy, nieuwe 20 Mb Seagate, + extra's. *f* 1390,-. Inkl. Star NL-10 pr. *f* 1690,-. Tel.: 075-179878 (na 18.00).

■ A4497 **AT 386SX**, 16 Mhz, 2 Mb RAM, 44 Mb/28MS, HDD, 3,5"/5,25" FDD, 2 ser./1par. poort, VGA paperwhite (8 mnd. oud). *f* 3800,-. Tel.: 071-768032.

■ A4498 Veel **Public Domain** en Shareware te downloaden op UL-TRANZA BBS, 1200/2400 bps, Tel.: 04930-20826.

■ A4499 **Philips P3202** prof. AT 640 Kb, 3,5" (1,44 Mb), 5,25" (1,2 Mb) FDD. Snelle Hard Disk 70 Mb 28Ms, incl. Herc.kaart en monochr.mon. compleet *f* 2800,-. Tel.: 01899-19277.

■ A4500 **Laser XT-3**, 21 Mb 360/720 monochr.mon. z/w DOS 4.01, muis, software intern 640 Kb uitbr.baar on board met 1 Mb 8086/10 Mhz *f* 1650,-. Tel.: 077-545160.

■ A4501 **MSX SVI 728**, diskdrive SVI 707 (5,25), Sanyo datarecorder software + boeken. *f* 300,-. Tel.: 071-170485.

■ A4502 **Olivetti M240**, 10 Mhz, 640 Kb, 40 Mb HD, 5,25+3,5 FDD, EGA mono scherm, muis. *f* 2900,-Tel.: 053-328007.

■ A4503 **MSX-2** Sony HBF700p, veel software (spellen), muis, joystick, boeken. *f* 650,-. Tel.: 02907-2579.

■ A4504 **VGA-kaart** 256K, doc., softw., *f* 175,-; 5,25" drive, 360 Kb *f* 75,-; processor 8086-2 Intel *f* 50,-. Tel.: 05700-13648.

■ A4505 **Bondwell PC**, 262Kb, 32 Mb HDD, 5,25" FDD, 101 keyboard, monochr., veel software. *f* 975,-. Tel.: 03480-15530.

■ A4506 **Macintosh Stf-Faxmodem** *f* 395,-; Lightspeed-1200 modem *f* 185,-; Monochr. displ., amber comp. video, imp. 75 Ohm. *f* 145,-; Wyse terminal WY-60 *f* 265,-. Tel.: 015-617172.

■ A4507 **Tandy TRS-80** met mon. en zelfbw. uitbr. (16K, drive, RS232, audioprint, pr.driver), veel orig. s/w en 17 kg boeken en schema's. T.e.a.b. Tel.: 01640-58179 (na 18.00).

■ A4508 **Philips AT**-8304 nieuw in verpakking, 20 Mb + 1.44 *f* 2300,-; ST419 Seagate Harddisk 16Mb *f* 225,-. Co-p. 80287-3/8087-2 nieuw *f* 175,-. Tel.: 02290-31249 (na 18.00)

■ A4509 **UPLINK** kan Uw CBM/C64/C128, Apple-II, Schneider of willekeurige andere computer NIET compatable maken, WEL Uw bestanden overbrengen naar een PC! Nu slechts *f* 169,- incl. JamaSys Electr. Tel.: 01680-23895.

■ A4510 **Printer 18-nlds**, 132 coloms, TANDY DMP-430, *f* 900,-. Tevens 105Mb Harddisk voor AT *f* 950,-, Tel.: 079-417592 (na 18.00).

■ A4511 **MSX-1**, type 8020 *f* 175,-; MSX-2 computer, type 8245 met 75 diskettes, boeken, joystick en monitor (groen). *f* 950,-. Tel.: 03480-19047.

■ A4512 **Apple Macintosh Plus**, CMS HD, imagewriter, software. *f* 3250,-. Tel.: 02975-68107.

■ A4513 **Philips P2000C** portable CP/M mach. 2 x 640 K fl.drives. Incl. CP/M, WordStar, CalcStar, Basic, etc. + doc. *f* 800,-. Tel.: 03412-57945.

■ A4514 **Tulip monitor** nieuw monochrome en CGA kaart met printerpoort. Alles in één koop *f* 265,-; printer Philips 1432 nieuw *f* 300,-. Tel.: 05241-1812.

■ A4515 **ATI Videokaart** CGA/MS-Herc. evt. met software. *f* 75,-. Tel.: 01829-5030 (na 18.00).

■ A4516 **MS-DOS emulator** voor Atari ST compleet met DOS 4.01 schijf nieuw. *f* 750,-. Tel.: 03402-65195.

■ A4517 **Compaq Portable II**, 80286, 640 Kb, defecte 20 Mb vaste schijf, 360 Kb drive, 5 jr weinig gebruikt, incl. software *f* 1750,-. Tel.: 020-131608 (vóór 8-4).

■ A4518 Log eens in op **NCC Slurpboard**! Meer dan 550 Mb software. Nu met de nieuwste PC-SIG uit Amerika. Van 1200 t/m 9600 Baud. Tel.: 038-545670.

■ A4519 **Terminal VT100**, Beehive, HP, IBM, kaartponser, Berthom burster+decoll., 400m COAX RG-62, 15x5 Mb disk v. WANG-VS15, computerbureau. Alles t.e.a.b. Tel.: 08887-1962.

■ A4520 **Commodore 128-D** zonder monitor 1/2 jaar gebruikt. *f* 500,-. Tel.: 015-567587.

■ A4521 **C128**, kl.mon., datarec., printer, 2 fl.drives, powercartr., progr., boeken, tijdschr.,veel progr., CPM, handl., etc. *f* 1250,-. Tel.: 03403-71634.

■ A4522 **ADDS**, 796-101-CRT-Memorex, 2051 - IBM, 5251 -. J.F.C.A. de Beer, Berkvelt 8, 5071 TE Udenhout.

■ A4523 **520 ST 1 Mb**, Cumana 2 X 730K, 20 Meg harddisk, mon.SM 124, Roland MT32, 150 disks softw. o.a. Aladin en midi. Alles in één koop *f* 2400,-. Tel.: 03417-51518.

■ A4524 **Olivetti M-24**, kl.mon., 640 Kb, 21 Mb HD, FDD 3,5 + 5,25., printer DM100, sprocket feed, ext.linten, Genius muis, Org.man., veel softw., o.a. geïnst. *f* 2400,-. Tel.: 03404-59583.

■ A4525 **P2000M** (defect), UCSDp, MSX printer *f* 150,-; AT contr. (2HD; 2FD, 360, 720, 1.2) *f* 75,-; EGA (64K) *f* 100,-; CGA *f* 25,-. Tel.: 040-411617 (na 19.00).

HCC Reparatieservice

Ieder lid van de HCC kan op vertoon van zijn of haar lidmaatschapskaart gebruikmaken van de HCC Reparatieservice, die wordt uitgevoerd door Getronics Service. Zoals gebruikelijk krijgen HCC-leden hierbij korting op de tarieven.

De gang van zaken

(regeling per 1 maart)

- Ieder type microcomputer, printer of beeldscherm kan in beginsel worden aangeboden voor test, afregeling of reparatie.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van nacalculatie, tegen de volgende tarieven: *f* 101,- per uur (exclusief BTW) voor homecomputers en de goedkopere printers en beeldschermen: *f* 139,- per uur (exclusief BTW) voor IBM PC's en klonen en printers en beeldschermen. Voor HCC-leden geldt een korting op het uurtarief van dertig procent.
- Voor apparatuur waarop vaste reparatietarieven van toepassing zijn, wordt een korting van twintig procent gegeven. Aparte tarieflijsten zijn verkrijgbaar.
- Als er niets wordt gerepareerd of afgeregeld en alleen een diagnose wordt gesteld, wordt 1 werk-uur in rekening gebracht.
- Bij zeer grote reparaties wordt in overleg met de opdrachtgever een offerte gedaan.
- Als apparatuur niet voor reparatie of diagnose wordt geaccepteerd is geen tarief verschuldigd.
- Betaling contant bij aflevering.
- Getronics Service geeft een garantie van dertig dagen op de uitgevoerde werkzaamheden.
- De computer moet compleet worden aangeboden, dus met voeding, toetsenbord, monitor en eventueel systeemdikette.
- Getronics Service kan aangeboden apparatuur weigeren als er sprake is van zelfbouw, eigen modificaties of moeilijk verkrijgbare onderdelen.
- De werkzaamheden zullen binnen veertien dagen worden uitgevoerd, tenzij anders is overeengekomen.
- Voor de verdere bepalingen geldt de CRC-regeling, die is in te zien bij alle vestingen van Getronics Service.

Aanbieden

Op de volgende adressen kan apparatuur worden aangeboden:

Amsterdam:
Donauweg 10, telefoon 020-5861446

Apeldoorn:
Wilmersdorf 1, telefoon 055-427053

's-Hertogenbosch:
De Hambakenwetering 20, telefoon 073-427172

Rotterdam:
Vareseweg 11, telefoon 010-4626864

Kleinpolder:
A. van Stolkweg 88, telefoon 010-4153399

Assen:
A.H.G. Fokkerstraat 18, telefoon 05920-73073

Sittard:
Industriestraat 2, telefoon 04490-80111

Openingstijden:
Werkdagen van 9.00-17.00 uur.

Meer informatie kunt u vragen bij het HCC-kantoor, 03403-78788.

■ A4526 AT-286, 640 Kb, 1.2 Mb FD, 20 Mb HD, CGA/herc., monitor. Tel.: 01652-13601 (na 18.00, Maarten).

■ A4527 **Olivetti PCS286 AT**, 1 Mb geheugen, 20 Mb HD, 1,44 Mb diskrive, VGA kleurenscherm, videokaart, 1 jaar oud. *f* 3500,-. (nieuwprijs *f* 6248,-). Tel.: 013-676869.

■ A4528 **Genisys XT**, 640 Kb, 20 Mb HDD, 5,25, 360K, CGA/Hercules kaart, monchroom monitor, AT-toetsenbord. *f* 1500,-. Tel.: 01810-13967.

■ A4529 **Tulip Compact XT**, 512Kb, 2 x 5,25" FDD (360 Kb). *f* 700,-. Tel.: 01736-95915.

■ A4530 **Q-tec EGA-kaart** met software en handleiding, *f* 125,-. Tel.: 08303-14923 (na 19.00).

■ A4531 **Philips MSX-2** NMS-8250, diskdrive 720 Kb, LQ-printer NMS-1431, kleurenmonitor, boeken, software. i.z.g.s. *f* 1150,-. Tel.: 03402-37826.

■ A4532 **XT/PC 640 Kb**, HD 20 Mb, 1 x 5,25 diskdrive. Spectrum kaart (CGA/Hercules), 14" monitor groen. Brother M-1109 printer, software + div.spelen. *f* 1850,-. Tel.: 010-4189450.

■ A4533 **Kaart-modem 300**, 1200 bps voor P.C. XT/AT met 1 ser. poort *f* 75,-. Tel.: 04956-2836.

■ A4534 **Commodore 64**, monitor 1702, Star-printer NX1000C, dataset 1531, diskdrive 1541, joystick, muis, boeken en software. *f* 1500,-. Tel.: 010-4203995.

■ A4535 **HPDeskjet (PLUS)** RAMcartridges 128K *f* 75,-; 256K *f* 125,-; originele HP Softfonts, Times/Helv of Univers *f* 100,- p/st. Tel.: 020-6710083 ('s avonds).

■ A4536 **Sharp MZ800**, FDinterf., plotter, Qddrive, pr.kabel, boeken, software op tapes en QD, jaarg. Argonaut etc. losse delen of in 1 koop. pr. n.o.t.k. Tel.: 071-893964.

■ A4537 **Sharp P-CP/M handleiding** voor de MZ 800. Maak *f* 17,50 over op postgiro 2188451, t.n.v. F.G. Maurits, Groningen, o.v.v. 'CP/M handleiding'. Meer weten? Bel: 050-126121.

■ A4538 **Handscanner**, incl. hard- en software. *f* 275,-. Tel.: 01830-26628.

■ A4539 **Fax-kaart 9600 Bpi**, voor PC met Faxswitch. Faxen ontvangen en versturen vanuit achtergrondprogramma. Afdrukken op normaal papier. *f* 750,-. ex. BTW. Tel.: 010-4660079.

■ A4540 **EMS Fastcard 3.2** met 1,25 Mb geheugen, voor 8 Mhz XT met software en handl. *f* 125,-. EGA/Herc. kaart met prt. poort en doc. *f* 75,-. Tel.: 023-376686 (na 18.00 uur).

■ A4541 **PC Sanyo** model MBC-550, 128 Kb, nieuw in doos, zonder moninotor, ƒ 100,-. Tel.: 05106-372.

■ A4542 **Modem** ext. Hyundai 2400, Hayes comp. auto-dial/answer compl. met kabels handl., softw. voor BBS en Viditel. 3 mnd oud i.v.m. aanschaf sneller type. ƒ 235,-. Tel.: 05496-73103.

■ A4543 **Amstrad PC 1640**, 640 Kb, 30 Mb harddisk, 5,25 inch (360 Kb) floppydrive intern, 3,5 inch (720 Kb) floppydrive extern, EGA monitor, muis, in perfecte staat. ƒ 1750,-. Tel.: 013-638909.

■ A4544 **Amstrad PC 1512**, 640 Kb, met twee 5,25 inch (360 Kb) floppydrive, kleurenmonitor, muis, alles werkt perfect. Zeer laag geprijst! ƒ 500,-. Tel.: 013-638909.

■ A4545 **VGA-kaart** 256 Kb, nieuw ƒ 225,- + softw. en documentatie; 360 Kb int. drive ƒ 75,-, Data Swithbox voor 4 printers ƒ 100,-, AT toetsenb. nieuw ƒ 75,-, AT toetsenb. gebr. ƒ 50,-. Tel.: 076-614949 (na 17.00 uur).

■ A4546 **Portable Amstrad PPC 640** + 1 3,5 inch drive + ingeb. 2400 Bd modem ƒ 1000,-, 1 XT RAM-kaart 512 Kb ƒ 50,-, 1 AT floppy/HD controler ƒ 75,-. Tel.: 03480-10518.

■ A4547 **AT-kloon** 12 Mhz met 2 Mb, 30 Mb HD, 1,44 Mb en 360 Kb diskdrive, muis, monitor, keyboard, 2 x seriëel, 2 x parallel. ƒ 1500,-. Tel.: 043-646847 (na 19.00 uur).

■ A4548 **Intel Above-board plus**, met 2 Mb, voor XT/AT. In doos met orig. software en handl., echte LIM 4.0. ƒ 450,-. Intel 80287-8, ƒ 250,-. Tel.: 040-415868 (na 18.00 uur).

■ A4549 **Supercom AT**, CPU 80286, 1 Mb, HD 20 Mb, FD 360 Kb/1,2 Mb, monochr. monitor, Star printer, softw. ƒ 2400,-. Tel.: 033-807402 (na 18.00 uur).

■ A4550 **Tandon Datapac Plus AT** 286, 1 Mb, EGA krt., kleurenmonitor, datapac 30 Mb, diskdrive 1,2 Mb, tweede controller voor tweede datapac. ƒ 4500,-. Tel.: 033-950401.

■ A4551 **PC XT** 10 Mhz, paper white monitor Herc./CGA, modem, muis, joystick, 20 Mb HD, 5,25 inch en 3,5 inch FDD, 14 mnd. oud, goede machine. ƒ 1550,-. Tel.: 071-144324.

■ A4552 **Epson LQ 850**, 24-naalds printer, 1 jaar oud, weinig gebruikt. ƒ 600,-. Tel.: 070-3504954.

■ A4553 **Olivetti M21** portable 2 x 5,25 inch drives, 640 Kb, kapotte basiskaart. prijs n.o.t.k. Tel.: 020-6977763.

■ A4554 **HD 20 Mb**, controller, EGA kaart zonder RAM, 3,5 inch DD 720 Kb, amber monitor. Tel.: 010-4709073 (na 18.00uur).

■ A4555 **PC-XT**, 8 Mhz, 640 Kb, 32 Mb HDD, 3,5 + 5,25 inch FDD, Herc. + multi I/O card, MT-plus modem, ƒ 1500,-, evt. met EGA-kaart, EGA-monitor + ƒ 1000,-. Tel.: 040-523720 (na 18.00 uur).

■ A4556 **Atari 1040 ST**, monitor SM124, Megafile 30 Mb, Supercharger, Easy Account, div. andere software. T.e.a.b. boven ƒ 1200,-. P. Schute, tel.: 010-4511490 (na 19.30 uur).

■ A4557 **Commodore PC 10III** 2 x 5,25 drive 640 Kb, monitor, software, ƒ 975,-. Tel.: 02521-10940.

■ A4558 Onder **Cromenco DOS** draaiend systeem met 5 Mb, handdisk, twee 5,25 inch diskdrives, 'Z-80', monitor, printer, modem, boeken en veel software. T.e.a.b. Tel.: 085-640709 (na 18.00 uur).

■ A4559 **Toshiba T200 computer**, 2 flopydrives (1 defect), CP/M operating system, met boekhoudprogramma en campingreserverings-systeem. T.e.a.b. Tel.: 01666-2457.

■ A4560 **Laser Turbo XT** 640 Kb, 20 Mb, 5,25 + 3,5 inch drive, EGA-kaart, modem, kleurenkaart speed 8 of 10 Mhz, div. software. ƒ 2100,-. Tel.: 02521-10940.

■ A4561 **PPC 512 Amstrad laptop**, 2 x 3,5 inch drive, 10 inch LCD scherm, AT 102 keyboard. Div. aansluitmogelijkheden, 1 mnd. oud, tas, adapter. ƒ 1099,-. Tel.: 085-451399 (na 18.00 uur, R.W. Poulus).

■ A4562 **Genius mouse GM-6000**, in originele verpakking, incl. software ƒ 65,-, Video Genie computer TRS-80 compatibel, 16 Kb ƒ 130,-. Tel.: 070-3475887.

■ A4563 **Geheugenmodules** 4 keer SIPP, 256*9 80 ns,- ƒ 150,-. Tel.: 02293-1820.

■ A4564 **Parallelle kaart** ƒ 25,-, seriële kaart ƒ 30,-, Game-card 2 joyst. ƒ 35,-, XT/AT 1,44 Mb, contr. ƒ 65,-, IBM 5,25 inch drive ƒ 25,-, XT moederb. ƒ 15,-. Tel.: 085-451399 (na 17.30 uur).

■ A4565 **Intel 386 16 Mhz moederbord** met 640 Kb, AST RAM expansion brd. met 1 Mb. Samen ƒ 600,-. Tel.: 04257-7451 (A. Verschueren).

■ A4566 **Sharp MZ-800** met diskdrive, kleurenmonitor en software. Weinig gebruikt. Vraagprijs ƒ 750,-. Tel.: 03480-23699.

■ A4567 **Sharp MZ-800**, disk, video-RAM uitbr., stofhoes ƒ 175,-. Tel.: 023-291795.

■ A4568 **Tulip Compact II**, HD ST151 42 Mb (3 mnd. oud), 3,5 inch (1,44 Mb) + 5,25 inch (360 Kb), MS-DOS 4.01, CGA monochr. mon., Artec muis, printer Star LC-10. ƒ 2395,-. Tel.: 01880-17385.

■ A4569 **Laptop XT** 10 Mhz, supertwist LCD, 2 x 720 Kb FDD, 640 Kb, ser, par, ext., keyb, ext., mon., expans., conn., MS-DOS 3.2, GWBasic, accu's, netvoeding: ƒ 1195,-. Tel.: 01680-23895.

■ A4570 **Printer Brother HR-35** daisywh. met sheetfeeder, A3-brede wagen, incl. 2 letterwheels en originele handleiding, 40 cps, voor ƒ 500,-. Tel.: 01736-95646.

■ A4571 **Paco XT** 8088 10 Mhz, 640 Kb RAM, 2 x 5,25 inch diskdrive, Herc. mon. amber, multi I/O kaart, muis, modem 1200 baud. ƒ 1100,-. Tel.: 040-835482.

■ A4572 **AT-286** 16 Mhz, 1 Mb intern geh., uitbr. tot 4 Mb, HD DD 3,5 inch, Herc. EGA op moederb. incl. mono. scherm en Star NX-1000. ƒ 1250,-. Tel.: 072-158462.

■ A4573 Hewlett Packard **HP 2225 BB inkjet printer** met HP-IL bus, portable (accu + lichtnet), nieuw in doos. Wegens overcompleet. T.e.a.b. Tel.: 020-6975395.

■ A4574 **Headstart PC**, 768 Kb, HD 20 Mb, 2 x FDD 360 Kb, Herc./CGA-kaart, CGA-scherm, muis, klok, joystick, 1 x parallel, 1 x serieel, software, manuals. ƒ 1200,-. Tel.: 02154-11819.

■ A4575 **Acorn/BBC BBC B**, Watford 13 ROM-board, 32 Kb, Interword, Pascal. Opus DDOS, Cumana 40/80 FDD en monochr. mon., veel boeken en disks. ƒ 600,-. Martin Strijland, tel.: 038-547770 (na 19.00 uur).

■ A4576 **Samtron VGA-monitor**, 14 inch P/W, van okt. 1990. ƒ 200,-. Tel.: 05780-20903 (na 19.00 uur).

■ A4577 **ZX-printer** (zonder stekker), 3 x ZX-Spectrum (defect), ZX-Interface 1, Microdr., 20 Microdr.-casset. met programma's, MD-boek. alles in één koop: ƒ 150,-. Tel.: 01184-72209.

Gevraagd

■ G792 Een in goede staat verkerende **microprofessor** (Z80). Tel.: 030-627458 (Maarten).

■ G793 **Handleiding voor printer** TRS-80 DWP 410. Eventueel retour nadat deze gekopieerd is. Tel.: 071-311825.

■ G794 **Speedkit 8 MHz voor Olivetti M19**. Tel.: 043-620799, na 19.00 uur (Erik).

■ G795 Gebruiksaanwijzing of **leverancier van het modem DCP 1212D**. G.B. Kuiperij, Bevrijdingstraat 156, 7002 CS Doetinchem.

■ G796 **Epson LX 400/800** printerdefinities voor het programma CHI writer 3.2. tel.: 030-930165.

■ G797 Een **Otrona Attache computer**, tevens contact gezocht met Formula-1, TPC-1, Epson PX-8, Sharp PC-5000 gebruikers. Tel.: 072-623178.

■ G798 **Pre-format programma** voor CMS hardcard 30 Mb D30M30-Ws. Tel.: 02207-12258 Frits Entrop, Heerhugowaard.

■ G799 Te koop of ter inzage gevraagd **handleiding (Benutzerhandbuch B200) voor de Bondwell** schootcomputer. Tel.: 05771-1232.

■ G800 Wie kan mij helpen aan **programma's** van type P2056/04 Yes PC. tel.: 03430-16402 na 17.00 uur.

■ G801 **'Leer Bridge 1'** op diskette of tape voor MSX 2. Heb zelf reeds Bridge Spelenderwijs. Tel.: 010-4511982, J. Dallau.

■ G802 Handboek of kopie van **Amstrad PC** 2086D. tegen vergoeding. Tel.: 023-339602. Willem Koomen.

■ G803 **3.5" drive 720 Kb** met 5.25" bracket voor XT; XT versnellerkaart met 80286 processor voor XT. Tel.: 020-6053895 voor 17.00 u, 02979-85973 na 19.00 u.

■ G804 **AES printer**. (AES is oud prof. tekstverw.) Apparatuur is nog perfect, doch printer total loss. Tel.: 030-204396 's avonds.

■ G805 Wie heeft voor mij schema's en manuals (of kopie) van **SHARP PC-3201**. Software is ook welkom. Tel.: 05164-1698. (na 18.00 uur).

■ G806 **Hewlet-Packard 5.25"** diskdrive, type 82901 of 82902; comp. HP-150.2; diskdrive 9133D en 9122D. Tel.: 02522-13216.

■ G833 **Externe Harddisk 20 MB** voor Schneider Euro PC + toebehoren.

■ G834 Binnenkant van **ZX-Spectrum**. Tel.: 04927-62346.

LAAGSTE PRIJZEN IN NEDERLAND

ALLE PRIJZEN INCL. BTW

KEIZERSGRACHT 26 5611 GD EINDHOVEN
TEL. 040-452622/433335 FAX 040-433295

US ACTION PC

AT 286 TURBO 12

- 1 MB GEHEUGEN
- WAIT STATE
- 1.2 MB 5.25" DISK DRIVE
- 40 MB IDE HARD DISK
- 2X SERIEEL/ 1X PARALLEL BUSMUISAANSLUITING
- 12 MHZKLOK FREQUENTIE
- MONOCHROME GRAFISCHE KAART
- 1.44 MB 3.5" DISK DRIVE
- FD/HD CONTROLLER ATBUS
- 101 KEYS KEYBOARD
- PAPERWHITE MONITOR

AKTIEPRIJS f. 1999,-

	VGA MONO CHROME	VGA KLEUR
• AT 286 TURBO - 12 MHZ	2299,00	2799,00
• AT 286 TURBO - 16 MHZ	2499,00	2999,00
• AT 386 SX - 20 MHZ	2999,00	3499,00
• AT 386 - 25 MHZ	5499,00	5999,00
• AT 386 - 33 MHZ	6999,00	7499,00
(386 MET 2 MB, 64 KB CACHE, 120 MB HD)		
• AT 486 - 25 MHZ	10499,00	10999,00
(486 MET 2 MB, 128 MB CACHE, 120 MB HD)		
• VGA MONOCHROME MONITOR		299,00
• VGA KLEURMONITOR 1024 X 768		899,00

EEN AANTAL VAN DEZE AANBIEDINGEN IS ALLEEN GELDIG BIJ US ACTION WINKELS.

TOP PC GAMES

4D SPORT DRIVING	89,00	LEISURE SUITE LARRY III	99,00
AIRSTRIKE	89,00	LOOM	89,00
A-10 TANK KILLER	99,00	LEGEND OF FARGHAIL	89,00
ATP	99,00	LOOPZ	69,00
ATF II	69,00	LEMMINGS	69,00
AVENGER A10	99,00	MIG 29 FULCRUM	99,00
BUCK ROGERS DOOMSDAY	99,00	MOONBASE	129,00
BLUE MAX	99,00	M1 TANK PLATOON	119,00
BETRAYAL	89,00	MANHUNTER II	89,00
BACKGAMMON ROYALE	89,00	MIDWINTER	89,00
BACK TO FUTURE II	69,00	NIGHTBREED	79,00
BATTLE COMMAND	89,00	OPERATION STEALTH	89,00
BLITZKRIEG	89,00	POLICE QUEST II	99,00
BATTLECHESSS II	89,00	POLICE QUEST III	99,00
CRASH COURSE	89,00	POPULOUS	89,00
CODENAME ICEMAN	99,00	PRINCE OF PERSIA	89,00
COLONELS BEQUEST	99,00	QUEST FOR GLORY II	99,00
CONQUESTS OF CAMELOT	99,00	RED BARON VGA	99,00
CHESSMASTER 2100	99,00	RISE OF THE DRAGON	99,00
COVERT ACTION	99,00	RAILROAD TYCOON	119,00
DAS BOOT	99,00	RICK DANGEROUS II	69,00
DRAGONS LAIR	119,00	ROBOCOP II	69,00
DUNGEON MASTER	99,00	SIM CITY	89,00
DAVID WOLF	79,00	SIM EARTH	129,00
DICK TRACY	69,00	STUN RUNNER	99,00
EPIC	89,00	SPEEDBALL II	89,00
ELITE +	89,00	SORCERIAN	99,00
ELVIRA	89,00	SPACE QUEST III	99,00
F15 STRIKE EAGLE I	89,00	SPACE QUEST IV	119,00
F14 TOMCAT	89,00	SECRET OF MONKEY ISLAND	89,00
F19 STEALTH MISSION	119,00	SILENT SERVICE II	119,00
FALCON F16 3.0	99,00	SPORTING GOLD	89,00
FLIGHT OF INTRUDER	99,00	SUPREMACY	99,00
FLIGHT SIMULATOR 4.0	129,00	SECRET WEAPONS OF LUFTWAFFE	89,00
FLIGHT SIMULATOR SCENERY SET (3)	99,00	SIERRA VALUE PACK	119,00
FINALE (4 GAMES)	89,00	SAVAGE EMPIRE	99,00
GREMLINS II	69,00	TEAM YANKEE	99,00
GAZZA II	89,00	THEXDER II : FIREHAWK	89,00
GOLD OF THE AZTECS	89,00	TEENAGE MUTANT TURTLES	89,00
GOLDEN AXE	79,00	TOURNAMENT GOLF	69,00
HARD DRIVIN II	89,00	TEST DRIVE III	89,00
HARPOON	119,00	THEIR FINEST HOUR	89,00
HEROES QUEST	99,00	TIMES OF LORE	79,00
IT CAME FROM THE DESSERT	99,00	UMS II	99,00
JONES IN THE FAST LANE	79,00	ULTIMA VI	99,00
KINGS QUEST IV	129,00	WRLD CHAMPIONSHIP SOCCER	69,00
KNIGHTS OF THE SKY	119,00	WONDERLAND	99,00
KINGS BOUNTY	99,00	WOLFPACK	99,00
LIGHTSPEED	119,00	WING COMMANDER	99,00
LEISURE SUITE LARRY II	89,00	ZEILARD	79,00

MUZIEK

• SOUND BLASTER SET - INCL. CMS CHIPS EN 2 STEREO SPEAKERS	499,00
• SOUND BLASTER DEVELOPER KIT	699,00
• MIDIBOX INCL. SEQUENCER SOFTWARE	249,00
• AD LIB MUZIEK KAART INCL. SOFTWARE	269,00

ACCESSOIRES

• GENIUS GS4500 HANDY SCANNER	369,00
• TORNADO 2400 BAUD MODEM INT.	349,00
• TORNADO 2400 BAUD MODEM EXT.	399,00
• TORNADO MODEM/FAX 2400/4800 BAUD	449,00
• VIDI PC VIDEO DIGITIZER - VGA KLEUR 1024 PIXELS X 256 LINES	699,00
• RGB SPLITTER	299,00
• PC GENLOCK	699,00

PC JOYSTICKS

• CONTRIVER CS 300 JOYSTICK	39,00
• CONTRIVER CS 600 JOYSTICK + GAME KAART	69,00
• KRAFT KC3	59,00
• KRAFT THUNDERSTICK	99,00

PC KAARTEN

• COPY II PC OPTION BOARD	499,00
• AT GAME KAART KRAFT	59,00
• AT MULTI I/O (GAME/2SER/PAR)	69,00
• AT RS232 (2 POORTS)	45,00
• PARALLEL PRINTER ADAPTER	29,95
• XT GAME KAART (2 POORTS)	34,95
• XT MULTI I/O (GAME/SER/PAR/FDC)	89,00
• XT RS232 (2 POORTS)	49,00
• VGA 8/16 BITS 256 K (800 X 600)	179,00
• VGA 8/16 BITS 512 K (1024 X 768) 16 KLEUREN	279,00
• VGA 8/16 BITS 1 MB (1024 X 768) 256 KLEUREN	369,00

PC MOUSE / TRACKBALLS

• CONTRIVER FIVE IN ONE - PC, PC10-III, ATARI, AMIGA, AMSTRAD	89,00
• CONTRIVER MULTI DPI MOUSE	89,00
• CONTRIVER TRACKBALL	99,00
• GENIUS GM6000	89,00
• GENIUS F303	129,00

DE NIEUWE PC PRIJSLIJST NU GRATIS AAN TE VRAGEN

US ACTION PRODUKTEN ZIJN OOK VERKRIJGBAAR BIJ

• BT SOFTWARE 2616 EE DEN HAAG	RIJSWIJKSEWEG 73 070 3888010
• BYTE APELDOORN 7311 EM APELDOORN	ASSELSESTRAAT 46 055 221830
• BYTE GRONINGEN 9711 HA GRONINGEN	GED ZUIDERDIEP 7 050 142097
• BYTE LEEUWARDEN 8911 CJ LEEUWARDEN	NIEUWESTAD 51 058 121210
• BYTE NIJMEGEN 6511 KE NIJMEGEN	AUGUSTIJNESTR 43 080 235523
• BYTE ZWOLLE 8011 VW ZWOLLE	DIEZERPOORTPLAS 18 038 219305
• COMPUTERSHOP UTR 3511 BP UTRECHT	ST JACOBSSTR 273 275 030 341428
• COMBISOFT 1811 KR ALKMAAR	GED NIEUWSLOOT 111 072 124216
• COMMICS 9503 AJ STADSKANAAL	POSTKADE 68 05990 20090
• EMHI 9206 AG DRACHTEN	DE HEMMEN 36 05120 30385
• MANDERS 7201 NP ZUTPHEN	NIEUWSTAD 2 05750 11712
• MICRO ONE 3083 MT ROTTERDAM	W BOCHT 234 236 010 4861870
• PALET COMPUTERS 3141 HE MAASSLUIS	MESDAGLAAN 7 01899 13003
• PC INTERNATIONAL 6826 LA ARNHEM	GAMERSLAGPLEIN 2 085 641210
• PC INTERNATIONAL 3901 CV VEENENDAAL	SCHEEPJESHOF 50 08385 51101
• RONDE HI TECH 3131 HK VLAARDINGEN	GED BIERSLOOT 68 72 010 4348335
• STUMPEL 1621 KG HOORN	GROTE NOORD 81 83 02290 12670
• US ACTION GEMERT 5421 ND GEMERT	KRUISEIND 16 04923 64831
• US ACTION HELMOND 5701 HR HELMOND	HEISTRAAT 78 80 04920 44884
• TWO ELECTR 1785 AG DEN HELDER	INDUSTRIEWEG 15 B 02230 37069
• ZYZTM 6921 RJ DUIVEN	NIEUWGRAAF 27 08303 18907

BESTELHOEK

AL DEZE PRODUKTEN ZIJN TE BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN HET JUISTE BEDRAG OP RABOBANK, GIRONR. 1138978 - BANK NR. 150001096 T.N.V. US ACTION EINDHOVEN. **NAAM EN ADRES VERMELDEN**. TELEFONISCH BESTELLEN: BEL 040-452622 FAX 040-433295. ONDER REMBOURS: f. 10,- VERZENDKOSTEN.

SPECIALE CONDITIES: VOOR DEALERS, SCHOLEN, BEDRIJVEN EN VERENIGINGEN

■ G835 **IBM-interface** (parallel) voor een Star NL-10 printer. Graag inclusief de handleiding. Tel.: 04493-1670 (Jos Somers).

■ G836 **Informatie over MS-COBOL 2.2.** Tel.: 04194-2183.

■ G837 Wie heeft er de mogelijkheid printerlinten te **herinkten**? Het gaat om linten van de Star LC-10. Tel.: 030-627458 (Maarten).

■ G838 **Schema van moederbord** Necom AT 16 Mhz voor 4 Mb t.b.v. jumpersetting, om alle mogelijkheden uit te buiten. Tel.: 070-3453007 (E. San Giorgi).

■ G839 Wie heeft ervaring met het **programma Infostar** (DataStar + ReportStar) voor MS-DOS en kan mij vooruit helpen. Tel.: 079-168318 (na 18.00).

■ G840 **Sinclair ZX-81** computer (in goede staat verkerend) of een alternatief toetsenbord voor de ZX-81. (Mijn ZX-81 toetsenbord is stuk). Tel.: 053-333494.

■ G841 Een **kopie van een artikel in Byte** (jaargang 87/88) waarin stond hoe je .EXE en .COM files met een password kunt beveiligen. Tel.: 030-286329 (Elwin).

■ G842 **Kleurenmonitor** voor Olivetti M24. Tel.: 04498-51714.

■ G843 Gevraagd **Foxbase- of Foxpro-progRAMmeurs**. Vragen naar Maarschalkerweerd. Tel.: 020-826236 of na 18.00 uur 03405-68554.

■ G844 Wie heeft erververing met het **repareren van een Olivetti M20**, en kan die van mij voor *f* 100,- repareren? Tel.: 08355-2509 (tussen 18.00 en 19.00) R. Grotenhuis.

■ G845 Wie kan mij iets meer vertellen over de **Ericsson printer** 4163 b.v. NLQ (Sale koopje *f* 100,- bij Correct). Tel.: 01830-20822 (na 18.00).

■ G846 Font- en/of **memory cartridges voor HP deskjet printer**. Overn. of tijdel. bruikleen. Tel.: 04928-1940.

■ G847 Wie doet er mee aan een PC gebruikersonderzoek van de Rijksuniversiteit Utrecht? Stuur een kaartje met naam en adres en formaat flop (3,5 of 5,25) en wij sturen een flop met een vragenprogramma terug. Gewoon op de PC invullen en kosteloos terugsturen en u maakt kans op een aardige prijs. Adres: drs. M. Jacobs, vakgroep ETS/ICS, Universiteit Utrecht, Antw.nr. 9954, 3500 WB Utrecht, Centercode 14103.

■ G848 Gezocht: **printerhandleiding van C Itoh 8510**. Tel.: 08340-43985.

■ G849 **Philips monitor** geschikt voor P.2000T/38, handleiding, eventueel met printer. Aanbiedingen graag schriftelijk. P. Jansen, Oude Bredase Postbaan 27, 4744 SB, Bosschenhoofd.

■ G850 **1200/2400 BD eXTern modem**, auto-dail/-answer, Hayes-compatibel, met handleiding. Tel.: 02979-85973 (na 20.00).

■ G851 **Instructieboekje** of andere informatie over laptop Data General One, model 2. Tel.: 02280-13701.

■ G852 **Harddisk-controller** voor Tandy 2000 computer. Tel. België: 011-352787.

■ G853 Wie maakt een **progr. voor statistische verwerking** van registratiegegevens voor een landelijk t.h.d. organisatie? Helaas 'pro deo'. Tel.: 01650-36791, K. Bekkers.

■ G854 **Bernouilli Box** Tandy, cat. no. 250-4066. Tel.: 05106-372.

■ G855 **CRT-CGA grafische adapterkaart** voor Sharp PC7100, voor externe monitor, richtprijs *f* 200,-. Tel.: 033-614615 (P. van Bladel).

■ G856 **Kast met voeding** om een standaard 5,25 inch diskdrive-unit in te bouwen. Bijvoobeeld een defecte Commodore externe diskdrive-unit. Tel.: 015-617172.

■ G857 Wie kan mij helpen met installatie of manual **Bocaram AT** kaart. R. Daryanani, tel.: 015-123595 (na 19.00 uur).

■ G858 **Informatie over een Best 1200 baud modem**. Dit is een 1200 baud full-duplex modem. Tel.: 02293-1820.

■ G859 Alle mogelijke **software voor ZX-Spectrum** Opus-drive, tweede drive (in te bouwen), Nederlandse handleiding, Smith Corona Fasttext 80 printer. Tel.: 01184-72209.

Volgende maand in de HCC Nieuwsbrief:

Anti-virusprogramma's

Member: ledenadministratie

Display Write 5.0

MS Word 5.5

Twix

Adverterdersindex

De HCC Computerverzekering

Met de HCC Computerverzekering bent u gedekt tegen schade die plotseling aan uw hardware optreedt: diefstal, beschadiging en dergelijke. Uw inboedelverzekering dekt deze schade meestal slechts beperkt of helemaal niet! De HCC Computerverzekering biedt een goede dekking tegen een lage premie. Bij apparatuur ouder dan een jaar geldt een gunstige afschrijvingsregeling.

De jaarpremies zijn:
f 36,11 tot *f* 5.000,-
f 52,83 van *f* 5.000,- tot *f* 10.000,-
f 69,55 van *f* 10.000,- tot *f* 25.000,-
f 86,27 van *f* 25.000,- tot *f* 40.000,-
f 119,71 van *f* 40.000,- tot *f* 60.000,-
f 153,14 van *f* 60.000,- tot *f* 80.000,-
f 186,58 van *f* 80.000,- tot *f* 100.000,-

Daarnaast wordt u elk jaar *f* 5,- administratiekosten in rekening gebracht. Indien u echter een machtiging tot automatische incasso afgeeft (zie het formulier op deze pagina) krijgt u een korting van 50% op de administratiekosten, u betaalt dan slechts *f* 2,50!

- De verzekerde moet lid van de HCC zijn
- De verzekerde apparatuur moet eigendom van de verzekerde zijn en moet zijn opgesteld op het privé-adres van de verzekerde.
- Bij tijdelijke opstelling van de apparatuur op een andere plaats dan het privé-adres van de verzekerde (mits niet het zakenadres) blijft de dekking van kracht.
- De dekking geldt binnen Nederland.
- Er is een eigen risico van *f* 150,- per schadegeval.
- De dekking gaat in bij ontvangst van uw betaling, of onmiddellijk wanneer u een incassomachtiging afgeeft!

Wat te doen bij schade

- Indien een door de HCC computerverzekering gedekte schade optreedt kunt u telefonisch een schadeformulier aanvragen bij het HCC Kantoor (03403-78788).
- Het kan zijn dat de verzekeraar een expert naar de schade wil laten kijken. Gaat u daarom nooit zonder overleg met de verzekeraar tot reparatie van de schade over.
- Bij schade door diefstal moet u met het ingevulde schadeformulier (een kopie van) het procesverbaal inzenden.

Vul het aanvraagformulier in!

U kunt deelnemen aan de HCC Computerverzekering door het aanvraagformulier hiernaast volledig en naar waarheid in te vullen en (liefst samen met de incassomachtiging) te sturen naar:

HCC
Afdeling Ledenadministratie
Postbus 149
3990 DC HOUTEN

Regeling Incasso

1. Voor rekeninghouders bij de Postbank of een andere bank bestaat de mogelijkheid om regelmatig terugkerende betalingen op een gemakkelijke wijze te regelen. Daartoe verleent u machtiging door invulling en ondertekening van de hiernaast afgedrukte machtiging.
2. Als u niet akkoord gaat met een incasso-overschrijving, dan kunt u het bedrag laten terugboeken. U moet hiervoor binnen een maand na de afschrijving schriftelijk een verzoek indienen bij het giro- of bankkantoor waar uw rekening wordt geadministreerd. Het bedrag zal zonder verdere navraag worden gerestitueerd.
3. U moet er voor zorgen dat er steeds voldoende saldo op uw rekening aanwezig is.
4. Mededelingen van intrekking en wijziging dient u te richten aan de HCC, uiterlijk een maand voor datum van ingang van de betalingstermijn.
5. De afschrijving van het contributie- of premiebedrag geschiedt bij het begin van de betalingstermijn.
6. De machtiging tot automatische incasso betreft uitsluitend de inning van contributiegelden en premies en kosten van de HCC Computerverzekering.

Aanvraagformulier HCC-computerverzekering

Naam: .... HCC lidnr.: ....

Adres: ....

Postcode + woonplaats: ....

Het betreft een nieuwe aanvraag/wijziging (doorhalen wat niet van toepassing is)
wenst voor de in zijn/haar bezit zijnde computer(s) met bijbehoren een HCC computerverzekering.
De apparatuur bestaat uit:

Artikel	Merk	Serienr.	Bouwjaar	Nieuwwaarde (incl. BTW)
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
			Totaal	*f*

Plaats: .... Datum: ....

Handtekening: .... Gewenste ingangsdatum: ....

MACHTIGING

Giro: [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ] Bank: [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

bij bank: ______________________

te: ______________________

Ondergetekende verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan de Hobby Computer Club (HCC) te Houten om van zijn/haar bovengenoemd rekeningnummer bedragen te doen afschrijven die verschuldigd zijn wegens de contributie voor het lidmaatschap van de HCC en de premie en kosten voor de HCC computerverzekering.

Naam: ______________________ HCC lidnr.: ______________

Straat: ______________________

Postcode: ______________ Woonplaats: ______________________

Hij/zij verklaart zich akkoord met de geldende bepalingen en voorschriften.

Hij/zij heeft tevens kennis genomen van de incasso-regeling.

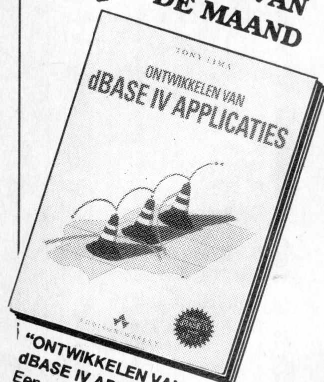
Handtekening

rekeninghouder ______________________ ________

KIJK:
DE GROOTSTE COLLECTIE COMPUTERBOEKEN VAN NEDERLAND

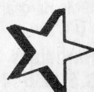

BOEK VAN DE MAAND

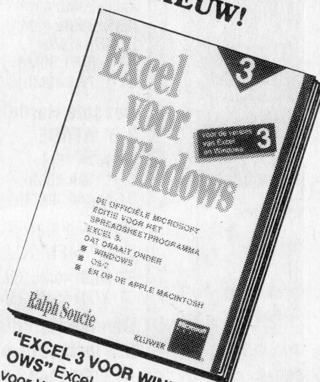

"ONTWIKKELEN VAN dBASE IV APPLICATIES"
Een overzichtelijke en grondige beschrijving van de template-taal en de bijzondere compiler. Het boek wordt afgerond met een compleet boekhoudprogramma, waarop de besproken technieken worden toegepast.

ƒ 69,50

NIEUW!

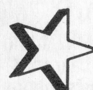

"EXCEL 3 VOOR WINDOWS" Excel, versie 3 voor Windows 3 biedt u een keur aan tips en voorbeelden. De benadering is zonder meer de meest efficiënte manier om te leren omgaan met dit bijzondere spreadsheet programma.

ƒ 59,50

TOP 20 VAN DE MAAND

1-Leidraad DrawPerfect	vdWater	ƒ 12,95
2-WordPerfect 5.1 gebruikersboek	Veen	ƒ 65,00
3-dBase IV handboek	Chou	ƒ 85,00
4-Leidraad WordPerfect 5.1	vdWater	ƒ 12,95
5-Werken met WordPerfect 5.1	Boeke	ƒ 69,00
6-Leidraad Datacommunicatie	vdWater	ƒ 12,95
7-Handleiding DOS 4.01	Oets	ƒ 49,00
8-Het grote Larry Boek	Muller	ƒ 29,50
9-Het grote Kings Quest boek	Koj	ƒ 29,50
10-Werkwijzer Novell Netware	n.a.	ƒ 24,50
11-Het Novell Netware handboek	van Lent	ƒ 59,50
12-Leidraad PC Tools 6	vdWater	ƒ 12,95
13-Het Corel Draw Handboek	van Duuren	ƒ 59,50
14-Leidraad Harvard Graphics 2.3	vdWater	ƒ 12,95
15-Leidraad DOS 4	vdWater	ƒ 12,95
16-Word 1.1 for Windows	Sackson	ƒ 39,90
17-Leidraad Windows 3	vdWater	ƒ 12,95
18-Werken met Clipper	Tiley	ƒ 68,00
19-Bundel (Leidraad-serie)	vdWater e.a.	ƒ 69,00
20-The C Programming Language	n.a.	ƒ 69,00

AANBIEDING VAN DE MAAND!!

50 DISKETTES 3,5"/DSDD

Deze extra voordelige aanbieding geldt voor 3,5" diskettes/ 720 Kb. Per tien verpakt in kartonnen doosjes, inclusief labels.

ƒ 59,50 incl. btw

VERS VAN DE PERS

a- Best book of Foxpro	n.a.	ƒ 59,00
b- Excel 3 voor Windows 3	Soucie	ƒ 59,50
c- Ontwikkelen van dBase IV applicaties	Lima	ƒ 69,50
d- Gids voor dBase Stats	Krijnsen	ƒ 49,50
e- Using Fastback Plus	Johnson	ƒ 39,00
f- Oefenboek WordPerfect 5.1	Jansen/Lubbers	ƒ 49,00
g- Het Personal Computer Hardware Boek	Rosch	ƒ 89,50
h- WordPerfect Powerpack	Blodgett	ƒ 99,00
i- Inleiding dBase IV en Bestandsbeheer	Frowein/de Boer	ƒ 49,50
j- Gids voor Microsoft Works	van Laar	ƒ 59,50
k- The Big Book of Amazing MacFacts	Poole	ƒ 65,00
l- Netwerkbeheer met Novell Netware	Lent	ƒ 59,50
m- Het Turbo Pascal Programmaboek	van Duuren	ƒ 79,50
n- De Turbo Pascal Programmeergids	van der zee	ƒ 59,50
o- Clipper PC Zakboekje	Heinckiens	ƒ 24,50
p- Using Quattro Pro 2	Campbell	ƒ 65,00
q- Complete AutoCad, 3rd ed. incl. rel.11	Cohn	ƒ 79,00
r- The Little Mac Book	Williams	ƒ 29,00
s- The Mac is not a Typewriter	Williams	ƒ 25,00
t- Werkwijzer RS-232	Campbell	ƒ 24,50

WILSON
COMPUTERBOEKEN
&
SOFTWARE BV

GROEP92 INFORMATIE

BON — apr.91 PCM

Naam: ....

Adres: ....

Postcode/Plaats: ....

Hierbij bestel ik de volgende titel(s) (nummer of letter aangeven): ....

....

....

☐ Stuurt u mij gratis uw uitgebreide catalogus.

Alle prijzen zijn inkl. BTW. Bestellingen worden onders rembours geleverd. Uw bijdrage voor administratie- en verzendkosten: ƒ 10.00.
U kunt telefonisch bestellen of de bon in een gefrankeerde envelop sturen naar:

Amsterdam

Utrechtsestraat 68
1017 VR Amsterdam
tel. 020-6 23 83 95/6 24 78 21
fax 020-6 22 80 61

WILSON
COMPUTERBOEKEN
&
SOFTWARE BV

ANRO AANBIEDINGEN
ABSOLUTE TOPPERS VAN DE MAAND

AT 286 - 16Mhz

VGA adapter 1024x768
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter
101 Keys, toetsenbord
In desktop kast **1995,-**

Meerprijs voor:

VGA kleuren monitor 1024x768 0.28	650,-
VGA 1Mb card met 512Kb 1024x768	125,-
80Mb harddisk 19Ms	375,-
120Mb harddisk 19Ms	525,-
DOS 4.01	150,-

ANRO COMPUTING
Wattstraat 26 E, 2723 RC Zoetermeer
Tel. 079-319218 Fax 079-316961
Open ma/vr vanaf 10.00 uur

Rembourskosten v.a. *f* 14,-
Prijswijzigingen voorbehouden.
Prijzen zijn excl. btw.

AT 386 SX

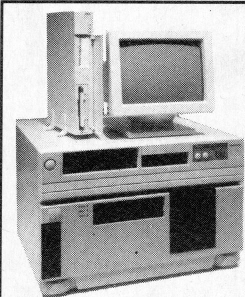
16Mhz VGA card
1024x768
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter
101 Keys, toetsenbord
In tower kast **2395,-**

Mainboards

AT 286 - 12Mhz	265,-
AT 286 - 16Mhz	325,-
AT 386 - 16Mhz SX	750,-
AT 386 - 25Mhz	1390,-
AT 386 - 33Mhz Cache 64K	1895,-

AT 386 - 33Mhz

(max 8Mb o.B.) VGA
1024x768
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter
101 Keys toetsenbord
In tower kast **2995,-**
Idem 33Mhz
64Kb cache **3495,-**

Dit is onze book size computer
met REUZENKRACHT

Kenmerken: 286 - 16Mhz,40Mb HD, 1.44 FD, 1Mb op bord uitbreidbaar tot 4Mb, monochrome video. 2 ser./1 par. toetsenbord.
In de maand maart

GRATIS

9" monitor erbij.
Prijs slechts **2.095,-**
Ook leverbaar in LAN uitvoering dan zonder 40Mb en met D-Link card. Prijs slechts **1.895,-**
De maten zijn 26x20x4,5cm

Hardcards

20Mb Hardcard 40Ms XT/AT	450/510
30Mb Hardcard 40Mb XT/AT	539/650
49Mb Hardcard 28Ms XT/AT	695/745

Harddisks 3.5"/506-MFM/RLL

Kalok 20Mb 40Ms	320
Kalok 30Mb 40Ms	375
ST-151 42Mb	645
ST-138-R1 30Mb	480
ST-157R1 49Mb	525

Seagate Harddisks 3.5"/AT/IDE

ST-157A 45Mb	425
ST-1102A 80Mb	850
ST-1144A 120Mb	950

Seagate Harddisks 5.25" MFM/RLL

ST-250R 40Mb 70Ms	475
ST-277R 65Mb 28Ms	595

Diverse Harddisks 3.5 inch/emb. AT-interface

MAXTOR LXT-7040A 19Ms 1" hoog 40Mb	725
MAXTOR LXT-7080A 19Ms 1" hoog 80Mb	995
MINISCRIBE LXT-8051A 28Ms 40Mb 2jr. gar.	560
Floppy dr. 360 Kb 5 1/4" Chinon	135
Floppy dr. 720 Kb 3 1/2" Chinon + frame	145
Floppy dr. 1.22 Mb 5 1/4" Chinon	165
Floppy dr. 1.44 Mb 3 1/2" Chinon + frame	165
360/1.44Mb floppy controller 2 dr.	145
Idem tbv 2 interne + 2 externe dr.	175
Idem tbv 2 externe dr. XT/AT	155
Idem tbv 2 interne dr AT only	125

Diversen

ATI VGA wonder 1024x768 + muis 256Kb	525
VGA 1Mb 1024x768x256	325

Vele soorten lege kasten met voeding Bel

Bar Code Pen - Keyboard decoder	695

Geheugenuitbreiding

SIP/SIM 1Mb 80Ns	148
SIP/SIM 256Kb	48

GOLDRING B.V. COMPUTERS & SUPPLIES
AUTOMATISERING • SERVICE • SUPPORT •
• DUPLICEREN • PRIVATE LABELING •

KWALITEITS DISKETTES

Prijs per stuk bij afname van:

Merk en type:	-100	100+	250+	500+
5,25" DS/DD 48 tpi				
GOLDRING STANDAARD	1,33	1,23	1,14	1,07
GOLDRING HARDPACK	2,00	1,85	1,71	1,60
MAXELL	1,58	1,46	1,36	1,27
3 M	1,62	1,49	1,39	1,29
NASHUA	1,32	1,22	1,13	1,05
NEUTRAAL/ BULK	0,73	0,68	0,63	0,59
GEKLEURD/ BULK	0,90	0,83	0,77	0,72
5,25" DS/HD 96 tpi				
GOLDRING STANDAARD	2,78	2,56	2,38	2,22
GOLDRING HARDPACK	3,11	2,87	2,67	2,49
MAXELL	2,67	2,46	2,29	2,13
3 M	2,70	2,49	2,31	2,16
NASHUA	2,48	2,29	2,13	1,99
NEUTRAAL/ BULK	1,50	1,38	1,29	1,20
GEKLEURD/ BULK	1,67	1,54	1,43	1,33
3,5" DS/DD 135 tpi				
GOLDRING STANDAARD	2,44	2,26	2,10	1,96
GOLDRING HARDPACK	2,67	2,46	2,29	2,13
MAXELL	2,37	2,18	2,03	1,89
3 M	2,40	2,22	2,06	1,92
NASHUA	2,25	2,08	1,93	1,80
NEUTRAAL	1,33	1,23	1,14	1,07
NEUTRAAL BULK	1,15	1,06	0,99	0,92
GEKLEURD/ BULK	1,42	1,31	1,21	1,13
3,5" DS/HD 135 tpi				
GOLDRING STANDAARD	4,11	3,79	3,52	3,29
GOLDRING HARDPACK	4,33	4,00	3,71	3,47
MAXELL	4,25	3,92	3,64	3,40
3 M	4,47	4,12	3,83	3,57
NASHUA	4,17	3,85	3,57	3,33
NEUTRAAL	2,50	2,31	2,14	2,00
NEUTRAAL BULK	2,40	2,22	2,06	1,92
GEKLEURD/ BULK	2,75	2,54	2,36	2,20

*** Tevens alle types 8", 2,8" en 3" diskettes leverbaar.**

MAANDAANBIEDINGEN

MAXELL DISKETTES

5 1/4" DD nu per stuk	*f*	1,26
5 1/4" HD nu per stuk	*f*	2,52
3 1/2" DD nu per stuk	*f*	2,40
3 1/2" HD nu per stuk	*f*	5,70

FAXPAPIER
sensitive/thermisch papier

30 meter, per rol	*f*	7,75
50 meter, per rol	*f*	10,65
100 meter, per rol	*f*	18,40

TAPE

Neutrale tape 60 MB DC 600 A Audio formaat	*f*	38,-

MOUSE

Genius mouse	*f*	87,-

Aanbiedingen gelden zolang de voorraad strekt!

Volledige prijslijst op aanvraag.
GOLDRING LEVERT ALLES...
op het gebied van hardware en supplies, zoals computers, printers, datacartridges, inktlinten, lasertoner, printerpapier, etc.

*** Alle prijzen zijn exkl. 18,5% BTW. Levering vanaf *f* 200,- franko. Orders tot *f* 200,- plus *f* 15,- vrachtkosten.**

goldring
Computers & Supplies
Showroom: Wakkerendijk 236, 3755 DK Eemnes
Telefoon 02153 - 13417 - Fax 89152

Officieel dealer van: TANDON, NOVELL, HP, EPSON, CANON, 3M, MAXELL, GROTE BEER, SENTINEL

opus supplies
Prins Hendrikstraat 6a,
2411 CT Bodegraven

Prijzen Verlaagd

DISKETTES - NU EXTRA GOEDKOOP

	t/m 90	100-240	250-500
5,25" DS/DD 48Tpi			
White Label	0,59	0,56	0,54
Gekleurd (Sentinel)	0,80	0,78	0,75
Nashua	0,96	0,93	0,90
TDK	1,21	1,17	1,14
3M	1,23	1,19	1,17
Maxell	1,33	1,29	1,25
5,25" DS/HD 1,2 Mb			
White Label	1,17	1,12	1,07
Nashua	1,72	1,62	1,54
TDK	1,99	1,91	1,85
3M	2,05	1,99	1,95
Maxell	2,32	2,23	2,19
3,50" DS/DD 135 Tpi			
White Label	1,14	1,05	1,00
Gekleurd	1,40	1,36	1,30
Kodak	1,64	1,60	1,56
Mitsubishi	1,64	1,60	1,56
Nashua	1,64	1,58	1,56
TDK	1,99	1,91	1,85
3M	1,95	1,84	1,77
Maxell	1,99	1,88	1,79
3,50" DS/HD 2,0 Mb			
White Label	2,10	1,95	1,90
Kodak	3,20	3,05	3,00
Nashua	3,10	2,95	2,90
TDK	3,60	3,50	3,40
3M	3,50	3,35	3,30
Maxell	3,75	3,65	3,55

Disketteboxen	DD 40L (40x3,50")	Hfl. 10,00
	DD 50L (50x5,25")	Hfl. 10,00
	DD 80L (80x3,50")	Hfl. 12,00
	DD 100L (100x5,25")	Hfl. 12,00

Bestellen kan telefonisch: 01726-11466 of 01720-73541
per fax: 01720-90057
Prijzen exclusief B.T.W.
Vanaf Hfl. 200,00 (incl. B.T.W.) franco huis.
Voor kleinere bestellingen Hfl. 7,50 verzendkosten.
U heeft Uw bestelling dan meestal binnen 24-uur in huis

Inhoud laatste twaalf nummers

Afzender:

Naam..

Adres..

Postcode ....

Woonplaats..

Telefoon..

Frankeren
als
briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

HCC Ledenadministratie

☐ Hierbij geef ik mij op als lid van de **HCC**.

Ik ben reeds lid.
lidnummer ☐☐☐☐☐☐

Wilt u de aangekruiste wijzigingen aanbrengen.

Naam en voornaam: .... ☐

Straat en huisnummer: .... ☐

Postcode/ Woonplaats: .... ☐

Telefoonnummer: .... ☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ☐

Giro- of bankrekeningnummer

☐ Ik wens **niet** voor te komen op commerciële mailinglijsten

Bij mutatie van gebruikersgroep, alle groepen waarvan men lid wil zijn vermelden.

Ik meld mij aan voor de volgende gebruikersgroep(en):

.... ☐

.... ☐

Handtekening: ....

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart

Afzender:

Naam..

Adres..

Postcode ....

Woonplaats..

Telefoon..

Frankeren
als
briefkaart

Afzender:

Naam...

Adres...

Postcode ....

Woonplaats..

Telefoon...

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

HCC Bestelservice

lidnummer

artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1	3		administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.